UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

121.

JOURNAL OF THE INTERNATIONAL MOVEMENT FOR LIBERTY

YEAR -I-

ІНТЕРНАЦІОНАЛ СВОБОДИ

ОРГАН
МІЖНАРОДНЬОГО РУХУ СВОБОДИ

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ

Рік I Ч. 1

БРЮКСЕЛЬ, 1947

З М І С Т

Стор.

1. Слово до поневолених і загрожених большевизмом народів..... 1
2. ПРОФ.В.НАКЛЕН. - Чи большевизм справді небезпечний світові і "сірій людині"?..... 2
3. О.СУВОРИЙ. - Ідеологічно-політичні основи Міжнародного Руху Свободи..... 15
4. К.ДУБРОВІЧ. - Визвольний шлях Білоруського Народу.21
5. ДО ІСТОРІЇ ГРУЗІЇ.....27
6. КАЗБЕК. - Північний Кавказ у боротьбі за незалежність.....35
7. Боротьба Козачого Народу за свою волю і самостійність.....39
8. В.СОКОЛЮК. - Тридцять років визвольних змагань Українського Народу (1917 - 1947).....45
9. ОСТАННІ ВІСТІ. З Білорусі.....55
   ПРОФ.І.БОЧАРОВ. - У Козакії.....56
   Україна в боротьбі.....59
10. МЕМОРІЯЛ ДО МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ: ЗДА, Великої Британії, Канади, Франції, Бельгії, Греції, Південної Африки, Китаю (Національного).....62

С Л О В О

до

ПОНЕВОЛЕНИХ І ЗАГРОЖЕНИХ БОЛЬШЕВИЗМОМ НАРОДІВ

Коли під гаслами "самовизначення народів" кінчалася перша світова війна, тільки жменька народів Европи домоглася Свободи, - ганьба поневолення й нагай рабства далі мучає европейське населення.

На місце старих деспотів стали нові тирани, на місце царського імперіялізму - континентального, став большевицький імперіялізм - планетарний. І коли 1922 року кордони рабства стояли на західніх межах Польщі, нині вони оперізують европейський континент упоперек.

Кордони рабства маршують!

Друга світова війна розчавила брунатну скверну. Чи на те, щоб її замінила червона?

Хай ніхто себе не дурить!

Вчора жертвою большевицької революції впали ми - білоруси, українці, козаки, кавказці. Світ мовчав і нічого не розумів.

Нині червоний давун гнитає поляків, балтійців, румунів, чехів, болгар, мадярів, сербів. Нині де вахиться доля світу.

Завтра прийдете на чергу ви всі - решта світу - французи, німці, італійці, англійці, американці. Завтра буде запізно!

Ми поневолені. Але поневоленням загрожені всі народи!

До всесвітньої революції, на зразок большевизму, прямує Комінтерн!

Вчора зварено в її власному соці брунатну примару "тисячелітнього панування" гітлерівського "іберменша".

Кривава примара "панування цілої ери" тиранії большевизму, виростить над світом нині.

Перемога большевизму - це перемога змовницьких, антинародніх, антилюдських сил!

Три десятиліття вже борються свободолюбні народи европейського Сходу проти большевизму за Свободу життя і Право на свободу!

Ми знаємо: як довго існуватиме большевизм, так довго - в смертельній небезпеці всі народи світу, ба, явище людини взагалі.

За поневолення плянети бореться Комуністичний Інтернаціонал!

За Свободу плянети розвиває свої прапори Інтернаціонал Свободи!

НЕХАЙ ЖИВЕ МІЖНАРОДНІЙ РУХ СВОБОДИ!

КОМІТЕТ
ІНТЕРНАЦІОНАЛУ СВОБОДИ.

Березень 1947 р.

ПРОФ. В. ПАКЛЕН

ЧИ БОЛЬШЕВИЗМ СПРАВДІ НЕБЕЗПЕЧНИЙ світові Й "СІРІЙ ЛЮДИНІ"?

На вступі хочемо попередити читача, що коли він сподівається знайти в цій статті те, що вже багато разів читав і чув, - хай не тратить часу. Для скріплення своїх дотеперішніх поглядів він тут вичитає дуже мало.

Тим ми не хочемо сказати, що тут відкриваємо "Америку" - щось сенсаційне й малоймовірне, - ні, ми просто твердимо, що уява світу про большевизм фальшива, а самий факт, що так багато людей має фальшиву уяву, не є доказом її правильности.

Не є доказом правильности і те, що ця уява штовхає тисячі до боротьби за неї.

Ми знаємо з історії, що не раз за фальшиву ідею йшли вмирати тисячі людей (іслям, релігійні війни), а переконання загалу, оперте на неперевіреній фразі, як стверджував ще Мопасан ("На воді") часто дужче за дійсність і правду.

Це стосується найбільшою мірою большевизму з таких причин: а) негативне висвітлення большевизму, здебільшого, оперте лише на двох, однаково непевних, джерелах: публікаціях так зв. "білих" москвинів (або зізнання втікачів), що не дають об'єктивної оцінки - не лише тому, що вони настроєні надто вороже до "большевизму", але й тому, що вони часто є дітьми того народу, який поклав "печать свого духа" на цю доктрину, який її реалізує, а тому вони не в стані дечого помітити й оцінити, а дечого просто не хочуть помічати, бо це некорисно для їхньої нації. Друге джерело - це враження тих чужинців, котрі побували в СССР, бачили те, що дозволила влада побачити, чули те, що відважилися випадкові люди сказати, і - тільки! (Позитивні відомості, здебільшого, походять теж із московських джерел, большевицьких, отже, ще більш непевні, і то з тих же причин, що й "білі" джерела), а також із вражень чужинців-прихильників, котрі знов бачили лише те, що було їм задемонстроване, та котрі, із зрозумілих причин, тим більше нічого негативного не могли навіть помітити, бо на терені СССР їм, яко симпатикам режиму, ніхто не відважився на щось негативне вказати. Компілятивні праці (як з а, так і п р о т и), відомі загалові, оперті на 75% на тих же джерелах.

Ми вважаємо за значно вартніші інші джерела, на котрих і опираємо свої твердження: 1) у в а ж н е, критичне перестудіювання совєтської преси, праць ідеологічного характеру, матеріялів ділянки господарської, п'ятирічок і т.п., писаних для внутрішнього вжитку, судової хроніки і теоретичних праць, писаних перед 1917 роком; 2) простудіювання всього, що торкається минулого й властивостей московського народу, але не обмежуючись лише московськими науковими працями (чи не-московськими виданнями, виключно на них опертими), а також використання безпосередніх історичних джерел, зокрема - дотичних джерел сусідів московського народу і тих націй, котрі живуть під владою кремлівських воло-

дарів. Ми свідомі того, однак, що большевизм - це ідеологія, оперта на економічних і суспільних теоріях, які виросли поза Московщиною, і ці теорії ми тут не можемо, очевидно, розбирати. Не з'ясовуючи докладно, чим є ті теорії з погляду суспільно-економічної науки, зазначимо тільки, що, звичайно, ні хвилини не сумніваємося в тому, що капіталізм, як фаза економічного розвитку, мусить уступити місце іншій господарській системі. Тому не будемо спинятися на тих хибах капіталізму, що на них вказують соціялісти і комуністи. Нічого досконалого в світі не буває. Однак, із сказаного не випливає, що на зміну капіталізмові має прийти саме комунізм, а не щось інше.

Теоретичні припущення і теорії, на яких спирається твердження прихильників усуспільнення засобів продукції, такі хиткі, - щоб не сказати, що вже цілковито ясна помилковість їх, - що треба не знання, а голої віри, щоб пророкувати заміну капіталістичних форм господарювання - комуністичними. Коли б ці питання належали до сфери чистої, абстрактної науки, давно вже всі забули б про марксизм, згадуючи його лише десь поруч із меркантилізмом, чи теоріями фізіократів.

Але, як ми зазначили, теорія марксизму і большевизму є водночас суспільно-політичною теорією, а звідси випливає її життєва сила, що, звичайно, не має нічого спільного з правильністю.

Зріст промислу викликав збільшення числа найманих робітників, у найширшому розумінні слова, тобто, включаючи туди і працівників на нижчих становищах.

Поширення загальної освіти, літератури, преси, партійна боротьба (з її демагогією) й участь у виборах, разом із важкими умовами життя (самі важкі умови за рабства були ще важчі, однак, не створили подібних теорій), постійно приковували увагу працюючих верств до матеріяльних умов існування, підкреслюючи надто контрастово ріжницю між бідними та багатими, а ідея політичної рівности, ширена в демократичних державах, просто спокушала до боротьби за ідею економічної рівности. Соціялістичні теорії прикрашують цю ідею, надаючи їй "ідеалізму" й "науковости", представляючи цю боротьбу, як змагання за "соціяльну справедливість".

Дотеперішня, майже 30-тилітня, практика комуністів і коротші періоди урядування соціялістів у різних державах виявили неспроможність усунути експлуатацію людини, а деколи ще її збільшили. Багатства в практиці стали державними, а невеликий гурт людей, хоч і не правні власники їх, потрапили використовувати відсотки від капіталів адміністрованих в імені "правних власників", що мусять тяжко працювати і вже не мають "теорії", яка б усправедливлювала їхні спроби поліпшити своє життя. Зрештою, їх дурять тим, що поліпшення наступить пізніше!

В державах, де панує капіталізм, маси розуміють боротьбу за комунізм та соціялізм, як боротьбу за відібрання від багатіїв їхніх багатств і поділ прибутків поміж собою, шляхом забезпечення собі в майбутньому доброї оплати за меншу кількість праці. Решта питань, із тим пов'язаних, а передовсім правильність теорії, мало їх цікавить.

Однак, коли навіть грабіжник намагається узасаднити перед власним сумлінням "справедливість" грабунку (це, зрештою, робить соціялістичний письменник О. М і р б о в своєму творі "Злодій"), то й п о д і б н о п о т р е б у ю т ь працюючі маси, які під етичним поглядом не стоять нижче пересічної сучасної людини, ідеї чи теорії, яка б усправедливлювала, обіцяла прегарне майбутнє і тим самим з'єднувала не лише широкі маси, а й прихильників навіть із числа не зле ситуованих та тримала в стані мобілізації.

Коли немає справді наукової, безсумнівної розв'язки, як усунути експлуатацію та несправедливість, для покривджених є добрий і "ерзац"!

Словом, марксизм, соціялізм і комунізм живучі не тому, що правильні, а лише тому, що вони надаються, "потрібні" так, як арабам був потрібний іслям для... створення каліфату! Перемагали ж араби під зеленим прапором Магомета, чому ж не міг би пробувати хтось перемогти під червоним прапором Маркса чи Леніна?

Але тут, власне, й виникає питання: х т о саме переможе разом із перемогою большевизму, і щ о принесе масам така перемога?

Звичайно, прихильники большевизму скажуть, що це зайве питання, бо ж ясно - переможе пролетаріят! Але ми дозволимо собі нагадати, що славний німецький композитор Б е т г о в е н (не дурніший за сучасних симпатиків большевизму), коли Наполеон 1-й рушив, на чолі французьких революційних військ, "визволяти" спід влади монархів-феодалів німецький нарід, присвятив йому свою третю, героїчну симфонію, і також був певний, що перемога Наполеона - це перемога німецьких приятелів "волі, рівности й братерства"! Життя показало, що Бетговен не знав історії Франції та французької революції, і занадто керувався в оцінці подій своїми власними бажаннями та мріями, утотожнюючи їх із цілями чужої політики. Щоб не довелось багато декому так само залізно "перекреслювати" свої присвяти, спробуємо ознайомитися з носіями і творцями большевицької ідеї - з тими, хто цю ідею опрацював та реалізує її на величезних просторах, використовуючи для того державний апарат; коротко: мусимо познайомитися з так зв. "Росією" й так зв. "росіянами".

\+ + +

Світ забув, що на мапах Евразії з'явилася "Росія" щойно після поразки шведського короля Карла XII й українського гетьмана Мазепи під Полтавою (1709), після фактичної окупації України, не зважаючи на протести деяких держав, а насамперед Франції, проти цієї містифікації.

Що ж, власне, сталося?

Як видно з оригінальних старих хронік з XI віку і пізніших ("Літопису Нестора", "Козацької хроніки" й документів архівних), на сході Европи від дев'ятого віку існувала велика держава, створена спільними зусиллями варязької династії і предків сучасних українців. Про могутність цієї держави свідчать, крім цілого ряду історичних свідоцтв, подружні зв'язки, які єднали її володарів із володарями західніх держав (напр., жінка Ярослава Мудрого - Інгі-

герда була дочкою шведського короля Олафа, невістка - візантійська царівна, а зятями його були: французький король Генрик, угорський король Бела, польський князь Казимір і візантійський царевич. Звалася ця держава "Русь" - цю назву принесла варяжська династія, і по прийнятті християнства деколи вживано грецької форми - "Россія". Столиця її була в Києві, а населення основної державної території складалося з українців, які підбили багато сусідніх народів: болгар надволзьких, хозар, фіно-слов'янську міванину племен, предків москвичів, що підлягали хозарам, черкесів, ятв'ягів і ненадовго - дунайських болгар. Москвини намагалися визволитися спід влади чужої їм Руської (Київської, Української Держави). Майже кожен із володарів Руської Держави мусів з ними воювати, а коли Київська Держава була ослаблена натиском кочовничо-степових народів, москвини здобули і пограбували в 1169 році її столицю - Київ. Понад пів сотні літ проіснувала московська держава самостійно, опісля дісталася під владу татар. З татарами Золотої Орди москвини зжилися близько, служили їм вірно, входили в родинні зв'язки, і тільки після розпаду татарської держави+, вони усамостійнюються. Відтоді починається доба московських підбоїв (XV в.). Спочатку москвини опановують частину бувших земель татарської держави, потім підбивають землі на північ (переважно споріднених фінів і на Сході - Сибір). В половині XVII віку відроджується стара Київська держава на чолі з гетьманом Богданом Хмельницьким, який в дипломатичних зносинах із Московщиною титулує себе самовладцем "всея Росії" і, природньо, московські царі не протестують, бо себе росіянами не називають. Як бачимо, москвини мали стільки спільного з Українською Державою IX-XIV віків, скільки австрійці чи голляндці з еспанцями (спільна династія).

Після Полтави цей, по крові на 80% фінський, народ, тільки мовою слов'янський, анектує Україну, анектує собі її історію і виступає під українським, тоді відомим іменем "Росії". Із сфальшованої історії східньої Европи (по знищенні українських освітніх центрів) усуваються всі згадки про двадцять українсько-московських війн, а Україну використовують так, як Рим використовував Грецію, її ж багатства стають основою московського імперіялізму.

Відтоді москвини підбивають все нові землі. Натиск іде на Схід, у бік Тихого Океану, на південний Схід - у бік Китаю та Індії, в бік Персії й Багдаду, на південь - Задонщина, Кавказ, Крим, Балкани, на захід - Польща, Литва, Естонія, Латвія, на північ - Фінляндія.

Метод - завжди і всюди той самий: союз із тим, хто рефлектує на землі, які межують із московською державою, а по опануванні тих земель - боротьба із учорашнім спільником. На опанованих землях - безоглядний терор і деспотичний режим. Напередодні першої світової війни до імперії москвинів належало біля 150 народів. Московський нарід не перевищував 43% населення

+Куликова битва (1380 р.) - це був бій москвинів по боці одного хана проти другого, а розпад - 100 літ пізніше.

імперії. Землі, що на них більшість населення московська, землі справді московські - бідні. Вони не мають природніх багатств більшого значення, а промисловість, яку там штучно розвинуто за останнє століття, цілком залежна від сировини немосковської (наприклад, московська металообробна промисловість працювала донедавна виключно на українському вугіллі й на українському залізі, які перевозилися залізницями з віддалення понад 700 кілометрів!).

Кожному ясно, що з таких причин не лише московські капіталісти, а й пролетаріят був заінтересований у затриманні панування над іншими народами, бо втрата такого панування загрожувала занепадом промислу, безробіттям, колосальним зниженням життєвих можливостей, мілітарним упадком за занепадом штучно створеної культури.

Московські революціонери, а передовсім Ленін, ще перед першою світовою війною міркували над способами забезпечити під час революції дальше панування московського народу над іншими, бо всі під'яремні народи, не зважаючи на терор і знищення - все ж жили й очевидно мріяли про волю. Ленін знайшов формулу розв'язки цієї проблеми: твориться єдина, централізована комуністична партія для всієї московської імперії, яка втягає "на місцях" не лише тамошніх "ульстерців", але й "ірляндців" на основі такої формули: партія "стоїть за право кожного народу відокремитися" і вийти спід залежности Москві, але підкреслює, що НЕ ЗМАГАТИ ДО ПОВНОГО "ОБ'ЄДНАННЯ" І ЗЛИТТЯ СВОГО НАРОДУ З МОСКОВСЬКИМ - МОЖЕ ЛИШЕ НЕ-СОЦІЯЛІСТ" і контрреволюціонер, якого треба поборювати! (Ленін. Твори, т. XIX). Ще й досі це є підставою національної політики Москви.

Це був єдино можливий, з московського становища, доцільний вихід, бо Ленін у своїх передреволюційних писаннях ("Іскра") звертав увагу на факт нечисленности москвинів, і не робив ніяких ілюзій щодо майбутнього - підступами, кров'ю і терором збитої, імперії, коли в момент революції дати подіям розвиватися самопас. Крім того, він безперечно мусів знати, що самоозначення тих народів - це не лише втрата всього вугілля, заліза, мангану, міді, золота, нафти, бавовни, цукру, пшениці, тварин, овочів і т.д. і т.д., але й занепад штучно витвореної за гроші, видерті з кров'ю і потом у поневолених народів, так зв. "російської культури".

Світ забув, що коли в минулому Грузія може похвалитися поемою Шота Руставелі, Фінляндія - Калевалою, Україна - "Словом о Полку Ігоревім" та чудовими билинами й народніми думами, то Московщина - лише так зв. "Домостроєм", до котрого вона воліє не признаватися! Московську імперію організувала німецького походження династія Романових (перший Романов - нащадок німецького виходця з Прусії "Андрея Кодиби", як його звали москвини), яка шляхом подруж зберегала приплив німецької крови. Зокрема, Катерина II-га була німка, так само, як і її чоловік. Спиралися Романови, починаючи від Петра I-го, на оплачуваних фахівців (які потім московщилися) різних національностей: німецької, татарської, української, французької і т.д.

Вся так зв. "російська культура" є також твором не московським. Пушкін походить від німецького нащадка і муринки, Жуковський -

син туркені, Тургенев - нащадок татарського роду, Короленко, Гоголь, Бортнянський, Рєпін і Достоєвський - з українських родів, Толстой - з німецького, і т.д. і т.д. В музиці - та ж картина. Національна московська опера, відома за царату під назвою "Жізнь за царя", а тепер (з переміненою назвою і деякими словами), як "Іван Сусанін" - твір німця, барона фон-Розена (лібретто) і польського шляхтича Глінки. Чайковський - українського й французького походження, а не московського. Отже, москвини свідомі того, що коли б вони перестали використовувати духові й матеріяльні засоби, пограбовані у підбитих народів, їхню працю і кров, - паразитарна держава і культура, відомі під псевдом "Росія", припинили б своє існування. Це все не зашкодить нам затямити собі так для з'ясовання характеру та суті сучасного большевизму, як і для того, щоб відповісти на аргументи, які, так би мовити, усправедливлювали б" морально московський імперіялізм, і дали б йому якусь "мотивацію" для гноблення інших народів.

Природньо, на Ленінову формулу не могли пристати поневолені народи в цілому, пристали тільки наївні, або збаламучені одиниці та, звичайно, москвини, які жили серед підбитих народів. В момент захоплення влади московськими большевиками, московська імперія вже майже розпадалася.

Перших 4 - 5 років витратили московські большевики на новий підбій не-московських земель, що відпали. В одних випадках на відпалих теренах владу мали в своїх руках представники дотичних народів, а в других (коли нарід ще царською владою був позбавлений інтелігенції), опанували ті терени "білі" москвини.

Національні республіки поневолювано всюди однаково, - творився із москвинів та невеликого числа "квіслінгів" маріонетковий уряд, який "закликав" на допомогу московську армію, а деколи пробував підняти "путч" за допомогою москвинів, що складали досить високий відсоток по більших містах підбитих територій.

Так підбивають, або пробують підбити москвини в 1917-22 рр. такі національні республіки з немосковським населенням: Фінляндію, Латвію, Литву, Естонію, Польщу, Україну, Кавказ, Грузію, Азербейджан, Узбекістан, Бухару, Хіву, Монголію та інші дрібніші. Кожний підбій був сполучений із звірячим терором. Так, напр., 27-29 жовтня 1917 р., по здобутті відносно невеликої столиці узбеків - Коканди, вирізано там понад 10.000 душ. Україна провадила проти Московщини правильну війну протягом двох років - до зими 1920. Далі ще три роки тяглася партизанська боротьба, для зламання якої совєтсько-московський уряд організував був в Україні штучний голод, заганяючи так в могилу кілька мільйонів жертв. Про цей голод довідався Нансенівський Міжнародній Комітет тільки з неурядових джерел - аж у лютому 1923 року.

По опануванні підбитих теренів маріонеткові уряди проголошують всюди "незалежність", а пізніше, через кілька років, "добровільно" входять у склад московської "федерації". Звичайно на чолі тих урядів "національних республік" стоять москвини (наприклад, в Україні - Раковський, Хрущов), які навіть не володіють мовою народу тієї "республіки", а решта членів такого "уряду" - це або "квіслінги", або [illegible]

Самозрозуміло, всяка нація має якісь цілі "зовнішньої політики", цілі найчастіше незалежні від політичного "вірую" того чи іншого уряду (напр., у німців ця війна була продовженням війни і політики, ведемої імператором Вільгельмом II-м). Мала такі цілі і Москва від часів Івана III-го (перша половина XVI в.), який, по закінченні об'єднання всіх московських держав в одну державу, висунув ідею : "Москва - Третій Рим, а Четвертому не бути"- тобто, ідею панування над світом. Для здійснення цієї ідеї потрібно було знайти належні матеріяльні та ідеологічні засоби. Імперії завжди легше творити, коли якоюсь "ідеєю" розкладеться або ослабиться ворога, і щойно тоді кинеться на вагу матеріяльну силу.

У XVI - XVII вв. така ідея, згідно з "духом часу", мусіла бути релігійна, і тоді справді москвини проголошують себе "оборонцями православія", а за Катерини II-ї - навіть християнства! Однак, у наступні століття на перший плян у світовій історії висуваються національні проблеми, і тоді Москва підхоплює виниклу в Чехії ідею єдности слов'ян, і ця не-слов'янська, але з слов'янською розмовною мовою народність, устами Пушкіна, який майже не мав у собі слов'янської крови, проклямує боротьбу з Заходом, заповідаючи, що це є "внутрішнє питання слов'янських народів - чи словянскіе ручьі сольются в русском море, чи воно вичерпається". Москва, немилосердно гноблячи слов'янські народи (поляків, білорусів, українців), проголошує себе "захисницею і визволителькою" всіх слов'ян світу. Це були претенсії до панування на Балканах, до відірвання від німецьких держав тих земель, що їх здобула Москва щойно в ній війні, по Одру - разом із Польщею, до Дунаю і Лаби - разом із Чехією, та до Салонік - разом із Югославією та Болгарією.

Але перша світова війна показала, що самої слов'янофільської ідеї було мало! Треба було, з одного боку, належних обставин, які забезпечили б допомогу Москві неслов'янських великих націй у реалізації цих плянів, а з другого - треба було думати й про здійснення дальших цілей своєї політики, щоб не пропустити моменту; треба було ідеї, що надавалася б для розкладу і ворогів, і тимчасових спільників. Отже, для цього чудово надавалася соціялістична ідея, в її революційній, московсько-большевицькій формі. Ця ідея на багато переважає всі попередні. Вона ширша, майже всеобіймаюча, може дати численних безплатних, або малоплатних агентів по всьому світі, виглядає на ідею, не пов'язану з Москвою - інтернаціональну - і тим самим скеровує контракцію не проти центру, який керує всією акцією, а проти самої ідеї та тих спантеличених слуг Москви, які самі часто "не відають, що творять".

Однак, ще Ленін, а за ним і Сталін прийняли під увагу такі моменти: 1) Невиразні чутки про дійсну істоту большевизму і старі, національно-державницькі традиції можуть сильно перешкоджати розкладові великих націй світу, і 2) Високий життєвий стандарт і сила державної організації та економіки можуть бути занадто великими перешкодами в намаганнях опанування світом. Тому ще Ленін, а за ним і Сталін висунули ідею використання рухів кольорових народів проти великих держав світу.

Сталін на цю тему писав: "Населення колоній поділяється так

1. 154.000.000 - населення колоній і півколоній.
2. 143.000.000 - населення СССР.
3. 264.000.000 - населення незалежних народів.
4. 868.000.000 - населення великих імперіялістичних націй. Отже ясно, що революційне пробудження колоніяльних народів означає кінець світового імперіялізму". (Сталін. Вопроси ленінізма).

З огляду на те, що серед кольорових народів релігійні та інші моменти можуть стати на перешкоді ширенню комунізму, ще Ленін наказував серед тих народів підтримувати (не нехтуючи й ширенням комунізму) в с і рухи, скеровані проти їхніх метрополій, навіть найбільш "контрреволюційні".

Майже у всіх війнах, в яких москвинам пощастило здобути перемогу, москвини переважали числом своїх ворогів на полі бою, у відношенні щонайменше 2 : 1, а тому, природньо, вони кладуть дуже великий натиск на війну політичну, війну "ідеологічну", спеціяльно вивчаючи обставини в таборі своїх ворогів. Це не випадково, що з наказу московської влади група московських учених ще в 1940 р. (почали вони працювати з початком 1939 року, коли було ясно, що нова світова війна стала фактом) випустила друком двотомову працю - по 1000 стор. кожен том! - під заголовком "Новая історія колоніальних і завісімих стран", яка починається лише від XVI в.

Але в своєму наступі московські стратеги використовують, не це треба, теж ідеї своїх попередників: 1. В Александрії, на Близькому Сході, відновлює контакти "обраний" для того комуністично-атеїстичною владою московський патріярх, який у себе не має вже вірних; 2. В уже опанованих слов'янських державах, де ідея комунізму зблизька надто втрачає на своїй вербуючій силі, ці "вороги поділу людей на раси" монтують слов'янський бльок (коли будуть належно розжитані внутрі великі держави, коли повстануть кольорові народи, то "визвольні війська" і жандармерія, які рушать "робити порядок", будуть комплектуватися з тих, розагітованих проти англійців, американців, французів і т.д. слов'ян), і нарешті, 3. Комуністичну ідею та ідею "визволення кольорових народів", як динаміт, що розвалить форти ворожих твердинь.

Такі цілі і методи зовнішньої політики московської нації, здійснюгані її большевицьким урядом, але самозрозуміло "сіру людину", у "сіру людину", яка не надто звикла пов'язувати свій життєвий стандартний рівень та умови життя з державно-політичним становищем своєї нації в світі, буде дуже цікавити, що ж чекало б ту людину, коли її існування стало б одним із питань "внутрішньої" політики Москви?

Ми не будемо розглядати умов життя пересічного поляка, чи серба, чеха, або болгарина й румуна, тому що Польща, Югославія, Чехія і т.д. переходять повільним темпом етапи в ж е п е р е й д е н і іншими, так зв. "союзними республіками". Питання "приступлення" їх до СССР - лише питання часу, і то досить короткого. Розглянемо, насамперед, чим є так звана "самостійна, незалежна, суверенна республіка", що входить в склад СССР, а тому, до сих тепер найчастіше чує про... Україну, спинимось на ній.

Заступає Україну, як "самостійну державу" на міжнародньому форумі, Мануїльський, який в 1944 році під час мирових перемо-

рів Московщини з Україною, заступав Московщину. Це - відданий Москві чоловік, зовсім обмосковлений, українського походження, далекий від усякого українського життя. Тут слід нагадати, що в роки 1920-25 Україна мала закордоном своїх "окремих" дипломатичних представників, таких же, як п. Мануїльський. Коли ж вони стали непотрібні, їх скасовано. Подібно, коли наближався кінець цієї війни і в перспективі стояли всякі міжнародні конференції, "союзні республіки" знову наділено міністрами закордонних справ, щ о б м а т и н а к о н ф е р е н ц і я х б і л ь ш е г о л о с і в!

"Українська Республіка" керована філією московсько-комуністичної партії, а на чолі її "уряду" стоїть москвин - Хрущов. Але Москва завжди була державою централістичною, і тому навіть своїм губернаторам не дає надто багато прав. Отже, що належить до урядових компетенцій Хрущова? Справи, котрі нормально належать до компетенції магістрату, бо, як говорить так зв. сталінська конституція (чинна в СССР) в ст. 14-й, до компетенції такої "суверенної республіки" н е н а л е ж а т ь справи оборони країни і війська, справи пошти, транспорту, шляхів, фінансів, судівництва, здоровля, поліції, авіяції і т.д. Всі важливіші підприємства оголошено "всесоюзними", тобто, на ділі - московськими. Вони керуються московськими урядовцями з Москви, і туди віддають свої прибутки.

Територій своїх, власне, ці "республіки" не мають ніяких, хіба адміністративні межі, бо вся земля і всі підземні багатства, згідно з конституцією - "всесоюзні". Кожен "громадянин" такої "держави" є одночасно громадянином СССР, і як такий, він зобов'язаний (спеціяльна стаття!) боронити ц і л о с т и й н е п о д і л ь н о с т и СССР, а тому фраза про "право на відділення" - це порожня фраза - "на експорт". Що ж лишається від "держави", коли вона не має території, громадян і влади?

Може хоч культурний розвиток забезпечений за цими "незалежними націями"? Отже, в 1938 році було в Україні виарештовано українців-академіків, які становили перед тим поважний відсоток серед членів Української Академії Наук, і від того часу керують цією "Українською Академією Наук" москвини. Вони стали її членами і, здебільшого, не вміють говорити по-українському. Кричать закордоном большевицькі агітатори, що большевики розвинули освіту в національних республіках, і подають, як доказ того, де і які високі школи вони позакладали, але н е д о д а ю т ь одного: всі університети - чи в Києві, чи в Харкові і т.д. - є московські, так мовою викладання і суттю матеріялу, як і складом професорів. Усі так зв. інститути (школа, вища за середню, але нижча за університет), також московські, з винятком деяких катедр, на яких "національними" мовами шириться московський патріотизм. З середнім шкільництвом справа стоїть не краще.

Щоб з'ясувати ступінь фінансово-економічної експлуатації таких "республік", подаємо виписку з н о р м а л ь н о г о, передвоєнного бюджету - за 1938 рік.

Бюджет СССР - прибутки й видатки	.....	126.777.693.000 рб.
Бюджет РСФСР " "	.....	21.407.000.000 "
Бюджет УССР - " "	.....	5.877.000.000 "

Тут треба підкреслити, що і СССР і РСФСР - це фактично позиції московські, - урядова мова, урядовці, підприємства, армія і т.

д., а РОФСР - це офіційно московські землі, доповнені територіями немосковськими, але багатими на сировину, як українська Кубань, Якутські та Сибірські землі і інші. (Урядова совєтська статистика мусить визнати, що з 20.347.200 кв.клм. території РОФСР - 16.101.324 кв.клм. мають не московську більшість населення: все це адміністроване москвинами!). Це значить, що бюджет м о с к о в с ь к и й числить в л а с н е 148.184.693 руб. тоді, коли число москвинів доходить до 78 мільйонів, а українців жило в СССР понад 31 мільйон. До цих офіційних цифр, поданих на підставі тексту "Закону про бюджет", ухваленого 14 серпня 1938 року, слід ще додати, що Україна дає 2/3 чавуну, більше половини здобутого в СССР кам'яного вугілля, 3/4 цукру і т.д., - коротко - Москва тягне з України величезні багатства, а в той же час, числом свого населення, Україна мала право на одну четвертину "всесоюзного" бюджету.

Одержала ж Україна не більш, як 4%! Так недоодержує вона щороку 21%, цебто, щороку обдирає Московщина Україну з плодів її праці. Але це ще мало: не треба забувати, що й ті 4%, які начебто припадають Україні, в дійсності йдуть на удержання таких Хрущових, Мануїльських та Постишевих - цебто, в основному - на окупантів та їхніх прислужників!

Зате, наприклад, московська столиця - Москва - числила в тому ж році свій бюджет на 1.561.194.000 руб., а крім того, на капітальне будівництво 744.918.000 руб. Тут, для порівняння, подаємо суму, асигновану на таке ж будівництво для всіх міст України - для всієї України! - це 143.000.000 руб.

Хай, отже, "сіра людина" подумає над тим, чому за час від 1917 до 1938 р. населення Москви зросло в три рази, а населення Києва за той же час ще трохи зменшилося.

Один (і то убогий) шкільний новий будинок для тільки формально української школи будували большевицькі окупанти в Україні в рр. 1938-39 на кожних 345.000 душ населення, а в Москві - на кожних 55.000 душ населення. За чиї це гроші?!

Прихильники Москви може нам пригадають це будівництво Дніпрельстану та нових міст, але ми мусимо не забувати, що в кожній колонії світу будує держава, чи приватний капітал, підприємства для експлуатації природніх багатств країни. "Нові міста" коло таких підприємств мають до 85% населення, привезеного з "метрополії", отже, будовані вони для московських колоністів, і це не є доказом будь-якого згуртування нами барв. Адже місто Львів мають москвини в руках тільки кілька років, населення там володіє лише українською та польською мовами, але з Московщини було привезено на Львівський Університет стільки студентів-чужинців, що, згідно з їхньою "ухвалою" вже доконано перехід цього університету на московську викладову мову.

Тому, безперечно, повстане у "сірої людини" питання, чи така політика означає тільки денаціоналізацію та певного роду зубожіння окупованої москвинами країни? На жаль - ні! Для прикладу звернемося до Центральної Азії. Ще царська Москва в роки 1893-1912 переселила туди 662.900 душ колоністів, одібравши для них найкращі землі й господарства, наслідком чого мусіло прийти до на-

сильного зменшення місцевої людности, поставленої в нестерпно тяжкі умови життя. Пізніше це продовжувалося, і коли було в 1911 році тубільців 12.054.000 душ, то в 1939 році залишилося їх 10.500.000 душ.

Зате в московській імперії було:

Року 1897 - 48,22 міл. москвинів, або 34%;
- 1926 - 77,7 " " " 52%;
- 1939 - 99,0 " " " 58%.

Ці урядові цифри ілюструють страшну правду, а саме: "червоношкірі вимирають від самого тільки погляду блідолицих", особливо, коли цей "погляд" матеріялізується в формі економічної експлуатації, денаціоналізації і терору! Наприклад, українці, що в 1897 році творили 23% всього населення імперії (належали до "Росії" не всі українці), то року 1939-го ця цифра, за урядовою статистикою, впала до 16,5%!

Самозрозуміло, "сіра людина" немосковської нації для с в о г о н а р о д у н е м о ж е с п о д і в а т и с я і н ш и х ц и ф р!

Але може її цікавить той побут, у якому житиме "сіра людина", коли належатиме до щасливих, що тільки ще чекають вимирання?

Під оглядом релігійним можуть дещо сказати такі цифри:

Року 1912 було 53.546 церков і 975 манастирів.
- 1941 " 201 " і ні одного манастиря.
- 1914 " 112.409 священників і 94.629 ченців.
- 1941 " 621 " і ні одного ченця.

В господарській ділянці хлібороби насильно сколективовані і мусять працювати для держави, при чому держава, одібравши наперед визначену норму, дозволяє розділити решту, як винагороду за працю, в наслідок чого, як пише московський урядовий орган "Известия" - ч.276 - 1938 р. - багатьом працівникам лишалося за день праці оплати лише 800 грамів зерна, і нічого більше!

Коли б селянин не мав при хаті 500 метрів присадибного грунту, вмер би з голоду!

У виключно щасливих випадках окремі колхози можуть добитися і оплати 4 клгр. зерна за трудодень, але це - рідке щастя!

Яка винагорода за працю робітника і дрібного урядовця, може з'ясувати подана нижче табличка, в якій ми нормальну заробітну платню перечислили на кількість пшениці, що її за ті гроші в момент виплати можна було набути. Прожиточну спроможність добре виказує кількість набутої пшениці.

Ось ця табличка:

		На місяць:		
Орг.-інструктор	382 рб.	190	клгр. пшениці.
Службовець кам'яно-вугільн. промисл.	302 "	150	" "
" нафтової промисловости	307 "	153	" "
" чорної металюргії	275 "	136	" "
" залізниці	287,9	142	" "
Майстер ткацького промислу	400 "	200	" "

Слід пригадати, що промислові вироби в СССР багато дорожчі за споживчі. З "громадських прав" громадянина СССР найреальніше, безперечно, "право": 1. "вибирати" е д и н и й урядовий список під час виборів, поза яким нічого більш "до вибору" немає (тому рекомендується прийти ще перед відкриттям виборчого льокалю, щоб довести свою лояльність!); 2. Скласти піт і кров на непосильній праці в концлагері, і 3. Загинути за здійснення московських імперіялістичних плянів, як "героїчний московський солдат".

Ми не маємо докладних цифр, які склалися на кілька мільйонів жертв московського терору, але маємо дані щодо кількости депортованих, які подаємо нижче.

Царським московським урядом заслано було на Сибір за 55 років - від 1823 до 1877 - 593.914 осіб. Від вересня 1939 до червня 1941 р. большевики депортували лише із зайнятих білоруських та українських земель колишньої Польщі - 1.600.000 осіб!

Це - стислі і сухі, але пророчисті цифри.

Які перспективи майбутнього, про це можуть зорієнтувати дві нижче подані автентичні цитати:

> "Відходячи від нас, тов. Ленін наказав нам зміцнювати і п о ш и р ю в а т и СССР. Присягаємо, що цей наказ виконаємо". (З промови Сталіна над домовиною Леніна).
>
> "Нова Москва - центр притягання в с ь о г о с в і т у". (Із статті одного з московсько-большевицьких "правителів" України - Постишева).
>
> "Народи взагалі всіх країн вивчають і вивчатимуть московську мову". (З промови Хрущова на XIУ з'їзді КП(б)У).
>
> "В результаті боротьби і перемоги пролетаріяту, мовна многість має перетворитись у єдність мов". (Сов. академік, мовознавець Я. Марр).
>
> "Коли пролетаріят переможе - в усьому світі - прийде одна, спільна мова". (Сталін).
>
> "Московська мова стає міжнародньою мовою соціялістичної культури, як колись латинь була міжнародньою мовою верхів раннього середньовіччя". ("Известия" з 1938 р., передрук із "Правди" з 7.УП.1938 р.).

Щоб, нарешті, осягнути такі культурні успіхи і довести в далекому майбутньому англійців до того, щоб вони знайомилися в школі з Шекспіром московською мовою, як із "пережитком часів феодалізму", а американці так само пізнавали Лондона, Лонгфелло, чи Сінклера, - треба, очевидно, напружити всі сили і діяти, одночасно атакуючи Захід з кількох боків.

Америку та її правлячі кола вабиться перспективами великих торговельних оборотів та... ще одного перерозподілу світу - коштом Англії. Оскільки цей спосіб певний, Москва знає, бо вже випробувала його з Францією тоді ще, коли Франція не хотіла визнавати СССР. Тоді Чічерін, щоб підштовхнути Францію до такого визнання, в урядовому інтерв'ю сказав: "Французька фінансьєра і промисл[illegible] дуже зацікавлені в тому, [illegible] знову почалися торговель-

ні зв'язки з Росією. Чи Франція буде здалеку приглядатися,як у Росії закріпиться нефранцузький капітал?" Так дбав большевицький комісар закордонних справ про інтереси французької фінансієри. Думаємо,французькі капіталісти можуть поділитися з американськими своїм досвідом і розповісти,що їм дали приязні зносини з СССР.

З другого боку,в одній із статтей Сталін писав:

"Треба організувати політичну допомогу робітничої кляси буржуазних країн - робітничій клясі нашої країни,треба весь народ тримати в стані мобілізації".

А то навіщо? На це можуть відповісти цитати з торішньої промови Сталіна перед виборцями Москви ("Правда",ч.35 - 1946 р.):

"Війна виникла,як неминучий результат розвитку світових економічних взаємовідносин... Перемогу неможливо було б здобути без попереджуючої її задовго підготовки...Для підготовки треба було переведення трьох п'ятиліток..."

За 13 років,як запевняв Сталін,осягнуто,в порівнянні з 1913 роком,потроєне добування чавуну і криці,уп'ятеро збільшено добування вугілля,у три рази - нафти. Пляни на ближчу будучність: "нам треба добитися того,щоби наша промисловість могла добувати річно 50 мільйонів тонн чавуну,500 мільйонів тонн вугілля,60 міл.тонн сталі і 60 міл.тонн нафти... тільки тоді наша батьківщина буде забезпечена на всякі випадки".

Так говорить володар "найбільш миролюбивої" країни світу!

+ + +

Отже,чи справді небезпечний большевизм світові?

Очевидно,що ні,лише сучасним політичним керівникам Заходу слід приготуватися,використавши досвід Нюрнберзького процесу, до фігурування на великому кремлівському монстр-процесі в ролі... оскаржених.

Чи загрожує большевизм "сірій людині"?

Також ні,але не зашкодить тій "сірій людині" запам'ятати собі таке: за приблизним підрахунком,у рр.1939-41 по концлагерях СССР сиділо тільки - від 12 до 15 мільйонів політичних в'язнів.

Але,змобілізувавши "визволені народи",можна "ударним темпом" зорганізувати лагері для яких 100 мільйонів!

Для решти ж тим часом,поки надійде черга,лишається гарантоване "сталінською конституцією" так зване "право на працю..."

-++++++++++-
-+++++++-
-++-

О.СУВОРИЙ

ІДЕОЛОГІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНЬОГО РУХУ СВОБОДИ

Одвіку донині головним лейтмотивом світової історії було явище, що нині його звемо - і м п е р і я л і з м о м.

Що таке імперіялізм?

Історію творять народи. Людські одиниці - царі, князі, гетьмани, чи президенти - це тільки змінні символи, що їх висувають національні спільноти. Тривалою історичною дійсністю є народи. Народні спільноти - це елементарні, основні вартості історичних процесів.

Одвіку народи намагаються виявлятися у двох вимірах: вшир, у кількість, у величину, квантитет, і вгору, в якість, в істотність, квалітет.

Намагання національної спільноти виявлятися у формах збільшування своєї території, населення та добробуту, коштом поневолення інших народів та їх експлуатації - це імперіялізм.

Намагання народу виявити вартість у формі якости, істотности та змістовности - це духовість, культура.

З протиставлення цих понять випливають два висновки: 1) імперіялізм - це механічний вияв життя біологічно-фізичного, 2) духовість - це вияв елементарности людського явища у формах органічних. Тут відходять найглибші процеси росту й розвитку людини й народів. Тут починається і кінчається явище людини взагалі.

Імперіялізм і духовість, протягом історії, часто йшли в парі: за механікою біологічного збільшування, або в часі його процесів, приходить несподіваний розквіт духовости - Рим, Арабія, Англія. Часом духовий розмах попереджає імперіялістичний вибух - старовинна Гелляда.

Найчастіше імперіялізм проявляється самий, так зв. "голий, босий і голодний", без ніяких попереджаючих, чи супровідних, виявів духовости даного народу - яка поза межі домашнього вжитку не виросла - Росія, Польща, султанська Туреччина, тощо.

Часом у намаганнях себе устабілізувати, імперіялізм даного народу послуговується чужою, запозиченою ідеєю, як "ерзацом" для розбудови якоїсь духовости універсального значення, яку даний нарід сам не в стані двигнути, як середньовічна католицька Польща, комуністичний СССР, тощо.

Імперіялізм, як феномен - це явище інерентне людському життю. Це є безконечний гін механічного побільшування свого біо-фізичного життя. Нового тут не твориться нічого. Коли в парі з тим не йшла ніяка велика духовість - по ньому й сліду не оставалось. Імперіялізм є невідлучним, питоменним чинником людського життя.

Визначуючим і формуючим чинником життя є духовість, культура.

Що є основною суттю всякого імперіялізму?

Це - гін до максимального збільшення власного народнього і територіяльного материка. Методи такої експансії: поневолення, колонізація, денаціоналізація, зглядно екстермінація. ЦЕ Є МАКСИМАЛЬНА ПРОГРАМА ВСЯКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ.

Там, де вона, із суб'єктивних чи об'єктивних моментів, ще або вже неможлива, - намагання імперіялізму йдуть лінією паразитарности, тобто найрізнороднішних форм та методів експлуатації. ЦЕ Є МІНІМАЛЬНА ПРОГРАМА ВСЯКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ. Вона змагає принаймні до господарського визиску поневоленої, протегованої чи сателітарної національної спільноти. Однак, кожний імперіялізм завжди намагається заступити свою мінімальну програму своєю програмою максимальною.

Для остаточного закріплення свого підбою, імперіялізм користується власною або запозиченою духовістю, яку намагається накинути поневоленому народові. Поневолений нарід, який перестає плекати і розвивати свою власну культуру - мусить упасти жертвою асиміляції. Власна духовість - це найсильніша запорука самобутности і незнищимости народньої спільноти.

Кожний імперіялізм завжди намагається з більшим або меншим спритом замаскувати свої цілі та свою істоту. Царська Росія говорила про опіку над всеслов'янством, гітлерівська Німеччина - про пангерманізм, Японія - про "Азію для азіятів", большевики - про "визволення світового пролетаріяту".

Закономірністю життя кожний імперіялізм викликає на кін історії сили опору поневолених і ним загрожених народів. Тому останньою консеквенцією всякого імперіялізму є революція внутрі і війна назовні, боротьба за визволення поневолених і боротьба за збереження свободи загрожених народів.

БО ОСНОВОЮ ЛЮДСЬКОГО ЯВИЩА Є СВОБОДА. Людська одиниця і народи можуть жити й розвиватися тільки в свободі. Без свободи чи боротьби за неї, немає людей. Людина змагає до виявлення всього людського в собі, що можливе тільки в свободі. Тільки в свободі життя спроможне стати справді людським, тобто, ростучим, творчим процесом, що формує людей і будує їхнє життя.

Тільки в свободі можна вирощувати одиницю національної спільноти на її незвихнуту, функціональну, складову частину. Людина розвивається вповні на людину, етнографічна спільнота стає нацією - тільки в свободі.

В ярмі людина маліє, нація занепадає. Поневолена людина змушена затирати і здушувати, підривати і нищити суть своєї людської істоти. Там, де людина не має змоги жити в свободі свого змісту і своїх можливостей, вона стає менш людиною і змушена завертати на шлях регресу - до тварини. Людина чи нарід мусять виживатися цілістю своєї людської істоти, своєї душі, мусять жити мірами свого хотіння, потребами свого росту і розвитку, мотивами своїх найрізнороднішних потреб.

Раб змушений відрікатися людини в собі, вбивати свою душу, хотіти проти себе, підривати свій ріст, позбавляти себе можливостей розвитку, примітивізуватися в потребах, не жити - животіти. Людина свободи усвідомлює собі і бере на себе обов'язки, раб - ярмо. В свободі

людина різьбить себе і свій світ,продукує в сучасному,творить у майбутнє,відтворює життя та його можливості. Раб змушений укладатися в чужі форми,жити чужим,накинутим,ворожим змістом,жити чуже життя.Він піддержує тільки механіку свого життя,він тільки робот. В свободі людина чи нарід все наново встановляє свою людську достойність і вічність,все наново проорганізовує і вдосконалює себе і свій світ та свої перспективи,по своїй людській спромозі, вподобі й волі.

Свобода - це "сіне ква нон" людського феномену,одиниць - збірних чи особових,"сіне ква нон" людського життя.

Однак,люди не падають з неба. Люди родяться і вмирають у колі своїх кревних і життєвих зв'язків. Це сім'я - родина,як основна тривала форма, роди - племена,як проминаюча,похідно-розвиткова форма,і нарід - нація,як найвища форма органічного,людського співжиття на землі.

Людська одиниця є проминаюча і обмежена вартість.Вона не в стані вичерпати безмірних вартостей і не в силі зреалізувати необчислимих потенцій явища людини,чи народів. Люди набирають значення тільки в органічному колі своїх народніх спільнот.Так у творчому процесі народніх поколінь - почерез життя нації - можуть вповні уявразнитися та виявитися всі духові й фізичні вартості та спроможності явища людини.

Тому кожна національна спільнота змагає вивершитися в площині своїх власних духових і фізичних спроможностей та природньо оформитися в спільноту національно-державницьку. Кожна національна спільнота прагне до життя в свободі.Це є змаг за розвиток своєї суті,за опанування свого простору,за повний потенціял свого життя.Внутрішня суть народу,його життєвих вартостей та сил - шукає визволитися в своїх питомих,виразових формах,щоб бути,жити,розвиватися.Це змагання до вартости,сили і потужности - це є динамічний суб'єктивізм,динаміка підметування кожної національної спільноти,що є елементарною рушійною силою життя та його промотором взагалі.В цій боротьбі динамічних суб'єктивізмів між собою - народи зустрічаються в історії.

Однак,людина - це не тільки мірило,але й суддя всіх річей.В основу запанування та розвитку людського явища на землі,лягли етичні вартості співжиття.

Без форм співжиття немислимий ніякий історичний розвиток людини.Основою всякого співжиття є етика.Релігія - це первісна форма людської етики.Форми розвитку співжиття людей і народів - це не тільки абсолютна об'єктивізація принципу динамічного суб'єктивізму,який сам по собі веде до імперіялістичних форм історичного розвитку,але теж процес розвитку етичних вартостей та їхнього ростучого просякання людських суспільностей.Протягом історії етичні вартості невпинно проростають людські взаємовідносини,стаючи органічними регуляторами,рівноважником принципу динамічного суб'єктивізму.

Так етичний принципіялізм починає грати чимраз виразнішу і поважнішу ролю. Динамічний суб'єктивізм зрівноважується опізненим,але відвічним,ростучим процесуванням етичного принципіялізму.

На перехрестях обох цих рушійних принципів життя, на їхньому драматичному антагонізмі розвиваються всі складні, многогранні процеси людської історії.

В своєму розвитковому процесі етичний принципіялізм із площі внутрішньо-національної перекидається нині в добу модерної історії на площину міжнародного співжиття. Шлях його розвитку позначається етапами розвитку релігійного світовідчування, розвитку державної організації суспільности, ідей лібералізму, демократизму й гуманізму та ідей державно-національної самобутности і самостійности народів. Внутрішні, державно-національні процеси соціяльної боротьби за свободу і справедливість життя - це, в основі речі, діяння вартости етичного принципіялізму, який зрівноважує процеси визиску та гегемонії вартости динамічного суб'єктивізму.

Змагання до свободи на всіх ділянках життя було, є і зостанеться передумовою всякого дальшого розвитку людського явища. Боротьба за свободу людини, станів, народів і життя - це унапрямляюче річище розвиткового процесу людських спільнот.

Бо свобода - це змагання до рівноваги між динамікою людини та її етичним життям, між імперіялізмом динамічного суб'єктивізму національних спільнот та етичними імперативами їхнього співжиття!

Велетенський розмах техніки нинішньої доби, який докотився до визволення атомової енергії, спричинився до зміління простору та шаленого бігу життя і привів до визволення масових, нищівних форм боротьби, які загрожують нині екстермінацією людського роду. Імперіялізм, як радикальний вияв динамічного суб'єктивізму, докотився нині до краю своїх можливостей!

Все це тільки зміцнює, розвиває і драматично актуалізує нині процеси етичного впорядкування співжиття людей і народів та їхнього життя взагалі.

Людина стає можливою тільки в свобідній національній спільноті. Свобідна національна спільнота стає можливою тільки в свободі національних спільнот сучасної доби. Свобода - це нині програма так внутрішнього життя і розвитку національних спільнот, як і міжнародніх взаємовідносин народів між собою. Сучасна доба - це доба всебічної життєвої актуалізації та імперативної реалізації вартости етичного принципіялізму.

Ця ідея встановлення свободи, як внутрішньо-національного та міжнародного ладу життя, виступає сьогодні на кін життя, як ідея с в о б о д а р н о с т и.

Це дальший шлях розвитку найвищих вартостей людського явища - націй.

Універсальна ідея минулого сторіччя - гуманізм - виказалася тільки моральним постулятом і, як така, далі не розвинулась і реальною, історіотворчою силою не стала. Універсальна ідея соціялізму, побудована на звихнутому матеріялістичному тлумаченні людського феномену, намагається дати хіба фрагментарну розв'язку життя на заході, на сході вона виродилася в найжахливіші, антилюдські форми большевицької тиранії та каннібальського імперіялізму.

Демократія, поза фрагментарними осягами суспільно-політичної

свободи одиниці та морального постуляту свободи народам,універсальним фронтом боротьби за свободу людини та народів і їх співжиття - не стала. Вона становить тільки етап до цього.Єдиною прогресивною універсальною ідеєю сучасного людського розвитку та розв'язкою для внутрішньо-національного життя та міжнародного співжиття народів - є і д е я с в о б о д а р н о с т и.

В основі свободарного ладу основним стрижнем стоїть і д е я с в о б о д и,як вартости індивідуальної,національної і міжнародньої,категоричний імператив життя і розвитку людини,станів і народів та людського явища взагалі.

Ідея свободи,як система і стиль життя,свобода національно-політичного,свобода духово-культурного,свобода соціяльно-економічного,свобода суспільно-громадського життя людини,станів і народів у цілості.

Принцип свободи мусить пронизувати цілість комплексів людського життя,всі його виразові форми,всю його життєву проблематику,всі ділянки життя людини,всі її похідні та цілеві засади,всі людські, внутрішньо-національні та міжнародні взаємовідносини.

Бо свобода тільки у зовнішньо-політичній формі національно-державної незалежности - може бути буфорною дійсністю,маскою для модерних форм політично-господарського імперіялізму. Така свобода, що служить хоч би тільки фрагментарному поневоленню,не є ніякою свободою.Свобода тільки горожанська може стати джерелом системи внутрішнього,соціяльно-економічного визиску. Знову ж про машкарні гасла свободи,якими вчора і нині тоталітарні режими сучасности прикривали й далі прикривають свої системи внутрішнього терору й жадливої соціяльно-економічної експлуатації та безоглядного каннібальського імперіялізму назовні,говорити взагалі не доводиться.

Поняття свободи,коли вона має бути формуючою вартістю життя, треба розуміти не фрагментарно,тільки в повноті свого всеохоплюючого змісту.

Свобода - це ідея,не гасло,суть,не маска,цілість,не фрагмент, істотність,не тільки форма,принцип життя,не тільки його функція.

Формалістичне розуміння свободи підриває її органічну істоту, механізує її суть,звужує до фрагменту,формалізує в маску,в голопорожню фразу, - з великої,горючої істини життя - лишається попіл.

Ідея свободи,від фрагментарности свого правно-громадського та соціяльного розуміння прямує,через відвічно-актуальний імператив національно-державницької незалежности до свого органічного вирощення,як історіотворчої,універсальної рушійної ідеї сучасности, як повнотної і прогресивної системи і стилю життя,як свободарности.

Як усе в житті,свобода не дарується,свободу здобувається.Боротьба за свободу - це познака процесу внутрішнього дозрівання до суверенних форм організації свого власного - духового та фізичного життя.

Хто бореться за свободу свого життя,мусить вибороти собі ясну й чітку уяву про неї. Хто свобідний і поневолює свободу життя інших до свободи зрілих - є змушений частинно або в цілості поневолити свою внутрішню свободу,яка закономірно мусить зробити місце

явищам експлуатації чи деспотії.

Свобода, яка ламає свободу інших, мусить закінчитися внутрішньо і зовнішньо системою визиску або тираніею. Бо зовнішньо свобода одного народу кінчається там, де починається свобода другого, а внутрі національної спільноти одна свобода кінчається там, де починає топтатися свобода інша. Свобода - це вартість неподільна.

Історичний розвиток людства докотився нині до стану життя, в якому ідея свободи мусить всіх і всеціло зобов'язувати:

До пізнання та визволення всебічного, творчого потенціялу народніх спільнот, шляхом їхнього національно-державницького оформлення, - для встановлення остаточної рівноваги міжнароднього життя.

До самокарної організації та встановлення свобід внутрі життя народу, для знайдення рівноваги національно-державницького розвитку.

До встановлення свободи в світі, як фундаментальної основи людського життя та розвитку.

До встановлення співжиття народів на основах міжнародньої співпраці в рямках міжнароднього солідаризму.

Так, ідея свободарного ладу стає нині драматичною вимогою життя в площинах індивідуально-суспільній, національно-політичній та універсально-міжнародній. Свободарний лад вимагає визволення та співпраці людини, станів та народів. Бо там, де людина, суспільна верства або нарід поневолені, там залізною логікою життя мусить прийти до визиску й диктатури, до національно-політичної тиранії та антилюдського режиму тоталітаризму, там буяють найреакційніші форми екстермінаційного імперіялізму, які мусять приводити до безугавних, нищівних воєн та регресу історичного розвитку людини, а з часом - до підірвання і знівечення історичного розвитку людського явища взагалі.

Соціяльні рухи експлуатованих станів внутрі національних спільнот та визвольні, національно-державницькі змагання поневолених народів назовні виявляються, в аспекті їхньої глибшої політичної аналізи, органічно-пов'язані й проблематично - тотожні явища.

Міжнарлдній Рух Свободи, який нині виявляється у визвольній боротьбі окремих поневолених народів, мусить в обличчі ідеологічно маскованого наступу большевицького імперілізму давати розв'язку питанням національного й соціяльного поневолення водночас. Нинішній світ однаковою мірою корчиться під вагою національно-визвольної проблематики і соціяльно-економічних протиріч та безвихідностей.

В свободарному ладу розвитку народів та їхнього солідарного співжиття і співпраці ці питання знаходять свою єдину, справедливу, повну, прогресивну і тривалу розв'язку. Свободарність - це єдино можлива нині органічна й універсальна напрямна розвитку життя і співжиття народів у сучасному й на майбутнє. На цих засадах зростають уже нині частково визвольні рухи поневолених народів у боротьбі проти найжахливіших форм тиранії та визиску світової історії - большевизму та його імперіялізму.

Факт безспірний і ясний: большевизм прямує до опанування світу через розклад, нівеляцію, визиск, знівечення народів і людини, шляхом абсолютного розвитку свого до екстрему доведеного динамічного інди-

відуалізму,під маскою етичного принципіялізму соціялізму.Імперіялізм большевизму - це імперіялізм плянетарний.Методи його реалізації йдуть лінією організації світової революції пролетаріяту.

Його серце й мозок - Комуністичний Інтернаціонал.

Тому визвольні рухи окремих поневолених і большевизмом загрожених народів мусять координувати свої змагання в часі,просторі й методах боротьби,для успішного розгортання й остаточної перемоги їх.

БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ"УНІВЕРСАЛІЗМОВІ" ПРОТИСТАВЛЯЄМО УНІВЕРСАЛІЗМ СВОБОДАРНИЙ!

КОМУНІСТИЧНОМУ ІНТЕРНАЦІОНАЛОВІ,який викорчовує,нівелює і нівечить народи та їхнє життя - ІНТЕРНАЦІОНАЛ СВОБОДИ,який підкреслює і визволяє національний принцип побудови людства,етику життя та гідність людини.

СВІТОВІЙ РЕВОЛЮЦІЇ ПРОЛЕТАРІЯТУ - СВІТОВИЙ РУХ СВОБОДИ: ЛЮДИНИ, СТАНІВ І НАРОДІВ!

ВСЕСВІТНЬОМУ СОЮЗОВІ СОВЄТСЬКИХ СОЦІЯЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК - ВСЕСВІТНІЙ СВОБОДАРНИЙ ЛАД!

-+++++++-

К.ДУБРОВІЧ

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ БІЛОРУСЬКОГО НАРОДУ

Білорусь,що лежить на межі двох світів,двох імперіялізмів - західньо-польського і східньо-московського,вже в ХУ столітті була змушена йти тернистим шляхом боротьби за своє самостійне існування.

В той час,як польський імперіялізм усе глибше й глибше вривався на схід (уступаючи німецькому натискові),імперіялізм московський скеровував своє вістря на захід. В ХІУ столітті зайшли поважні події на сході Европи.Тут московське князівство скупчило навколо себе дрібні удільні князівства,визволилося спід московсько-татарського ханату і створило тим самим поважну загрозу для самостійности великого князівства Литовсько-Білоруського.

Перейнявши від Джінгіс-хана монголо-татарську військову стратегію,що на той час стояла дуже високо,Москва почала проводити в життя експансивні наміри,скеровані проти білоруських земель.Подібні тенденції почала зраджувати більш-менш у той час і Польща.Білоруське князівство,таким чином,опинилося між двома,доволі міцними,сусідами.У зв'язку з тим виникла потреба нав'язати з одним із них тісніші сусідські відносини,щоб таким способом мати змогу змагатися з другим.Білоруська держава зробила вибір на Польщу,з якою і заключила унію в 1385 році,що в нічому не обмежувала суверенних прав білоруського народу.Головною метою цієї унії був чисто оборонний характер заінтересованих.Однак,Велике Князівство Литовське - форма,в якій існувала тоді Білорусь - не було задоволене унією.Вона (унія)

не тільки не дала обіцяної допомоги у боротьбі проти Москви,а навпаки - відчинила двері для полонізаційної акції. Тому унію декілька разів зривано і відновлювано.

Люблинська унія 1569 року обмежувала суверенні права білоруського народу,але Велике Князівство Литовське не було нею скасоване,тільки увійшло,як самостійна одиниця,в склад спільної Річипосполитої. Не дивлячись на ці несприятливі умови,білоруська культура,білоруська наука в ХІУ,ХУ,ХУІ і на початку ХУП віків досягла найвищого ступня свого розвитку. Виникла велика кількість білоруських шкіл,друкарень. Друкується статут Великого Князівства Литовського білоруською мовою і т.д.Не зважаючи на це,полонізаційні впливи на білоруських землях стають щораз більшими,оборонна сила білоруського народу все маліє.Білоруська держава,ослаблена безупинними війнами з сусідами на протязі століть,вкінці знемогла.

Врешті,в 1793 - 1795 роках перевагою фізичної сили Росія прилучила всі етнографічно-білоруські землі до складу російської імперії.Від того часу пішов найчорніший період білоруської історії. Почалася примусова русифікація Білорусі,вводилося примусове навчання російською мовою,білоруських урядовців замінялося росіянами, білоруські міста були позбавлені магдебурзького права,на села понакладувано кількакратно більші податки.

Одначе,скоро настали можливості відбудови Білоруської держави. Наполеон 1-й у липні 1812 року оголосив Білорусь у формі Великого Князівства Литовського незалежною державою.

Рік перед тим цар Олександер 1-й,передбачаючи пляни Наполеона 1-го,хотів його випередити і приготовлявся створити Велике Князівство,щоб тим забезпечити західні границі своєї імперії.Пляни його не дочекалися здійснення,тому що вже в 1812 році перекотилася через Білорусь армія Наполеона і незабаром опинилась під Москвою. Невдала кампанія Наполеона в поході на Росію і його катастрофа стали водночас катастрофою і для Білорусі. Після того почався ще жорстокіший наступ на білоруське національне життя.Росіяни зліквідували рештки білоруського шкільництва,зробили новий адміністраційний поділ Білорусі на губернії,і зміцнили залоги.

Однак,білоруський нарід не примирився з накинутою йому неволею, і вже 1830 р.точиться підпольна боротьба проти московського гніту, а в 1862 р.вибухає загальне збройне повстання,під проводом Кастуся К а л і н о в с ь к о г о. В той час виходить перша,ним же (Калиновським) редагована газета "Мужицька Правда".Року 1863-го повстання було придушене переважаючими силами.

Гніт і поневолення білоруського народу після того ще зміцнилися. Року 1867 цар Олександер П-й,своїм указом,забороняє друкувати будь-що білоруською мовою. Цей указ мав до решти придушити білоруський нарід,мав на меті прискорити його національну смерть і створити водночас можливості для асиміляційної російської політики. Цар Олександер П-й був убитий білоруським революціонером Ігнатієм Г р и н я в и ц ь к и м року 1884-го.

Однак,білоруський рух національного відродження і тепер не втихає.В наслідок національно-політичного переслідування,велика кількість найкращих білоруських сил емігрувала за межі своєї батьківщини,передусім до Австрії,Швайцарії,Франції,Бельгії та інш.країн.

Центр видавничої праці перенесено теж за межі країни.

Після революції 1905 року білоруське національне відродження розвивається скорими кроками,появляється періодична преса,закладаються перші політичні партії,серед яких найзначніша - Білоруська Соціялістична Громада.

Наступив 1914-й рік,а з ним перша світова війна.В наслідок воєнних подій і революції 1917-го року,білоруський нарід скинув із себе ярмо російського імперіялізму. Історичним актом з 25-го березня 1918 року Білорусь було проголошено Вільною і Незалежною Народньою Республікою.

Акт з 25-го березня,званий Ш-ю Установчою Грамотою,стверджує рішучу волю білоруського народу до самостійного і незалежного життя:

"Рік тому білоруський нарід,разом із іншими народами Росії, скинув ярмо російського царату,яке найтяжче з усіх придушило Білорусь.Не питаючись нашого народу,царат кинув наш край у пожар війни,яка дощенту зруйнувала білоруські села і міста. Тепер ми,Рада Білоруської Народньої Республіки,скидаємо з рідного краю ненависне ярмо державної залежности,яке було накинуте російським царатом на наш вільний і незалежний край. Від цього моменту Білоруська Народня Республіка проголошується Незалежною і Вільною Державою".

Акт 25 березня має надзвичайно важливе значення.В ньому знайшли сумарний зміст національно-відродженецькі,культурні й політичні ідеали білоруського народу.Акт з 25-го березня,врешті,розвіває всякого роду думки про федерацію - як із Росією,так і з Польщею. Уряд БНР нав'язав дипломатичні й господарсько-торговельні зносини з сусідніми країнами.Організувалися білоруська армія,шкільництво, преса,пошта й інші галузі господарсько-державного життя.

Однак,молода Білоруська держава з 1918 року не могла втриматися під ударами значно переважаючих сил.Большевики розглядали Білорусь, як запору своїх імперіялістично-революційних походів на захід.А Польща завжди дивилась на Білорусь,як на свій життєвий простір.В наслідок нерівного змагання,Польща і Росія поділили живе тіло Білорусі на дві частини - Москва одержала біля 300.000 кв.клм. етнографічно-білоруських територій,а Польща - понад 100.000 кв.клм.

На місце БНР большевики створили так зв.Білоруську Совєтську Соціялістичну Республіку,і то далеко не в повних етнографічних границях. Згідно з загальною совєтською конституцією,БССР забезпечувалося якнайширші права на свою національну культуру,з довільним виступом із Союзу. Далі совєтська конституція обіцяла свободу слова,друку,віровизнання,переконання та інші права.

Спершу,правда,в галузі білоруського шкільництва,мистецтва,білоруської преси і господарки було зроблено багато.Закладено широку сітку білоруських нижчих,середніх,загальних і спеціяльних шкіл,більше як 20 різних шкіл вищого типу,дослідні установи і т.д.Засновано Білоруський Державний Університет,виникла Білоруська Академія Наук із національними кадрами білоруських науковців.

І раптом - року 1929-30 почався зворот,формальний наступ проти всякого прояву білоруського національного життя.Почалася велика розкладова робота в білоруських політичних,культурних і господарських

осередках і одночасно з тим масове винищування свідомої білоруської інтелігенції. Тисячі найкращих синів білоруського народу, під замітом приналежности до національно-демократичного руху (так зв. нацдемы) і фашизму, чи під іншим закидом, було депортовано в далекі північні сибірські тундри, на примусову каторжну працю. Багато було відразу скатовано чи розстріляно в льохах НКВД. Насамперед Москва нищила представників білоруської науки, поетів, письменників, найкращих спеціялістів-техніків і духовенство.

Одночасно почалася колективізація сільського господарства, яку советський уряд назвав "єдиною правильною формою землекористування". Колективізація поневолила білоруське селянство, прикувала його до ненависних колхозів, де функція селянина-господаря зводилася до ролі наймита-невільника. В наслідок цієї "земельної реформи", більш як 1.500.000 білоруських селян, разом із жінками й дітьми, було примусово вивезено в далекі тундри Сибіру, або пустелі Казахстану, на каторжні роботи та на голодну смерть.

Як бачимо, червона Москва проводить на Білорусі нелюдську, капіталістично-февдальну, невільницьку форму панування.

Суверенність Советської Білорусі є повною фікцією. Багатства Білорусі - хліб, льон, скот, мільйони кубічних метрів високоякісного дерева, являються об'єктом грабунку і вивозяться на потреби червоної Москви. В заміну за це все Москва дала білорусьуому народові повну політичну і господарську неволю та голод. Свобода й життя стали виключним правом НКВД.

Не менш кривавим від червоного московського, був терор німецький. Прямуючи на схід і шукаючи місця для життєвого простору німецького народу, Гітлер систематично підготовляв грунт для колоніяльної політики на Білорусі. Виходячи з расових принципів, Гітлер пішов на шлях фізичного винищування білорусів, як народу. Передовсім нищено інтелігенцію, потім селянство. За три роки панування на Білорусі, німці вивезли з її території до 1.000.000 білорусів на примусові роботи до Німеччини. Тисячі білоруських інтелігентів і селян загинуло в німецьких концентраційних таборах, звідки мало кому вдалося повернутись. У відповідь на німецькі переслідування, витворилась на Білорусі могутня національна партизанка. Величезні білоруські ліси і пущі широко відчинилися для білоруських партизан, звідки завдавали вони нераз дошкульних ударів німецькому окупантові. Німецькі відділи СС-в по нелюдському розправлялися з білоруськими селянами. Цілі села, а навіть цілі райони падали жертвою вогню і нищення. Всюди, де лише вдавалося, німці палили в замкнених будинках невинних людей, не щадячи жінок і дітей.

Жахлива окупація Білорусі большевиками в 1944 році, яка триває і сьогодні, є жорстокішою від першої і не менш дикою від німецької. Спроби перепровадження загальної мобілізації мужчин удалися частково. Значна кількість білоруської молоді - хлопців і дівчат - долучилася до білоруських партизанських відділів. З метою обмежити доступ нових сил до партизан, большевики почали масове переселювання білоруських сіл. На місце вивезених білорусів спроваджується переважно калмиків, монголів і жителів "центральних областей".

\+ + +
+

Розглянемо тепер головні моменти польської асиміляційної політики,яку провадили поляки на теренах Західньої Білорусі у відношенні до білорусів. Згідно з Ризьким договором,білоруси одержали деяку свободу в галузі шкільництва,власної культури,преси, вживання рідної мови в судах,повну автономію церкви і т.д.

І коли на початку існувало до десятка середніх,кілька сот народніх і певна кількість утраквістичних шкіл,до того розвинулася преса і білоруська кооперація,то після травневого перевороту починаються жорстокі переслідування і поступова ліквідація білоруського національно-культурного життя.Згідно з офіційною польськ. статистикою,з 350-ти початкових шкіл,не залишилось ні одної, з восьми середніх білоруських шкіл у 1938 р. залишається тільки 1. Польські урядові чинники опрацювали були докладний плян ліквідації національно-білоруського життя.Згідно з цим рецептом "опрацювання питання польського стану посідання у воєводстві Новогородськім" (квітень 1939 р.,Воєводство Новгородське ч.Ш,81),поляки намагалися всіма існуючими засобами спаралізувати білорусів,як нарід - через ліквідацію шкільництва,преси,культурно-освітніх організацій,та через сильне обмеження в правах на політично-господарсько-економічне життя,через введення в православну церкву польської мови,через навчання релігії в школах польською мовою і т.п. Однак,не дивлячись на такі крайні засоби,що їх застосовували польські урядово-адміністраційні чинники,з метою скорої остаточної асиміляції білоруського народу,вони не дали полякам бажаного ефекту.Навпаки,в наслідок такої шовіністичної політики,поляки втратили свій вплив остаточно на білоруські маси.Згідно з офіційною польською статистикою,національна свідомість білорусів на всіх етнографічно-білоруських землях усе зростала, а впливи полонізаційної акції меншали.Подібне явище було помітне як серед православних,так і серед білорусів-католиків.

\+ + +

Вже більш,як 150 років,як Москва - спочатку царська - біла,а потім червона панує над білоруськими східніми землями.Здавалося б - достатній період часу,щоб остаточно зрусифікувати,стерти з лиця землі білоруський нарід.А тим часом,наслідки зовсім не виправдали вживаних заходів.Б і л о р у с и л и ш и л и с ь б і л о р у с а м и.

Ще більш невиправдані твердження деяких росіян - прихильників ідеї "єдіной неделімой",що Білорусь - це "молодша сестра" Росії.На тій же підставі сьогодні,мабуть,червона Москва вважає за своїх молодших сестер і народи Кавказу та Казакії,і Україну, і Польщу,Словаччину,Чехію,Югославію,Болгарію і т.ін.,а завтра, до своєї скромної сімейки Москва-матка захоче долучити "решту держав" світу і вважатиме їх також "молодшими сестрами"!

Обговорюючи минуле білоруського народу,певна частина російських істориків подає нашу історію в більш об'єктивному світлі.Наприклад,відомий російський історик А.Пагодін,на сторінках російського політично-літературного часопису "Вєстнік Европи" (Петербург,грудень 1911 р.),в статті "Білоруські поети",стор.33,пише:

"Катерина П-га приєднала білоруські губернії (області), під приводом відновлення давньої єдности руських земель,

хоча московська держава ніколи не володіла ними".

Далі, на тій же сторінці, А.Пагодін пише, що царський уряд на Білорусі не звертав уваги на "многовековую собственную історію белорусского народа".

Трудно уявити собі долю народу, більш трагічну від тієї, що припала на білоруський нарід. Море крови пролив білоруський нарід в обороні своєї національно-політичної незалежности. Вихований на традиціях своєї славної минувшини і загартований у безупинній боротьбі за своє вільне існування, білоруський нарід і до останнього часу веде змагання з найзапеклішим своїм ворогом - московським імперіялізмом.

Білоруський нарід глибоко вірить, що незчисленні жертви, що він склав їх і складає до останнього часу в обороні своєї поневоленої Батьківщини, не загинуть марно.

У вирішальні дні історії залізні кільця червоної диктатури, що здушили живе його тіло, полопають і рівночасно буде повернута до життя Вільна, Незалежна Білоруська Народня Республіка.

-:::::::-

ГРУЗІЯ

ДО ІСТОРІЇ ГРУЗІЇ

В межах сьогоднішнього Совєтського Союзу живуть разом, побіч один одного, численні великі й малі народи, безпощадно вдержувані нечуваним насильством в одному цілому, дарма, що всі вони перейняті невгасимою жадобою свободи. Між ними знаходяться і старі народи, як вірмени і грузини, що впродовж своєї довголітньої історії мужньо боролися за своє національне існування. Тоді, коли вірмени довгий час не мали своєї самостійної держави, грузини мали ще донедавна добре зорганізовану та часто дуже респектовану державну потужність. Грузія, із своїм дуже догідним стратегічним положенням, забезпечена великими природніми багатствами та життєвими можливостями, була завжди об'єктом, на який зазіхали ті сусідні народи, яким усього того бракувало, а які хотіли над нею панувати. Тому історія Грузії - це історія невпинної боротьби за своє державне та національне існування.

Початки історії грузинського народу сягають далеко в старовину, про нього часто згадується в асирійських джерелах XII-XIII століть перед Христом, як про могутній і войовничий нарід. Приблизно в той час Грузія дійшла мабуть була до поважної могутньости, про що недвозначно свідчать старі, ще передгомерівські грецькі переказі. Наприклад, за переказом про похід Аргонавтів, вислали греки могутню фльоту проти Колхіди (Грузії) під проводом Язона, в якій брали участь герої-борці всіх родів зброї, щоб забрати звідти золоте руно. Вже сама організація цього походу свідчить, що треба було числитися з сильним спротивом з боку Колхіди. Треба здогадуватися, що під змієм, який захищав скарб і якого вдалося перемогти тільки за допомогою королівни Медеї, треба розуміти уосіблення могутности Колхідської держави; взагалі, успіху в цій експедиції досягнуто тільки за допомогою тубільців (зрадою). Слід відзначити, що постать доньки короля Колхіди - Медеї - дала багатий матеріял для визначних грецьких (Евріпід) та европейських (Грільпарцер) драматичних творів.

За даними Геродота, Страбо та інших грецьких істориків, мала Грузія добре зорганізований державний апарат, була високо розвинута під культурним та господарським оглядом, і була в живих торговельних зносинах із Персією, Індією, грецькими колоніями та численними іншими країнами.

Народи грузинської раси створили вже в V віці перед Христом дві держави: королівство Іберію - на сході, та королівство Колхіду - на заході Кавказу, над Чорним морем. Обидві ці держави, що були мостом між Чорним та Каспійським морями, набрали під стратегічним та господарським кутом зору такого значення, що вже від початку існування їх, як суверенних держав, дві великі імперії цієї епохи - Рим і Персія - провадили війни за опанування їх. Року 65-го перед Христом Рим опанував обидва ці грузинські королівства, однак незабаром він був змушений відступити сферу свого

впливу в східній Іберії на користь перської держави.

Вже в ті давні часи владували в Грузії королі, які, щоправда, нераз були приневолені визнавати зверхність тих двох великих імперій.

В IУ столітті по Христі прийняли грузини, за панування короля Міріяна, (265-345) християнство, яке великою мірою вплинуло на розвиток культури Грузії, головно - від заснування в У ст. по Христі автокефальної грузинської церкви.

По розвалі римської імперії, почала Персія вважати себе паном східньої Грузії, беручи року 527 по Христі грузинів під свій протекторат, однак грузини невпинно повставали проти перської влади і всіма способами намагалися звільнитися від їхнього панування. Візантія, яка претендувала на спадщину по Римі на сході, намагалася скріпити свої впливи в Колхіді, але з малим успіхом, тому що Персія стояла на заваді. Цей затяжний спір між обома імперіями за сфери впливів у Грузії закінчився підписанням вічного миру, в якому Персії признано Іберію, а Візантії - Колхіду.

Грузинський нарід не хотів признавати ніякого чужого панування над собою, і неугавно боровся за свою незалежність.

Та незабаром на обрії з'явився новий ворог. Року 643 по Христі арабські війська напали на Грузію, і їхне ярмо було ще більш упокорююче, ніж перське чи грецьке. Ця епоха - одна з найтяжчих у житті грузинського народу - закінчилася його перемогою. Під проводом династії Багратіонів (Багратідів) відбудовано знову грузинську державу. Цій династії припало подвійне завдання: зорганізувати Грузію та об'єднати її.

При кінці X ст. об'єднано Грузію під одним королем, і від цього часу починається щасливіша доба її історії. Грузія зміцніла і розквітла, вона вважалася великою потугою, головно в час славетного правління Давида II-го - Відновителя (1037 - 1125). Він заснував велику державу між Чорним та Каспійським морями і гірським ланцюгом Кавказу на півночі, включно з обшаром Карсу на півдні. З його правлінням Грузія стає найбільшою потугою на Кавказі та на новому Сході.

Вершок цього блискучого періоду грузинської історії припадає на час володіння божественної королеви Т а м а р и (1187 - 1212). Ця королева, що символізує найщасливішу добу Грузії, живе ще й сьогодні в серці кожного грузина, який приписує їй найбільші подвиги національної історії. Під її пануванням стає Грузія першорядною потугою в Передній Азії, яка своїм простором дорівнювала сьогоднішній Франції. Простір Грузії виносить нині 70.000 кв.клм., тоді, коли в XII ст. ця країна досягала 505.327 кв.клм., отже - семикратно стільки. Щорічні державні доходи Грузії виносили тоді 10 мільйонів золотих франків, то значить, кількакратно більше, як державні прибутки тодішньої Франції, які не перевищували 3-х мільйонів золотих франків. Панування цієї великої королеви, прозване "золотою добою Грузії", позначається під'йомом національної культури та господарського життя, сліди якого замітні донині в архітектурі та літературі.

Між численними замітнішими творами тієї епохи зберігся один

клейнод - славнозвісний епос "Шота Руставеліс" (людина в тигровій шкурі). Грузинський ренесанс був світлою добою релігійної та світської літератури, поети та співці збиралися при дворі королеви Тамари, щоб оспівувати її славу.

Грузія задержала свій престиж та могутність аж до навали монгольських орд, які появилися на кордонах Грузії 1220 року та швидко змусили її платити данину Великому Ханові.

Нова доба могутности Грузії настала з правлінням Юрія У "Світлого" (1313 - 1346), який знову об'єднав під своїм скіптром грузинські провінції, що були відірвані монголами. Ледве відпочила країна від поразки, як уже за Баграта У-го (1360 - 1395) знову семикратно напали на неї війська Тамерляна. Завдяки енергії та рішучості короля Александра 1-го, Грузія ще раз усамостійнилася. Після здобуття Царгороду турками та по упадку держави Трапезунту, що була своєчасно виникла за співучастю королеви Тамари, Грузія опинилася оточена магометанським світом, позбавлена можливости одержувати будьякий зв'язок із християнськими країнами. Відмежовані, серед ворожого, іновірного світу, грузинські королі не були в силі далі воювати проти могучих сусідів. В міжчасі всі грузинські королі, яких влада простягалася тільки над Картлією (центральною Грузією), шукали нагоди, щоб відірвані частини великої колись держави з'єднати знову під своїм пануванням. Однак, це було надзвичайно трудне завдання, бо саме в цей час (під кінець ХУ і в ХУІ ст.) почалися змагання двох великих потуг - Персії й Туреччини - за грузинські провінції. Даремно намагалася Грузія, оточена ісламським світом, дістати допомогу та підтримку християнських країн. Зв'язки, що їх удалося нав'язати, обмежувалися лише виміною листів між володарями, Святим Престолом та їхніми дипломатами.

На початку ХУШ ст. Москва, що встигла стати імперією, наблизилася до Кавказького перешийку. Грузинські королі звернули свій зір в бік цієї нової правовірної потуги, яка, як це їм здавалося, могла стати цінним союзником проти ісламського світу. По довгих переговорах заключено 1783 року, через послів Катерини П-ї, з Іраклієм П-м, королем Грузії, союз.

На підставі цієї угоди, признавав грузинський король зверхність та протекторат російських царів, зобов'язувався приреченням вірности за заявляв свою готовість служити інтересам імперії (арт.1). Російські царі, з свого боку, перебирали протекторат над Грузією та зобов'язувалися забезпечити недоторканість країни та її посілостей (арт.П). Крім того, грузинські королі зобов'язувалися до засягнення згоди і потвердження царя при кожному вступі на трон та інвеститурі (арт.Ш), а всі справи заграничної політики піддавати контролі царя (арт.ІУ). Для підтримання постійного зв'язку, мав бути іменований при російському дворі грузинський міністер або резидент, і навпаки - міністер російський - при грузинському дворі (арт.У). Грузинський нарід мав почуватися щільно зв'язаним із імперією, і її ворогів мав уважати спільними ворогами. Далі Росія зобов'язувалася неодмінно вдержувати на троні грузинського короля Геракліюса та його спадкоємців і нащадків та залишати за ними владу, правління над краєм, судівництво і справи фінансів, та видати рівночасно указ до військових і цивільних чинників влади - до цих справ не втручатися.

Ця умова викликала тільки огірчення з боку сусідів, головно - Персії, а з боку "союзниці" Росії зовсім не була виконана. Персія оголосила Грузії 1798 року війну, а старий король ніколи не дістав від москалів приобіцяної допомоги.

Однак, на цьому зламання угоди Росією не кінчається. По короткотривалому владуванні Юрія XIII-го, який помер 1801 року, Росія поновно зламала договір, узяла престолонаслідника в полон та поробила заходи для анектування Грузії. Королівство Багратидів, що його в найтрагічніші моменти не важились осквернювати навіть його найбільші вороги, знесла Росія та пограбувала його святі права. Було рішено заслати членів пануючої родини вглиб Росії, з забороною повороту на батьківщину. Так згодом було заслано до Росії всіх Багратіонів, за винятком тих, що встигли втекти за кордон, щоби далі звідти провадити боротьбу проти нового ворога.

Цієї самої долі зазнала й грузинська Імеретія, як також і князівства Західньої Грузії. Їх усі анектовано з прилученням до царської імперії. Так ограблено Грузію з її суверенности, яка зуміла зберегти впродовж століть її національний дух, її культуру та її народню окремішність.

Після анексії Росією, Грузію скреслено з мапи, поділено на багато провінцій, якими управляли російські губернатори. Грузія не вгавала в боротьбі за визволення спід російського панування; в XIX столітті 25 разів приходило до народніх повстань, які були безпощадно здушені. Русифікаційна політика, практикована Росією, не мала успіху. Не зважаючи на брак власної державности, грузини зуміли знайти шлях для підтримання розвитку своєї культури та для збереження і плекання своєї мови та звичаїв. Ця боротьба виявлялася, з одного боку, в намаганнях посилити свою національну свідомість, а з другого - в невпинних соціяльних заходах до поліпшення господарського становища населення, щоб тим способом створити конечні основи для боротьби з російською автократією. Коли потім наспів слушний час, виявилося, що ця праця дала свої плоди - грузинський нарід використав замішання, створене на зовнішньо-політичному тлі й звільнився спід російської кормиги. Стара Росія програла першу світову війну, і ця невдача потягла за собою революцію. Після 117-літнього панування, Росія була змушена опустити Кавказ, а головно - Грузію.

Під час російської лютневої революції 1917 року, тимчасовий російський уряд покликав особливий "Закавказький Комітет", що складався з відпоручників Грузії, Вірменії та Азербейджану. Цей уряд існував до 14 листопада 1917 року, коли большевики 25 жовтня 1917 р. скинули Тимчасовий уряд та перебрали владу в свої руки. Вибухла запекла горожанська війна, в якій Закавказзя відлучилося від Росії і 14.11.1917 року покликало до життя самостійний "Закавказький Комісаріят", на чолі з Євгеном Гегечкорі. В цей час уконституювалися три Національні Ради (азербейджанська, вірменська та грузинська), які пізніше, після розв'язання "Закавказького сойму", перетворилися 25 травня 1918 року в національні парляменти.

Дня 2 березня 1918 року заключив московський большевицький уряд з Німеччиною та її союзниками мир у Берестю-Литовському. На підставі цієї мирової угоди, відступив большевицький уряд Туреч-

чині області Батум,Артвін і Карс. Президент Закавказького парляменту Чхеїдзе та Голова Уряду Євген Гегечкорі гостро запротестували проти цього,однак безуспішно: Туреччина настоювала на передачі їй цих областей,вкінці дійшло між Закавказзям і Туреччиною до війни з причини ухилення від передачі згаданих областей.Дальший розвиток подій привів з початком квітня 1918 р. до непорозуміння в лоні створеного Транскавказького Уряду,тому що Азербейджанці в цьому спорі виказалися більше уступчивими на користь Туреччини.Закавказький Уряд розв'язався,і Національні Ради перетворилися в національні парляменти.Дня 26 травня 1918 р.проголосив грузинський парлямент Незалежну Грузинську Демократичну Республіку.

Грузинська Церква,яка завжди була представницею традиційного грузинського патріотизму,проголосила вже 12 березня 1917 року,з нагоди Духовного Збору в Соборі у Мцхеті,таке: "Віднині відновлено незалежність Грузинської Церкви".

Після перемоги альянтів,російські війська зайняли весь Кавказ.Під кутом зору дальшого існування цих трьох незалежних кавказьких держав - Грузії,Вірменії та Азербейджану - не приніс цей факт ніяких змін - вони продовжували далі свою урядову діяльність.

Протягом двох років могла Грузія посвятитися своїй внутрішній розбудові.Велетенських зусиль треба було докласти: для розбудови адміністрації,для створення армії,озброєння її та вишколу,схвалено конституцію нової демократичної держави,почато переведення реформ у соціяльному та господарському житті,між іншим,переведено широку земельну реформу,і т.д., - все це було переведено в справжньо-демократичному дусі. Европейська делегація, яка відвідувала Грузію літом 1920 року,в складі якої знаходилися визначні державні мужі та керівники соціялістичних партій,як Рамзей Мекдональд,Еміль Вандервельде,де-Брікер,Поль Ренодель,сьогоднішній бельгійський прем'єр Гуйсманс,міс Сновден,Карло Кавтський та інші,були захоплені реформами та досягненнями грузинського соціялістичного уряду,і це знайшло відповідне признання в численних статтях европейської преси та в численних книжках (напр.,у книжці Карла Кавтського "Грузія - Соціял-демократична Республіка Селян",Відень,1920).

Після перемоги московсько-большевицького уряду та його червоної армії над білою армією генерала Денікіна,зайняла вона північно-кавказьку гірську Республіку,а 20 квітня 1920 року - східнього сусіда Грузії - Азербейджан. Однак,на цьому вона не спинилася,а спрямувала свій наступ на границі Грузії.

Вже з самого початку зайняла советська Росія вороже становище супроти незалежної Грузії.Москва кинула велетенські грошові засоби на те,щоб за допомогою численних агентів,зорганізувати в Грузії повстання та створити в Тбілісі советський уряд.Але всі ці намагання не дали жодного успіху.Тому большевики рішилися з початком травня 1920 року на збройну насильну акцію ззовні.Молода грузинська армія з усією рішучістю заступила дорогу червоній армії,побила її і змусила до відвороту в напрямі міста Ганджі.Про дволичність советської Росії найкраще свідчить обставина,що рівночасно з воєнними подіями між советською Росією і Грузією вели-

ся переговори,які завершилися заключенням договору 7.5.1920 р.В цьому договорі визнала советська Росія незалежність Грузії,відмовилась від усіх прав,які мала стара Росія до цієї країни,і нав'язала дипломатичні зносини з урядом Грузії.Рівночасно зобов'язалася советська Росія в ніякому випадку не втручатися у внутрішні справи Грузії.Та незабаром виявилося,як советська Росія розуміла додержання умови.Вже 12 січня 1920 року визнала Висока Рада Альянтів (Англія,Італія,Франція і Японія) де-факто незалежність Грузинської Держави.Визнання де-юре наступило дня 27 січня 1921 року. Іменем Високої Ради Альянтів вислав французький міністер закордонних справ Бріян листа до грузинського міністра закордонних справ Євгена Гегечкорі такого змісту:

"МІЖАЛЬЯНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.ПРЕЗИДЕНТ.Париж,27 січня 1921. Його Ексцеленції М.Гегечкорі - Міністрові закордонних справ Республіки Грузії, в Парижі. Пане Міністре! Після прийняття до відому рішення,яким Найвища Рада дня 26 січня постановила признати де-юре незалежність Грузії,тоді,коли ця країна висловила б формально таке бажання,Ви зволили,листом з 27 січня,звернутися до мене з офіційним жаданням Грузинського Уряду і Народу в справі признання де-юре Союзними Державами.Я поспішив подати до відому Ваш лист Конференції,і ця одноголосно признала де-юре Грузинський Уряд. Союзі Держави щасливі,що можуть цим самим знову висловити симпатію,з якою вони слідкували за змаганнями грузинського народу до незалежности і подив до праці,яку він устиг уже виконати. Прошу Вас,Пане Міністре,прийняти запевнення моєї великої пошани. Б р і я н".

Посли Великої Британії,Італії,Франції та інші заступники інших держав прибули до Тбілісі (Тифлісу). Таким чином,державно-правне становище зміцнилося.За цим слідувало ще прийняття Республіки до Технічної Комісії Ліги Націй.До прийняття у звичайне членство не дійшло.Ліга Націй зайняла формальне становище,що границі Грузії ще остаточно не устійнені. Та це була тільки дешева вимовка,бо на ділі,не зважаючи на всі дані запевнення,всі закордонні чинники були переконані,що большевицький уряд нападе на Грузію.Ліга Націй була свідома того,що вона не розпоряджає ніякими засобами, які могли б цьому протидіяти,та що немає змоги перешкодити такому актові насильства з боку советів.Так відклала Ліга Націй,про всяку евентуальність,в інтересі збереження штучним способом свого престижу,справу прийняття Грузії в членство.

Ті побоювання здійснились.В грудні 1920 року зайняла червона армія спочатку Вірменію,і почала приготування до агресії на Грузію.Большевики сконцентрували великі військові сили на пограниччі Грузії і ввійшли з Туреччиною в тайні дипломатичні переговори, щоб здержати її від втручання в назріваючий советсько-грузинський конфлікт.Напад почався з того,що совєти викликали штучно повстання в окрузі Борчало та проголосили в Сулавері - малій місцевості - большевицький уряд Грузії.Рівночасно червона армія перейшла в наступ.Війна почалася 11 лютого 1921 року.Молода грузинська армія билася надзвичайно хоробро.Розуміється,що не могла вона довго устояти проти велетенської російської переваги,і по запеклих боях,російські війська зайняли Грузію.Уряд незалежної Грузії виїхав дня 18 березня 1921 року за кордон,щоб там перед трибуною

европейських держав захищати права грузинського народу.

Та найбільшим лихом був режим, який Росія завела в Грузії. Негайно по загарбанні країни 1921 року, почався російсько-большевицький режим терору. Правний грузинський уряд, члени законодавчого збору та велика частина грузинської інтелігенції покинули Грузію і подалися до Европи. Інша значна частина грузинського населення виемігрувала теж до Европи або до Росії - тому, що на батьківщині не була певна вже за своє життя. Вже чверть століття триває цей режим страхіття російського большевизму в Грузії (та по всьому Кавказі), і сатанинські методи, якими большевики намагаються вдержати своє панування, добре відомі в Европі, а найкраще - в тих країнах, які впали їхньою жертвою. Грузинський нарід не погодився з утратою своєї свободи, і став до боротьби проти насильства і гніту. Ще того самого року вибухло повстання в грузинській провінції Хевсурії, а за тим 1922 року - у Сванетії. Населення кинуло села і пішло в ліси, звідки провадило боротьбу проти большевицьких гнобителів. Багато повстанських провідників увійшло в історію Грузії. Історія з 1801 року повторилася.

Московський уряд випустив у світ цілий ряд звідомлень. Перше з них звучало: "Селяни та робітники Грузії піднесли повстання проти буржуазії та контр-революційного уряду". Зараз же за цим Москва принесла вістку, що робітники та селяни повалили уряд і завели советський режим. Це все, розуміється, було брехнею. Ніколи не було найменших проявів повстання проти уряду, Грузію зайняла червона армія насильно і проти волі її населення. Відомості, поширювані Москвою, мали на меті ввести в блуд Европу та замаскувати акти її власного насильства. Европейська преса без виїмку зареагувала на ці брехливі вісті, висловлюючи велике обурення з приводу акту насильства з боку Москви, і вела тижнями, а то й місяцями завзяту боротьбу на сторінках своїх часописів у справі грузинського питання, в обороні грузинського народу та його незалежности. Всі попередні й наступні офіційні заяви Москви, дані в цій справі, нап'ятновувала европейська преса, як неправдиві. Пізніше Москва залишила балачку про грузинських "повстанців - робітників та селян", і признала, що Грузію дійсно напада і зайняла червона армія. В 1936 році появилося в російському військовому часописі "Механізація і моторизація" (лютневе число, стор.18) звідомлення з описом фактів, що відбулися при окупації Грузії:

"В бою за звільнення Грузії відіграли частини 12-ї армії, які були озброєні панцерними потягами, автами і танками, особливу ролю... Два короткі шляхи з Азербейджану до Грузії і наступ на Тбілісі - центр меншовиків - рішили про вислід бою... Бо наступаючим на цих шляхах відділам було приділено 5 панцерних потягів (чч.5,7,61,77,94) і групу панцерних авт (ч.55) і танків (ч.2). Група панцерних авт ч.55 блискуче виконала свої завдання вночі 16 лютого 1921 року. Протягом 16-го лютого відповідали наші панцерні потяги гарматами та кулеметами на вогонь ворога, який ще раз намагався перейти в наступ проти наших частин. Один ворожий панцерний потяг намагався наступати проти наших частин на відтинку Салоглі, але далекобійні гармати нашого панцерного потягу ч.94 присилували його до відвороту..."

Ясно,що ні грузинські селяни,ані робітники,які,за офіційними звідомленнями Москви,підняли "повстання" проти грузинського уряду,не могли мати такого военного знаряддя.В цій фактичній ситуації,тобто в насильному завоюванні незалежної Грузії,на чолі якої стояв соціялістичний уряд,не змінилося пізніше нічого,без огляду на численні демонстрації і протести робітничих організацій і соціялістичних партій та публічної опінії світу,що були проти большевицького насильства,без огляду на повторні ухвали Ліги націй та Ліг Союзу Народів,які ганьбили советську Росію і домагалися відновлення незалежної Грузії.

Зрештою мусів сам большевицький представник Радек,на засіданні Ш-го Інтернаціоналу,признати,що окупація (!) Грузії по занятті нафтових джерел у Баку стала конечністю тому,що нафтові проводи з Баку кінчаються в Батумі - грузинській пристані,і що Росія потребує нафти більше,аніж будь-хто інший.Так була здемаскована брехня-вигадка Москви,і ніхто вже більше не сумнівався про неправдивість "повстанського" твердження.

Грузинське населення,скатоване режимом насильства,якого годі собі уявити,стало до самооборони.Підпільна робота проти Росії не вгавала ні на хвилину,нарід організувався та приготовлявся до явного спротиву.В серпні 1924 року вибухло по всій Грузії збройне повстання,яке мало на меті зліквідувати вороже панування окупанта та його большевицького режиму.Червона армія придушила це повстання в крові,багато тисяч грузинських патріотів було страчено,багато тисяч вислано на Сибір,зглядно - закатовано на смерть у льохах ЧК.

1926 року уповноважив сенат ЗДА,на пропозицію представника держави Віргінії п.Мора,особливий комітет прослідити грузинське питання.Зібраний цим комітетом матеріял було видано окремою книгою в Вашингтоні.Наслідки проведеного комітетом слідства спонукали конгрес уповноважити президента ЗДА акредитувати в догідний,на його вибір,момент,американського дипломатичного представника при Грузинському Уряді,що знаходився на вигнанні в Парижі. Грузинське питання було предметом нарад Ліги Націй.З-й пленум,напр.,ухвалив таку резолюцію: "Зібрання Ліги Націй,узявши під увагу ситуацію Грузії,запрошує Раду слідкувати уважно за подіями в цій частині світу,з метою шукати нагод,які допомогли б мирним шляхом,згідно з міжнароднім правом,повернути цю країну до нормальної ситуації".Цю саму резолюцію схвалено на 5-му Зібранні Ліги Націй.Всі присутні на цьому зібранні висловили свої симпатії грузинському народові,що мужньо бореться за свою свободу.Це було 1924 року,після великого повстання Грузії проти російського большевизму.

Так розуміли грузинське питання в Европі та Америці.І справді, грузинська делегація існувала офіційно в Парижі,як дипломатичне заступництво незалежної Грузії до січня 1933 року.

На жаль,не могли визволити Грузію з большевицького пекла ні криваві змагання,ані самопожертва грузинських патріотів,ані симпатії цивілізованого світу.

А все ж таки грузинський нарід вірить у перемогу справедливости і надіється,що засади,проголошені Атлянтійською Хартією будуть застосовані також до нашої поневоленої країни.

-+++++++-

ПІВНІЧНИЙ КАВКАЗ

КАЗБЕК

ПІВНІЧНИЙ КАВКАЗ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Впродовж трьох тисячоліть Кавказ усе боровся й зберігав свою незалежність. Такі стародавні народи-завойовники, як перси, вавилоняни, ассирійці, араби, римляни і греки ніколи не опановували Кавказу на довго й цілком. І лише таким великим воєнним завойовникам, як Чінгісхан і Тамерлан, пощастило накинути своє панування Кавказові на десятки років. Кавказ починав боротьбу за свою свободу, і знову відновлював свою незалежність. Все це стосується давно минулого, і на цих сторінках, залитих кров'ю гір, полум'ям і димом зруйнованих міст і сіл, ми зупинятися не будемо.

Ми звернемо увагу на долю Північного Кавказу за останні 150 літ освіченої спільноти світу, зокрема народів Антанти першої світової війни, що прийняли й солідаризувалися з декларацією президента ЗДА Вільзона - про рівне право так великих, як і малих народів на самостійне державне існування. Особливо ж звертаємо увагу альянтських народів останньої війни, що декларували Велику Атлянтійську Хартію, яка по своїй суті підтверджує право народів на державне самовизначення і фактично закликає усунути насильство й панування одного народу над другим.

Від кінця ХУШ століття до 1864 року Північний Кавказ провадив безнастанну боротьбу проти московської експансії, що була спрямована на захоплення Кавказу. В цій 70-тирічній війні загинуло біля одного мільйона північно-кавказців. Таку саму кількість виселено. Кілька сот селищ зрівнято з землею. Північний Кавказ зруйновано; двохсоттисячну російську армію, що постійно поповнювалась, було використано не лише для завоювання, але й для спустошення країни. В такому стані Північний Кавказ було насильно прилучено до Російської імперії. Північний Кавказ було завойовано, але прагнення до свободи не було зламано. Своєю жертвенною боротьбою за свободу, північні кавказці значно послабили воєнну силу Росії. Вони майже на сто літ затримали її експансію до Перської затоки, до простих і зручних шляхів на Індію.

Війна північно-кавказців, що прикувала до себе двохсоттисячну російську армію, відіграла неабияку ролю в Кримській війні Росії проти об'єднаних сил Франції, Туреччини й Англії.

Використавши першу нагоду, північно-кавказці повстали проти панування Росії. Російсько-турецька війна 1877-78 рр. дала таку можливість. Північно-кавказці із зброєю в руках повстали проти російської сили, щоб повернути свою свободу, незалежність і самостійність. Росія знову залила кров'ю Північний Кавказ. Край знову було спустошено, і біля 400 тисяч людности знову виселено поза межі батьківщини.

Від перших днів російської революції Північний Кавказ почав реалізувати своє незалежне державне життя в порядку мирного, пар-

дяментарного погодження з тимчасовою революційною владою Росії. На Кавказі відновили своє існування чотири незалежні республіки: Азербейджан, Грузія, Вірменія та Північно-Кавказька Республіка.

Комуністична партія, захопивши центральну російську владу, відкинула будьяку можливість вирішення цього кардинального питання для Кавказу в мирний спосіб, і кинула на Північний Кавказ три червоні армії, для поновного завоювання його. Республіки Кавказу відмовились визнати московську диктатуру. Кавказці відмовились визнати так перемир'я, як і Бересте-Литовську угоду, що її підписали большевики з Німеччиною та її союзниками і якою московська диктатура вивела Росію з першої світової війни. Кавказці заявили, що продовжують війну по боці Антанти. Отже, Кавказ у цілості продовжував свою участь у війні до травня 1918 року. Одночасно окрема Кавказька армія, своєю участю в першій світовій війні, спричинилася до перемоги Антанти.

Ця участь кавказців, з одного боку, в міжнародній війні по стороні Антанти, а з другого - проти червоної армії московської диктатури, що тривала від жовтня 1917 до 1921 року, коштувала кавказців один мільйон людських жертв і величезних матеріяльних втрат, що припадають, переважно, на Вірменію та Північний Кавказ. З російської Вірменії евакуювалось біля ста тисяч осіб, а пізніше, з Вірменії турецької - біля триста тисяч. Тепер вірмен на еміграції понад 300.000 осіб.

Впродовж 1921 - 1922 рр. антибольшевицькі заворушення в Кабарді й Балкарії не припинялись, і поволі перетворились у велике народне повстання. Боротьба проти большевицької диктатури тривала кілька місяців. Повстання було зліквідоване в жорстокий спосіб. Кілька тисяч людей загинуло в боях і від терору. Сотні родин було заслано до концентраційних таборів, на примусові праці, де більшість і загинула. Багато осель було знищено.

Від 1923 до 1927 р. в Кабарді й Балкарії антибольшевицькі заворушення майже не припинялись.

В 1924 році повстала мало не вся Грузія. Червона армія знову залила Грузію кров'ю її свободолюбних громадян. Грузія втратила десятки тисяч своїх кращих синів: у боях і від терору. Тисячі громадян загинули в таборах, на примусовій праці... Терор Москви не припинявся кілька років.

В 1925 році всенародне повстання охоплює всю Чечню й Дагестан. Повстання охоплює біля двох мільйонів населення цих областей Північного Кавказу. Большевицька влада втекла. Щоб подолати Чечню й Дагестан, кинуто було війська з центральної Росії. По довгій боротьбі, повстання було здушене вогнем і мечем, масовим терором і масовою депортацією населення в табори примусових робіт.

В 1928 році в Кабарді й Балкарії знову виникло народне повстання, відоме під назвою Баксанського. Області знову заливаються кров'ю, терором. Загинули десятки тисяч трудового населення. Тисячі заслано на примусові роботи.

В 1928-29 рр. повстання охоплює Азербейджан та Вірменію. Влада стратила грунт під ногами, а місцева й зовсім щезла. Боротьба провадиться майже два роки. Большевицькі сили, озброєні сучасною тех-

нікою,поволі опановують ситуацію і заливають обидві країни кров'ю.В боротьбі тут загинуло й заслано понад сто тисяч люда.

Того ж таки 1929 року Дагестан знову повстає проти влади Москви.Країна знову заливається кров'ю.

В ці самі роки - 1928 - 29 - 30 Москва проводить примусову колективізацію.Колективізацію сільського господарства здійснювано не всюди одночасно.Населення,очевидно,чинило спротив.Спротив - чи раніше,чи пізніше,але кожного разу перетворювався в повстання.За час колективізації десятки тисяч населення загинуло в боях і від терору.Десятки тисяч людей заслано на примусові роботи,де вони, здебільшого,вимерли.Колективізація коштувала Кавказ понад двісті тисяч населення.Гинули жінки,діти й старики.

В 1932-33 рр.,щоб остаточно зламати можливість спротиву селянського населення Північного Кавказу,большевицька диктатура створила умови для виникнення штучного голоду,що загнав у могилу численні тисячі народу.

В 1936 році нагірний Дагестан повстає проти влади втретє,і це повстання рясно поливається кров'ю народу.

Антиколгоспні заворушення на Північному Кавказі відбуваються і в 1936-37 рр.

В 1941 році Москва зважується використати міжнародню війну,щоб поширити свою владу в Европі й Азії,анулює свій союз із Німеччиною й ув'язується з нею в війну по боці найбільш можливих переможців.

На Кавказі нема родини,що в ній не згинув би від жорстоких рук московської диктатури хоча б один її член.На Північному Кавказі взагалі перестали існувати десятки тисяч родин.Щезли з лиця землі кілька десятків населених пунктів.В таких умовах,упродовж 23-х років,навряд чи можна запідозріти когось із північно-кавказців у бажанні захищати владу московської диктатури і вмирати за неї.Захищання цієї влади поширювало б тиранію,гніт і власне рабське становище.

Цілком природньо,що Північний Кавказ,з перших днів війни,почав саботувати воєнні заходи Москви.Північно-кавказці саботують воєнне постачання,мобілізацію.Захоплюють харчеві бази й склади зброї червоної армії,йдуть у гори й починають партизанські акції проти місцевих сил червоної армії.

Влада московської диктатури похитнулася на Північному Кавказі, а здебільшого зовсім щезла задовго до наближення німецької армії, що не могло не відбитися на моральному стані і ставленні до участи в війні та захисту влади тиранії,кавказців взагалі,а північно-кавказців - зокрема,а головно тих,що їх війна застала в червоній армії.Вони не могли підтримувати влади,що проти неї,на Кавказі, із зброєю в руках,повстали їхні рідні брати та батьки.

В 1943 р.московська диктатура піднеслася на дусі і жорстоко помстилась над свободолюбним народом Північного Кавказу.Більшість балкарців,карачаївців,кабардинців і черкесів,а чеченців та інгушів мало не всіх,було вислано до різних областей СССР,на північ Росії,до Сибіру,та велику частину - до Туркестану.Десятки тисяч пів-

нічно-кавказців було знищено терором.Фактично ж і всі виселенці, числом до сімсот тисяч люду,засуджені на неминучу загибіль.Це беззаперечно стверджується так методами виселення,як і тими умовами життя та праці,в які поставлено виселених північно-кавказців.

Для ствердження цього,звернемось до підрахунку статистичних даних,і переконаємось,що населення Північного Кавказу,під режимом і терором московської диктатури,систематично винищується. Статистика виявляє таке: 1917-го року,за офіційним переписом,кількість корінного населення Північного Кавказу досягала 2.872.000 осіб.

Враховуючи,що за нормальних умов кількість населення чисельно подвоюється,до 1939 року вона мала досягати 4.566.000 осіб. Але ми візьмемо несприятливі умови приросту населення,а саме - що кількість населення подвоюється не впродовж 22 років,а впродовж 50 років.В такому разі корінне населення Північного Кавказу до 1939 року мусіло б досягати,щонайменше,4.134.800 осіб. Тим часом,статистичні дані Москви,за переписом населення Північного Кавказу в 1939 році,виказують лише 2,314.000 осіб. Це свідчить про те,що кількість північно-кавказців впродовж 22-х років не лише не збільшилась,а навпаки - знизилась більш,як на 500.000 осіб.

Ці цифри красномовно свідчать про те,що за 22 роки північно-кавказці,в боротьбі за свою свободу проти Москви і більшовицького ладу й режиму,втратили біля 2.252.000 осіб. До цих жертв треба зарахувати й 700.000 вигнанців до Сибіру й Туркестану,що з них мало хто виживе,а більшість загине впродовж ближчих 5 - 10 років.

-+++++++-

КОЗАКІЯ

БОРОТЬБА КОЗАЧОГО НАРОДУ ЗА СВОЮ ВОЛЮ Й САМОСТІЙНІСТЬ

В ХУ віці, поза межами московської держави, мимо волі і бажання московського народу та його керманичів, по течії рік Дону, Уралу, Терека, Волги і на берегах Озівського та Чорного морів утворились вільні, незалежні козачі республіки, які мали всі безперечні ознаки, властиві кожній державі: власну територію, свій нарід, свою державну владу.

Незалежність Козачої Державности, згідно з безспірними історичними документами, виявлялася не тільки в наявності власної территорії, влади й народу, а й у незалежності дипломатичних зносин, в повній незалежності оголошення війни, ведення її, заключення миру, в наявності своїх, козачих інтересів, у своєму, козачому способі розуміння їх.

Козацтво має цінний життєвий досвід вирішування самим народом відвічних завдань побудови життя й державного буття на справжніх основах волі, рівности і братерства, втілених у саму істотність козацтва. Козацтво - це не книжний, теоретичний, а життєвий, практичний шлях шукань і досягнень форм людської спільноти на основах справжнього демократизму - форм, до котрих почали наближатися у своїх філософських вченнях і трактатах передові вчені й філософи тільки в ХУШ віці, тобто, значно пізніше того, як козачий нарід перевів у життя ідеали народоправства, утворивши трудове суспільство, соціяльну громаду і державну організацію на основах, які і тепер для багатьох народів являються, покищо, недосяжним ідеалом.

Ці вільні козачі республіки протягом усього свого незалежного життя яскраво усвідомлювали свою племінну та духову єдність, і завжди і скрізь виступали спільними силами на захист своїх суверенних прав.

Незалежність і недоторканість козачої державности визнавались усіма сусідніми державами і, насамперед, могутніми тоді українською козацькою державою, Туреччиною, Польщею і московським царством.

Ці козаки завжди ясно і свідомо почували свою політичну і соціяльну окремішність від інших народів, в тому числі й від народу московського. Це вільне козацтво завжди протиставило себе "російському", "росіянам", "великоросіянам" Росії, і ніколи не вважало себе часткою московського царства, або частиною московського народу. Всі зносини Москви з козачими республіками, Москви, яка також визнавала самостійність козачого народу, провадились через відділ чужоземних справ, посли й громадяни цих республік трактувались, як чужоземці й користалися в Москві правом недоторканости. З перших же часів їхньої історії, у козаків проявляється дуже висока народня козача самосвідомість, свідомість своєї козачої природи, своїх законів, прав, звичаїв, традицій. В той час не було й не могло бути поміж козаками будьякої "російської самосвідомости", бо в ХУ, ХУІ, ХУП віках ніякої "русскої", в розумінні "російської" самосвідомости не було, а була лише "московська". Російська самосвідомість мо-

гли утворитись і утворилась (і то тільки у керівної верстви і частини інтелігенції), за часів і в наслідок існування російської держави, тобто, після ХУП віку. Подібно до того, як тепер в СССР утовкмачується "советське" усвідомлення.

Згідно з свідченням самих російських істориків (Карамзін, Погодін, Полевой, Пудовалов та інші), козаки завжди, впродовж усієї своєї історії, протиставили себе "росіянам". Причини такого протиставлення - не в соціяльно-економічних ріжницях, а в ріжниці походження та природи козаків і москалів. Згадані історики вважали козаків окремим народом, а й по російських школах до половини XIX віку вчили про козаків, як про окремий нарід. Версія походження козаків від москалів з'явилася вперше тільки в 1834 р., і автором її був В. Броневський, який одержав від уряду завдання змайструвати цю "версію", щоб потім причесати козаків під загальну московську зачіску. Коли б козаки справді були одного походження, однієї природи з москалями, то вони після свого двісталітнього примусового перебування в складі російської держави, після систематичної русифікації їх, мусіли би злитися з московським народом, як це сталося з Новгородцями, Псковцями, В'ятичами та іншими. А козаки зберегли свою ідеологію, свою психологію, свою національну самосвідомість, свій внутрішній світогляд, окремий і відмінний від світогляду московського, свої традиції, свій побут та свій окремий народній характер і, всупереч спільності мови, є окремим від москалів народом.

Козачий народ, упродовж усієї своєї багатовікової історії, відзначався особливим вільнолюбством, усвідомленням своєї народньої гідности і гідности особи кожного свого члена. Козаки були людьми з твердим і незалежним характером, ніколи не визнавали рабства, не мирились із насильством, самоправством або кабалою. Свою свободу й незалежність козачий нарід рішуче відстоював при спробах ворогів козацтва позбавити його свободи й суверенности, яскравим свідоцтвом чого є вся його героїчна історія.

Із закріпленням московської держави, з поширенням її деспотичних державних форм, з їх політичною й соціяльною нерівністю, з поширенням московсько-російського імперіялізму, московські царі почали відверту війну проти вільного й волелюбивого козацтва. Морем крови й насильствами знищили вони козачу державність і козаче народоправство, що було хворобливим прикладом для підкорених і пригнічених Москвою народів і племін. Після відвертої війни козачого народу з царем Петром 1-м, після фізичного знищення ним більшої половини козачого населення, козацтво було примусово втягнуте - на початку на становищі автономії - в рямки Московії, переіменованої потім на Російську імперію. Ця автономія була з кожним роком зрізувана, і за царювання Миколи 1-го (1835 року) була доведена до стану "области, по особим учрежденіям управляемой".

Російським урядом було вжито всіх заходів до того, щоб до решти зросійщити козаків, вимести з їхньої свідомости всяку спробу відновлення козачої держави. Але, не дивлячись на двісталітній період всебічного російщення - як у школі, в церкві, в мистецтві, в армії, так і в усіх галузях щоденного життя, козачий нарід не втратив прагнення до волі й незалежности.

З перших же днів російської революції, козацтво у всій своїй ма-

сі виявило своє неухильне змагання до самостійного державного життя, до відродження і утворення на здавна козачих землях, рясно политих кров'ю і потом своїх батьків, дідів і прадідів, своєї козачої державности. Все козацтво виразно усвідомлювало собі, що його завдання полягає не в боротьбі за ту чи іншу всеросійську або всесоюзну владу, а в боротьбі за розкріпачення та звільнення своїх земель, у відродженні свого народнього життя, в захисті свого права - розпоряджатися своєю долею і долею свого краю так, як тільки йому, самому козацтву, бажається.

Поруч із іншими народами бувшої Росії, козаки зразу ж пішли шляхом свого повного самовизначення і відродження своєї державної незалежности. Без усякого дозволу чи санкції кого б то не було, без усяких еволюцій від автономізму чи федералізму, козачий нарід зразу ж відродив усі інституції своєї козачої народньої влади. Був утворений Військовий Круг - парлямент, Військовий Отаманат, Конституція, Уряд, відроджувалось своє, історичне козаче право, відкидалось усе чуже, зайшле. Отже, козацтво не лише проклямувало своє право, а відразу ж переводило його в життя.

Ідучи своїм історичним шляхом, різко відокремлюючись від руїнницької стихії російського большевизму, яка нестримно наступала на козачі рубежі, - 10 грудня 1917 року Військовий Отаман Каледін і Військовий Уряд оголошують незалежність Дону, яку цілком ствердив скликаний Військовий Круг - Парлямент, утворений з вільно вибраних представників козацтва. Теж саме роблять і інші козачі землі.

Як і стара російська влада, нова влада в особі большевиків не захотіла визнати виходу козаків із складу російської держави. І хоча не були ще в країні стверджені всі "досягнення великої, безкровної" революції, нові керівники Росії виповіли війну відродженій козачій державності й козачому народоправству. Після тимчасового поневолення большевиками козачих земель, загальне й поголовне народне повстання козачого народу викинуло окупантів за межі козачих рубежів.

І знов козачий нарід виявив свою тверду волю жити на своїй землі, під своїм козачим законом. Скликані, після звільнення, козачі народні представництва - Військовий Круг і Рада - знов підтвердили проголошену незалежність, про що з усією ясністю говориться в першому пункті конституції Дону. "Всевеликое войско Донское есть самостоятельное государство, основанное на началах н а р о д о - п р а в і я".

Одночасно все козацтво неухильно прагне до об'єднання всіх козачих сил, об'єднання всієї козачої території в одне ціле. Це прагнення було висловом справжньої волі народу, виявленої вже в 1917 р. заснуванням "Совета Союза Казачьих Войск", а опісля "Юго-Восточного Союза", Доно-Кавказького Союзу, Союзу Дону, Терека, гірських і степових вольних народів, в утворенні Верховного Круга - Верховного Козачого Парляменту й Уряду. Цю волю свого народу козаки тепер оформлюють в одній козачій державі, з простою і зрозумілою для кожного козака назвою - К о з а к і я.

Прагнення до відродження козачої волі й незалежности не було виявленням волі будьякого окремого козачого угруповання або партії, чи, зрештою, будьякої частини козачого народу, а було вільним,

непримушеним волевиявленням у с ь о г о козачого народу,в особі вільно вибраних народніх представників,які з усією виразністю висловили очікування й прагнення всіх козаків у козачому,народньому представничому органі/- Військовому Крузі - Парляменті.Козачі парляменти відродили всі атрибути своєї народньої влади: конституцію,прапор,гимн,свою монету і т.д.

За свої народні ідеали,за своє невід'ємне право жити на своїй землі,під своїм козачим законом,згідно із своїм старовинним козачим звичаєм,Козачий Народ прийняв накинуту йому війну Москвою.За ці святі ідеали вільнолюбне козацтво змагалось понад три роки, змагалося з величезним героїзмом і з напругою всіх фізичних,моральних і матеріяльних сил. Не відавши ніколи рабства,насильства, деспотизму,козаки провадили боротьбу за своє найсвятіше - за своє життя.

Але,не зважаючи на всі героїчні зусилля,не дивлячись на рішучий спротив,козацтво було подолане чисельною перевагою фізичної сили московської орди.Одначе,ні саме козацтво,ні його славна Армія,ні органи його державної влади,не капітулювали перед ворогом. Вони були примушені залишити межі своєї батьківщини і на далекій чужині продовжували всякими можливими засобами й методами боротьбу за звільнення закріпаченого козачого народу.Не примирився з чужинецькою і звірячою владою козачий нарід і там,на наших просторах,усіма засобами ведучи боротьбу за своє визволення.Скільки не було проти нього вжито репресій,переслідувань,висилок і всяких експериментів "найдемократичнішою" московською владою! Але ніщо не могло,а й не зможе подолати неперборну волю гордого й волелюбного козака. Ні застінки ГПУ-НКВД,ні концлагери Соловків і тайга Сибіру,ні Біломорканали,ні промислове будівництво,ні колхози,ні совхози не примусили його стати навколішки.І поки буде ще битись козаче серце,поки буде в жилах текти бурхлива козача кров, вільний козак буде з великою енергією і твердою волею провадити боротьбу за своє Я,за свої зганьблені й зруйновані хутори і станиці,за свою козачу батьківщину,проти всякої чужої,некозачої влади!

Друга світова війна 1939-1945 рр.принесла знов багато жертв, недостач і випробувань многострадальному козачому народові з боку обох противників,що боролися на наших просторах,які приносили й заводили противні козацтву поліційно-тоталітарні,диктаторські режими,чужі самій козачій природі,чужі волелюбному духові козака-народоправця. В розгорнутих подіях цієї війни,козаки,завдяки сліпоті бувших гробокопателів козацтва,які були наставлені чужинецькою силою на чолі керівництва козаків,стали об'єктом чужинецьких дій і чужинецьких,не козачих цілей.І знов тепер наш нарід стікає кров'ю та сльозами,знов терпить неймовірні страждання й недостачі,знов продовжує нести свою чергову Голготу,знов і в котрий раз у своїй історії,несе свій важкий,страсний хрест.

Докладно вивчивши велике минуле козачого народу,з його безприкладним героїзмом і впертістю в досяганні своїх народніх ідеалів, виразно усвідомивши всю минулу,справжню історію козацтва,всі минулі події,які залишали трагічний відбиток у житті й його майбутньому розвитку,проаналізувавши всі помилки в минулому,перевівши грунтовну переоцінку всіх цінностей,представники козачого народу, які дотримувалися засад відвічности козачої державности й закон-

ного козачого права, об'єдналися в один ціле-Козачий Народній Рух, який репрезентує все козацтво в цілому і всі його політичні й культурні сили, сповнені непоборної волі винести свій нарід з трагічної дійсности, вирвати його з кощавих обіймів московського імперіялізму, відродити його традиційну козачу державність і вивести свій нарід на шлях власної історичної самобутности.

Перед усім світом, перед цілим свободолюбним людством, що визнає ідею волі й гуманности, принципи демократичної волі людини й окремих народів, ми заявляємо, що понад чверть століття наш Козачий Нарід проходить величезний Хресний Шлях. Козача Голгота наповнена стражданнями й муками синів і дочок нашого народу, який проходить через горнило надлюдських страждань. На наших козачих просторах сльози й войки, горе й страждання, терор і нещастя! Тисячі й тисячі непокинутих жінок і дітей, бабусь і стариків виселено з їхніх нажитих домівок у далекі, чужинецькі, холодні міста, тисячі й тисячі перебувають у тюрмах і на засланні... Багато й багато тисяч синів Козачого Народу розкидано по всьому світу. По тюрмах і засланнях, по концлагерях і "промстроях" порозгонив жорстокий, озвірілий московський большевизм, який окупував козачі землі, десятки й сотні тисяч вільнолюбних козаків, козаків-народоправців, козаків, що віками захищали справедливі засади демократизму, козаків, чужих усякому фашизмові й усякій диктатурі.

Але, розкидане фізично, козацтво не розплилося духово. Воно не вмерло й не вмре, а зберігає свою незмінну волю до боротьби за своє Козаче Право й свою Козачу Правду. І коли тепер Козачий Нарід, під примусом зовнішнього насильства, свою Волю й Незалежність загубив, то чести своєї не втратив і ніколи, при ніяких обставинах, не схилиться перед насильством, не вклониться червоному ідолові. А коли залишилась і збереглась наша народня честь, наша козача правда, то ми глибоко віримо, що будуть скинуті ланцюги рабства й насильства. І як раніш, у минулому, ніякі нещастя й труднощі не могли зламати волі наших предків, так і тепер - ніякі переслідування, ніякі незгоди не змінять волі і прагнень нашого народу до Волі й Незалежности. При цьому ми не припускаємо й думки, щоб представники світової демократії, початки якої базуються і на козачому народоправстві, будуть байдужими до волі нашого багатострадального й волелюбного Козачого Народу, який став жертвою московського імперіялізму. Ми вважаємо, що принципи, проголошені в Атлянтійській Хартії, мусять застосовуватись до всіх народів, в тому числі й до нашого народу, який усією своєю історією доказав право на своє власне, самостійне державне життя, що базується на засадах народоправства.

МИ ОГОЛОШУЄМО, що Козачий Нарід і в майбутньому буде неухильно провадити свою боротьбу за повне визволення своєї Батьківщини спід усякої московської чи російської влади й її можливих нащадків, за відродження своєї державної незалежности на засадах традиційного козачого народоправства.

МИ ОГОЛОШУЄМО, що Козачий Нарід буде прагнути до мирного й близького співробітництва, на засадах - "вільний в вільним, рівний з рівним" із усіма народами і, напасмперед, із тими, перед котрими висунуто аналогічні з козачими завдання. Співжиття всіх громадян Козакії буде побудоване на певній домовленості й тісному співробітництві всіх прошарків населення. Тубільчі селяни й "іногородні" козачих земель стануть козаками, тобто, такими ж рівноправними громадянами Козачої Держави, як і самі козаки.

Встановлюється рівність усіх основних національностей Козакії в галузі їх національного й культурного розвитку. Особиста воля, воля слова й друку, воля зборів і особистої ініціятиви забезпечуються законом.

Релігійне життя будується на засадах християнської етики й моралі. Роля Церкви в Козачій Державі встановлюється згідно з її історичною місією, яку вона виконувала в козачому народі. Засновується Козача Автокефальна Православна Церква.

Забезпечується право приватної власности в погодженні з інтересами загально-народнього і державного господарства.

Забезпечується права хліборобів, робітників, працівників науки, мистецтва, службовців. Встановлюється всі досягнення в царині соціяльної й економічної політики.

Кожний справжній козак виразно усвідомлює, що його теперішня програма, його Козача Ідея виросли в повний і закінчений символ віри, навкруги якого об'єднуються всі козачі патріоти, для котрих дорогі світлі ідеали козачого народоправства, для котрих залишаються священими пограбовані й зруйновані козачі хутори й станиці, котрі вірні заповітам давньої козачої старовини.

В ім'я великих ідей Права і Справедливости, ми закликаємо святе благословіння Всевишнього, щоб Він благословив наш важкий, тернистий шлях. Нехай дасть Він нам, козакам, сили й мудрости для досягнення законних і справедливих прагнень нашого змученого Козачого Народу.

-:::::::-

УКРАЇНА

В СОКОЛЮК

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (1917 - 1947)

Про середньовічну тридцятилітню війну в Европі знає кожний школяр першої-ліпшої европейської, а може й заокеанської країни, знає кожна культурна, ба, навіть просто письменна людина світу. Хроніку цієї війни запроваджено до підручників історії людства, як доказ наполегливого, непохитного змагання народу за досягнення раз поставленої собі мети.

Чи знає світ, чи знає бодай якась незначна частина культурних людей світу сьогодні про те, що на півдні Сходу Европи ось уже тридцять років безперервно точиться найзапекліша, найжорстокіша, найжахливіша своїми дотеперішніми наслідками, - безнастанна, перманентна війна між поневоленим українським народом і тиранським, червоним московським, большевицько-комуністичним імперіялізмом?

Щодо цього, маємо великі сумніви.

Але, що прийде час, коли кривава хроніка цієї новітньої тридцятилітньої війни посяде своє місце в підручниках історії людства і буде відома кожному школяреві кожної країни світу, - в тому ми глибоко переконані. Бо інакше - даремні всі розмови й розголошення про право, про справедливість, про гуманність, про мир і благоденствіє між народами світу, бо інакше немає правди на землі!

Стисло переказати хроніку тридцятилітньої українсько-московської війни, занотувати окремі етапи боротьби українського народу за визволення спід ярма московських загарбників-агресорів, подати деякі деталі цієї боротьби для можливого використання майбутнім безстороннім істориком, - завдання цього короткого нарису.

+ + +

Не випадково в останніх днях лютого 1917 року на вулиці столиці царської Росії, Петербургу, саме у к р а ї н е ц ь, унтер-офіцер Волинського (переважно українського своїм людським складом), пластунського полку, перший вивів свій полк, виступ якого проти наскрізь прогнилого царського самодержавного режиму започаткував і вирішив долю російської революції. Не випадково! Бо саме Україна, саме український нарід, у задушливій російській тюрмі країн і народів, був найбільш упосліджений, найбільш гвалтований, найбільш визискуваний і переслідуваний.

Бо коли навіть татари, узбеки чи калмики, позбавлені, як і інші царські підданці, найелементарніших прав людського життя під сонцем, все ж зберігали за собою право бодай на рідну мову, на рідні звичаї, мали змогу якось шанувати й зберігати свої побутові традиції, мали, принаймні, початкові школи рідною мовою, - то український

сорокмільйоновий народ був позбавлений русифікаторами-імперіялістами і того!

Навіть добре відомий тодішній світовій опінії, як найбільше в межах царської Росії переслідуваний жидівський народ, мав право на рідну мову, мав змогу молитися до свого Бога своєю батьківською мовою, мав належну толеранцію з боку владущого московського племени до його звичаїв, до його побуту, до його предківських традицій. Мав свої бодай початкові школи - "хейдери", де принаймні дітей його не калічено гвалтовним прищеплюванням чужої культури чужою мовою.

Сорокмільйоновий український нарід не мав у межах царської Росії й того. Натомість мав український нарід 87% неписьменних, серед яких було не мало й тих, начебто письменних, що офіціяльно пройшли дво-, чи трирічне навчання в русифікаторських школах, а за кілька років опісля вже цілковито забували те все, силоміць прищеплюване чужомовною школою, і перетворювалися на цілковитих анальфабетів.

Сьогодні культурна людина світу не може собі уявити найупослідженішої колонії, де б, поза звичайним матеріяльним чи фізичним визиском, підкорений народ силувано причащатися чужої культури, зрікатися, на користь чужої, своєї власної - материнської мови; сьогодні світ не може уявити колоніяльного раба, у якого, поза всім іншим, колонізатор намагався би поневолювати й саму душу.

Таким визискуваним і грабованим із усього найдорожчого, в тому числі й самої душі, - був народ український у московській імперії царів-самодержців, напередодні березневої революції 1917 року.

То ж не дивно, що найболючіше, найдошкульніше відчував той народ, від самих низів починаючи, нечуваний гніт і несправедливість царського ладу на свободолюбивій від віків, природою благословенній, багатій землі своїй.

То ж і не випадково сталося, що саме український народ у рішучий момент, коли чаша терпіння всіх народів колишньої Росії переповнилася, історичним подвигом свого сина - унтер-офіцера Волинського пластунського полку - перший підняв прапор одвертого збройного протесту проти вікового насильства.

І, починаючи з пам'ятних березневих днів 1917 року, судилося українському народові кривавитися в нерівних змаганнях з імперіялістами ось уже тридцять, без перерви, років - по нинішній день.

+ + +

Слідом за героїчним чином волинського пластуна, коли біля керми російської держави стали вже не представники палацової олігархії та великокнязівської знаті, а посланці ліберального, так званого "третього стану" російського суспільства, що з перших же днів почали приборкувати розбурхані пориви визволених спід царського ярма народів до волі, до незалежности, - український нарід могутнім здвигом більш як стотисячної демонстрації в Петербурзі (а це ж були тільки давні, відірвані від рідного грунту, мимовільні еміґранти з України!), - грізно попередив новоспечених кандидатів на узурпаторів його прав, щоб не забували, що український народ не дозволить нікому себе уярмити.

І тоді ж маси українських вояків-полонених під час першої світової війни, перебуваючи в неволі, у ворожих таборах, спромоглися надіслати петербурзькому Тимчасовому урядові вкритого д в а д ц я т ь м а т и с я ч а м и підписів наказа з вимогою н е г а й н о г о привернення Україні основ Переяславської угоди з 1654 року - про співжиття українського й московського народів, як рівного з рівним. В противному разі, - говорилося в наказі, - по закінченні війни ми повернемося і збройно домагатимемося прав на незалежне життя свого народу. Ця обіцянка, як побачимо далі, і справді була здійснена.

Одночасно з усіх кінців України до Петербургу сипались телеграфні й листовні накази з'їздів, об'єднань, господарсько-освітніх та господарсько-економічних угруповань - аналогічного змісту.

Загрозливе "мементо" петербурзької демонстрації українців голосною луною покотилось по Україні, дало дальший розгін хвилям Великої Української Революції, що зворушували, будили зо-сну, ставили до державно-творчої, будівничої роботи приспані віковічною неволею найширші народні маси.

Та демонстрація й ті масові накази розбудженої Нації примусили тимчасових пореволюційних керівників революційної Росії відразу уважніше поставитися до тих вимог, що їх організовано висував репрезентант збудженого з вікового сну українського народу - його Центральна Рада в Києві, - примусили їх піти на великі поступки, а згодом, коли продзвеніли металеві голоси могутнього Першого Всеукраїнського Військового З'їзду, примусили аж трьох міністрів тимчасового петербурзького уряду залишити свої затишні кабінети і примчати до Золотоверхого Києва, на вимушені переговори.

І в той час, коли ці каліфи на годину всякими способами гальмували державно-творчу працю української інтелігенції, що взяла в руки революційний провід в Україні й була згуртована в Центральній Раді й навколо неї, в той час, коли петербурзький уряд, як у павутинні, борсався в отруйному чаду нестримної, розгойданої большевицької пропаганди, яка, керована Леніном, що ховався тоді по польових куренях сусідньої Фінляндії, готувала грунт для повалення Тимчасового уряду й захоплення влади, - український народ стихійно, але наполегливо провадив будівництво нового, вільного життя. За короткий час, без директив згори, без вказівок із сторони, села, містечка та міста України, як вишневим цвітом, укривалися культурно-освітніми закладами - "просвітами". Українізувалася школа, готувалися кадри педагогів, ставала на ноги Українська Автокефальна (від московської патріяршої метрополії незалежна) Православна Церква.

Народ готував собі підгрунтя для незалежного духового життя.

Вся Україна, як грибами після дощу, стихійно вкривалася мережею кооперативів - від хутірних, сільських, аж до губерніяльних і краєвих об'єднань цих огнищ економічного добробуту, включно. Нечисленні промислові заклади, дуже скупо зосереджувані окупантами на теренї України, поволі переходили до українських рук - найбільше через потужні кооперативні об'єднання.

Звільнений народ закладав підгрунтя свого майбутнього матеріяльного життя.

Вийшли на білий світ і на всю широчінь запрацювали загнані до того в глибоке підпілля політичні партії та угруповання українського народу.

По селах і містах України запрацювали, започатковані Українською Центральною Радою, земельні комітети, які намагалися, хоч і революційними засобами, проте, якнайсправедливіше і найдоцільніше, розв'язати кардинальне питання буття українського багатомільйонового селянства - земельне питання.

Український народ передчував, що після революційної, багатонадійної громовиці, ще прийдуть - і то незабаром - дні бурхливих злив, захмарені дні затяжної, кривавої боротьби за право самому керувати своїм життям. І готувався до тієї боротьби на всіх ділянках, як муравлинник - гарячково й наполегливо.

Велика Українська Революція відверто показувала перед усім світом своє чесне, конструктивно-будівниче обличчя. Обличчя працьовитого, віками соціяльно і національно гнобленого, народу. Обличчя народу - творця.

І тільки на одній ділянці державно-творчого будівництва, - на ділянці мілітарної оборони свого нового життя, український нарід, а точніше - провідники його - від самого початку допустилися тяжкої помилки. Ця помилка вже коштувала український нарід багато мільйонів людських жертв, коштувала поновної втрати так тяжко здобутої державности, коштує український нарід уже ось тридцять років безнастанного напруження й безнастанного виснажування в нерівній визвольній боротьбі з московським окупантом. За цю помилку народ український розплатився вже багатьома мільйонами трупів замучених голодною смертю, ні в чому неповинних, мирних громадян. За цю помилку розплачується сьогодні весь український народ на своїй національній території нечувано тяжким ярмом большевицького задушливого режиму, колхозами на полі, стахановщиною за станком, льохами НКГБ, розстрілами, Соловками, Колимою, Сибіром неісходимим, а чверть мільона непокірних, непримиренних вигнанців із рідних земель караються за ту ж помилку безперспективним животінням у численних таборах УНРРА в Західній Европі...

А полягала ця помилка провідників Української Революції 1917 року ось у чому. Вже Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд, скликаний енергійними заходами провідника партії українських самостійників, ідеолога й натхненника українських державників, Миколи Міхновського, в червні 1917 р. давав до диспозиції Українській Центральній Раді півторамільйонну армію озброєних вояків-українців, яких треба було тільки привітати, наснажити духом державности, поставити на сторожі молодої Української Республіки. Ц ь о г о н е б у л о в с в і й ч а с з р о б л е н о. Не зроблено того, - чи з лихої волі, чи мимо волі недалекозорих, чи спантеличених інтернаціонально-соціялістичними кличами провідників Української Центральної Ради і після Другого Всеукраїнського Військового З'їзду, після якого Центральна Рада повела, правда, рішучішу політику проти загарбницьких плянів нових нащадків старих імперіялістів - большевиків.

І коли новітні "собиратели земли русской", тепер в особі Каліти - Леніна та Лейби Троцького, оповістили молодій Українській Державі, зродженій з полум'я Української Революції, війну, коли посунули на

Україну п'яні орди грабіжників, український нарід, хоч у масі своїй і сподівався того рано чи пізно, не мав тієї єдиної реальної сили, яка, в наш вік, примушує світ рахуватися з собою, - український нарід не мав озброєного кулака, щоб дати відсіч п'яній навалі новітніх дикунів, які піддали молодий організм юної держави "потоку и разграблению..."

Триста юнацьких сердець, що не витримали того жахливого стану, в якому опинився беззбройний український народ, в січневі дні 1918 року, вирушили з Києва, залишивши мури гімназій та університету, щоби власною смертю на порозі столиці Української Держави - Києва, під станцією Крути, ствердити голосний, кривавий протест проти насильства загарбників, які на своїх прапорах несли облудне, юдине гасло: "мир хатинам, війна палацам", а на ділі грабували й руйнували щойно поставлену після сотень літ поневіряння, українським народом, власну державну хатину...

Смерть Крутянських героїв, що полягли в нерівній боротьбі проти 6000-ї орди п'яних матросів, ведених колишнім царським жандармом Муравйовим, до глибини душі потрясла український народ, протверезила надто захмелені успіхами "безкровної" російської революції, чи спантеличені братально-інтернаціональними облудними гаслами большевиків, голови провідників українського народу, і вони кинулися творити власну збройну силу, хоч було вже пізно.

Большевицькі провідники, криваво розігнавши в Петербурзі вибрані на основі загального, рівного, прямого і таємного голосування, Установчі Збори і перенісши свій осідок до споконвічної царської столиці Москви, робили все, що могли для остаточного розкладу й деморалізації армії взагалі, а української, чи будьякої іншої національної збройної сили - зокрема. Цього вони скоро досягли серед змучених довгою світовою війною солдатських мас, за допомогою привабливих політичних гасел: "геть війну!", "вся влада советам солдатських, робітничих і селянських депутатів", а особливо грабіжницько-гангстерськими кличами: "грабуй награбоване!", "ріж буржуя", "смерть золотопогонникам"!

І Головному Отаманові військ Української Народньої Республіки Симонові Петлюрі довелося вже організувати українську збройну силу хіба з недобитків, ще не цілком розкладених, колишніх півтора мільйонів готового до оборони Рідного Краю, своєї держави, українського волцтва. І з тією, наспіхи створеною, збройною силою ставати на оборону чести й національного "я" українського народу на широчезних кордонах, природньо аж ніяк незахищених.

Не дивно, що, не зважаючи на запеклий, смертельний спротив Українських Збройних Сил чисельно переважаючому ворогові, український народ незабаром знову втрачає власну державність, а з нею й самостійне, вільне життя. Україну заливають каламутні хвилі озброєних орд московського червоного наїздника, що за глумливими словами згадуваного вже нами жандарма Муравйова, "на остриях штиков из дальнаво севера неслі свободу Украіне..."

Але український народ не втрачає, з утратою державности, розбурханого Революцією і плеканого трирічною спробою незалежного життя, свого національного "я", не втрачає свідомости потреби дальшої боротьби проти окупанта.

Провідники визвольного руху вже в 1920 році, з почину полк. Є. Коновальця, створюють Українську Військову Організацію, яка переносить свою діяльність за межі совєтської України, і звідти невримо керує дальшою, розпорошеною, але завзятою і пляномірною боротьбою проти московського окупанта. Окремі збройні загони ще три роки сповнюють ліси, несподівано вражаючи ворога в найдошкульніші місця.

За допомогою демагогічних гасел і обіцянок, большевики довершують цілковитого придушення збройних форм боротьби українського народу, не спиняючись перед масовими розстрілами, винищуванням цілих сіл, плюндруванням цілих районів. Назовні - спротив зламано.

Проте, ще в 1920 році, в час повного панування большевицької влади на всьому терені України, країна несподівано для них вкривається мережею осередків так зв. Правобережної Козачої Ради, підготовляє повстання проти большевицького окупанта Всеукраїнський Повстанський Комітет. Але один і другий спротив викриваються і криваво ліквідуються.

Останній акорд - це розстріл у листопаді 1921 року 359 Лицарів Зимового Походу під Базаром, - полонених українських вояків, захоплених на полі бою. Звіряча розправа, всупереч усім нормам міжнародного права, без суду, над беззбройними вояками...

+ + +

Та ще рано було ворогові торжествувати остаточну перемогу.

Хоч українські політичні угруповання були знову загнані в глибоке підпілля, проте, національна свідомість українського народу та його державницький гін - шукали і знаходили все нові форми боротьби проти окупанта.

Після перших відгомонів березневої революції український народ гарячково взявся готувати фундаменти свого громадського та господарсько-економічного життя. Так виникли і зросли, протягом перших років незалежного існування української держави, дві могутні кооперативно-економічні централі: Дніпровський Союз Споживчих Союзів України, або "Дніпросоюз", що об'єднував багато тисяч кооперативів та їхніх повітових і губерніяльних згромаджень лінією споживання, і Всеукраїнський Союз сільсько-господарської кооперації, або "Централ" - лінією продукування засобів споживання.

Ці два велетні, очолювані глибоко відданими ідеї незалежности Українського Народу: "Дніпросоюз" - Дмитром Коліухом і "Централ" - інженером Ковалем, швидко й неухильно опанували всю економіку Української Держави, а могутня кредитова кооперація утворила два фінансові осередки: "Українбанк", довгий час керований досвідченим кооператором Олександром Хотовицьким і Сільсько-Господарський Банк, керований видатним фінансистом Христофором Барановським.

Всі ці економічні організації неухильно стояли на сторожі матеріяльного добробуту всього українського народу й відіграли величезну ролю в дальшій, "мирній" боротьбі з московським окупантом, аж до часу цілковитого розгрому їх, за вказівками ленінового декрету

та фізичного знищення всіх чолових провідників цих чолових організацій.

Досить пригадати,що тільки центральний апарат самого Дніпросоюзу в Київі,в роки української державности,складався з півтори тисячі працівників,переважно української ділової еліти,серед яких значний відсоток був колишніх священиків,гнаних і переслідуваних совєтами. Досить пригадати,що до часу остаточного розгрому большевиками,Дніпросоюз диспонував філіялами не тільки в кожному промислово-економічному осередку України,а й по всій Західній Европі і на Близькому Сході; його власні торговельні кораблі плавали по Чорному морю,вдержуючи зв'язки з товаровими портами,як Марсель,Барселона і т.д. Дніпросоюз запроектував,за гетьманщини,і почав уже був реально здійснювати побудову власної залізничної сітки в Україні - на кілька сотень кілометрів.Він був власником найбільших промислових закладів на Україні й випускав на споживчий ринок мило,сірники,каву,взуття,тощо - із власних підприємств.

Досить пригадати,що культурно-освітня робота Дніпросоюзу не обмежувалася його великою підтримкою українських навчальних закладів,включаючи утримання вищої школи - кооперативного інституту ім.проф.М.Туган-Барановського в Київі,не обмежувалась широкою видавничою діяльністю,а доходила навіть до того,що в тяжкі голодні 1920-21 рр. знайшли в Дніпросоюзі всебічну опіку: і молодий ще тоді,організатор славетного українського хору "Думки" Нестор Городовенко,і початкуючий тоді,реформатор та основоположник модерного українського театру Лесь Курбас,і композитори Стеценко,Степовий,Леонтович,Гайдай,і колишня надія українців - палкий поет,а нині... сталінський орденоносець Павло Тичина,і т.д. і т.д.

Всі згадані нами чотири економічно-фінансові централі життя українського народу,ще довго по загарбанні всієї України большевиками,чинили окупантам мовчазний,героїчний опір - згори починаючи і на найдальших сільських кооперативних клітинах кінчаючи.

Цей спротив ще довго не давав большевицьким сатрапам цілковито опанувати Україну та соціяльно й економічно поневолити її народ,бо він невпинно наснажував до дальшої боротьби підпілля,постачав кадри й матеріяльно допомагав усім тим,що не хотіли схиляти покірно голів під ударами московських наїздників.

Ленінський дорадник,змосковщений німець Іван Адамович Саммер, приїхавши до Києва 1920 року з необмеженими уповноваженнями щодо долі української кооперації від самого "предсовнаркома РСФСР Ульянова-Леніна",на зборах управи Дніпросоюзу,вислухавши висловлену в вічі правду,заявив дослівно таке: "Віжу,таваріщі,что мало еще проліто крові на Украіне..." - і залишив залю зборів під презирливу мовчанку кількох десятків провідних діячів української кооперації.

"Централ" розігнали взагалі. В Дніпросоюзі на місце Коліуха, Ботвиновського,Сербиненка,Галевича,Філіповича,Височанського і Ганчеля - засіли московські емісари - Чіркіни,Фетісови,Его-Йоненляйти,які,прикриваючись давніми українськими вивісками,відразу повели руїнницьку роботу,з метою перетворити українську кооперацію в допоміжний апарат большевизму,для висмоктування життєвих со-

ків із українського народу і підгодовування ненажерної московської метрополії.

Всі діячі української кооперації, за винятком Сербиненка і Барановського, що встигли емігрувати, потрапили, після довгих знущань у советських тюрмах, на далекі заслання, де більшість дотепер уже перемерла.

Створені українським народом на початку революції культурно-освітні вогнища - "просвіти", що ними так рясно була вкрита Україна часів незалежного державного існування, були другим, не менш дражливим, ніж кооперативи, більмом в оці московського окупанта. Їх також нещадно громлено, плюндровано протягом багатьох років. Досить було чекістам констатувати чиюсь приналежність до членів "Просвіти", щоб на цій підставі "винуватцеві" ухвалювати смертний вирок.

Але боротьба українського народу проти большевизму, з розгромом визначніших культурних та економічних організацій не припиняється ні на годину. Вона часто прибирає інших форм, перекидається на зовсім несподівані для ворога ділянки, але невпинно точиться далі.

В 1929 році викривається і знищується "Союз Визволення України" - політично-революційний рух, очолюваний академіком Сергієм Єфремовим. В тому ж році большевики викривають і криваво ліквідують "Спілку Української Молоді". Сотні й тисячі українських сердець, розстріляних чекістами, перестає битися тільки тому, що билися вони безмежною любов'ю до своєї Батьківщини.

Восени 1929 року, на місце розгромлених політичних організацій, закладено міцні підвалини нового революційно-політичного руху - Організації Українських Націоналістів, яка бере в свої руки провід дальшої визвольної боротьби українського народу.

В 1930 році большевики, підрахувавши, що за ціле десятиріччя "добровільна" колективізація, не зважаючи на всі заходи заохочувально-матеріяльного і політично-пропагандивного характеру, дала в Україні тільки не повних 5% сколективізованих селянських господарств, запроваджують колективізацію гвалтовну. Це було намагання зломити віковічний уклад життя українського селянина, загнати його в державну панщину, перетворити в отарного раба. Український нарід ставить гострий спротив. На Полтавщині, Чернігівщині, Харківщині й на Кубані вибухають збройні повстання, які большевики нещадно придушують, заливаючи людською кров'ю український чорнозем.

Ініціятор і натхненник гвалтовної колективізації Сталін наказує українському ЦК компартії викачати з усіх сіл України в с е з б і ж ж я д о з е р н и н и. Це ретельно виконують збройні комуністичні опричники, під безпосереднім наглядом і пильнуванням генерального секретаря ЦК КП(б)У поляка Косіора (пізніше і його знищив Сталін, обвинувативши за зносини з "фашистівською" Польщею). З половини зими 1932 року все українське населення сіл і дрібних міст опиняється достоту без шматка хліба. Худобу вивозять на північ, або вона гине з голоду, як починають з перших місяців 1933 р. повільно вимирати з голоду українські села.

Жодна статистика в світі не підведе тепер імовірних підсумків тих голодних смертей, коли наказувалося ховати трупи померлих без реєстрації, або коли в цілковито вимерлих селах вони й зовсім не ховалися, а з центрів наказувалося доносити, що якась частина даного населеного пункту вимерла від "пошесної хвороби..."

Але автор цих рядків, бувши на початку червня 1933 року в одному багатому українському селі на Полтавщині, міг особисто простежити і пересвідчитися, що з 1200 душ усіх мешканців того села вже померли голодною смертю понад 750 чоловіка, отже - більш 2/3. Решта людей ходила, чи пересувала, точніше кажучи, обважнілі, опухлі, як колоди, ноги по селу. Юрби мовчазної дітвори, віком від 3 до 7-8 років, з так само опухлими ногами й мертвими, скляними очима на опухлих обличчях, безмовно простягали руки до товаришок жінок "красних командирів", що виходили з церкви посеред села, в якій було влаштовано їдальню для "комсостава" військової частини, що стояла табором під селом, відбуваючи літні "учбові збори"...

Отже, коли дехто називає 4, а дехто 5 мільйонів замордованих голодом українців - дітей родючої української землі, в тому немає перебільшення...

\+ + +

Сила спротиву українського народу большевизмові не була зменшена чи зламана й після жахливого 1933 року. Про те свідчать сотні закатованих і засланих саме після цього року, в період до вибуху російсько-німецької війни українських письменників, інженерів, лікарів, професорів, десятки тисяч замордованих у Вінниці, сотні тисяч вивезених за межі України українських селян, робітників, інтелігентів, священиків і всіх, хто так чи інакше стояв на перешкоді до здійснення воістину диявольських плянів большевизму - убити душу українського народу.

Про те свідчить теж невгамовна революційна боротьба Організації Українських Націоналістів на Західніх Землях України, де вона охопила під свої впливи широкі народні маси, її національно-освідомлююча робота на Буковині та Бесарабії і широка діяльність на Закарпатті, де 1938-1939 рр. український нарід творить самостійну Карпатську державу - Карпатську Україну, яка впала в боротьбі проти чисельно переважаючого ворога - мадярських агресорів, підтриманих Гітлером.

Про те свідчать перші місяці другої світової війни, коли великі маси українських вояків, не маючи найменшого бажання боронити ненависний режим, сотнями тисяч здавалися в полон, в надії, що знайдуть в особі гітлерівських орд протиотруту від жахливої отрути большевизму. Коли ж німецька політика виявилася рівнорядною большевицькій, український вояк та весь український нарід обернули зброю і на другий фронт боротьби - проти коричнево-гітлерівського большевика. Український вояк вийшов тут із честю з свого завдання - потрощити і прогнати "гітлерівського визволителя".

Друге завдання - розторощити і прогнати московсько-большевицького агресора - український нарід теж виконає в слушний час. Бо -

"Українське питання і надалі лишається одним із найважливіших питань світової політики. Україна буде горіти вогнищем

неспокою так довго,доки український нарід не стане господарем на власній землі.Москва і СССР будуть загрожувати Европі і світові так довго,доки будуть панувати над Україною,і навпаки - їхні сили можна докорінно підірвати через усамостійнення України. Визволення України - це вивершення тих великих,суспільно-політичних процесів,які тепер розгортаються. Вільна Українська Держава - це символ тривалого суспільно-політичного ладу та основна ланка здорового укладу міжнародніх сил".(З тез Жовтневої Конфренції ОУН, 1945 року).

+ + +

Сьогодні тріюмф большевизму в зеніті. І тільки зрідка, - пишуть іноземні журналісти, - почуваються глухі підземні поштовхи на терені України.

Ті поштовхи, - додамо від себе, - ознака того,що український нарід не підкорено,його волі не зламано,його прагнень до самостійного державного життя не знищено!

І тридцять років незнищимої жертвенної боротьби з московсько-большевицькою тиранією закінчаться остаточною перемогою Української Самостійної Соборної Держави.

-:-:-:-:-:-:-:-

ОСТАННІ ВІСТІ

З БІЛОРУСІ

Згідно з одержаними вістками з Білорусі від одного втікача, подаємо, що повторна окупація Білорусі в половині 1944 р. почалася під більш гострим і більш нелюдським терором над білоруським населенням, ніж перша.

Десятки тисяч білоруської молоді - як хлопців, так і дівчат - вивезено під закидом приналежности до різних білоруських національних організацій, в округи центральної та північної СССР - на примусові, каторжні роботи.

У відповідь на це, національно-свідома молодь включається в білорусько-партизанські частини. Щоб обмежити доплив свіжих сил до білоруських партизанських відділів, большевики оголосили загальну мобілізацію мужчин до 35 року життя. Однак, мобілізація не дала большевикам сподіваних наслідків. Значна частина покликаних до війська долучилася до білоруських партизанських відділів. Слідом за цим почалася масова акція переселювання білорусів у далекі північні округи Росії й Сибіру.

Господарсько-економічний стан білоруського населення під пануванням большевиків - жахливий. У зв'язку з масовими вивозами білоруського населення, великі обшари землі залишились незасіяні. Намагання совєтського уряду колонізувати незаселені терени по вивезених селянах-білорусах чужинцями, далеко не дає окупантові сподіваних наслідків тому, що партизани нищать селища чужинців. Стан тяглої сили зменшений до мінімуму. Справа відбудови знищених війною сільсько-господарських будинків стає, таким чином, неможливою.

Значна частина населення, в наслідок цього, змушена жити в землянках. Рівночасно з тим, на Білорусі все зростає голод. Державні поставки хліба і м'яса виконуються в дуже обмеженій кількості. Зруб і вивіз дерева виконується в ще меншому розмірі.

Стан партизанки, в порівнянні з 1944 роком, зріс - вона подвоїлась, а то й потроїлась.

В заліснених областях совєтський адміністраційний апарат цілковито спаралізований.

-+++++++-

ПРОФ.І.БОЧАРОВ

У КОЗАКІЇ

Відкритий терор і таємні вибори - ось стан зараз на теренах козачого народу і взагалі в усьому СССР. Терор в СССР справді ніколи не припинявся. Советська влада виросла й тримається на терорі. СССР весь час є країною неперевершеного терору й насильства. Відміна лише в тому, що раніше терор було спрямовано проти "ворогів революції" та визвольних рухів поневолених большевизмом народів, потім - проти хліборобського населення, далі - проти діячів революції, починаючи від Зінов'єва, Каменева і кінчаючи Бухаріном, Троцьким і навіть сталінськими ставленниками; а тепер знову лезо терору спрямоване, головним чином, проти найрізноманітніших проявів народньо-визвольних прагнень поневолених народів і, насамперед, проти козаків, українців, білорусів та інших.

Досить лише простежити зібрані прокуратурою матеріяли й різного роду "показові" і приховані від народів судові процеси, щоб уявити собі повну картину безмежного, відкритого терору, що панує, як і раніш, на теренах СССР.

Остання світова війна ще більше розбурхала і підсилила прагнення народів СССР до свого визволення й досягнення ними своєї державної незалежности. І тут жодна витонченість большевицької тактики, що пробує однією рукою "викорчовувати", а другою - гладити, не допоможе. Народи СССР будуть щораз наполегливіше й упертіше домагатися своєї незалежности, що в ній вони вбачають не лише порятунок від постійного терору й насильства, від нестерпної експлуатації, але й забезпечення всіх своїх народніх - культурних та економічних інтересів.

Відкритий терор мусить забезпечити наслідки "таємних" виборів. Народне волевиявлення буде підмінене плебісцитом, що його, звичайно, здійснюється під дулом чекістського нагана. Нас у цьому переконує не лише персональний склад Центральної Виборчої Комісії, що є під керівництвом Маленкова - гідного учня Єжова - але також і вся система розгорнутої виборчої акції. Ця акція керується "рішеннями в справі організаційної й агітаційно-пропагандивної роботи партійних організацій у зв'язку з виборами до Верховного Совєту", що їх ухвалив пленум ЦВК, а які й досі не опубліковані, залишаються під замком, у секреті - остільки вони насичені засадами "непорушного большевицького керівництва".

Кожний громадянин, виборець, звичайно, за винятком позбавленців, що їх кількість дуже велика, дістане бюлетень, на якому видруковані імена й прізвища кандидатів із зазначенням, яка партійна організація їх виставила. Виборцеві залишається тільки викреслити всіх кандидатів, крім одного, що за нього він хоче подати свій голос, покласти бюлетень до коверти і вкинути її до виборчої урни. Виборча акція, по суті, обмежується складанням списку кандидатів. Характер організацій, що їм надано право виставляти кандидатури, а також і характер відкритого обговорення й голосування цих кандидатур, заздалегідь передрішує, що в цьому списку можуть бути лише вірні й провірені сталінці - партійні чи позапартійні - або особи, що заявили себе стовідсотковими сталінцями. Отже, список є

політично однородним,навіть у самому складі лише комуністів-сталінців."Сталінська конституція",що її вихваляють,дає лише можливість вільно розподіляти свої симпатії поміж організаціями,що мають право виставляти кандидатів,і що є тими самими сталінськими креатурами,однак,вона зовсім не дає свободи вибору політичної програми чи плятформи,свободи політичного світогляду,чи настрою.

Як може населення реагувати на вибори?

Можна не брати участи в виборах,але так попадеш на замітку НКВД,як той,що ухиляється від "виконання громадянського обов'язку".Можна вписати свого кандидата,але це означає виказати НКВД - МГБ того,кого виставляється.

Зараз советська преса приділяє увагу лише виборчій кампанії та виборам.Подіям величезного значення,що ними повне й багате так-міжнародне,як і советське життя,приділяється лише невеличкі закутки просторих советських газет.

Але,не зважаючи на зорганізованість та "орієнтировку" виборчої акції,не зважаючи на пильний добір місцевих виборчих комісій,шпальти "Правди" та "Известий" останніми днями мають не мало повідомлень про покарання провінціяльних,переважно з не-російських областей,редакторів місцевих газет,що на своїх сторінках припускають,друкуючи звіти про передвиборчі зібрання,таку "пакость",як от нагадування про виступи промовців,що їх визнано ворожими й "наклепницькими".

"Як відомо, - пише газета "Правда", - є питання,що їх не можна дискутувати".

Це - правда.Большевики не дискутують з політично "інакомислячими",що їх вони ж таки оголошують "наклепниками й ворогами",а вважають за краще заливати їм горло свинцем.Всі питання національної,культурної,соціяльної й економічної політики у них не належать до дискусій,хоч саме ці питання найбільше хвилюють підсоветське населення.

Все це,своїм порядком,свідчить про те,що роля виборчої маси не обмежується на передвиборчих зборах неодмінним і суцільним "ура" "великому і геніяльному" "батькові народів",що політична думка,яку розбурхали події останньої світової війни,не лише б'ється в головах виборців,але й наперекір усім небезпекам,знаходить своїх одвертих прихильників. Цього факту з советської дійсности викреслити не можна,не зважаючи на всілякі намагання офіційної совєтської преси.

Вибори в СССР свідомо організовуються,як маніфестація вірности Сталінові,як висловлення віри в непогрішимість "великого, геніяльного" Сталіна,та як виявлення рабської вдячности за його "батьківське піклування".Що мусять робити майбутні делегати, яку мету вони повинні собі ставити,які перед ними,як майбутніми законодавцями,завдання - все це вважається за дрібниці.

Цікаво,кого ж саме намічено від нашого козачого народу в кандидати,хто буде його репрезентувати?

Ті,яких імена вже опубліковано,ті,хто буде в ролі "народніх обранців",є сталінські амбасадори,посланці й енкаведисти,що проробляють над нещасним козачим населенням свої соціялістичні експе-

рименти",що здійснюють на окупованих большевизмом козачих землях терор і насильство.

І от,тепер знову большевики зарепрезентують світові ще одно із своїх "найдемократичніших" творив - парлямент,де урядовці,що їх поставила диктаторська,окупаційна советська влада над безправним козачим населенням,будуть "народніми обранцями" від цього населення!

В Козакії кандидатами являються,починаючи від начальника НКВД Берії,краєвих та обласних начальників НКВД-МГБ,секретарів обкомів та крайкомів,і кінчаючи рядовими,перевіреними стовідсотковими сталінцями-комуністами.

Здавалося б,що з козачих теренів,як хліборобських,кандидатами будуть колгоспники,але їх,як виявляється,є лише одиниці,та й з них - лише ті,кому вже всміхнулося "сталінське сонечко".

Лютий 1947 р.

УКРАЇНА В БОРОТЬБІ

Щоб мати уявлення про зміст і характер пропагандивних аргументів, якими большевики намагаються прив'язати Україну до Москви сьогодні, наведемо уривок із статті "Славні роковини визволення Радянської України", що її вміщено в газеті "Радянська Україна" 13 жовтня 1946 року. В цій статті читаємо:

"Тільки при радянській владі, під мудрим керівництвом комуністичної партії та великого Сталіна, здійснилась одвічна мрія нашого народу про возз'єднання. Навіки відійшли в минуле ті часи, коли єдине тіло українського народу було пошматоване колючими дротами штучних кордонів. Нині і навіки всі українські землі возз'єднані в єдиній українській радянській державі, яка зростає і міцніє з кожним днем, і голос якої чути дедалі міцніше на міжнародній арені".

"Радянська влада, соціялістичний лад підняли до великого життя Україну, як і всі інші братні республіки нашої Вітчизни. Україна - республіка вугілля і металу, енергетики і хліба. Сьогодні це республіка, яка відбудовує 30 доменних печей із 45 намічених за пляном для всього СССР. Наприкінці нової п'ятирічки Україна даватиме 49,7% усього радянського чавуну, понад 34% всієї радянської сталі, понад 34% вугілля. Україна - республіка, яку радянська влада вивела на світову трибуну, на шляхи світової історії. Голос України лунає з Паризької Мирної конференції і з сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Наша республіка заслужено зайняла належне їй місце серед великих держав світу".

При цьому, звичайно, одразу ж підкреслюється, що "поперед усіх братніх республік іде Велика Русь, іде талановитий російський народ, який завжди й у всьому подавав нам допомогу". Російський народ вихваляється, як "керівну силу", і всі народи, ніби, цим горді і щасливі.

Сьогодні вже немає потреби розшифровувати, в чому дійсно полягає "допомога і керівництво" російського народу і які величезні страти і шкоди приносить поневоленим народам те "керівництво і допомога" з боку Москви.

Висуваючи Україну на міжнародню арену, в особі міністра закордонних справ Мануїльського, Москва переслідує свою політичну ціль, скеровану проти України й українського визвольного руху. Фігурою українського квіслінга, Москва шахує своїх противників для здійснення своєї імперіялістичної політики і створення світової опінії про "позитивну розв'язку" української проблеми.

В тих же московських імперіялістичних інтересах і проти України використовує Москва також об'єднання українських земель. Тепер на всіх українських землях Москва поводиться, як у себе вдома: масово переселяє сюди москалів, нещадно тероризує і винищує національно-свідомі елементи українського народу і русифікує старі українські міста - такі, як Львів, Чернівці, Ужгород та інші.

Економічна відбудова України провадиться в тій мірі і в таких

галузях,які служать нещадній експлуатації України Москвою,для посилення военного потенціялу російської імперії.

Про зміст і характер "допомоги" російського народу і "керівництво" в ділянці культури,нема чого й говорити. Характер цього "керівництва" особливо яскраво видно з резолюції спілки московських письменників,де відзначено,що "величезним недоліком роботи правління спілки советських письменників є слабе керівництво літературами народів СССР,що привело до відродження в окремих літературах буржуазно-націоналістичних тенденцій".Це,передусім,стосується України.Отже,навіть московська спілка советських письменників мусить виконувати ролю жандарма і не спускати з ока "братніх" літераторів,тримати їх під контролею і вести боротьбу з "буржуазним націоналізмом". Така суть московської "допомоги і керівництва".

Виникає питання: як ставиться Україна супроти Москви сьогодні,маючи на увазі таку її політику?

Вище наведена цитата з "Радянської України" виявляє нам намагання большевицької Москви затушкувати свою злочинну імперіялістичну політику,і гарними словами про Українську Державу заворожити маси і полегшити вербування українських квіслінгів на службу московському большевизмові.Такі квіслінги,звичайно,знаходяться,і вони в тій большевицькій пропаганді "Української Республіки" знаходять для себе опертя і "моральне виправдання".Але цікаво відзначити, що на керівних постах,навіть у таких містах,як Київ,Львів,Чернівці та інших,є переважно росіяни,надіслані сюди з далеких областей Росії. В той же час поворот українців,евакуйованих під час війни на схід,затриманий... Москва добре знає настрої українців.

На підставі численних матеріялів,сьогодні можемо ствердити,що УКРАЇНА ЗАЛИШИЛАСЬ НЕЗЛАМНОЮ,І ЧИНИТЬ МОСКОВСЬКІЙ ОКУПАЦІЙНІЙ ВЛАДІ ШАЛЕНИЙ ОПІР. Україна - в боротьбі з московським окупантом.

Опір чинить увесь народ і,передусім,боротьба йде проти большевицької економічної системи - "колгоспного ладу",де найбільше відчувається експлуатація і грабунок селянських мас України.Ця боротьба,в умовах советської дійсности,на нинішньому етапі має приховані форми,але наслідки її досить відчутні і дошкульні.До 29-ї річниці жовтневої революції,в цитованій нами газеті,в передовій відзначено: "Україна ще в великому боргу перед Батьківщиною",тобто перед Москвою.

Виявляється,що "Українська Республіка" не є сама батьківщиною для себе,а належить до якоїсь "ширшої батьківщини",якій мусить давати свій хліб...

Таке становище позначилось навіть на настроях українських комуністів,які в оцінці Москви виявили "ідеологічну оспалість", "коррупцію","брак енергії і повну нездатність виконувати свої обов'язки". А головне - "виявили невміння боротися з буржуазним націоналізмом". Ось такими гріхами,за словами М.С.Хрущова,обтяжені українські комуністи. Ці гріхи - явний спротив українців проти Москви.І Москва відповіла на це нечуваною чисткою: за 18 місяців "вичищено" майже половину членів партії на Україні.В деяких областях довелось вичистити 80-90%.

Спротив проти "колгоспного ладу" виявився після війни у різних формах: в затримуванні і приховуванні хліба, в прирізуванні і продажу колгоспних земель у приватне індивідуальне господарство, в розтягуванні колгоспного майна, тощо.

Особливо ж яскраво виявилась боротьба вільнолюбивого і незламного українського духа проти московського поневолення й асиміляції, в ділянці культури і літератури. Користаючись тим, що московські большевики під час війни вдалися до роздмухування патріотизму і національних почувань, українські письменники, за прикладом московських, дали волю своїм національним почуванням і своєму українському патріотизмові. З'явилася низка творів з відповідною тематикою і навіть такими заголовками, як от: "Українська хата", "Як Тарас їхав по Україні", тощо. Українська національна стихія знову прорвалася на поверхню, і Москва вдарила на сполох. Виявляється, що те, що дозволено московським письменникам, те заборонене на Україні. Московський патріотизм і великодержавний шовінізм - це добре. Український патріотизм - контрреволюція.

В чому ж саме виявилась українська національна стихія в своєму новому вибухові і боротьбі за своє буття?

Згідно з твердженням самої большевицької преси, на Україні "протягаються буржуазно-націоналістичні погляди на історію українського народу і його культури", "насвітлюється історію української літератури ізольовано від клясової боротьби", "національний момент вважають вирішальним у розвитку літературного процесу в Україні", "літературний процес розглядають, як самобутню єдинонаціональну струю, без усяких ідейно-клясових протиріч", "ігноруються факти позитивного впливу на українську літературу поступових діячів і течій російської літератури", "промовчують російсько-українські літературні зв'язки й перебільшують вплив західньо-европейських літератур", "в націоналістично-викривленому вигляді представляють минуле українського народу і совєтську дійсність", "український нарід і його культуру протиставиться братньому російському народові і культурі".

Все це большевики кваліфікують, як "відродження буржуазно-націоналістичних ідей і концепцій". За всі ці гріхи притягнено до принизливої "сповіді" і критики та самокритики десятки українських письменників, значна частина яких знову репресована. Але терор може загнати рух спротиву і прагнення до свободи в підпілля, а не розв'язати проблему. За деякий час і при кожній нагоді та можливості приховані сили вибухніть з новою і ще більшою могутністю.

-:-:-:-:-:-:-:-

МЕМОРІЯЛ

ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ МІНІСТРОВІ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ:

ЗДА. Бельгії.
Великої Британії. Греції.
Канади. Південної Африки.
Франції. Австралії.
Китаю (Національного).

Ексцеленціє!

Об'єднані в "Інтернаціоналі Свободи", Секція Схід, ми, представники на еміграції, большевицькою Росією поневолених, народів: українського, білоруського, козацького та народів Кавказу, які поза нами не мають можливости вільно виявити свою думку і волю, - звертаємося до Вас, Ексцеленціє, щоби з нагоди мирової конференції в Москві, коротко зіставити фактичне становище в большевицькій Росії, з'ясувати справжню ситуацію наших народів і представити Вам їхні життєві інтереси, фактичні бажання і волю.

Шляхом агресії, невпинної експансії та систематичного ламання міжнародніх договорів, царська Росія встигла до першої світової війни поневолити всі народи Сходу Европи.

Революція 1917 року вибухла, як змагання, Росією поневолених, народів до свого національно-політичного й соціяльного визволення, згідно з проголошеною засадою Вільсона - "самовизначення народів".

Український нарід проголосив свою незалежну Українську Народню Республіку, яку офіційно визнав большевицький уряд актом з дня 17.XII.1917 р. за підписом Леніна й Троцького, а пізніше також Франція, Велика Британія, Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина та Фінляндія, Естонія, Литва, Латвія, Польща, Греція й Аргентина.

25 березня 1918 року Білоруська Народня Республіка проголосила незалежність Білорусі, котру визнали: Україна, Литва, Латвія, Естонія й Грузія.

10.XII.1917 р. Козаки проголосили независимість Дону і всього козачого народу, потверджену парляментом 15.VIII.1918 р.

26.V.1918 р. Грузія проголосила свою незалежність, яку визнали де-юре і де-факто Велика Британія, Франція, Італія, Японія й Бельгія та інші потуги, а 1920 року також СССР.

З перших днів революції в травні 1918 року народи Північного Кавказу об'єдналися в Північно-Кавказьку Федерацію і так само проголосили свою незалежність.

Однак, російські большевики намагалися підпорядкувати соціяльній проблематиці національно-визвольні тенденції революції, щоби, розклавши, таким чином, народи знутра, відбудувати імперію.

Кинувши облудні гасла визволення пролетаріяту та міжнародньо-го братерства, большевицька Росія вслід за ними рушила війною на всі ці державно самовизначені народи, і по довголітніх кривавих війнах, підступом, ламанням договорів з Україною і Грузією, та агресією поневолила їх остаточно в 1922 році.

Весь період внутрішньо-політичного розвитку СССР між обома світовими війнами характеризується невпинними повстаннями та заворушеннями поневолених народів проти советської Росії, за відновлення своїх самостійних національни держав:

1919-20 рр. повстання на Білорусі (Слуцьк);

1922 р. повстання в Україні та в Козакії;

1923-24 рр.- в Україні: на Київщині та Чернігівщині, в Туркестані і в Грузії;

1925 р. - повстання на Кавказі Чеченців і Дагестанців;

1928 р. - Кабардинців і Балкарців;

1928 р. повстання в Азербейджані, Дагестані й Арменії;

1932-33 рр. - в Україні: на Кубані та на Правобережжі, і в Козакії на Дону;

1937 р. - на козачих територіях.

Всі ці повстання советський режим затопив у крові.

Советська Росія - це продовження імперіялізму та системи поневолення народів старої царської Росії, в нових "соціялістичних" формах.

Режим, що його завела большевицька Росія на територіях наших поневолених народів - характеризується політикою національного й культурного терору, нечуваного соціяльного визиску, жахливої економічної експлуатації та явного й скритого релігійного переслідування.

Всі ми однозгідно й рішуче стверджуємо, що режим "большевицької демократії" - ніякою демократією не був, не є і ніколи нею не буде. Большевизм - це система антинародньої диктатури й тотального поневолення, якій дорівнював хіба режим гітлерівської тиранії.

Ми стверджуємо, що большевицька Росія, яка ехидно обвинувачує західні демократії в імперіялізмі - сама є прообразом, носієм і виразником найжахливішої форми імперіялізму, що змагає до нівеляції, визиску й остаточного розкладу наших національних спільнот в "советській спільноті".

"Демократичні" методи большевицького режиму виявилися донині на наших національних територіях під формами:

1. Фікції признання перед зовнішньо-політичним світом політичної незалежности УССР і БССР, з метою уможливити собі плюралістичний виступ на міжнародніх конференціях та внеможливити закиди імперіялізму. На ділі і Київ і Мінськ - стояли і далі стоять під повним і всебічним диктатом советського Кремля.

2. Кривавого переслідування всякого національно-культурного та релігійного життя наших народів.

3. Жахливої експлуатації робочої сили наших народів та їхніх наземних і підземних багатств,на виключну користь советської Росії та її імперіяльних інтересів.

4. Гвалтовного переселювання великих мас наших народів у сибірську тундру й тайгу з України,Грузії,Північного Кавказу й Козакії.

5. Поборювання спротиву населення проти советського режиму нелюдськими методами штучно організованого голоду,як в Україні, в Північному Кавказі,Грузії,Дону й на Білорусі 1933 року,масових депортацій в концлагери та масових розстрілів населення в наших країнах.В цей спосіб за весь час советського режиму на наших землях большевики знищили весь приріст населення наших народів.

Що ці антинародні форми "советської демократії" не в стані підпасти ніяким процесам "еволюційного ушляхетнення" чи гуманітарности - про це свідчать події з останніх двох літ у Чехії,Югославії, Мадярщині,Болгарії,Румунії та Польщі.

Як учора,так і нині советська Росія використовує поневолені народи для свого чисельного скріплення,всестороннього узброєння та підготовки до агресії на решту Европи й Азії.Опанувавши їх,советська Росія протиставить Великим Демократіям Заходу величезні людські та матеріяльні резерви Евразії,які в тоталітарній системі большевицького ладу будуть ЗМУШЕНІ до боротьби проти решти світу за "світову революцію пролетаріяту".

В ході цих думок ми заявляємо,що наші народи ніколи не примиряться з імперіялізмом советської Росії і так на своїх національних територіях,як і через свої представництва закордоном,боротимуться за свої самостійні держави до перемоги.

Ми вважаємо,що принципи Атлянтійської Хартії Свободи Народів і Прав Людини мусять зобов'язувати всі народи - так на Заході,як і на Сході.

Ми домагаємося,щоби мирова конференція в Москві - саме в Москві! - поставила це питання на всю широчінь.

Від чверть століття ми обвинувачуємо советську Росію в агресії наших самостійних національних держав.Ця агресія стала для советської Росії основою її імперіялістичної політики поневолювання,яка після другої світової війни закінчилася намаганнями встановлення большевицького режиму у всій східній половині Европи.Завтра правлячі комуністичні партії цих країн проголосять Чехословаччину, Югославію,Мадярщину,Болгарію,Румунію і Польщу - "советськими соціялістичними республіками" і "добровільно" вступлять у "Федерацію СССР".

Тому питання тривалого міжнародного миру - це є міжнародне питання советського Союзу,як явного чи замаскованого агресора,для якого ніякі міжнародні договори не є зобов'язуючі.

Ми стверджуємо,що уряд СССР не є виразником волі народів,які входять у його склад тому,що влада в СССР побудована на системі поневолення,насильства й тиранії.

Ми стверджуємо,що "самостійні" уряди "української" та "біло-

руської" ССР тим більше не можуть бути і не є виразниками волі дотичних народів, тому, що вони поставлені з волі й заходами уряду СССР та знаходяться під сталим диктатом Кремля.

Якщо мирова конференція в Москві, усталюючи в Европі новий лад, закріпить правно-політичний статус-кво СССР, то це буде найбільш несправедливий і неморальний міжнародній лад европейської історії, тому що він закріплюватиме стан поневолення наших і цілого ряду европейських народів, санкціонуватиме большевицьку агресію, як метод політичного поневолення, та загрожуватиме поневоленням усім народам світу.

Наші свободолюбні народи ніколи не зможуть визнати такого "миру". Вони продовжуватимуть непохитно свої національно-визвольні змагання з метою остаточно повалити міжнародню большевицьку тиранію і встановити натомість новий і справедливий Міжнародній Лад Свободи Народів і Людини.

Брюксель, в лютому 1947 р.

ЗА ІНТЕРНАЦІОНАЛ СВОБОДИ
(Секція Схід)

Генеральний Секретар. Президент.

-+++++++++-
-++++-
++
+

JOURNAL OF THE INTERNATIONAL MOVEMENT FOR LIBERTY

YEAR -I-

ІНТЕРНАЦІОНАЛ СВОБОДИ

ОРГАН
МІЖНАРОДНЬОГО РУХУ СВОБОДИ

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ

Рік 1-ий Ч. 2-3.

БРЮКСЕЛЬ,
-1947-

-ппппппппп-

З М І С Т

Стор.

1. - Меморіял до Ради Безпеки ОН.....3

2. - Про меморіям до Його Ексцеленції, Генерального Секретаря ОН, Тріґве Лі.....5

3. - Д.СЛОБІДСЬКИЙ.
Інтернаціонали і світовий мир.....9

4. - Я.ДЕДАЛЕВСЬКИЙ.
Робітництво й большевизм.....18

5. - А.КІЛЕВІЧ.
Білорусь - культурна і господарська колонія большевицької Москви.....23

6. - ФАНД-УАГ.
До питань Кавказу.....29

7. - ІНЖ.В.ФЕСЕНКО.
До питання національної культури козацьких земель.....38

8. - М.АСТАХОВ.
Економічна експлуатація козацьких земель.40

9. - Д.Т.
Ще одна жертва - Румунія.....43

10. - Г.К.
Хорватське питання.....49

11. - ФРАНТІШЕК ЯКУБ.
Про культурне життя Словаччини.....52

12. - ПЕТРО ОНУФРІЄНКО.
До питань культурної політики большевиків57

13. - ПАВЛО ГОРНЯК.
Господарський розвиток Словаччини.....53

14. - АНДРІЙ ПОЛІЩУК.
Господарський визиск України.....64

15. - ОСТАННІ ВІСТІ.
Підпілля на Словаччині. 73

16. - Г.РОМАНЕНКО.
Москва, Кремль, товаришеві Сталіну.....75

-ппппппппп-

М Е М О Р І Я Л

ДО

РАДИ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Ми, представники на еміґрації, Совєтською Росією поневолених народів - білоруського, українського, козацького, словацького та народів Кавказу, які з метою повалення большевицької тиранії об'єдналися в Інтернаціоналі Свободи, - звертаємось до Ради Безпеки Об'єднаних Націй в справі чергового загострення конфлікту між тоталітарною диктатурою антинароднього большевицького режиму в СССР і найширшими масами поневолених народів українського, білоруського та всіх інших народів СССР.

Дня 8-го травня 1947 р. пресові аґенції "Асошіейтед Прес" і "Дена" дали повідомлення, що уряди СССР, Польщі та Чехословаччини заключили міжнародній договір, згідно з яким уряди вище згаданих держав зобов'язалися до спільної збройної акції проти українських визвольних формацій в Україні. Займаючи становище до цього комунікату, ми, згідно з історією та реальним станом внутрішньо-політичної ситуації в СССР, стверджуємо наступне:

1. СССР повстав наслідком збройної воєнної аґресії в рр. 1917-22 з боку большевицької Московщини на вільні і самостійні народні республіки України, Білорусі, Дону, Грузії, Горців Північного Кавказу, Вірменії, Азербайджану і Туркестану, які створилися з волі дотичних народніх мас, після розвалу царської Росії, на національних територіях даних народів.

2. Режим тотального політичного поневолення, національної нівеляції, духово-культурного терору, економічної експлуатації, релігійних переслідувань та соціяльного безправства, що його завела большевицька Росія на територіях завойованих народів, - совєтський уряд намагався замаскувати під формами фіктивного визнання "самостійности" та фіктивного "добровільного сфедерування народів СССР". Совєтський Союз тримався донині тільки дякуючи безоглядній диктатурі комуністичної партії, систематичному теророві ЧеКа, ГПУ та НКВД і встановленню на кордонах СССР "залізної завіси", яка герметично ізолювала СССР від впливів решти світу.

3. Внутрі цієї, ламанням договорів, аґресією і терором побудованої лябораторії большевицького експериментування над людиною і народами, боротьба за самовизначення народів та права людини не вважає ніколи ні на хвилину. Від 1922 року по нинішній день безперервна черга збройних народніх повстань ряду поневолених народів проти большевицького режиму, свідчить про незламну волю народів СССР жити своїм власним, самостійним, від Москви незалежним, життям.

4. В розпалі другої світової війни український народ рушив у 1943 році, з метою розгорнення боротьби, проти тоталітарних імперіялізмів - за Українську Самостійну Державу - народню Українську Повстанчу Армію, яка боролася так проти гітлерівських дивізій СС-ів, як і проти сталінських дивізій НКВД. Ця боротьба українського народу проти большевицької тиранії продовжується по нинішній день. Українська Повстанча Армія - це один із виявів визвольної боротьби всього українського народу, який без ріжниці суспільних верств і політичних та релігійних переконань, бореться всіма засобами за усунення большевицького, маріо-

неткового, квіслінґівського уряду в Україні, за відсіч большевицько-російській аґресії та її федерально-імперіялістичним формам поневолення.

5. Вся визвольна боротьба українського народу, включно до збройних форм її вияву - це наявна ілюстрація тих історичних, національно-визвольних процесів, що їх переживають усі поневолені народи Совєтського Союзу. Цю національно-визвольну боротьбу поневолених народів СССР Совєтський уряд свідомо оклеветав, як "закордонну інтриґу", або промовчував і далі промовчує, як, наприклад, на Білорусі, де народні білоруські маси так само ставлять нині рішучий збройний спротив антинародньому большевицькому режимові.

6. Факт, що совєтський уряд, для поборювання українських народніх визвольних формацій, заключив договір із польським та чехословацьким урядами, доводить:

а) що українська визвольна боротьба втішається всенародньою симпатією і масовою співучастю всього українського народу, всіх його суспільних верств, всіх українських політичних партій, груп та середовищ, що є рівнозначне всенародньому плебісцитові для ідеалу, за який відбувається боротьба - Українська Самостійна і Соборна, від Москви незалежна, Держава;

б) що боротьба проти большевизму втішається симпатіями та реальною допомогою для її подвижників з боку широких мас народів польського, чеського та словацького, в протилежність до їхніх нинішніх урядів - маріонеток у руках Кремля.

7. Опубліковуючи комунікат про П а к т п р о т и с в о б о д и у к р а ї н с ь к о г о н а р о д у, Кремль має на меті:

а) здискредитувати визвольні змагання українського народу, виставляючи їх перед усім світом, як діяння "банд", та здискредитувати заразом саму ідею національно-визвольної боротьби всіх поневолених большевизмом народів взагалі;

б) виставити себе перед світом з конечним алібі для переведення кривавих масових пацифікаційних акцій, з метою фізично зломити й задушити в крові визвольні змагання так українського, як і всіх інших поневолених народів.

На основі всього вище сказаного, ми заявляємо:

а) нашу повну солідарність із визвольною боротьбою українського народу, тому, що боротьба українського народу проти большевицької тиранії та аґресії - це водночас визвольна боротьба всіх інших, большевизмом поневолених, народів СССР;

б) що проблематика імперіялістичного большевицького режиму стала проблематикою міжнародньою, а визвольна боротьба поневолених большевизмом народів, виникаючи з пекучої історичної конечности - це не внутрішнє питання Совєтського Союзу, а питання міжнароднє і міжнародньої ваги.

Тому ми складаємо якнайрішучіший протест проти факту, що совєтський уряд користується нині гарматами і танками, як методами правління, нехтуючи всіма тими зобов'язаннями, які випливають із його членства в ОН, що такі методи правління осуджують і відкидають.

Ми звертаємо увагу Ради Безпеки Об'єднаних Націй, що большевицький режим являється імперіялістичним проєктом поневолення народів і прав людини, та реалізатором кривавих антинародніх методів правління над ними. Він є постійною міжнародньою загрозою для свободи народів, для мирного співжиття між ними та для світового миру взагалі.

Тому ми з усією рішучістю домагаємося:

1. Щоб Рада Безпеки Об'єднаних Націй поставила на денний порядок нарад питання поневолених народів большевизмом в СССР.

2. Щоб Рада Безпеки Об'єднаних Націй схвалила рішення вислати окрему міжнародню комісію для простеження подій та ситуації в Україні і на територіях большевизмом поневолених народів.

3. Щоб до участи в нарадах і до комісії Ради Безпеки в справі питання в квестії були притягнуті теж делеґації Національних Репрезентацій народів в квестії.

Брюксель, в травні 1947 р.

За Інтернаціонал Свободи

Президент Ген. Секретар.

PRO MEMORIAM

ДО ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ ТРІҐВЕ ЛІ
ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
В
Lake Succes

ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ!

Представники на еміґрації Росією поневолених народів - українського, білоруського, козацького, словацького, румунського, хорватського та народів Кавказу і Туркестану, об'єднаних в Інтернаціоналі Свободи, вважають за доцільне і конечне, з нагоди осінньої сесії Пленуму Об'єднаних Націй в б.р., зайняти спільно й однозгідно становище до питань встановлення справедливого світового миру та його спільного забезпечення міжнародніми силами світу, що з спільною ціллю всіх вільних демократичних і свободолюбних народів землі.

Наші поневолені народи, що на протязі останнього чверть століття впали жертвами явної чи замаскованої агресії Росії, яка методами диктатури і тиранії накинула їм пробольшевицькі, аґентурно-квіслінґівські уряди і тоталітарну систему правління, - не мають поза нами ніякої можливости виявити свою вільну думку й суверенну волю, а тому цей обов'язок спадає на нас.

Здавалося, що після повалення націофобного німецького мілітаризму та імперіялізму, - мир і свобода будуть негайно, спільними силами альянтів, безболізно та в короткому часі відновлені.

Однак, минає третій рік і, замість встановлення свободи, ми бачимо, що кордони червоного рабства маршують далі - Польща, Мадярщина, Словаччина, Чехія, Румунія, Болгарія, Сербія, Хорватія, Альбанія, Греція - а замість миру йдуть колосальні озброєння до нової, третьої світової агресії, - нові п'ятилітки СССР.

Нині весь світ став свідком того,як місце німецького націофобного мілітаризму та імперіялізму зайняв уже остаточно зростаючий,ще більш націофобний мілітаризм та імперіялізм Москви.

Баталія свободи і миру Великих Демократій Заходу зустрілася з новою,за останніх 25 років удруге розгорнутою,баталією націофобного імперіялізму СССР.

На протязі одного чверть століття свого існування,большевицька Росія двічі безоглядно експлуатувала міжнародню психологічну настанову на мир після обох світових війн,для здійснювання своїх антинародніх та антилюдських цілей.

Першу світову війну і післявоєнні мирові заходи Антанти в рр.1917-1922 російський большевизм використовує для того,щоб аґресією та ламанням міжнародніх договорів безкарно поневолити всі народи европейського Сходу,тобто,Україну,Білорусь,Дон,народи Кавказької федерації, а також пова-европейського Туркестану.

В другій світовій війні,а головно після неї,в рр.1943-1947,російський большевизм експлуатує психологічну настанову на мир народніх мас Західніх Демократій,поневолюючи,як відомо,всі народи центральної та південної Европи,тобто,балтійські народи,Польщу,Румунію,Мадярщину, Словаччину,Чехію,Сербію,Хорватію,Болгарію та Альбанію.

Всякі переконання,що на цьому кінець,що Росія далі не піде,та що треба і можна її зв'язати співпрацею й договорами на міжнародній арені, - це історично й політично нічим неоправдана й безвідповідальна ілюзія,рівнозначна із самовбивством.

Брак рішучої постави і дії Антанти після першої світової війни створив прецедент,що його російський Уряд докладно повторив після другої світової війни,а які,коли не знайдуть рішучої та однозгідної інтервенції всіх решти потуг,повторяться втретє,на світові масштаби, в третій світовій війні,що її Росія всіма силами підготовляє на догідний для себе момент.

Бо СССР,що виник наслідком невпинної аґресії,ламання договорів та кривавої ліквідації всякої свободи і встановлення,натомісць,тотальної диктатури і тиранії,під маскою привабливих кличів соціялізму,може втриматися при житті тільки далі розвиваючи свою боротьбу за поневолення народів світу та продовжуючи неодмінно аплікувати свої методи диктатури, терору та експлуатації.

Непогамований імперіялізм,тотальна диктатура,нечувана експлуатація, універсальна націофобія та кривава тиранія,масковані ідеологічною доктриною марксизму та облудними тактичними потягненнями, - залишаються невідмінними законами дотеперішнього й дальшого існування СССР.

Тому ціллю російського большевизму було й залишається Союз Совєтських Соціялістичних Республік Світу,тобто,світовий імперіялізм,при незмінних аґентурних методах міжнародньої революції пролетаріяту,тобто, світової аґресії.

Отже,ясно,що СССР ніколи не був,не може бути і ніколи не буде ніяким мировим партнером.

Аколи актом з дня 17 грудня 1947 р.большевицький Уряд у Москві,за підписами Леніна і Троцького,визнав Українську Народню Республіку, - це не перешкодило йому аґентурними силами змонтувати в Харкові фік-

цію нового квіслінґівського,пробольшевицького уряду в Україні та визнавши його,зламати заключений із Києвом міжнародній договір і піти збройною аґресією проти Української Народньої Республіки,що її де-юре чи де-факто визнали були теж Франція,Велика Брітанія,Туреччина,Болгарія,Польща,Литва,Латвія,Естонія,Фінляндія,Греція та Аргентина.

Визнавши в 1920 р. де-юре і де-факто незалежну Грузію,російський Уряд Леніна вже в наступному році,нехтуючи всіма своїми міжнародніми зобов'язаннями,йде війною на цю самостійну Кавказьку республіку,що її де-юре і де-факто визнали теж Велика Брітанія,Франція,Італія,Бельгія,Японія та інші потуги світу.

Визнавши в принципі право народів на самовизначення,большевицька Росія де-факто пішла збройною аґресією так на Білоруську Народню Республіку,проголошену дня 25 березня 1918 р. і визнану де-юре і де-факто Україною,Литвою,Латвією,Естонією та Грузією,як рівно ж і на самостійні Азербайджан і Вірменію,проголошені дня 28 травня 1918 р.

Коляборуючи спершу з гітлерівською Німеччиною,а потім ступаючи її слідами,російський Уряд Сталіна остаточно поневолив,під кінець другої світової війни,балтійські самостійні,всімсвітом де-юре і де-факто визнані,Литву,Латвію та Естонію,по нинішній день.

Визнавши в 1939 р. де-юре і де-факто,нарівні з іншими 28-ма потугами світу,самостійну Словацьку Республіку,Росія,окупувавши Словаччину збройною рукою в 1945 р.,насильно прилучила її до Чехії,під формою Чехословаччини.

Коли в 1941 році виникла,наслідком розвалу Югославії,самостійна Хорватська Держава,проти всіх Держав Осі,але згідно з суверенною волею хорватського народу,большевицький режим Тіта,виконуючи диктат Кремля,зліквідував кривавими заходами державний вияв хорватського самовизначення,як рівно ж усі самостійницькі змагання сербського народу,внеможливлюючи всяку вільну-сербсько-хорватську співпрацю.

Встановлювання під час і після другої світової війни,методами насильства і терору,в Польщі,Румунії,Мадярщині,Болгарії і такі ж спроби в Ірані,Китаї та Греції пробольшевицьких,аґентурно-квіслінґівських урядів, - це рівно ж зламання Росією ялтинського договору між альянтами і російська аґресія на природні й суверенні права дотичних народів,з метою включити їх,шляхом ґвалтовної совєтизації,в систему міжнародньої експлуатації російського імперіялізму.

Вся довоєнна і повоєнна історія Европи й Азії - це драматична документація того,що російський большевизм - це постійний аґресор і система кривавого антинароднього режиму,який змагає до остаточного поневолення всіх народів Землі.

Всякий тривалий світовий мир розуміє будьякий російський уряд тільки як російський мир,тобто,світовий диктат Кремля,а тому ніяка співпраця з ним,як теж ніякі його зобов'язання не можуть увінчатися будьяким тривалим конструктивним миром.

Мирова політика російського Уряду - це політика сталої обструкції та всебічного підмінювання своїх партнерів,що веде до світового хаосу.

Тому російський Уряд не має ні політичних,ні моральних даних на те, щоби брати участь у розв'язуванні питань світового миру та його забезпечення.

СССР, переємник понад 200-літнього імперіялізму царської Росії, є вже чверть століття творцем і дальшим майстром тоталітаризму, націофобії та аґресії, що їх школярським носієм на протязі 12-ти літ учора, був Третій Райх.

Вже чверть століття стоїть побіч питання забезпечення світу перед німецьким мілітаризмом, тако ж питання забезпечення світу перед аґресією большевицької Росії.

Тривалий світовий мир може бути забезпечений тільки на основі засад Атлянтійської Харти, тобто, на основі Міжнароднього Ладу Свободи і Співпраці Народів.

Вся дотеперішня історія большевицької Росії доказує, що вона, як і вояка Росія, змагає до встановлення російської системи міжнароднього рабства та експлуатації.

Тому ми вважаємо за доцільне і конечне, щоб на програмовий порядок нарад осінньої сесії Об'єднаних Націй б.р. поставлено точку звільнення поневолених Росією народів від аґресії російського большевизму та забезпечення всіх народів світу перед світовою аґресією большевизму.

Наші свободолюбиві народи і весь вільний, демократичний світ не можуть допустити до того, щоб Росія накидала їм, макіявелівськими методами насильства та аґресії, міжнародню систему російсько-большевицького поневолення та експлуатації.

Тому питання повного самовизначення поневолених Росією народів - це не є внутрішнє питання Совєтського Союзу чи питання забезпечення його імперіялістичних кордонів, тільки питання міжнароднього значення і світової конечности.

Ключ до розв'язки питання світової аґресії большевизму лежить у позитивній розв'язці питання сучасної визвольної боротьби поневолених Росією народів - українського, білоруського, литовського, латвійського, естонського, польського, румунського, мадярського, словацького, чеського, сербського, хорватського, альбанського, болгарського, козацького та народів Кавказу і Туркестану, - за встановлення на своїх національних територіях самостійних національних держав, на основі Міжнароднього Ладу Свободи і Співпраці Народів.

Тільки шляхом визнання цієї чвертьвікової протибольшевицької визвольної боротьби поневолених народів на міжнародній арені, як міжнароднього питання світової ваги, та послідовної і всебічної міжнародньої допомоги поневоленим Росією народам, для успішного завершення їхньої визвольної боротьби, - можна остаточно усунути світовий імперіялізм та світову аґресію Росії і поставити реальні основи для тривалої світової рівноваги сил та справедливого міжнароднього миру.

Вільні демократичні потуги світу, що нині відмовляться з тих чи інших причин від цієї єдино-реальної та невідкличної розв'язки, перебе-руть на себе всю відповідальність за дальший розвиток подій і завтрішню долю світу.

Брюксель, 22 вересня 1947 р.

Президент. Ген. Секретар.

П.Б. Копії цього меморіям одночасно передається всім міністерствам закордонних справ народів, що є членами Об'єднаних Націй, крім СССР та його сателітів.

Д.СЛОБІДСЬКИЙ

ІНТЕРНАЦІОНАЛИ І СВІТОВИЙ МИР

1

Світ шукає нових форм своєї організації. Зрушений в своїх основах, він не може прийти до рівноваги. Він перестав вірити в старі засади та ідеї, а нових не може знайти. Провідною думкою в шуканні нових правд є думка - найти і створити такий лад, щоб усунути війни, як найбільше нещастя людства. В політично-духовій площині старі ідеї та засади вели завжди до зударів і воєн. На протязі історії причинами воєн були різні моменти політичного, релігійного, господарського чи іншого характеру, а в новіші часи найбільшу причину розбиття людства на ворогуючі й непримиримі між собою табори добачають у націоналізмі. Націоналізм, - твердить дехто, - був причиною останньої кривавої світової війни, націоналізм - це та неспокійна сила, яка неминуче веде до нових конфліктів. Логічний висновок був би - усунути, перебороти націоналізм, і тоді людство віднайде свою втрачену рівновагу і, замість ворожнечі, в світі запанує мир і братерство. В боротьбі за нове обличчя світу стоять одна проти одної в політичній площині дві ідеї: або впорядкування світу на федеративній плятформі, або на інтернаціональній. Перша ідея припускає збереження за окремими націями певної частини їхньої національно-державної суверенности. Друга ідея виключає всяку національну суверенність і ставить на її місце суверенність інтернаціональної спільноти, братерство всіх, шлях до якого веде через диктатуру пролетаріяту. Перша ідея будує на існуючому стані, вона готова ще платити певну данину національним почуттям окремих народів, зате друга ідея будує на робітничих клясах усіх народів світу й шляхом диктатури пролетаріяту в усьому світі хоче (в теорії, принаймні) довести до монолітної, безклясової світової спільноти, яка зробила б війну неможливою на всі часи. До речі, цю максимальну інтернаціональну ідею підтримує (принаймні, в теорії) комунізм, бо інші соціялістичні партії набирають чимраз більше національного характеру й відповідно до цього і їхні політичні ідеї тратять свій антинаціональний - інтернаціоналістичний характер. Так само й практика комунізму, особливо в її совєтсько-московській формі, має сьогодні яскраво національно-імперіялістичний характер.

За щастя безклясового й безнаціонального людства боролася соціялістично-марксистська партія, оформлена в П-му Інтернаціоналі. Після краху цього Інтернаціоналу в першій світовій війні, його політичну спадщину перебрали комуністичні партії, які мали свій керівний осередок у Ш-му Інтернаціоналі, з осідком у Москві. Національний момент грав тут ролю тільки дуже другорядного чинника - в національній формі мав би виявлятися тільки соціялістичний зміст, який мав би бути однаковий для всіх народів усього світу. Важливий зміст, а не форма. Щоб не засмічувати й не розбивати інтернаціонального змісту соціялістичного людства, усунуто й проскрибовано навіть релігію, яка, побіч національного моменту, могла також внести розбиття в життя всесвітянської людської спільноти. Це робив Ш-й Інтернаціонал, що його заснував Ленін, який вважався єдиним ортодоксальним послідовником науки Маркса про всесвітнє, безклясове суспільство. Комуністи вважали всі інші соціялістичні партії, які мали національне забарвлення, за своїх найбільших ворогів. Це були "зрадники" соціялістичної ідеї. Після смерти Леніна, його наслідник Сталін склав 24 січня 1924 року "велику присягу" (існує і совєтський

ський фільм "Присяга",який "увіковічнює" цей "історичний момент"), що звучала так: "Відійшовши від нас,товариш Ленін залишив нам заповіт - лишитися вірними засадам Комуністичного Інтернаціоналу. Ми присягаємо тобі,товаришу Ленін,що ми не будемо щадити нашого життя, щоб закріпити й поширити союз працюючих усього світу, - Комуністичний Інтернаціонал". А в своїх доповідях на університеті Свердлова, Сталін говорив у квітні 1924 р.: "Але повалити силу буржуазії і встановити владу пролетаріяту в о д н і й країні не означає ще запевнити повну перемогу соціялізмові... Для цього ще конче потрібна перемога революції хоч у кількох країнах.Тому основне завдання переможної революції - це розвиток і підтримка революцій в інших країнах". Так говорив Сталін у 1924 р.,і в цьому змислі працював Третій Інтернаціонал.Комуністичні партії в усіх країнах світу були знаряддям у руках Комінтерну,цієї "таємничої конклави комуністичних кардиналів світу",яка давала кличі,вказівки й напрямні.

Але Сталін дуже скоро змінив курс.Після внутрішньої "чистки" в СССР в 1987 році,коли винищено "троцькістів",проповідників науки перманентної революції,Сталін заповів новий курс "комунізму в одній країні". Ідея перманентної революції була замінена практикою державної диктатури большевиків.Проте,Комінтерн діяв далі і знаходив навіть своїх вірних у всьому світі.Але він уже був тільки відділом комісаріяту закордонних справ СССР,безпосередньо підпорядкованим Сталінові.В розпалі другої світової війни існування Комінтерну,з пропаґандивних мотивів,було дуже незручне.Нарікали на нього й самі союзники,товариші зброї Совєтського Союзу.Тому Сталін рішився розв'язати Комінтерн.Він зробив це офіційно дня 8 травня 1943 року - дата,коли альянти висадили своє військо на північному побережжі Африки.Це був дарунок Сталіна альянтам за їхню активну підтримку СССР у його боротьбі проти Гітлера.Сталін так мотивував цей свій крок (відповідь московському кореспондентові аґенції "Ройтер" з дня 28 травня 1943 р.:) "Розв'язання Комуністичного Інтернаціоналу являється правильним і на часі,бо воно полегшує організацію загального напруження сил усіх свободолюбних націй проти спільного ворога - гітлеризму.Розв'язання Комуністичного Інтернаціоналу є правильне,бо:

а) воно розкриває гітлерівську брехню про те,що Москва мала б намір встручатися в життя інших держав і збольшевизовувати їх; цій брехні покладено тепер кінець;

б) воно розкриває наклепи ворогів робітничого руху про те,немов би комуністичні партії різних країн не працювали в інтересі своїх народів,а на накази ззовні.І цьому наклепові покладено тепер край;

в) воно полегшує роботу патріотів свободолюбних народів відносно об'єднання проґресивних сил їхніх країн - без огляду на їхні політичні й релігійні переконання, - для розгорнення боротьби проти фашизму;

г) воно полегшує роботу патріотів усіх країн при об'єднанні всіх свободолюбних народів у боротьбі проти загрози світового панування гітлеризму,та прочищає,в цей спосіб,шлях для майбутньої організації співпраці народів на основі рівноправности.

Я думаю,що всі ці моменти,взяті разом,провадять до дальшого скріплення єдиного фронту альянтів та інших об'єднаних націй у їхній боротьбі проти гітлерівської тиранії.

Я вірю,що розв'язання Комуністичного Інтернаціоналу є цілковито на часі,бо якраз тепер,коли фашистівська бестія напружує свої останні сили,необхідно зорганізувати загальне об'єднання всіх свободолюб-

них народів,щоб остаточно знищити бестію й звільнити народи від фашистівської неволі".

Ось офіційний,формальний акт мнимої смерти Комінтерну.Зробив це Сталін однобічним актом,і ні одна комуністична партія в інших країнах світу не запротестувала проти цього.Це зраджує,з одного боку, фіктивний "інтернаціональний" характер Комінтерну (Сталін розв'язав його на власну руку),а з другого боку - агентурність комуністичних партій у світі,хоч Сталін у своїй заяві підкреслює пропаґандивний характер цього розв'язання: щоб успішно боротися проти гітлеризму. Для повноти рішення,Сталін відновив і церкву в СССР. Отже,ніщо вже не вказувало на СССР,як на носія і поборника ідеї світової революції,з наміром усталення світової батьківщини пролетарів, згідно з наукою Маркса. СССР став "національною" державою,і тим самим "салонфегіґ". Його прийнято в концерт цивілізованих потуг світу. Сталін своєї мети досяг.Совєтська пропаґанда вже не говорила про світову революцію,а "про совєтський народ","совєтську батьківщину" і "вітчизняну війну". І так воно на ділі є.Спираючись в основі на МОСКОВСЬКИЙ НАРОД,ЯК ІСТОРИЧНО-КУЛЬТУРНУ ЦІЛІСТЬ ТА ПЕРЕБИРАЮЧИ ПОЛІТИЧНІ ТРАДИЦІЇ МОСКОВСЬКОЇ РОСІЇ,СТАЛІН РІШИВСЯ НАСИЛЬНО ЗДЕНАЦІОНАЛІЗУВАТИ ВСІ ПОНЕВОЛЕНІ МОСКВОЮ НАРОДИ І,ВТОПИВШИ ЇХ У "РУССКОМУ МОРІ",СТВОРИТИ ОДИН "СОВЄТСЬКИЙ НАРОД" НА "ОБРАЗ І ПОДОБІЄ" МОСКОВСЬКОЇ НАЦІЇ,ТА ВИРУШИТИ З ЦИМ ДВІСТАМІЛЬЙОНОВИМ КОЛОССОМ НА ЗАВОЮВАННЯ СВІТУ. Це певніший шлях,як ефемерний шлях інтернаціоналізму. Совєтський Союз із своїм Комінтерном став на шлях імперіялістичного націоналізму,тотожного з націонал-соціялізмом і фашизмом.Зрештою Сталін проголосив навіть "расистичні закони",з тим,що в той час,як гітлерівські "нюрнберзькі закони" були звернуті проти жидів,то сталінські расистичні закони звернуті проти "германців". Сталін хоче творити,на зразок Гітлера,"совєтський народ",отже,русский народ, який має засимілювати всі слов'янські й фінсько-монгольські елементи. Політично-культурний розвиток СССР має всі познаки цього насильного процесу. А ЯКЩО КОМУНІСТИЧНІ ПАРТІЇ В ІНШИХ КРАЇНАХ БАЧАТЬ ЦЕ ВСЕ,МОВЧАТЬ І ВИКОНУЮТЬ НАКАЗИ "КОМУНІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ" з МОСКВИ,ТО ЦЕ ЗАЙВИЙ РАЗ ДОВОДИТЬ,ЩО ВОНИ - АҐЕНТУРИ НА ПОСЛУГАХ ЧУЖОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ,А НЕ ІДЕЙНО-ПОЛІТИЧНІ РУХИ!

Але й цей диявольський намір Сталіна розіб'ється об залізну волю поневолених Москвою народів,бо асимілювати можна національно не скристалізовані ще племена,а ніколи - народи з багатим історичним минулим,державницькими традиціями й великими культурними надбаннями.

В іншому інтерв'ю - з 24 вересня 1946 р. - отже,після війни,Сталін,відповідаючи на письмі англійському кореспондентові Александрові Вертові,твердить: "Я не сумніваюся в тому,що можливості мирної співпраці далеко від того,щоб бути меншими,а навпаки,вони можуть ще збільшитися". Комунізм в одній країні "цілковито можливий,особливо в такій країні,як Совєтський Союз".

"Ця відповідь, - стверджує німецький журналіст Артур В.Юст, - "виглядає сенсаційно,принаймні,для фахівців. Вона зраджує програму".

І тоді,як перша світова війна принесла розвал П-го Інтернаціоналу,то друга світова війна принесла кінець Ш-му Інтернаціоналові. "Але де є четвертий Інтернаціонал?" - питає стривожений цитований автор, - "який обов'язково мусить прийти? Чи,може,це означає кінець марксизму? Навіть Дімітров,останній представник світо-обіймаючого

Комінтерну, знайшов у маленькій своїй батьківщині - Болгарії - остаточну державну посаду, можливо з правом на пенсію". І потішає себе на закінчення, що спогад про "Комінтерн" має ще живий відгук у Москві... Це так, але цей "Комінтерн" має тепер чистої води московський характер і називається московський імперіялізм. Йому, і тільки йому служать усі комуністичні аґентури в світі, що звуть себе й далі парадоксально "комуністичними партіями". "Комуністичні партії всіх країн переліцитовують себе в пропаґуванні націоналістичних кличів і заперечують цим самим свою інтернаціональну минувшину", - стверджує В.Юст. Це на зразок Москви, яка і в себа дома, і в світі пропаґує націоналістичні гасла, бо ці гасла - це є д и н а т е п е р р е в о л ю ц і й н а с и л а, яка формуватиме обличчя майбутнього світу, і Москва використовує її для своїх імперіялістичних цілей.

МАРКСИЗМ, ЯК ІДЕЯ І ЯК ПОЛІТИЧНИЙ РУХ, СКРАХУВАВ, БО ВИХОДИВ ВІН ІЗ ПРОТИПРИРОДНІХ ОСНОВ І ПЕРЕВОДИВСЯ В ЖИТТЯ ЛЮДЬМИ, ЩО МАЛИ НЕЧЕСНІ НАМІРИ: ЗАМІСТЬ СВІТОВОГО БРАТЕРСТВА Й ЩАСТЯ ВСІХ, ВОНИ НЕСЛИ ДИКТАТУРУ ОДНІЄЇ КЛЯСИ Й ПАНУВАННЯ ОДНІЄЇ КЛІКИ. Світ не складається з кляс, а з н а ц і й, в рямках яких суспільні кляси, чи, краще, верстви - природні, ВЗАЄМНО ОДНА ОДНУ ДОПОВНЮЮЧІ частини одного цілого. Це зрозуміли, бо мусіли зрозуміти, - так бо диктувала їм сама природа суспільного життя, - і московські большевики. Тому вони завернули з шляху утопійного марксизму, який вони, до речі, довели до злодіяння, і стали на шлях національного принципу. А щоб хоч сяк-так рятувати збанкрутовану інтернаціональну ідею, якої їм ще треба, як засобу пропаґанди, щоб приховувати під її невинним плащиком свої загарбницькі наміри, вони проголосили гасло "комунізму в одній країні". Це гасло дає, з одного боку, можливість московським большевикам тримати в руках величезну імперію й насильно асимілювати десятки поневолених народів, а з другого боку - воно запевняє їм певну симпатію й навіть послух комуністичних партій у всьому світі, за допомогою яких московський імперіялізм легше переводить у життя свою ідею світового панування. Ідея "комунізму в одній країні" - а ця "одна країна" для московських імперіялістів у комуністичній шкурі більша, як одна шоста всієї земної кулі, і з далеко більше, як сто мільйонами людей чужих народів, - надається краще, як пропаґандивний клич, для здійснення московської імперіялістичної ідеї, аніж старі царські кличі "панславізму" та "панортодоксизму", бо можна "захопити" нею й оправдати та приховати свої загарбницькі цілі й перед не-слов'янськими та не-православними народами.

Однак, друга світова війна минула, і Сталін робить її підсумки. Майже вся Центральна Европа, з малими виїмками, опинилась під большевицькою окупацією. "Будування соціялізму" в цих країнах - само ж напрошується! В Центральній Европі починається, під захистом баґнетів, зла дія насильного встановлювання "совєтської демократії вищого типу", а на місце формально розв'язаного і скомпромітованого Комінтерну, повертається Комінформ. "Будування соціялізму в одній країні" хай поступає далі вперед! Решта ж комуністичних партій Европи та дальшого світу будуть у Комуністичному Інформаційному Бюрі "добровільно" інформуватися, підучуватися та координуватися "для будування соціялізму в своїх власних країнах..." Третій Інтернаціонал, нефортунно й недоладно замаскований, відновляється зовсім у стилі большевизму: КОЖНУ ДЕКЛЯРАЦІЮ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЗЛОДІЯЧІВ ДЕМЕНТУЄ ЇХНЯ ДІЯ, ЩО НІЯК ЇМ НЕ ПЕРЕШКОДЖАЄ СТОЯТИ ДАЛІ НА ОБОХ. Так большевизм усіма методами і з усіх площин підготовляється до останнього вирішального бою за перемогу свого світового імперіялізму і створення комуністичних Об'єднаних Націй світу.

П

Дня 7 червня 1947 року відбулася в Цюриху, в Швайцарії, Інтернаціональна Соціялістична Конференція. Бельґійська делеґація подала проєкт відновлення II-го Інтернаціоналу та Інтернаціоналу Професійних Спілок. З'їхалися тут соціял-демократичні партії всього світу, щоб зробити підсумки своєї дотеперішньої діяльности та зупинитись над питанням, чи марксизм, як анти-національний та інтернаціональний робітничий рух, знайшов своє історичне оправдання, чи ні. З пропозицій на цю конференцію виходить, що коли конференція навіть і ствердила б інтернаціональність робітничого руху, то в основу цього інтернаціоналізму вона втягне і національний та релігійний моменти. Це буде інтернаціональність у змислі ствердження н а ц і о н а л ь н о г о характеру окремих соціял-демократичних партій та їх співпраця і координація на міжнародній масштаб. Як заповідають упорядчики конференції, тут, на пропозицію багатьох делеґацій із різних країн, має бути схвалена постанова про легку, не дуже тісну пов'язаність різних соціялістичних партій між собою. Іншими словами, ця конференція, навчена історичним досвідом та розвитком соціологічних процесів, ствердить посередньо банкрутство ортодоксальної марксистської науки так, як її проповідували і переводили в життя "найбільші ученики, виконавці і ґеніяльні довершувачі Маркса, та стане на шлях розв'язки соціяльних проблем у рямках п р и р о д н і х, і с т о р и ч н и х с п і л ь н о т, якими є й залишаться нації. Із соціялістичного руху буде певною мірою викинутий світових розмірів "політикум" і, замість панування однієї кляси над усім світом, соціялістичні партії намагатимуться на н а ц і є н а л ь н о м у ґ р у н т і здійснити соціяльну справедливість.

Марксизм скрахував не тільки, як практика, особливо в його большевицько-комуністичній формі, а й як теорія. "Господарські взаємини I половині XIX віку, що їх вияснював Маркс, змінилися. Наука про людину збагатилася й поглибилася, почавши від сучасних філософічних наук про людину Алексіса Карреля, Маркса Шелера, Мартіна Бабера, Ернота Кассірера та Карла Ясперса. В цьому загальному образі людини економічний момент є тільки однією частиною", - пише один американський публіцист. Англо-саксонський світ тепер широко обдискутовує працю англійського філософа культури Філіпа Тойнбе - "Е студі оф гісторі", в якій він піддає строгій критиці й аналізі всі світові культури й доходить до висновку, що "історія виникає з зустрічі матеріяльного довкілля і людського духа". "Її ціль представляється, як змістовне сповнення вартостей в, як можливо подуманому, Божому Царстві". Ця нова наука перевертає догори ногами песимістичне вчення Шпенґлера і його біологістичний образ про неминучий упадок культур. З другого боку, ця наука заперечує і марксистичну доктрину про історичний матеріялізм, який розглядає людину, як засіб продукції. Марксистська наука про духову "надбудову", яка цілковито залежна від господарської "підбудови", виявляється так само однобічною. "Тільки нетерпимі тоталітарні інтерпрети марксизму не зрозуміли цього. Поступовий европейський соціялізм відійшов сьогодні від цієї задубілої схеми, яку проповідує ще тільки "тоталітарно" Інститут Маркса-Енґельса в Ленінграді. Але ця доктринарна валюта втратила всякий курс усюди, де панує вільна думка. Однобічно пояснюване поняття "надбудови", як цілковито залежної від економічної підбудови, не втримується ні науково, ні морально".

Вже 1915 року провідник голляндських соціялістів Трелстра твердив: "Історичний матеріялізм не може на довгу руку задовольняти релігійного наставлення людини". А трохи пізніше один голляндський професор

писав: "Душа відмовилася бути тільки матерією". Віра XIX століття,що науці вдасться скоро здерти останній серпанок із таємниць життя та світу,виявилась утопійною. Наука остаточно перекинула матеріялізм. "Марксизмові,дитині того самого часу,що й природничо-наукове думання, тісно зв'язаних з матеріялізмом того часу,втекла земля спід ніг".("Документи",1 - 47).Інший голляндський провідний соціяліст,Ґ.Руйґерс,у своїй книжці "Соціялізм колись і сьогодні",пише: "Ми стоїмо перед початком. Ми не хочемо намагатися погодити християнство з марксизмом, бо марксизм,як світогляд,пережився". На Заході пережився і соціялізм, як боротьба кляс на життя і смерть,Захід прийшов до правильного переконання,що соціялізм не є тільки справою інтернаціонального пролетаріяту. "Дійсність навчила,що долю робітничої кляси не можна відлучити від національної спільноти". "Бо розв'язка соціяльного питання не є пекучою тільки для робітничої кляси.Тому всюди зарисовується чимраз ясніше тенденція дійти від інтернаціонального робітничого руху до вітчизняного соціяльного народнього руху без того,щоби зрікатися всесвітнього громадянства".(Гаральд фон Бруннер. "Ді фурхе",Відень,2.XI. 1946). Навіть такі соціялісти,які хотіли б рятувати в марксизмі те, що ще можна врітувати,стверджують: "...дальша історія XIX-го і ще більшою мірою XX-го століття,показала,що марксистські тези частинно втратили свою важність". ("Утопія і соціялізм","Дер Руф",з 15.IУ.1947).

Політично-соціяльні рухи у всіх країнах світу, поза СССР, де все "на всіх язиках" мусить мовчати, вказує на ясну тенденцію відвороту від ортодоксального марксизму. Навіть у Німеччині виявилася християнсько-соціяльна партія,як найсильніша,а соціял-демократична партія д-ра Шумахера знаходить свою найбільше силу в боротьбі проти большевицько-комуністичної тиранії.

Але чому все ж таки большевицький комунізм так твердо держиться цієї ненаукової й неморальної доктрини? Бо вона певною мірою справдує його тоталітарні тенденції,які легше провадять до здійснення певних політичних намірів. Тоталітарна держава,зводячи людину до матерії до ролі функції в економічному апараті та,відбираючи їй усяку духову вартість,тим легше спановує її й примушує виконувати свої цілі. Така тоталітарна держава не знає ніякого Бога,"вона не має ніякої релігії, вона є сама релігія". "Перед нею зводиться людина до числа,до безправного члена "кровної спільноти",до "продукційного фактора". Людина,яку християнство й гуманізм уважали,як прообраз Вічного Принципу,стає інструментом дочасної сили". Ці доктрини виелімінووують Бога,проголошують Богом свої дочасні твори,всемогутні тоталітарні держави,і послуговуються людиною,як знаряддям для своїх неморальних цілей.

Але проти цього духового й фізичного поневолення починає бунтуватися людина. "В історичній хвилині,коли тоталітарна держава прямує до того,щоб виелімінувати Бога за допомогою ідеології,техніки та диктаторської контролі,встає Він знову й цвіте в душі й серці людини".Людська думка,в тузі за свободою,шукає нових шляхів.В протидежності до XIX століття,сьогоднішній світ чимраз інтенсивніше шукає Бога,стає релігійним.Світової слави фізики і природознавці,поети й письменники, політики й економісти шукають розв'язки,щоб погодити релігію з соціялізмом.Але цей новий,европейський соціялізм відкидає доктрину марксистського соціялізму й зближається до гуманістичного соціялізму з християнським забарвленням.Шукається синтези між соціялізмом і християнством. В кожному разі людство шукає нових

доріг і остаточно відвертається від матеріялістичного, однобічного марксизму та від зоологічної теорії раси. Які будуть це нові шляхи, нові правди - це ще не знати, але в ніякому разі не будуть вони ані марксистсько-комуністичні, ні соологічно-расистичні.

Світ тужить за миром, за свободою. Світ хоче справедливого миру, а тільки той мир буде справедливий, в якому не буде пануючих і поневолених, панів і рабів - і то так щодо людини, як і щодо народів, як основних природніх, збірних одиниць. Тільки в рямках свобідного народу може бути свобідна людина. Світ, побудований на ґвалті, на пануванні одного народу над другим, нестиме за собою в логічній консеквенції і поневолення людини. Тому не можна боротися за свободу людини, залишаючи в неволі окремі народи.

Крім прагнення до свободи, в серці й душі кожної людини закорінені це два інші сильні почуття: це - віра в Бога, вфра у вищу силу, яка підносить людину понад матерію, понад дочасність, у сферу вічного духа, і любов до Батьківщини, любов до тієї святої землі, яка в уяві людини стає символом безперервности її роду й дає їй почуття глибокої пов'язаности в сфері духа з усіма живими, мертвими й ненарожденними, яких годувала ця земля, і з якою вони через життя й смерть зв'язалися в одну нерозривну цілість. Цитований уже Трелстора казав 1910 року: "В кожній людині живе гін вірити в щось, що стоїть понад нею, чутися частиною більшого, сталого, чогось, що вже було, як її ще не було, і буде, як людини вже не буде. Цьому вона може й хоче дати ту частину з себе, яка знайшла форму в її творах і житті, яка переживе й після її смерти, ту краплину з її існування, яка залишається в плинності вічности. Батьківщина зв'язує людину тим найкращим і найсильнішим зв'язком, який можна собі тільки подумати". Два почуття, які хотів убити соціялізм, і які його остаточно не тільки скомпромітували, а й підписали йому присуд смерти. Це зробив офіційно Сталін дня 8 травня 1943 року. Ніякий інший соціялістичний інтернаціонал, який нехтуватиме цими двома основними почуттями людської душі, не встоїться. Світ не будується тільки на інтересах. Спільні інтереси - це тільки одна сторінка широкораменного життя людини. Людина має ще й сферу духа, а в цій сфері віра в Бога й любов до Батьківщини мають вирішальне значення. Тому не встоїться ніякий інтернаціонал, який знехтує цими двома катеґоріями людського буття.

Ш

В політичній ділянці в останній час сильно пропаґується ідея світового уряду, початком і засновком якого мала б бути організація Об'єднаних Націй. Ця ідея виявляється так само нежиттєвою, як нежиттєвим виявився і Союз Народів. І це не тому, що сама ідея фальшива, а тому тільки, що побудована вона на фальшивих основах. Виходить вона з існуючого стану, з політичного статус-кво, не узгляднюючи Вільсонівського гасла, яке, зрештою, можна виводити вже з великої французької революції, - про право народів на самовизначення. Теоретично з цим гаслом вступали в другу світову війну й альянти (Атлянтійська Харта). Це гасло лягло в основу статуту організації ОН, це гасло проповідує й президент США Трумен, ба навіть Сталін у розпалі другої світової війни, увасаднюючи цілі совєтської закордонної політики, проголосив був, що СССР бореться за "рівноправність націй і недоторканість їхньої території, за визво-

волення поневолених націй і встановлення їхніх суверенних прав та за право кожної нації влаштовувати своє життя після власного бажання" ("Біографія Й.В.Сталіна",реферована в журналі "Новое Время" з 14.5. 1947 р.). Але це тільки в теорії. Бо на практиці в Совєтському Союзі знаходиться поневолений зверх-40-міль йоновий український народ,зверх-10-мільйоновий білоруський народ,балтійські й кавказькі народи,не говорячи вже про насильно настановлені совєтські уряди в Польщі,Румунії, Болгарії,Югославії,Угорщині й інш. Отже,тільки в Европі цілі великі народи знаходяться в неволі. Як же тоді стоїть справа з правом на самовизначення народів? Чи може "народ" у змислі цих декларацій - це тільки державний народ,а недержавні народи не мають навіть права на цю почесну назву,- це парії?

Бажаючи рятувати Европу,чи,краще,англійський народ від загрози із Сходу,Черчіл,один із найважливіших основників організації ОН,кинув клич творення так званих "З'єднаних Держав Европи" на федеративному принципі.Щоб не говорити відкрито про початок банкрутства організації ОН,яку розкладає зсередини самими альянтами втягнутий туди московський троянський кінь,Черчіл говорить тільки про скріплення цієї організації шляхом творення більших регіональних державних угрупувань,які працювали б у рямках ОН. У своїй першій декларації Комітет для Об'єднання Европи говорить: "Европейська анархія спричинила вже в наш час дві світові війни,а дальше існування її мусіло б привести до ще жахливішої катастрофи.Остаточне усунення всякої загрози війни може бути досягнуте тільки через створення світового уряду. Як практичний крок на шляху до осягнення цього ідеалу,мусіли б бути народи закликані до того,щоб єднатися в більші одиниці. Такі групи вже існують сьогодні: пан-американська унія,брітанський "коммонвелс" та Союз Соціялістичних Совєтських Республік. Говорячи далі про конечність об'єднання европейських народів для збереження цивілізації й свободи,для утримання національного характеру й традицій окремих народів,Комітет додає: "Деякі країни не будуть в стані вжити негайних кроків у цьому напрямі". Натяк ясний! Поневолені Москвою народи й ті,що стоять тепер під її безпосереднім впливом та диктатом,не матимуть змоги висловити вільно своєї волі й приступити до вільного союзу вільних народів. В своїй промові з 14 травня Черчіл поновно домагається створення Об'єднаної Европи. "Ми хочемо об'єднати всі европейські нації й не хочемо виключати звідси ніякої держави,територія якої лежить в Европі". Отже,знову натяк на СССР,що його,- принаймні деляративно, - Черчіл хотів би притягти до справи творення Об'єднаної Европи,бо частина його території лежить в Европі.Далі в цій своїй промові каже Черчіл, що коли ще 15 років тому він писав про об'єднану Европу,то тоді він мав страх,що США вважатимуть такий крок,як звернутий проти їхньої безпки. Але сьогодні цієї загрози немає,бо США висловилися за таку розв'язку відбудови Европи. На закінчення твердить колишній англійський прем'єр,що коли б здійснення такої ідеї удалося,то це був би рішальний крок у напрямі створення світового уряду.

Конкретизуючи думки Черчіла,майбутній світовий лад міг би виглядати так: вся земна куля була б поділена на великі регіональні блоки, з яких найважливіші були б США (Пан-Америка), Брітанський "Коммонвелс", СССР і Об'єднана Европа (очевидно,Західня і,може,частина середньої), а решта світу була би сферами впливів цих могутніх блоків.Поза тим, внутрі самих цих блоків були б цілі многомільйонові народи (особливо в монструєзному СССР) в ролі невільників-паріїв. Ці блоки панівних

нарсдів створили б,як надбудову,поліційно-тиранський світовий уряд, який забезпечував би цим панівним народам панування над світом та освячував би невільництво поневолених народів. Цей лад не різнився б нічим від того поліційного ладу,який створили були в Европі короновані голови на Віденській Конференції в 1815 році,після перемоги над Наполеоном,а в світовому масштабі він був би цілком схожий на той "новий лад",який хотів був створити в світі Гітлер. Ріжниця тільки в тому,що замість Гітлера фігурує Сталін. Такого світового ладу не приймуть ані поневолені народи, а'ні взагалі народи, які дійсно бажають миру, тривкого ладу й справедливости. Якщо Черчіл уважає Совєтський Союз за зразок таких "більших одиниць",на основі яких мав би бути побудований майбутній світовий лад,то його ідея так само неморальна,несправедлива й тим самим нереальна,як і ідеї гітлерівського "нового ладу" та сталінського "братерства пролетарів усіх країн",бо за цими облудними ідеями крилася й криється неволя,несправедливість,насильство і тиранія.

Без сумніву,за офіційними деклараціями можуть критися приховані політичні пляни. Згадуючи про співпрацю з СССР,Черчіл може підготовляти плян його розбиття. Москва так і трактує ідею "Об'єднаної Европи". Вона добачає в цьому пляні сильну акцію для повалення свого монструозного царства.Ми також хочемо вірити в такий плян. Бо Черчіл мусить здавати собі,напевне,справу з того,що Москва в своїй сьогоднішній формі не стерпить ніколи могутнього европейського блоку держав,який скоріше чи пізніше мусить зударитися із східнім блоком. Історія й соціологічні закони росту й розвитку суспільних організмів не знають застою чи задубілости.Всякий живий організм або росте й розширюється,або гине. Динаміка росту совєтської імперії доведе її до зудару з силами,які стануть на шляху до цього її росту. Тому вона буде намагатися не допустити до творення потужних блоків,які не дозволяли б їй дальшого росту. Якраз тому Черчіл,мабуть,намагається створити такий блок европейських народів,бо ріст совєтського блоку означав би в своїй логічній консеквенції поглинення ним усієї Европи,в тому й Англії,а далі й панування над усім світом.Совєтський Союз добровільно ані не розкладеться,ані не задубіє в своїй теперішній формі.Він або буде рости,або згине.А тому,що інші народи не хочуть бути тереном росту східньої тиранії,вони організуються й приготовляються до оборони.В цьому змислі ідею об'єднання Европи треба розглядати з точки погляду практичної політики.Ривалізуючі між собою потуги готуються до неминучого зудару.

Ми не відкидаємо а-пріорі ідеї Черчіла. Ми хочемо внести в неї лише деякі корективи,бо нам вільно більше сказати,як Черчілеві,й ясніше говорити. Ми,як поневолені народи,маємо навіть обов'язок це сказати. Виходячи з наших вищенаведених тверджень,ми свідомі того,що в світових масштабах не встоїться ніякий політичний твір,який не буде побудований на ІДЕЇ СВОБОДИ ОДИНИЦІ,СТАНІВ І НАРОДІВ,на ідеї справедливого розподілу світу,так,як його усталила сама природа. ТОМУ СПРАВЕДЛИВИЙ ЛАД МОЖЕ БУТИ ТІЛЬКИ ТОЙ,ЯКИЙ БУДЕ ПОБУДОВАНИЙ НА ЗАСАДАХ СВОБОДИ ОДИНИЦІ, СТАНІВ І НАРОДІВ. Ідея світового блоку марксистського соціялізму скрахувала тому,що вона знехтувала цим Божим і природнім законом.Світ не поділений на кляси,а на народи,а людина - це не тільки функція економічного процесу,а в першу чергу - твір Бога,ЯКИЙ ДАВ ЇЙ ВІЛЬНЕ СЕРЦЕ, Й ВІЛЬНУ ДУМКУ. ТОМУ,ЯКЩО ВЗАГАЛІ МОЖЛИВИЙ ЩЕ ЯКИЙСЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛ,ТО ЦЕ МОЖЕ БУТИ ТІЛЬКИ ІНТЕРНАЦІОНАЛ СВОБОДИ НАЦІЙ,які,як рівні з рівними, малі й великі, - співпрацюватимуть для забезпечення собі взаємно якнайкращого розвитку свого національного "я" та збереження справедливого миру.Єдність через зрізничковання,яке устійнив Сам Творець,а не через насильну й протиприродню унфіормізацію!

Я. ДЕДАЛЕВСЬКИЙ

РОБІТНИЦТВО Й БОЛЬШЕВИЗМ

ІСТОРИЧНЕ ТЛО

Розвій сучасного суспільно-господарського життя черговий раз зактивізував та загострив соціяльну проблематику. Ми підкреслюємо, що соціяльні питання ставилися вже в попередніх епохах досить різко, і то так в старовину, як і в середньовіччя, або в новіші часи. (В XVII та XVIII століттях дуже сильна була боротьба челядників із майстрами, що набрала широких форм і виявила вже такі розвинені методи, як пришинювання праці, тихий саботаж і т.п.).

Соціяльна боротьба в XIX ст. поглибилася й загострилась під кожним оглядом. Вона не обмежувалася вже верствою майстрів та челядників чи працівників у великій системі домашньої промисловости (пануюча форма виробництва ранньої доби до новіших часів), але опанувала широкі верстви промисловости, що стала буйно розвиватися на базі великих технічних винаходів та нагромаджених дібр попередніх епох. Ця боротьба перестала бути регіональною; вона, розгорівшися, виповнювала суспільності цілих держав, виходячи далеко поза її межі.

Не можна соціяльної боротьби пояснювати розвоєм технічних засобів виробництва. Вся людська історія виявляє певну циклічність, певну закономірність розвою. І ця закономірність полягає в тому, що до участи в творенні матеріяльних та духових дібр людства приходять усе нові прошари народніх мас. Саме в тому полягає людський поступ, що все більша й більша кількість людей здобуває політичну й матеріяльну свободу, що все більше людей і народів бере участь у творенні духових та матеріяльних дібр і рівночасно різними шляхами намагається своє право на них здійснити у тубільному житті.

Тому й робітниче питання, що виникло на тлі людського розвою, не тільки як господарська проблема, але й як соціяльна і культурна, - треба розглядати на тлі цілости людського життя та розвою. Без розвою науки, без зміни світоглядів народів, без зміни суспільно-політичних устроїв та всього культурно-цивілізаційного розвитку, соціяльна боротьба робітництва була би тільки якимось незначним суспільним фрагментом, а не могутнім процесом усього людського життя, що виступає перед нами в тисячах питань щоденного життя.

Марксизм, як предтеча большевизму, у його ленінському виданні, відзначається тим, що робітниче питання розглядає незвичайно широко, але рівночасно незвичайно однобічно. У тій ширині лежить його приваблива сила, як доктрини, але в його примітивній однобічності лежить весь жах його здійснювання, його нежиттєтворчість і реакційність.

Ширина доктрини марксизму полягає в тому, що він розв'язку робітничого питання шукає лінією нової побудови суспільно-політичного життя. Джерело його недомагань лежить у тому, що він усі суспільно-політичні процеси розглядає, як циклічні та похідні явища господарського життя чи технічного розвою. Звідси випливає штучне побудування законів про людське життя і нагинання його під кутом примітизованих та однобічних "законів" розвитку людської суспільности.

Хвороба марксизму, що йому доля присудила стати батьком большевизму, випливає з недомагань частини економічних та філософічних наук, які з перших досягнень природознавчих наук та перших явищ нагальної індустріялізації перших десятиліть XIX століття, витягли передчасні остаточні висновки. Вони з руху мотору зробили закон функціонування та розвою суспільного життя, а на злиднях робітництва того часу, на його голосі розпуки та бажанні помсти, побудували основну вісь своєї суспільно-політичної програми!

Процес індустріялізації XIX століття був тлом, на якому виявилися всі недомагання суспільно-політичного та соціяльно-економічного життя. Його осередньою точкою стало робітниче питання, довкруги якого сконцентрувалися політичні, культурно-соціяльні та суспільно-економічні питання.

Саме становище робітничої верстви було незвичайно трагічне. Життя в нелюдських умовах, в дільницях, почорнілих від випарів фабричних коминів, щоденно сотні нещасливих випадків при станках, кільканадцятьгодинна праця жінок та дітей малолітніх, мінімальна оплата робітничого заробітку, - складали те жахливе становище працюючих.

Все XIX-те століття повне різнородних заходів для зміни цього становища та боротьби самого робітництва. Під натиском тих сил двигнута була вся система робітничого та соціяльного законодавства, організована була могутня спільнота працеємців у межах окремих держав та в міжнародньому масштабі.

Захід Европи, а зокрема Англія, переходить більш еволюційний процес розв'язування робітничого питання. Однак, чим далі на схід, розв'язка соціяльної проблематики спізнюється і в різні моменти набирає характеру нагальних революційних вибухів. На це складалися різнородні причини, - на Заході державні устрої були ліберальніші, там було більше можливостей для легальних форм боротьби, робітництво застосовувало різнородні заходи для зміни свого становища, не відкидаючи засобів парляментарних, харитативних та матеріяльно-самодопомогових. Тих передумов не було на Сході Европи, а зокрема маємо тут на увазі колишню імперію Романових, яка спізнено стала на шлях індустріялізації і була державою поліційно-деспотичною, в якій робітництво було під впливом тодішньої соціял-демократії, що взяла в свої основи марксизм, а згодом і обох комуністичних фракцій та інших радикальних груп. Всі вони відкидали, майже, як правило, інші засоби боротьби, крім революційних. Це спричинило якнайбільше радикалізацію настроїв та поглиблення протиріч між власницькою та робітничою верствами на території колишньої царської Росії.

РОБІТНИЦТВО В СССР

У Західній та Середній Европі робітництво, за винятком кількох випадків, власними збірними зусиллями соціяльно-прогресивних верств національних спільнот, здобувало собі чимраз більше становище рівнорядного чинника в політичному житті та вирвало чимраз більшу частину витворених матеріяльних дібр для свого вжитку.

На території колишньої імперії Романових спізнені соціяльні реформи заступила "октябрьская революция". Використовуючи сфанатизовані настрої, комуністична партія большевиків, шляхом підступної й хитрої тактики, перебрала в свої руки політичну владу.

Сьогодні, на підставі большевицької практики за повних 25 років, ми можемо оцінити большевицьку розв'язку робітничого питання. Вона всіма своїми наслідками--діяметрально протилежна до тих кличів, які ширив і ще далі поширює большевизм.

Конституція СССР, що мала стати основним законом для захисту та оборони трудящих, - стала тільки голосною вивіскою, в яку перестав вірити кожен, хто мав змогу справді жити під "сонцем ленінсько-сталінської конституції". Вона манить не тільки тих, які не зазнали її тепла. До них належать, насамперед, ті, які туристами оглядають показові колгоспи, радгоспи, підприємства та відпочинкові доми в СССР, але не бачили справжнього життя трудящих Совєтського Союзу.

Робітництво в СССР опинилося в становищі, що під ріаним оглядом нагадує той стан, у якому були працеємці в Англії за перших десятиріч технічної революції. І тут і там - праця в гірництві жінок та малолітніх, і тут і там - постійні "аварії", що тягнуть за собою десятки нещасних випадків кожного дня, - брак відповідних житлових умов та інших засобів, потрібних до щоденного життя. Чим різняться западаючі в землю хатки, скажімо, на периферіях Кривого-Рогу, від таких же у промислових містах Англії XIX століття? Ріжниця хіба в тому, що в Англії вони були сто років тому, а не сьогодні, та що вони були в Англії, а не в СССР - "батьківщині визволених трудящих".

Ба, що більше, - на підставі точних дослідів виходить, що в деякому відношенні становище робітництва в СССР гірше тепер, як було в Англії більш як сто років тому. Англія, де панувала тоді форма найбільше брутального, безпощадного, посереднього та безпосереднього визиску, не знала садистичних законів про кари за спізнення хвилинами на працю, про прив'язання робітників до підприємств чи окремих галузів промисловости на підставі законів та розпорядків трийятих і сорокових років. У Великобрітанії не було Кузнецтроїв, де примушувано людей працювати при монтажі доменних печей за температури мінус сорок ступенів. В Англії, за капіталістичної індустріялізації, було невимовне горе робітництву, але не було при фабричних велетнях кладовищ робітників, що гинули в силі робочого віку, або гинули на каторжних роботах по тундрах, лісах та пустелях безмежного Сибіру.

Індустріялізація СССР, що має перетворити країну в бастіон імперіялізму, відбувається по трупах мільйонів трудящих. На злиднях робітництва, на потоптанні його прав, виросла в СССР нова форма визиску та соціяльного поневолення - державний капіталізм та нова експропріяторська верства - кляса совєтської буржуазії, що складається з провідних кадрів комуністичної партії, НКВД, високих військових старшин та високих державно-господарських чиновників.

Трудящі, що їхньою власністю, на підставі конституції, мали бути всі багатства землі та продукційні засоби, що мали бути власниками та керівниками заводів, стали на ділі новим предметом визиску. І то визи-

ску не простого, а найбільше підлого, бо прихованого за галасливими фразами про соціялістичну державу, про політичну та господарську демократію, тоді, коли на ділі панує єдина в світі система політичного та господарського тотального централізму, що не залишає найменшого місця для вияву думки й волі низових верств. Кожна галузь життя в СССР - від релігійної до внутрішніх взаємин у найменших підприємствах - це один великий доказ того, що ілюструється тисячами й мільйонами прикладів щоденного життя.

Коли існують у суспільному житті величезні протиріччя, то вони найбільші в СССР. Вони існують, насамперед, між теорією та практикою. В теорії робітництво в СССР має в своїх руках владу, навіть в ім'я цього робітництва карається та розстрілюється тисячі "ворогів народу". Але на ділі ті самі робітники не мають не тільки ніякої влади, а навіть найбільш елементарного права мати свою думку, свої переконання та свої вірування. СВОБОДУ РОБІТНИЦТВА В СССР ПОТОПТАНО ТАК ДАЛЕКО, ЩО ЗА ДОПОМОГОЮ ПАРТІЇ ТА ДЕРЖАВИ ПРИМУШУЄТЬСЯ, ПІД ПОЛІЦІЙНИМ ТЕРОРОМ, ОДНАКОВО ДУМАТИ, ЧИ, РАДШЕ, НЕ ДУМАТИ, А БУТИ ТІЛЬКИ ЗВИЧАЙНИМ РОБОТОМ, ЩО НЕ МАЄ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.

Друга світова війна, а зглядно її вислід, майже нічого в цьому відношенні не змінили. Говоримо м а й ж е, бо практичні та зовнішньо-політичні інтереси примусили Кремль піти на поступки християнській релігії, але при тому большевики не завагалися використати цієї установи для того, щоб через неї вести свою розвідочну та пропагандивну роботу внутрі та назовні. Зрештою, на підставі досвіду з життя СССР, ці поступки слід вважати за переходові, призначення їх - створити переходове відпруження у внутрішніх взаєминах та дати змогу совєтській владі опанувати складне становище, яке виникло в наслідок другої світової війни.

Війна, що велась коштом добробуту населення і нищила матеріяльні добра, привела до ще більшого зубоження робітництва СССР. Опіка над робітниками, що їх звільняється з армії - незадовільна, і тисячі, зокрема воєнних інвалідів, блукає зараз від села до села та живе майже з того, що подарує їм милостива людина. Новий п'ятирічний плян, що запроектований знову під кутом величезних озброєнь, ніяк не узглядняє тих великих потреб на найбільш елементарні продукти населення СССР. СПРОБИ ЗАСПОКОЇТИ ЦІ ПРИМІТИВНІ ПОТРЕБИ КОШТОМ ВИЗИСКУ НАРОДІВ, ЩО В НАСЛІДОК ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ОПИНИЛИСЯ В СФЕРІ ВПЛИВІВ СССР, ТЯГНУТЬ ЗА СОБОЮ ПОШИРЕННЯ СОВЄТСЬКИХ ЗЛИДНІВ НА РОБІТНИЦТВО ТИХ НАРОДІВ. Так "об'єднується" пролетаріят, що його створює совєтська система та совєтська політика і в "соціялістичній державі" здійснюється на наших очах закон пауперизації широких народніх мас, що його устійнив Маркс для капіталістичних спільнот.

РОБІТНИЧЕ ПИТАННЯ У СВІТІ

В той час, коли робітництво в СССР стогне в ярмі державного капіталізму та деспотичного централізму, коли воно пограбоване з елементарної свободи та придушене злиднями, не може піднести голову в боротьбі за власні права, коли всі організації, які були створені його руками (професійні спілки робітників, ради і т.п.) діють на його поневолення, - на Заході Европи а в Північній Америці робітництво, перейшовши довгий етап безперервної боротьби за свої права, включилося, як активний чинник, у політичне та господарське життя. І тут на наших очах відбувається останній змаг за перерозподіл матеріяльних дібр, за найбільш справе-

дливий розподіл соціяльного продукту, за повну підметність робітництва у господарському житті та створенні суспільно-політичного устрою, який ґарантував би таку ролю та впливи робітництва, які відповідали б його соціяльній силі та відсотковій кількості всього населення. Ставши, як активний чинник, одним із господарських суб'єктів у поодиноких підприємствах, заґарантувавши свої основні права за допомогою своїх організацій та соціяльного законодавства, що були мрією кількох поколінь, робітництво культурних країн Заходу йде на останні барикади - за остаточне матеріяльне, політичне, соціяльне та культурне зрівняння з іншими верствами, власниками продукційних засобів. І ТУТ ВИНИКАЄ ЗНОВУ ОДИН ІЗ НАЙБІЛЬШИХ ПАРАДОКСІВ СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ: БОЛЬШЕВИЗМ НАМАГАЄТЬСЯ НАКИНУТИ РОБІТНИЦТВУ ЗАХОДУ СВІЙ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ УСТРІЙ, ЯК ВЕРШОК СОЦІЯЛЬНОГО РОЗВИТКУ, А ФЕРМЕНТИ, ЗВ'ЯЗАНІ ІЗ ПРАГНЕННЯМ ЗАХІДНЬОГО РОБІТНИЦТВА, ВИКОРИСТАТИ ДЛЯ СВОЇХ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНИХ ЦІЛЕЙ. Але на цьому згадана аномалія не кінчається - частина робітництва та суспільства Заходу, знаючи СССР із гарних пропаґандивних малюнків, дивиться на СССР, як на країну, де ці питання розв'язано. І справді "розв'язано", але як - цим мало хто основно цікавиться, і тому мало хто знає, що в СССР РОЗГОРЯЄТЬСЯ БОРОТЬБА ЗА НАЙБІЛЬШЕ ЕЛЕМЕНТАРНІ ПРАВА РОБІТНИЦТВА!

В цьому лежить слабість робітництва Заходу, що воно ще живе фальшивими образами, що воно переживає процес своєрідного двоєдушія й шукає розв'язки там, де її знайти не може. Воно числить та не рідко мріє про "совєтський рай", не знаючи, що його обов'язок - подати першу допомогу робітництву СССР, щоби воно могло розгорнути боротьбу за свої основні політичні та матеріяльні права. Замість безперервно йти своїм визначеним шляхом, воно не рідко блукає за чужими блудними вогнями.

Було б катастрофою для самого робітництва Заходу, для культурних та цивілізаційних досягнень століть, для людей та народів, коли б історія соціяльно-політичного руху була повернута на кілька століть назад, чи дальший розвиток її був би наставлений під кутом большевицького устрою в СССР. Бо разом із здійсненням його перестануть існувати: вільний робітник, свобідна праця та свобідні народи.

НАВПАКИ, ЗАВДАННЯ РОБІТНИЦТВА ПОЗА МЕЖАМИ СССР ТА ЙОГО СФЕРИ ВПЛИВІВ - ЗРУШЕННЯ ВСІХ СИЛ НА ВИЗВОЛЕННЯ ТРУДЯЩИХ ІЗ ТЮРМИ НАРОДІВ - СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ. Без визволення десятків мільйонів робітництва СССР неможливе здійснення останнього етапу повної соціяльної справедливости, ідея, за яку боролись та борються мільйони робітників. Як довго робітництво в СССР стогне в неволі рабства та визиску, а на світових ринках буде з'являтися совєтський, робітничим потом і кров'ю оплачений, демпінґовий товар, що буде побивати добре оплачений товар свобідного робітника, - здорові процеси людського розвою буде затруювати спримітизований большевизмом матеріялізм, що буде давити путами тиранії та самовинищування людство. На робітництво, що буде виснажуватися у внутрішньо-національній боротьбі, чекатиме совєтський політрук, щоб накинути йому петлю свого поневолення.

ТОМУ ВСІ СИЛИ КУЛЬТУРНИХ НАРОДІВ МУСЯТЬ БУТИ ПІДНЯТІ ДО НОВОГО ХРЕСТОНОСНОГО ПОХОДУ ПРОТИ АПОКАЛІПТИЧНОГО РАБСТВА ТА ВИЗИСКУ В СССР, ДЛЯ ДОПОМОГИ МІЛЬЙОНАМ, ПРИСУДЖЕНИМ СОВЄТСЬКИМ УСТРОЄМ БУТИ ПОГНОЄМ ДЛЯ НОВІТНЬОЇ СОВЄТСЬКОЇ БУРЖУАЗІЇ ТА НОВОГО ЇЇ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНОГО РОЗБОЮ!

А. КІЛЕВІЧ

БІЛОРУСЬ - КУЛЬТУРНА Й ГОСПОДАРСЬКА КОЛОНІЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ МОСКВИ

Політика кожної імперіялістичної держави характеризується більш або менш жорстоким поневоленням національно-культурного і господарсько-економічного життя своїх колоній. При тому кожний імперіяліст хоче,щоб народи його колоній з радістю носили своє ярмо,вихваляли "добродійства" свого опікуна,і щоб ні в якому випадку на їхніх теренах не виникали визвольні рухи. Словом,колоніяльні народи мусять бути стало утримувані в рабській психології.І коли ці народи мають історію свого самостійного державного життя,тоді імперіялісти стараються знищити їхні всякого роду історичні документи і фізично зліквідувати кожного,хто наважився б пригадати народові його минулу свободу і славу.

Цей перший - психологічний - момент поневолення дуже потрібний імперіялістові,як передумова до його головної мети - господарської експлуатації своєї колонії, до фактичного панування. Імперіяліст добре розуміє,що раніше чи пізніше поневолені ним народи повстануть проти нього,зажадають свободи. Тому то страхом диктується господарська політика поневолення: він не розбудовує у своїй колонії підприємств,що обслуговують широкі потреби працюючих.Місцеві невільники являють собою тільки криницю грубої фізичної сили. Головне господарське завдання колонії,це постачання всякого роду сировини,півфабрикатів,засобів прохарчування й фізичної робочої сили для господарки поневолювача.

Цей другий головний момент імперіялістичної політики підтримується,своїм порядком,першим психологічним моментом: маси поневоленого народу живуть серед невпинних злиднів,горя,пригноблення і безнадійности.Тому психологічна зброя поневолювача - пропаґанда має можливість утовмачувати в голови своїх невільників переконання,що їхня країна "бідна",що вона ніколи не змогла би їм забезпечити вільне, незалежне життя.

Правда,така пропаґанда тратить тепер силу. На жаль,рабська психологія - ще не перегиток. Тому ворог продовжує ще впиватися кривдженням мільйонів своїх жертв.

Треба признати,що число духово визволених людей зростає.Ряди борців збільшуються.На наших очах відбувається боротьба велетнів: з одного боку озброєний по зуби ґвалтівник - терорист,з другого - мільйони жаждучих свободи. Не один наступ відбули герої. В наслідку - нові мільйони трупів і моря крови.Але ніхто не стримає нової хвилі, що підготовляється до нового наступу.Сила тирана буде знищена.Людство вільно відітхне після кошмарного сну,здобувши свою свободу.

Клясичний приклад такого кошмарного поневолення народів являє собою сьогодні СССР. Це,згідно з твердженням червоної Москви,мав би бути союз "свобідних" народів.Ба,що більше - навіть їхня конституція говорить,що кожна "союзна" республіка може,коли захоче,вийти з того

союзу, стати зовсім самостійною державою! Тим часом ми бачимо, що це такий же глум над людьми, як і той їх злочинний обман над селянством, який вони справляли над ним в час захоплення влади. Большевики тоді проголошували селянам: "Беріть землю - вона навіки ваша..."

Що сталося потім? За одну тільки думку вийти з союзу, або за домагання справді свобідного користування землею - кара смерти!

Найбільш клясичний приклад такого знущання з людини був у нас, на Білорусі. Уже само проголошення Білоруської ССР було виявом необхідности. Білоруський трудящий народ, актом з 25 січня 1918 року, проголосив свою Незалежну Народню Республіку.

Комуністи силою багнетів знищили її. Тим самим вони знищили волю і свободу нашого народу, але думки про свободу знищити не могли. Тому, щоб легше втягти білоруський свободолюбний народ у неволю, вони створили фіктивну білоруську державу - БССР. Наш народ відчув цю пастку, що в неї втягали його большевики, і відповів на це Слуцьким повстанням у 1920 році.

Дякуючи своїм переважаючим силам і підступній політиці поляків, большевикам удалося втопити в крові це повстання. Однак, частина повстанців, на чолі з отаманом Хмарою, пішла в ліси і не давала насильникам спокою аж до кінця 1926 року. Наші повстанці користувалися великою симпатією не тільки серед свідомої інтеліґенції, а й серед селянства, особливо молоді.

Той масовий спротив нашого свободолюбного народу допровадив до того, що большевики примушені були піти на делкі поступки перед незламною волею білоруського народу.

Були дозволені білоруські школи - від початкових до найвищих включно, з Академією Наук на чолі. Почали свою діяльність різного роду Інститути - мистецькі і краєзнавчі. Було зорганізовано велику кількість театральних груп із драматичними й оперними театрами і т. п. Здавалося, що наш народ і справді починає жити своїм національним життям, будує свій дім, свою культуру, під керівництвом с в о ї х академіків, професорів, письменників, артистів, мистців і т.п.

Але не тільки так здавалося. Ворог уже снував пляни смертельних ударів. Імперіялісти жахалися думки, що наш народ скоро зможе забрати в свої руки всі керівні пости національно-культурного і господарського життя країни. Ворог ударив на сполох. В "союзній" республіці почалася кривава розправа.

Почавши від академіків, навіть народніх комісарів, учених, професорів, письменників, поетів, мистців та студентів, і кінчаючи на найнижчих працівниках освіти, включаючи сюди всіх представників духовенства, почалися масові арешти, катування, розстріли і висилки. Полилася рчками кров. Стогони вмираючих, плач і лемент жінок і дітей сповнив усю країну "соціялістичної" батьківщини. ПОЧАЛАСЯ ЛІКВІДАЦІЯ ТАК ЗВАНИХ БІЛОРУСЬКИХ Н А Ц Д Е М І В.

Загальне обвинувачення звучало - нацдеми хотіли повернути країну до капіталізму, хотіли відірвати Білорусь від СССР (це ж було дозволено конституцією!), були аґентами і шпиґунами західніх держав, і т.д.

Ці винищування набрали систематичного характеру. Очевидно, що одноразово не можна було знищити всю білоруську інтеліґенцію, всіх національно думаючих, культурно-освітніх і релігійних працівників. Тому ці

винищування повторювалися кожних два-три роки - аж до 1939 року, коли прилучено Західню Білорусь, яка дала насильникові значну кількість нових жертв.

Перед початком другої світової війни більша частина нашої національної інтеліґенції була вже криваво зліквідована. До тих нещасних жертв, патріотів своєї батьківщини, необхідно зачислити коло двох мільйонів селян - жертв колективізації. Це був наш здоровий актив, з рядів якого переважно набиралася наша національна інтеліґенція. Червона Москва винищувала не тільки н а я в н у інтеліґенцію, а й джерело, з якого могли згодом вийти нові борці за свободу. Після таких жорстоких розправ над можливими представниками нашого самостійного життя, винищувано далі всіх, хто ще відважувався публічно говорити по-білоруському. Імперіялісти добре знали ціну заклику батька нашого відродження Багушевіча, який у свій час закликав нашу інтеліґенцію не затрачувати своєї рідної мови, щоб не померти.

Так жорстоко розправлялися московські імперіялісти в своїй колонії Білорусі з її вірними синами.

Цей короткий образ національно-культурного поневолення Білорусі був би не повний, коли б ми тут також не згадали про жертви, що їх зазнав наш многострадальний народ в наслідок узгіднених дій московських і варшавських імперіялістів. Бо наші культурно-громадські діячі в Західній Білорусі склали свої голови й гарячі патріотичні серця, дякуючи спільно запланованій політиці Москви й Варшави.

Наші культурно-громадські діячі організували селянські маси в Західній Білорусі, щоби спільним виступом добитися того, що їм забезпечувала польська конституція - своїх національних шкіл і культурно-освітніх організацій. Те, що в кожній демократичній державі являється само собою зрозумілим, що кожна дитина повинна вчитися своєю матірною мовою, в Польщі за це треба було криваво змагатися.

Всяка, навіть культурна чи господарська організація білорусів була однаково неприємна Москві, як і Варшаві. Тому тут склалася надзвичайна ситуація. Большевики, через своїх аґентів, компромітували наші організації, як пробольшевицькі, а поляки мали можливість "законно" арештувати їх керівників, щоб опісля "законно" засуджувати на каторгу від 5 до 12 років, як "комуністів". Тоді знову з'являлися другі - червоні "опікуни" білорусів і милостиво вимінювали їх, як "своїх бійців", за поарештованих у себе поляків, щоб опісля, не довго думаючи, жорстоко зліквідувати їх, як "польських шпиґунів" або "фашистів". В наслідок такого жахливого терору, на ґрунті національно-культурного життя, у совєтській Білорусі з'являється під час першотравневих маніфестацій на головній трибуні у столиці Білорусі - Мінську, серія постатей, як Пономаренко, К. Кісільов, С. Ігнацький, С. Трофименко, П. Козлов, Г. Лахтонов і т.д. Можна було б ще збільшити цю ґалерію, однак серед них немає місця для справжніх синів білоруського поневоленого народу. Зрештою, вони тут і бути не можуть, бо живуть тільки в пам'яті свого народу, склавши свої гарячі серця в казематах та на шибеницях НКВД, на Соловках, або в тундрах Сибіру.

Тепер кілька слів до економічної проблематики Білорусі.

Білорусь увесь час посідала поважне місце в СССР у ділянці вивозу льону, вовни, конопель і шерсти. Величезні ліси Білорусі стали базою для продукції штучного шовку. Пасовища Білорусі були основою скотарства. На Білорусі працюють десятки шкіряних фабрик. Ліси і праліси

Білорусі повні всякого звіря. Білорусь уже в IX - X ст.забезпечувала европейські ринки хутрами,однак,коли хтось сьогодні подивиться на білоруського колгоспника чи колгоспницю,то скаже,що це людина не з якоїсь людської оселі,бо той нещасний селянин не має ні вбрання,ні взуття,і ходить обдертий,не говорячи вже про хутро чи про звичайний кожух!

Куди ж усе те діється?

Туди,куди щороку відходить десять мільйонів кубометрів будівельного матеріялу,мільйони кілограмів коріння кок-сагізу,каучукової сировини,тисяч тон виробленої шкіри,мільйони центнерів збіжжя,тисячі вагонів фурніру,дикти,меблів; туди,куди підходить білоруське скло, порцеляна,смола,спирт,крохмаль,цукерки,цукор,папір,целюлоза,сірники і т.д. і т.д.

Все це підходить у пащеку ненажерного насильника - червоного імперіяліста!

Московський імперіяліст мусів побудувати певну кількість фабрик на те,щоби,поперше,використати сировину на місці,подруге тому,що певну ролю грає дармова робоча сила. Таким чином,на Білорусі працюють фабрики текстильні,трикотажні,автомобільні,заводи локомотивів, сільсько-господарських машин,цементу і т.д. і т.д.Тільки що російський імперіяліст побудував білоруськими руками й силами місцеві фабрики не для користи місцевого білоруського населення.Дослівно,вся продукція тих фабрик та заводів вивозиться в пащу насильника.

Одночасно,в парі з цим великим стилем грабіжництва зростало в це більшій мірі замилювання очей про "щасливе і радісне життя",за яке обов'язково треба було день і ніч дякувати "великому","рідному", "геніяльному" "вождеві","вчителю" і "батькові" народів...

Клясичний приклад такого господарсько-економічного поневолення і визиску - це бюджет СССР. Бюджет - це дзеркало,в якому ми ясно бачимо економічне й культурне життя народу й держави.Тому нічого дивного,що його схвалює найвищий орган народу - парлямент. Під час ухвалення його відбуваються довгі дискусії представників усіх верств громадянства,яке хоче знати - куди,нащо,кому йдуть гроші - праця народу. Тому кожна копійка береться тут під увагу,контролюється,чи уряд правильно її використовує,чи вона потрібна йому.Тому затвердження бюджету вважається за рівнозначне з виявом довір'я до уряду.

На основі совєтської конституції,кожна "союзна" республіка сама схвалює свій бюджет.Але,як уся конституція,так і цей пункт являє собою звичайну сману,бо так бюджет усього СССР,як і бюджети республік схвалює Верховний Совєт СССР - імперіялістична Москва.При тому,можливо,дехто запитає,навіщо потрібне це затвердження в СССР? Там же все і все все одно відбувається за плянсм.Воно потрібне,вельми потрібне як для внутрішньої,так і для зовнішньої політики."Батько" хоче таким чином усякому сказати: "Ось бачите: у нас усе вирішує народ,який через своїх представників розпоряджається своїми грішми". Як видно,не зле придумано!

Так ось,як і всюди в світі,тут також "обрана" бюджетна комісія, в особі її керівника І.С.Хахлова,доповідає Верховному Совєту,що: бюджет СССР на 1947 рік виносить 391,5 мільярдів доходу і 371,4 мільярдів розходу. Значить,дохід переважає розхід на 20,1 мільяр-

дів рублів! Ну,скажіть,не випередила тут совєтська влада Америку?! Гадка ласка,20 мільярдів рублів - подарунок для народу!

Але пождіть трохи: з чого складаються доходи? А ось: з державних і кооперативних підприємств та організацій - 339,2 мільярдів - 86,6 відсотків,з податків і зборів з населення 31,6 мільярдів - 8,1 відс.,з позик і "добровільних" вкладів 20,7 мільярдів - 5,3 відс. От як просто,геніяльно вкладаються доходи в СССР! Державні й кооперативні підприємства п о в и н н і дати державі 86,6 відсотків усього бюджету - 339,2 мільярдів рублів. Чим являються ці підприємства в країні "соціялізму",де немає ніякої приватної власности? Вони являються організаціями працюючих. Ці гроші - їхня праця,піт і кров. ТАК СВОЄЮ ПРАЦЕЮ,ПОТОМ І КРОВ'Ю ПРАЦЮЮЧІ СССР МУСЯТЬ СПЛАТИТИ ВСЮ ТОТАЛІТАРНУ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНУ МАШИНУ ПАНУЮЧОЇ КЛЯСИ КОМУНІСТИЧНИХ ВЕЛЬМОЖІВ. Ясно: "народні представники",Політбюро ВКП(б),Верховний Совєт і всі їм подібні паразити,які отримують сотки тисяч різних премій річно,просто захоплені таким чудовим способом стягнення гроша з голодуючих трудящих...

Бюджетна комісія,щоб показати вдячність трудящих "батькові" народів,вважає,що бюджет в основному правильний,тільки... не зовсім, бо знайшла,що його можна ще... п о б і л ь ш и т и на 2.523.538 тисячі рублів..З цього вона вважає,що можна підвищити бюджет "союзних" республік на загальну суму... 127.340.000 рублів,в тому числі білоруської на... 8,6 міл.,російської - 63 міл.,української - 22,06 міл.,інших на 0,5 - 2 міл.,а рештою - 2.396.193.000 рублів п о б і л ь ш и т и р е з е р в н и й ф о н д С о в є т а м і н і с т р і в СССР!

Правда,при цьому блискучому вирішенні лишиться одно а л е... Справа в тому,що ці сотні мільярдів необхідно ще с т я г т и з трудящих. І ось тут п.І.Хахлов попереджає своїх "колеґ",що після провірки минулого року велика кількість тих кооперативних підприємств не вив'язалася з своїх завдань на сто відсотків. Причини - слаба організація,часто слаба п р о д у к т и в н і с т ь,і т.д. Тому він каже,що треба постаратися,щоб ця організація і продуктивність були... побільшені!

З загальної суми 391,5 мільярдів на бюджети "союзних" республік "відпущено" 82,2 мільярдів рублів. Куди ж пішли 309,3 мільярдів рублів? Взагалі це питання "представників",здається,найменше цікавило. З свого боку ми можемо додати,що крім видатків на "соціяльно-культурні" підприємства (то значить,на пропаґанду і премії відпущено 107,1 мільярдів і на військо 67 мільярдів),гроші ці з певністю пішли на фінансування армії,воєнну промисловість,апарат насилля і терору,внутрішню і зовнішню пропаґанду всесвітньої революції, для різних Тітів,Ґрозів,Барутів,Дімітрових,Ґотвальдів і т.п.,ну і - розкішне життя своїх "вельможів" і поплентачів,на свою клясу і "безклясове громадянство!"

З другого боку - яка іронія! Загальний бюджет - 391,5 мільярдів, а на всі "братні" республіки тільки 82,2 мільярдів - 20,9 відсотків. Крім того: РСФСР - 45,776 мільйонів,а БССР - лише 3,384 мільйонів. Це дослівно капля в морі,коли візьмемо під увагу величезні знищення, що їх Білорусь зазнала під час воєнних операцій. На основі заяви самого п.Пономаренка,Білорусь виявила найбільший опротив гітлерівським фашистам. В білоруських партизанських відділах було приблиз-

но 50.000 інтеліґенції і 350.000 селян і робітників. Тому нічого дивного, - продовжує Пономаренко, - що порівнюючи найбільш дико й жорстоко мстилися німці на білорусах. На підставі совєтської статистики виходить,що німці знищили біля 2-х мільйонів забудовань у нашій країні. Було спалено і знищено дощенту 1.200.000 будиків,між ними 6.800 шкільних,4,5 мільйонів білорусів залишилося без даху над головою і живуть у землянках.З них тільки 25.000 змогло досі,як знову подає Пономаренко,вийти із землянок і відбудувати свої хати. Дослівно всі міста Білорусі,в тому числі теж і Мінськ,лежать у руїнах. Тільки матеріяльних втрат (окремо 500 тисяч калік) Пономаренко нараховує на 75 мільярдів рублів,що,однак,далеко не відповідає правді.На основі об'єктивних обчислень, втрати доходять до значно більших сум. Що ж,у такому разі,являє собою,в порівнянні з тими втратами й руїнами 3.384 мільйонів рублів?

Коли ми читаємо совєтські часописи,то бачимо,що трудящі в БССР з "великим ентузіязмом" вітають вивіз будівельних матеріялів: дерева,цегли,вапна,цементу,скла,ізоляційно-будівельних матеріялів, смоли,дикти,папи,фарб,олії,ляку і т.д. з Білорусі в пащеку імперіяліста. І одночасно бачимо,що досі з 4,5 мільйонів мешканців землянок тільки 256.000 має сякі-такі хати!

Говорячи про економічне й культурне поневолення білоруського народу червоною Москвою,не можна не спинитись коротенько над питанням духового і релігійного життя народів СССР взагалі.Тим більше,що потреба духово-релігійного життя народу - ценайбільш рушійна сила,найбільш характерна ознака людського поступу і розвитку. Від ступня духово-культурного і релігійного розвитку народу безпосередньо залежить і рівень його економічного життя.

Всюди і завжди дух,і тільки свобідний дух був центральною сочкою людського поступу,підносив його вгору,або доводив його до повної руїни.Тільки свобідні народи досягали найвищого духового і господарського розвитку.Рівночасно з обмеженням свободи,упадає життєвий рівень одиниці,людини,народу.Здавлення людського духа, волі,сумління - це ознака розкладу і неминучої загибелі держави.

Історія дає багато прикладів розвитку (Анґлія,Америка) і занепаду (Німеччина,Італія,Японія).

Хвилеві успіхи на полі господарському та мілітарному не рятують від упадку.

Не мине свого апокаліптичного кінця і червона Москва.Смерть наступить від природнього зриву жорстоко поневолюваного людського духа.У фундаментах совєтської тоталітарної будівлі вже стались великі щілини.ЦЕ МОГУТНЯ І СОЛІДАРНА ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА ВСІХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ.

І найспритніші майстрі червоної Москви не знайдуть способів перешкодити назріваючим процесам. Тоді на руїнах деспотичної Москви,побіч інших поневолених народів,відродиться Вільна Білоруська Держава,а рівночасно з тим наступить блискучий розквіт духово-культурного і економічного життя Білорусі.

--+:+:+:--

К А В К А З

ФАНД-УАГ

ДО ПИТАНЬ КАВКАЗУ

Питання Кавказу таке ж старе, як історичні форми життя народів світу. Повторні насильні завойовування Кавказу і встановлювання на ньому чужих державних режимів кінчалися на протязі цілих епох повною перемогою свободолюбних народів Кавказу над агресором. І так без кінця. Для народу, що змагається за первість у світі, виникає неминуча конечність завоювання Кавказу, з огляду на виключність географічного й стратеґічного положення, що його займає Кавказ між Европою та Азією, між цивілізаціями Заходу і Сходу.

Були теж інші причини, що приковували увагу завойовників. Уже в старовинні часи на Кавказі добувалось: срібло, мідь, свинець, залізо, нафту, яка заступала світильний мазальний товщ, мармур та інші цінні матеріяли.

Кавказ ставав ареною воєнних дій і тоді, коли народи намагались поширювати свої релігії шляхом завоювання й насильства. Героїчна боротьба народів Кавказу проти окупантів приводила його народи до винищення і до сили. Вони становили перегороду великим сусіднім державам, які в своїх завоюваннях неодмінно доходили до Кавказу, як до "Брами Світу". Опанувати той перехід хотілося кожному, хто намагався грати поважнішу ролю в долі народів Европи й Азії.

В цьому схематичному огляді - короткі дані про кілька найважливіших аспектів кавказької проблематики:

1. ГЕОГРАФІЧНЕ І СТРАТЕҐІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ КАВКАЗУ

Географічне положення Кавказу визначається тим, що воно являє собою грандіозний перешийок, який сполучає Европу з Малою, Середньою й Центральною Азією, включаючи фактично північну Індію, китайський Туркестан і частинно - північно-західній Китай.

Кавказ простягається з північного заходу на південний схід високим, майже непрохідним гірським хребтом, на протязі понад 900 кілометрів. Через Кавказький хребет, з півночі на південь, проходять чотири гірські просмики: надбережний - чорноморський, воєнно-грузинський, воєнно-осетинський і надбережний - прикаспійський шляхи. Надбережними просмиками проходять залізничні шляхи. На Кавказі побудовано кілька тисяч кілометрів залізничної колії і вдвічі стільки автострад.

На Заході Кавказ, на всьому понад 500-кілометровому березі, обмиває Чорне море. На Сході його, на всьому понад 800-кілометровому просторі, обмиває море Каспійське. Побудовано ряд устаткованих морських портів і доків.

На Півночі Кавказ обмежується степовими просторами південно-східньої Европи. На Півдні Кавказ межує своїми гірськими масивами Малого Кавказу з плоскогір'ям Малої Азії. Гірський хребет ділить Кавказ на дві частини: Північний Кавказ і Закавказзя. Клімат Північного

Кавказу тепліший за помірний. На Закавказзі і на Чорноморському побережжі клімат місцями підтропічний. Загальна величина території Кавказу виносить біля 760.000 кв.кліометрів.

До часу удосконалення морського корабоебудівництва та відкриття морських шляхів до Азії, тобто, до початку ХУІ-го століття, Кавказ становив найкоротший, сухопутній міст між европейським та азійським світами.

Сукупне значення кавказьких торговельних зв'язків, які в далекому минулому були майже єдиним шляхом проникання культури й цивілізації Заходу і Сходу, послужило для виявлення та пізнання виключного воєнно-стратеґічного, торговельного і політичного значення Кавказу в цілому і як такого.

Надзвичайне значення Кавказу, на якому сплелись шляхи для зв'язку та проникання европейських і азійських народів, приковувало увагу великих завойовників Сходу і Заходу. Кавказ манив їх своїми привабливими перспективами, що відкривалися їм із опанування Кавказу. Перські, ассирійські, арабські, римські, монґольські й тюркські завойовники не раз посилали свої полчища на Кавказ. Між іншими, бували тут Чінґіс-Хан, Тамерлян і Петро Перший.

Коли, з моментом відкриття морських шляхів до Азії, торговельне значення кавказьких шляхів зменшилося, то значення Кавказу все таки значно збільшилося в зв'язку з розвитком його гірських багатств, які являють собою виключну цінність у сучасному житті народів Західньої Европи.

2. БОРОТЬБА НАРОДІВ КАВКАЗУ НА СВОБОДУ, НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І САМОБУТНІСТЬ

Під тяжкими ударами завойовників, народи Кавказу не раз заливалися кров'ю, а міста й села нищено, однак, на свобідних просторах осідали нові народи. Зачаровані величчю й красою Кавказьких гір, багатством і різнобарівністю природи та полонені лицарською благородністю вдачі й життя тубільців країни, вони заражувались кавказьким патріотизмом. Цьому сприяло острівне положення Кавказу, що гордо і самотньо воздвигається так над північними степами, як і над плоскогір'ям південних країн. Кавказ самотньо виділяється над сусідуючими з ним частинами Европи й Азії, як острів серед океану над водяною стихією.

Народи Кавказу приналежні в однаковій мірі та числі, під оглядом їхньої структури і старовинної культури - одні до Сходу, другі - до Заходу. Живучи спільно і творячи спільну культуру й цивілізацію, вони не давали особливої переваги тій чи іншій стороні, а сприймали все цінне, що родилося в творчості Европи й Азії.

В епохи великих завойовників вони не поспішали коритися переможцям, а намагались охороняти свою свободу і незалежність.

Різні народи, які творили свої держави в країнах, сусідуючих із Кавказом, не раз намагалися захопити Кавказ у свої руки. На Півдні й на Сході прийшло значно раніш до державних творів, аніж на Півночі та Заході. Тому народи Закавказзя перші постраждали від кривавих нападів та винищувань з боку своїх сусідів. Народи Північного Кавказу приходили на допомогу своїм південним братам в обороні своєї спільної Батьківщини. Тільки в періоди свого повного розквіту такі держави, як Персія й Ассиро-Вавилонія, досягали скромної мети

опанувати ту чи іншу частину Закавказзя,чи східню окраїну Кавказу. Треба було нарсдитися таким великим полководцям,як Чінгіз-Хан і Тамерлян,щоб повнотою опанувати Кавказ і бути там необмеженим хазяїном десятки літ. Однак,ніякі криваві завойовування не підривали священного пориву народів Кавказу до боротьби за свободу.Нищення країни являється фактичним результатом усякої війни,так і в минулі епохи тиранії,як і в наш висококультурний вік. Це неминуче нещастя. Кавказ перебував це в більшій і тяжчій мірі,ніж будьяка інша країна. Однак,справжнім нещастям Кавказу було те,що завойовники порушували невтральне положення Кавказу між двома світами - европейським та азійським.Такі умови ставили Кавказ у незавидне становище.

Завойовницькі рухи тюркських народів у ХУ-му столітті під проводом Сулеймана Великого,що завершилися встановленням держави азійської культури й цивілізації на Босфорі,Дарданеллях і на Балканах, ускладнили становище Кавказу між двома світами,ставлячи їх у взаємно ворогуюче до себе становище.Зі зростом сили Московії,стала зростати московська експансія.На Сході Европи імперіялізм Росії проявився в намаганнях Москви просунути свої кордони до теплих морів: до Перської Затоки,до кордонів Індії; першу й основну перешкоду в цьому ставив незалежний Кавказ.Безпосередня експансія на Кавказ почалася від часів царювання Петра Першого.За царювання Катерини Другої Росія опанувала Північне побережжя Чорного моря.З кінцем ХУШ століття починаються невпинні воєнні дії російських армій на Кавказі,що їх сила досягала 800 тисяч люда. В боротьбі з московською експансією весь її тягар упав на народи Північного Кавказу.Війна закінчилася в 1864 році.Росії вдалося завоювати Кавказ,однак народи Кавказу не були підкорені,воля до свободи не була зламана.

З вибухом російської революції,почалися теж визвольні рухи поневолених Росією народів. ЕВРОПА СПРИЙНЯЛА РЕВОЛЮЦІЮ З 1917 РОКУ ТІЛЬКИ ЯК РОСІЙСЬКУ СОЦІЯЛЬНУ РЕВОЛЮЦІЮ,ТОДІ ,КОЛИ НА ДІЛІ ЦЕ БУЛА СОЦІЯЛЬНО-НАЦІОНАЛЬНА Й ПОЛІТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ НАРОДІВ КОЛИШНЬОЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ. До моменту захоплення центральної влади в Росії большевиками та встановлення диктатури комуністичної партії,народи Росії,в тому числі й Кавказ,намагалися здійснити свої національні ідеали.Московська диктатура приступила до вирішення цього питання збройною силою червоної армії,терору і насильства.

В листопаді 1917 року на Кавказі,а також і в інших країнах кол. імперії,почали розгортатися воєнні дії червоних сил проти народів, що захищали своє право на незалежність від диктатури большевицької влади.На протязі років 1918-21 народи Кавказу захищали своє право на власне державно-національне життя,на основі демократичних принципів народоправства. В цій боротьбі дуже криваві сторінки записали народи Північного Кавказу.. В 1921 році Москві знов удалося опанувати Кавказ,однак його народи не були покорені.Гори й ліси Кавказу покрилися повстаньськими частинами борців за свободу.За короткий час Кавказ був охоплений всенароднім повстанням. В 1924 році Грузія повстала проти московських агресорів.В 1925 році вибухло повстання,що охопило Чечню і Дагестан. В 1926 р. вибухло Бакоанське повстання в Кабардино-Балкарській області. В 1928-29 рр. Дагестан знову повстає проти московської влади. В 1929 р. повстання охоплює Азербайджан і Вірменію. В 1936 р. Дагестан ще раз повстає.

В наслідок тих повстань згинули десятки тисяч населення,десятки

тисяч вислано в концентраційні табори й сотні осель збурено до тла. Ще важчі й кривавіші дні перебула Осетія.

Чи зламано волю Кавказців до боротьби за їхню свободу?

Ні! Ні! В 1941 р.Москва встряє в міжнародню війну.Кавказці з самого початку бойкотують війну - ухиляються від мобілізації. В Кавказців не могло бути бажання захищати ненависну московську диктатуру, її систему і тюремний режим життя. Північні Кавказці розібрали місцеві склади зброї червоної армії,втікли в гори і почали партизанити проти місцевих сил червоної армії та НКВД. Влада совєтів похитнулась,а подекуди й зникла задовго до приходу німецької армії.

Загальна опінія Европи й Америки сприйняла цей визвольний рух Кавказців,як акт,спрямований проти їхніх інтересів і справедливого миру в світі. Вона осудила Кавказців,як союзників німецької експансії - тоді,коли Кавказці,де й коли б не брали до рук зброю,завжди підіймали її в обороні свого права відновлення в своїй країні свободи й незалежности. Кавказці ніколи не підіймали зброї в ім'я ідеалів Німеччини,тільки в ім'я порушених священних прав людини й громадянина!

В 1943 р. московська диктатура помстилася на свободолюбних народах Кавказу.Народи постраждали від кривавих репресій та винищування. Деякі народи майже зовсім виселені із своїх країн і розсіяні по різних областях північної Росії,Сибіру,Далекого Сходу й Туркестану. Десятки тисяч Кавказців знищено в підвалах НКВД.

3.ВКЛАД КАВКАЗУ В ЗАГАЛЬНУ ІСТОРІЮ ЕВРОПИ Й АЗІЇ

В першій половині свого історичного життя Кавказ,захищаючи свою незалежність,протиставився експансії та проривам могутніх народів півдня в Західню Европу. На випадок удачного прориву через Кавказькі ворота та їх державного закріплення там,політична історія не тільки Сходу Европи,а й Заходу була б безперечно інша.

Не треба забувати,що ці народи диспонували в часи своєї могутности вищою культурою,цивілізацією та економікою,аніж більшість народів тогочасної Европи.Кавказькі народи блискучо виконали свій обов'язок на Кавказькому міжнародньому посту миру та рівноваги між Европою й Азією; вони мали колосальні жертви. Від IУ-го віку християнської ери в Европу вдиралися східні народи,які,не перевищуючи народи Европи під оглядом цивілізації,все ж таки значно перевищували їх під оглядом воєнної сили. Перші споза Волги прийшли гунни. На подолання просторів між Волгою і Дніпром,де переходово кочували й народи Північного Кавказу,вони втратили біля 40 років. Перегороджуючи шляхи гуннам і захищаючи свою незалежність,народи Кавказу втратили майже половину свого населення.Европейська великодержава,а саме - велика Римська імперія - віддавна знала про ці рухи народів Сходу та мала досить часу для підготови своєї оборони,однак і вона виявилася безсилою і була розгромлена та збурена. В XIII столітті на Сході починаються сильні рухи монгольських і тюркських народів,і знову Кавказ,а зокрема - його північна частина,стає ареною воєнних дій.Захищаючи свій край,Кавказці значно затримали прихід цих орд й до Західньої Европи.

Чінгіс-Хан і Тамерлян мусіли покоренням Кавказу забезпечити свій тил і ліве крило.Тільки шляхом великих жертв вони досягли своєї

кети й рушили далі, однак удар, завданий Европі, був уже значно ослаблений. Народи Кавказу, захищаючи свою свободу, виконали в ту історичну епоху свій обов'язок незмінного сторожа на міжнародньому кавказькому посту. Потім, від кінця ХУ до кінця ХУШ-го століття, тягнеться майже безперервна тривікова боротьба між Туреччиною й Персією за гегемонію в кавказько-азійському секторі світу. Кожна із сторін намагається захопити Кавказ. Інколи тій чи іншій стороні вдається захопити частину Кавказу. Ця боротьба відбувається, переважно, на території Закавказзя і частинно Грузії та Вірменії. До цих тяжких лих пристало ще інше, нове, а саме: Росія, яка розросталася й просувалась на Кавказ. З початком ХУШ століття російське військо напало на частину Кавказу, шукаючи шляхів до Перської затоки та Індії. Однак Росія, зустрівши запеклий опір кавказців, залишає Кавказ.

З кінцем ХУШ-го століття Росія знову приступає до завоювання Кавказу й захоплення шляхів до Перської затоки й Індії. З 1864 року, на протязі 70 літ, кавказці вперто відстоюють свою незалежність проти невичерпних сил Росії. Безугавна 70-тилітня боротьба горців північного Кавказу проти Росії коштувала тим народам понад мільйон людських жертв, знищення понад 1000 гірських аулів та прогнання з батьківщини одного мільйона гірського населення, що було змушене оселитися в Туреччині, Сирії, Палестині, Єгипті й частинно на Балканах. Кавказ був завойований, однак любов до незалежности і воля до боротьби не були зламані. Між іншим, треба відзначити, що коли б під час кримської війни 800-тисячна російська армія не була зайнята війною з горцями Кавказу, і Росія була б могла зняти бодай половину її для участи на кримському фронті, то ще невідомо, чим була би скінчилася та війна для Франції, Туреччини й Англії.

Наступає революція 1917 року. В листопаді центральну владу в Росії захоплюють большевики і встановляють диктатуру комуністичної партії. Народи Кавказу відмовляються визнати диктатуру. Большевики складають перемир'я з Німеччиною та її союзниками, а потім мир у Бересті-Литовському, і Росія виходить із фронту боротьби, залишаючи Францію, Бельгію, Англію й Америку в тяжких умовах першої світової війни. Народи Кавказу відмовляються визнати перемир'я і Берестьь-Литовський мир. Вони декларують свою солідарність та свою воєнну участь по стороні Антанти. Більша частина Кавказу продовжувала боротися до травня 1918 року включно. Частина Кавказу продовжує боротьбу до 11-го листопада 1918 року, тобто, до останнього дня війни. В цій боротьбі народи Кавказу пожертвували біля 1 мільйона людей. Жертвами війни та нещасть стали переважно Вірменія, Азербайджан і народи північного Кавказу. Значна частина Кавказу стала в 1918 році ареною війни та чужоземних інтервенцій. До того всього, Кавказ постраждав ще й від агресії трьох чужоземних армій. І в цих умовах кавказька народня армія, згідно з прозьбою воєнних і дипломатичних представників Антанти, до кінця війни загороджувала неприятельським силам доступ до кавказьких нафтових баз та закривала шлях на Персію й Месопотамію.

Така витривала, хоч ізольована, участь Кавказу в першій світовій війні приспішила її закінчення на яких три-чотири місяці, що зберегло життя не менш, як 100 тисячам вояків французької армії і заощадило Антанті не один мільярд долярів воєнних видатків. Участь Кавказу в останньому році першої світової війни - це спільний вклад для перемоги держав Антанти. На протязі своєї многовікової історії, народи Кавказу, захищаючи свою незалежність, охороняли тим свої стратегічні й торговельні шляхи від використовування їх чужими державами, що їхні народи конкурували між собою в світі.

4. НАЦІОНАЛЬНЕ, ПОЛІТИЧНЕ І ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ КАВКАЗУ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНЬОМУ ЖИТТІ

Кавказ, заселений різними національностями, до часу появи регулярних армій та їх масового узброєння унітарною ручною вогнепальною зброєю та артилерією, не присвячував надто великої уваги питанню організації єдиного загально-державного життя. Войовничість кавказьких народів і малодоступність кавказьких гір були, на протязі трьох тисяч літ достатньою забезпекою для кожної народньої групи Кавказу, що обороняла свою свободу та незалежність. Завойовницьких цілей у кавказців ніколи не було тому, що землі було досить, а країна була багата і прекрасна. Очевидно, що в воєнних умовах народи Кавказу поспішали один одному з допомогою.

Далекозорі патріоти Кавказу й тоді розуміли добре доцільність і необхідність об'єднання їхнього многодержавного життя, однак, ні спроби вождів Осс-Алянів, ні грузинських царів не увінчались успіхом.

На початку ХУШ віку Кавказ, під національним і політичним оглядом, поділявся на Азербайджан, Вірменію, Грузію, Дагестан, Чечню, Осетію. Об'єднання черкеських народів північно-західнього Кавказу, куди входили й черкеси, кабардинці, адигейці, бжедуги та сусідуючі з ними абхазці, абазинці, карачаївці, балкарці й ногайці, на північному сході в окрему групу входили калмики.

Під воєнно-стратегічним оглядом Кавказ поділявся своїми шляхами лучби і торгівлі на: Закавказзя і Північний Кавказ, на Західній, Центральний і Східній Кавказ.

В такому положенні Кавказ створив найчорніші сторінки своєї історії.

І справді, від початку ХУШ віку до початку віку XIX-го, Кавказ стояв під безугавними жорстокими ударами таких трьох могутніх держав того часу, як Туреччина, Персія й Росія. Туреччина вела наступ із заходу й півдня. Персія - з півдня і сходу. Російські сили вклинилися в три сектори головних шляхів Кавказу: Північно-Чорноморський - прибережний, Центрально-Гірський і Східньо-Каспійський - прибережний. У зв'язку з такими внутрішніми і зовнішніми умовами, об'єднання Кавказу остаточно розпалося, а можливості взаємної допомоги були вкінці спаралізовані. Вірменію погромила й проковтнула Туреччина, Грузію роздирали ворожі напади й окупації Туреччини й Персії. Азербайджан погромили й опанували збройні сили Персії. В Дагестан, північну частину Центрального Кавказу, в Осетію та в північно-західню частину вдерлися російські війська.

Народи Кавказу, осамітнені, серед повної мовчанки Европи, вели боротьбу виключно власними силами та обмеженими засобами проти ворожих сил, яких загальне число виносило понад 300 тисяч вояків. На початку XIX віку Туреччина, під натиском обставин і невдач на Балканах, під напором грузинського й вірменського народів, була змушена очистити більшу частину Закавказзя.

На початку XIX століття окупаційні позиції Туреччини в Грузії зайняла, під претекстом братерської допомоги, Росія. Вклинившись між західній і східній Кавказ, Росія перших 30 років повела з півночі Закавказзя наступ проти горців Центрального Кавказу та в першу чергу погромила Осетію, розташовану в важливому секторі стратегічного вузла шляхів і зв'язків Центрального Кавказу, а також зв'язків Північного Кавказу з Закавказзям. Розгром і опанування шляхів Осетії завершилося в 1831 році.

Тим самим Західній Кавказ був остаточно ізольований від Східнього. Після того, на протязі наступних десяти років, Росія розгромила спочатку Східній Кавказ у 1859 році, а в 1864 р. вона остаточно завершила підбій народів Кавказу. Так упала незалежність народів Кавказу. Сотні тисяч населення згинуло в тій нерівній боротьбі, сотні міст знищено, безліч сіл збурено, країну спустошено. Біля мільйона кавказців, змушених покинути Батьківщину, вийшло на еміграцію. Основний тягар війни за останні десять років упав був на черкеський і чеченський народи.

В такому вигляді Кавказ, спустошений і залитий кров'ю, увійшов у склад російської імперії, а його багатства почали обслуговувати російську експансію. Під час революції в 1917 р. трудолюбні народи Кавказу відновили своє самостійне життя. Відродивши свої сили в часи революції, вони потрапили далі в таку ситуацію: народи Кавказу відсотково зовсім не стояли позаду москвинів щодо чисельности інтеліґенції з вищою, середньою й технічною освітою. Кавказці розпоряджали вистарчальною кількістю правників, учителів, науковців, лікарів, старшин, інженерів і техніків різних спеціяльностей, письменників, журналістів, мистців та інших різнородних звань і знань.

За часів революції, громадянської війни та в наслідок терору, в наступні роки 75 відсотків інтеліґенції було знищено диктатурою комуністичної партії.

За період совєтської влади освітній рівень значно знизився під кутом якости знань, однак, відсотково чисельність кавказької інтеліґенції збільшилася. В час останнього перепису 1939 року чисельність автохтонів Кавказу досягла 10.500.000 люда. До них треба додати 1 мільйон старих еміґрантів горців Кавказу й 800.000 вірмен. Чисельність усіх автохтонів треба рахувати близько 12.300.000 душ.

Крім того, на Кавказі проживало 2.600.000 слов'ян, з того понад 1.000.000 українців, 800.000 різнородних козаків і біля 800.000 москалів. Увсього населення Кавказу можна рахувати на 15.000.000 душ.

Однак большевицьку статистику не можна вважати за досконалу тому, що вона стоїть на послугах совєтських намагань замаскування процесу насильного витереблення населення. В зв'язку з масовим переселенням корінного населення так Кавказу, як і інших районів, а також в наслідок масових переселень за голодних років, справжня цифра населення Кавказу надзвичайно змінилась.

Групово-національний склад населення приблизно такий: азербайджанців 3 мільйони, вірмен 1.600.000, грузинів 2.300.000, кумиків 250.000, аварців 250.000, лезгинів 250.000 та інших різних народів дагестанської области 250.000, чеченців 600.000, черкесів 500.000, осетинів 500.000, карачаївців і балкарців 200.000, калмиків 200.000, жидів 100 тисяч, українців понад 1000.000, різнородних козаків 800.000, москалів 800.000 та інших народів: айсарів, курдів, греків тощо - понад 100.000.

Расова приналежність автохтонів Кавказу така: тюркської 3 мільйони, монгольської 650.000, іранської 550.000, семітської 100.000 і так званої кавказької раси 8.100.000, враховуючи й еміґрантів.

Релігійне відношення таке: мусульман 6.300.000, християн 5.700.000, будистів 200.000, жидівської віри 100.000. Першу ролю грають християнська й мусульманська релігія, з них мусульман 58, а християн несповна 42 відсотків.

Проте, коли брати під увагу населення сьогоднішнього часу, то його расовий склад такий: кавказької раси 6.300.000, тюркської 3.000.000, слов'янської понад 2.600.000, монгольської 450.000, іранської 350.000, семітської 100.000. Відношення ж християнської та мусульманської релігій визначається цифрою 17 : 13, тобто, християн несповна 57, а мусульман несповна 44 відсотки.

В 1917 році народи Кавказу, використовуючи під політичним оглядом ослаблення російської імперії, організували своє внутрішнє національно-державне життя, на основі демократичних засад. Шляхом вільних всенародніх виборів, вони створили парляментарні та законодатні інституції, і в травні 1917 року завершили оформлення свого внутрішнього національно-державного життя. Кавказ відновив свою свободу, незалежність і самобутність у формі чотирьох незалежних кавказьких республік: Азербайджану, Вірменії, Грузії та Північного Кавказу. В червні 1918 р. президент США Вудрон Вільсон видав декларацію в імени потуг Антанти про визнання права самовизначення поневоленим народам, що оживило, морально узаконило і стало передумовою міжнародного визнання кавказьких республік "де-факто" і "де-юре". В 1919-20 роках прийшло до формального визнання тих республік Німеччиною, Туреччиною, Італією, Францією, Англією, США та іншими державами. Одні визнали республіки "де-факто", а інші - "де-юре". Тоді ж передові діячі Кавказу та його кращі патріоти поклали багато труду коло справи об'єднання чотирьох республік в один загально-державний організм. Розв'язці цієї справи перешкодила спочатку турецько-німецька інтервенція, потім інтервенція Антанти та нею підтримана остання - російська реакція генерала Денікина, якому Антанта навіть помогла вмаршувати й зайняти частину території Північно-Кавказької Республіки, доставляючи диктаторові зброю та матеріяльну допомогу.

Помилки інтервенції та російської реакції, що порушували єдність і силу Кавказу, використала московська диктатура. Крім того, Кавказ не одержав ніякої підтримки від держав, що визнали були республіки Кавказу. На протязі 1920-21 років його знов завоювала Москва, залила кров'ю і спустошила.

Колосальною помилкою німецької й турецької політики було те, що вони підходили до вирішення кавказького питання з критеріями поділу та удержавлювання народів на світ мусульманський і християнський. Вони ділили Кавказ на дві частини за релігійними ознаками. Не менш колосальною помилкою була й інтервенція представників Антанти, що ділили і намагалися наладнати державницьке життя Кавказу після топографічних ознак, тобто - Кавказького хребта, Північний Кавказ і Закавказзя. Перша частина мала переходити під Росію, тим самим відмовлялося охорони трьом закавказьким республікам - Азербайджанові, Вірменії й Грузії. Ніхто не зрозумів того, що Кавказ є один і неподільний, а гірський хребет сам собою нічого не захищає, що високогірні райони, на протязі майже всього кавказького хребта, по обох боках зайняли народи Північно-Кавказької Республіки, що воєнно-грузинський та воєнно-осетинський ключі в їхніх руках і, нарешті, що - хто володіє Північним Кавказом, має всі шанси для легкого опанування Закавказзям, що й сталося.

Економічне значення Кавказу, з огляду на його природні гірські багатства, високу сільсько-господарську культуру, поважний розвиток конярства та скотарства, було перед революцією одне з першорядних у Росії.

За час диктатури комуністичної партії в Росії, економічне і промислове значення Кавказу значно зросло. Однак, більша частина продукції

кавказької промисловости та сільського господарства вивозилась, як валютні цінності, в центральну Росію та Европу.

На Кавказі знаходиться могутня нафтова промисловість з усіма родами її переробки та з розвинутою сіткою нафтопереґінних ліній. Ця промисловість посідає перше місце в Европі й друге місце в світі. На Кавказі добувається велика кількість срібла, міді, свинцю та інших цінних металів. Незаступне місце в світі посідає дрбуття маргану на Кавказі. Є поклади різних роді мармуру, алябастру, а також гірських мінеральних копалин. Промислове значення має й добуття вугілля. Бистрий спад кавказьких рік достарчає колосальні запаси електроенергії. Великі гірські простори вкриті високоякісним будівельним лісом, рибна промисловість Каспійського моря постачає ринкам збуту велику кількість найкращої в світі риби та ікри.

Різноманітність і якість сільського господарства стоїть на високому ступні свого розвитку й продукції. Тут рясно вдаються всі роди хлібів, укровий буряк, льон, просо, риж, чай, мандарини, цитрини й тютюн. Сильно розвинуте городництво і садівництво. У зв'язку з тим поважно розвинуті промисловості консервно-харчова, овочева, цукрова і фабрично-тютюнова. Видне місце посідає молочарство, масловиробництво та сироваріння. Поважно розвивається конярство, скотарство, вівчарство і свиноводство. Велике значення має м'ясна консервна промисловість, а також рибна. Багато добувається шерсти і товщів.

З Кавказу щороку вивезиться кілька мільйонів тонн зерна, кілька мільйонів тонн сирих та законсервованих харчових продуктів, які обслуговують европейські ринки та СССР.

Що ж являє собою Кавказ сьогодні? Він далі є для Росії відскічною для загарбування Персії та Ірану і для виходу до Перської затоки. Тимчасове відтягнення з Персії - маневр. Конституція РСФСР каже, політична мапа показує, а преса й література намагаються доказати, що Кавказ "процвітає" під пануванням найжорстокішої тиранії в історії людства, що існують національні автономні республіки Кавказу, а навіть незалежні кавказькі республіки. Однак це - брехня! Існує формальна номенклятура без будьяких ознак національного, культурного і правного фактичного існування. В тому починає переконуватись і світова спільнота вільних народів.

Багатьох вводить у блуд досить широкий розвиток в СССР гірської та фабричної промисловости, частинно і на Кавказі. Однак, це пояснюється, з одного боку, природніми багатствами Кавказу, а з другого - майже дармовою робочою силою напіврабського населення країни, а з третього - необхідністю забезпечити достатки упривілейованої кляси диктатури; з четвертого, знов, - заготовлюванням воєнних запасів так в цілях дезорганізації европейських ринків, як і отримання закордонної валюти для підготовки в усьому світі комуністичних диверсій.

Від 1921 року Москва користується багатствами Кавказу для здійснення світової революції, а поневолені народи змушені працювати на неї. Кавказцям залишено право розмовляти своїми мовами, висловлюючи те, що вгодне Москві, видавати своїми національними мовами журнали й літературу, що вихваляла б совєтське життя та "досягнення". Дозволяється співати пісні, схвалені владою, носити національний одяг і танцювати національні танці, а на ділі народи вливаються в темну гущу Ш-го інтернаціоналу, втрачаючи своє духове обличчя та самобутність.

[illegible] я

ІНЖ. ФЕСЕНКО

ДО ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ КОЗАЦЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Козацький народ, на протязі своєї тисячолітньої історії, перебував під впливом фінікійської, арабської, старогрецької, римської, візантійської та інших культур. Така черговість була наслідком того, що територія козаків - Козакія - знаходилася на прямому шляху лучби між народами Заходу і Сходу. Торговельні зв'язки, що процвітали тут з давніх-давен, приносили з собою логічну послідовність культурного впливу.

Згідно з свідченням давніх історичних джерел, населення Козакії бачило проповідницьку діяльність апостола Андрія Первозванного, св. братів Кирила і Методія. Предки козаків прийняли християнство віком раніш за предків москвинів, і зазнали зовсім окремого від них розвитку так духово-культурного, як і соціяльно-економічного.

Козаки ніколи не терпіли рабства, кріпацького ярма, і завжди були вірними обсронцями християнства на грані Европи. Навіть бувши в складі Золотої Орди на автономних правах, козаки зберегли свободу свого сумління і християнської віри. Йдучи шляхом свого власного розвитку та здійснюючи високі засади Божественної науки, народи намагалися і намагаються вирішити питання соціяльної справедливости, вносячи при тому в загальну скарбницю християнської культури і свої питоменні національні властивості, якими культура одного народу відрізняється від культури інших народів.

Плекаючи на життєвому шляху свого існування свої звичаї й обичаї, свої традиції, принципи християнської культури і моралі, та бувши з природи трудолюбивим, козацький народ, незалежно від накинутої залежности на протязі двох з половиною віків від московської держави, і всупереж короткій русифікаторській політиці, опинився в момент російської революції під культурним оглядом на значно вищому рівні від російського народу. Доказом такого високого рівня козаків може послужити противенство до російської маси, серед якої був великий відсоток анальфабетів, за повної відсутности неписьменних серед козаків.

В наслідок високого соціяльно-обичаєвого та економічного стилю життя і високого почуття необхідности братерської взаємодопомоги та солідарности в повсякденному суспільному житті козаків являється цілковита відсутність бідняків, що водночас являє собою одну з важливих ознак культури всякого народу та зближення до ідеального вирішення питання соціяльної справедливости

Серед козаків не було злодійства, грабіжництва, вломів. Літом козацькі хутори й станиці відчинені дослівно навстіж - весь трудящий люд удень і вночі перебуває в полі, вдома тільки хазяйка з дітьми, а навколо все відкрите: і дім, і стайні, і комори, і токи, а крадіжок при тому не бувало. Вбивства були в козацькому житті справжньою рідкістю й надовго залишалися сумною пам'яттю в свідомості населення.

Козацький народ справедливо може гордитись своєю національною культурою, соціяльно-обичаєвими формами свого життєвого стилю, що глибоко пересякнуті християнськими принципами. Він раніш за всіх вирішив питання соціяльної справедливости і рівноправности. Це, знову, в свою чергу, вказує на велику народню свідомість козаків та високу свідомість своєї людської гідности.

Історичні факти з усією очевидністю свідчать про те, що козаки, на протязі своєї тисячолітньої історії, завжди виступали в міжнародньому житті, як оборонці християнської культури, і відігравали важливу, а навіть вирішальну ролю на крайньому сході Европи, не бувши при тому визнані, як окремий, вільний народ, з усіма випливаючими з того наслідками для тих, кого вони не раз рятували від певної загибелі; їх ще донедавна розцінювано, як російський причіпок. Головна причина такої явної історичної несправедливости полягала в застосуванні в російській імперіялістичній політиці відносно єдиновірних християнських народів нехристиянського принципу: російський уряд усякого забарвлення, змагаючи до панування над сусідніми народами, вважав себе в праві бути покровителем таких народів, не спиняючись навіть перед віроломним порушенням і невиконанням даних усних чи писемних зобов'язань, договорів, грамот, залюбки застосовуючи при тому кривавий терор і насильство, та систематичну русифікацію.

Російська влада і російська суспільність вели послідовну політику повної асиміляції, повної русифікації не російських народів, що мимоволі потрапили під російське панування. ХУШ і XIX віки просто рясніють зарядженнями російського уряду, що забороняли вживання національних мов в адміністрації, в урядах, у церкві, в школі. Всюди встановлено остаточно-російські закони, російську адміністрацію, російську поліцію, російську школу, російське військо. Система правління та виховання народніх мас у школі, в церкві, в армії була, подібно, як нині в совєтсько-російській системі, продумана до найменших подробиць і переводилася в життя з усією настирливістю та шляхом застосування засобів насильства. День-денно і рік-річно населення навчалося і повчалося в "російському дусі", йому втовкмачувалося в голову, що в "Богохранимій" російській державі все залежить від Бога, подібно як тепер повчається в "совєтському дусі" і втовкмачується в голову, що все прекрасне і добре "під мудрим і геніяльним керівництвом батька народів".

Російська церква, російська школа і російська армія були, на протязі віків, у руках російського уряду і російського народу могутніми засобами систематичної русифікації не російських народів та їх асиміляції.

Російські письменники, російські історики, а разом із ними і російські журналісти помагали російському урядові духово і фізично душити не російські народи.

Треба зауважити, що в той час, як по всій "Богохранимій" російській державі школи, лікарні та інші установи були на утриманні загального імперського бюджету, на території козацьких земель школи, лікарні утримувано тільки коштом самих козаків, які, крім того, повинні були виплачувати пенсії козацьким старшинам та утримувати військові частини, що були на їхній території. До того всього, самим же козакам - педагогам, учителям та вихователям не вільно було учити та виховувати своїх козацьких дітей: вони мусіли були виконувати свою професію поза козацькою територією. Козацькі діти переходили своє виховання

в російській школі, під керівництвом російських учителів.

І, не зважаючи на жахливу русифікацію, козаки не втратили основних засад свого козацького народнього стилю життя та своєї національної свідомости, про що свідчить відродження козаками, після російської революції, своєї державности і свого народньо-козацького життя, яке вони із зброєю в руках обороняли понад три роки.

В 1917-20 роки живий людський мур народів - українського, козацького, білоруського і народів Кавказу відіграв незаперечну ролю перепони перед нападом руїнницьких сил большевизму на Европу. Невизнані, частинно, дотепер історичними народами, проте, маючи повне право на свою національно-політичну незалежність, - вони врятували тоді Західню Европу. Національна культура Дону може бути забезпечена і розвиватися тільки за умови вільної, самостійної Козацької Держави - Козакії.

М. АСТАХОВ.

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ КОЗАЦЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Територія козацьких земель займає одну 113-ту частину земної поверхні, її величина - 370.600 кв. кілом. - не така то вже мала, тим більше, що на її долю припадає одна п'ятдесят четверта частина агрикультурної землі. Крім того, вона являє собою географічну одиницю, що є передумовою економічної єдности. Бувши сполученням двох стихій - лісу і степу, козацькі землі мають величезне економічне значення.

Південні козацькі землі були житницею культурного старогрецького світу в давні часи, вони були і є житницею всього европейського Сходу і за наших часів. Загальна картина козацьких земель - це закінчена складова частина світової цілости, пов'язаної з нею в минулому процесами товарообміну.

Розташована в районі, де сходяться "округи" світової торгівлі між Сходом і Европою, Козакія має визначні дані для участи в ній так активно, як і пасивно - вона може бути постачальником для багатих покупців в "округах" з понад 400 мільйонами населення, при чому водні артерії Козакії дають можливість дешевого транспорту. Вигідне положення козацьких земель над південним морем дає їм велику перевагу в процесах товарообміну. Окрема перевага козацьких земель виявляється ще в тому, що всі вони лежать у зоні, "близькій до моря", подібно, як і Західня Европа, а великий трансконтинентальний шлях в Індію проходить через Козакію.

Крім географічного чинника, в економічному житті козацьких земель грають ще ролю і чинники кліматичний та земельний. Під кліматичним оглядом козацькі землі не являють собою однієї цілости, однак такий стан обумовлює розвиток різних форм господарського життя й товарообміну. Північні козацькі землі входять у смугу континентальну тоді, коли південь, із своїми культурами чаю, тютюну, цитрини, належить до смуги субтропікальної. Подібні явища ми бачимо і в різнородних зе-

мельних ґрунтах - тут на півдні придатні ґрунти для субтропікальної, екзотичної рослинности, а солончаки східніх степів, просторі азовські плавні й найбагатіший в Европі чорнозем, який, нарівні з Україною, створює Козакії славу житниці, а ціле господарське життя Козакії якраз базується на експлуатації рослинних багатств. Добування багатств підземних, що дають більші можливості, стоїть покищо на другому місці.

Море, ріки, степи й ліси дають можливості багатогранного розвитку народнього господарства. Козацькі землі можуть бути постачальниками найважливіших предметів світового господарства - хліба, скоту, вугілля, сталі, нафти, тютюну, риби. Екстенсивність землеобробітку забезпечує тут дешеві продукти, а положення покладів заліза й вугілля визначається монопольною близькістю до ринків запотребування. Вартість експорту всіх продуктів із Дону доходила вже в дореволюційній Росії до суми понад мільярд золотих рублів.

Народнє господарство Козакії побудоване на експлуатації рослинних багатств країни, на аґрокультурі. Хліборобство стоїть в найщільнішому зв'язку з фактичними умовами козацьких земель. Промисловість базується на сільському господарстві, частинно на підземних багатствах. Одна й друга швидко розвивалися. Хліборобство пройшло вже не малий етап і мало не тільки відносно, але й абсолютно багато більше досягнень. Багато молодша промисловість пройшла коротший шлях, однакте, чого вона досягла, не мале. Базою промисловости стали два основні роди промисловости: добувна й оброблювальна. В умовах царської Росії досягнення хліборобства і промисловости на Дону були такі: в сільському господарстві збір усяких хлібів 12,5 відсотків, пшениці 37,2 відс., ячменю 34,1 відс. кукурудзи 29,2 відс., соняшника 50,0 відс., тютюну вищих ґатунків 55,0 відсотків, овець 13,0 відс., збір тонкорунної шерсти 75,0 відс., розміри риболовлі 65 відс., у промисловості: добування кам'яного вугілля 56,0 відсотків, срібла 80 відс., свинцю 62 відс. і нафти 18 відсотків.

Тільки біля третини хлібів споживалося на місцевому ринку, решту вивозилося за кордони Дону. 71 відсоток вантажу відходило до пристанів, 9 відсотків - сухопутнім шляхом.

Оцінивши вивіз у 1914 році на 257.000.000 пудів зерна та перевівши його на грошевий курс того часу, російський економіст Сирин стверджує вартість експорту з Дону на 250.000.000 золотих рублів. Це - сума величезна. І то - експорт лишень самого хліба!

Але чи народнє господарство Дону одержувало всі можливості й прибутки від згаданих нами доходів із свого козацького хліборобства? На жаль, мусимо відповісти, що ні! І то не тільки з хліборобства, а й з усіх інших доходів козацького народнього господарства. Згідно з обчисленням того ж російського економіста, загальний експорт із козацьких земель перевищував в 11,5 разів імпорт. Ця велика ріжниця між експортом та імпортом, здавалося б, повинна була йти на користь добробуту Дону та його населення, однак прибутки йшли на дальше поширення російської експансії, російського імперіялізму.

Ще за царських часів представник козаків у Думі В. Харламов - пізніший Голова козацького Парляменту, говорив: "Я спитаю, де, в якій країні є така ситуація, щоб частина населення, частина держави утримувала себе в цілості... в той час, коли держава, тобто Росія забирає собі щорічно всі податки посередні і значну частину безпосередніх?" ("Донская Летопись", ч.1). І все ж таки, не дивлячись на це, козаки оплачува-

ли утримання всієї адміністрації козацьких земель,утримання контрольних та урядових палат,видатки на старшинські школи,платню та утримання воєнних інституцій,лікарень,шкіл,Наказного Отамана,призначуваного Москвою,та існуючого при ньому штабу й установ,утримання артилерії й запасних батарей,місцевих воєнних залог,старшин,пенсії урядовцям і т.д. (Російський професор С.Г.Сватніков).

І,не дивлячись на таку дику експлуатацію козацьких земель та їхнього населення,козаки все ж таки не голодували,не знали чорного хліба,їли тільки білий,курку за птицю не вважали,мали що їсти,мали в що вдягтися,мали за що погуляти,було що й продати,мали чим похвалитися і мали що показати.

А тепер? Тепер це край,де голод не сходить з денного порядку, де не видно навіть скоту,овець. Це тепер - країна,де не чути славних козацьких пісень та не видно буйних козацьких танців. Це край,де козаки і козачки,наче люди,Богом забуті,як проступники,блукають у лахмітті,а політруки спонукають до все нових і нових стахановських рекордів,до рабської роботи по колхозах та заводах,де від зорі до зорі висмоктуються всі життєві соки не тільки з усього козацького народнього господарства,але також із усього козацького населення,яке всіма силами намагається вирватися з найжахливішої тюрми народів,про яку колинебудь знала людська історія.

Нині Козакія - це місце,звідки лунуть заклики охорони для Країни вільних і свободолюбних козаків перед червоною нечистю! Нині це край, звідки

"Під звуки кайдан козаки машерують
Невільницьким шляхом - на Соловки..."

Нині кожний козак чи козачка думають тільки про майбутню свободу і незалежне життя своєї Батьківщини - Козакії,коли вони зможуть,в умовах вільного труду, серед свобідного від страху і насильства життя,всебічно розвивати всі можливості свого народнього господарства в Козакії,яка має нечувані,просто неуявні можливості стати однією з найблагословенніших земель Землі.

--÷÷÷÷÷÷÷÷÷--

РУМУНІЯ

Д. Т.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА - РУМУНІЯ

На південному сході Европи живе вже біля 2000 років нарід, що, як і стільки інших народів східньої Европи, веде нині тяжку боротьбу за те, щоби ствердити своє право на свободу свого життя.

Великі потуги Заходу мало що знають про многогранні аспекти цієї трагічної боротьби, часом здається, що вони навіть не знають про самий факт існування цього народу. Для румунського народу така ігнорація з боку "великих" цього світу не є нічим новим. Він звик до того, щоб ті, на кого звертаються його надії, його духовість та його інтереси, відповідали йому "політикою сдвернутих плечей". Тому він не впадає в розпач, а далі продовжує свою боротьбу, що є не тільки боротьбою за своє існування, а також і боротьбою за ствердження західньої культури та духовости в Балканському просторі.

Проте, одна "велика потуга" творить тут виняток і, на нещастя, зайнялася і далі займається дуже зблизька румунським народом. Кажемо "на нещастя" тому, що заінтересування, що його виявила ця потуга, далеко не доброзичливе. Це Совєтський Союз - гідний наслідник - з цієї точки погляду - царської Росії. Щоби зрозуміти цю ситуацію, мусимо зробити історичний, географічний та економічний огляд Румунії. Цим способом можна буде легше зрозуміти заінтересування, що його виявляє большевицький велетень румунами, та зрозуміти так його природу, як і ті цілі, що він їх переслідує.

Хто хоче зрозуміти румунське питання, мусить, насамперед, подивитися на мапу. Румунія з географічної точки зору - це комунікаційний центр. Дунай в'яже її з Центральною Европою, Чорне Море - з Близьким Сріентом. Друга географічна характеристика цього простору - це вигляд природньої "твердині" Румунії. Центром є високорівня Семигороду, оточеного з усіх боків горами, подібно, як твердиня оточена мурами. Навколо цих гір родючі поля, обмежені, своїм порядком, водами, що грають потрійну ролю - кордонів, оборонних шанців та природніх комунікаційних шляхів із рештою світу.

Географічний характер укріпленого комунікаційного центру, що його має Румунія, доповнюється однією етничною прикметою, яку важко знайти деінде, зокрема в Европі. Географічній єдності відповідає досить повна єдність етнічна. Цей румунський географічний простір, здебільшого, заселений людьми, що мають ту саму мову, ту саму віру, ті самі звичаї, ту саму духову та історичну формацію. Румунський нарід - це один із найбільш унітарних народів Европи.

Третя характеристика Румунії - це її економічна єдність. Кількість природніх багатств цього простору, а головне - різноманітність їх: від збіжжя і нафти до золота включно (щоб згадати тільки найголовніші), дозволяє румунському народові перебувати часи міжнародніх криз відносно задовільно та незалежно від зовнішніх ринків.

З усього дотепер сказаного ясно виходить конечна основна прикмета румунської державности - єдність. Звідси висновок, що всяке надтерблення єдности румунської державности вдаряє в самі її основи. Тому історія румунського народу - це завзята боротьба за втримання цієї єдности проти сил, які на протязі віків загрожували їй, тобто, проти всіх імперіялістів.

Знання всіх подій, що творять румунську історію, конечне для того, щоб могти зрозуміти не тільки події недавнього минулого, але також і сучасне становище Румунії, ту трагічну долю, що їй приготовляють та сенс розпачливої боротьби, яку нині провадить румунський народ.

Значення положення території нинішньої Румунії, було відповідно оцінюване ще за перших часів християнства, коли найбільша імперія тодішнього часу - Римська імперія - доходила до свого апогею. Імператор Траян, прагнучи забезпечити східні кордони своєї імперії, завойовує цей простір в рр.102 - 106 п.Хр., простір, знаний тоді під назвою Дакія. Цікаво відмітити з цієї нагоди, що Дакія, за даними античної історії, відповідає з точки погляду територіяльного нинішній території Румунії. Із суміші латинського елементу, римських колоністів з тубільними дакськими елементами зродився нинішній румунський нарід. Найкатегоричніший доказ латинського походження народу - це румунська мова, одна з найчистіших нео-романських мов.

Навали варварів, в наслідок яких римська адмінстрація вибралася з Дакії, а римська імперія остаточно розпалася, були головною причиною, що перешкодила політичному розвиткові румунського народу. За весь цей час, - біля 1.000 років, - румунський нарід зберіг свою істоту, обороняючися згідно із стратегічним положенням географічного простору, що його заселював, тобто відступаючи із передгір'я в твердиню, яку творить високорівня Семигороду, оточена з усіх боків горами.

В момент, коли ті напади варварів ущухли, а умови життя на південному сході прямували до стабілізації, румуни вийшли із гір і організувалися політично. В 1247 році ми знаходимо між Карпатами й Дунаєм воєводство Волощини, а в 1359 р. засновано воєводство Молдавії між Карпатами і Чорним морем. Однак, боротьба за політичну незалежність румунів лише починалася. Просякання мадярів у Семигороді перешкоджає розвиткові румунських воєводств у цьому краю. Проте, мадярів стримано від переходу Карпат на схід та на південь.

Молдавія і Волощина боряться в цей час проти татар, поляків, австрійців і турків. Небезпеки, що загрожують румунському народові, як цілості, приводять до чимраз яскравішого усвідомлення висновку про конечність здійснення своєї політичної єдности. В рр.1599-1601 Михайлові Хороброму - воєводі Волощини - вперше вдається політично об'єднати під своїм пануванням усі три румунські воєводства - Волощини, Молдавії та Семигороду.

Вперше від залишення Дакії римлянами відновлено політичну єдність цієї території. Це політичне об'єднання не переживає його основателя. Воно зникає і заново здійснюється в 1918 році, після першої світової війни.

Від початку ХУП віку і аж до половини XIX-го румуни ставлять чоло турецькому імперіялізмові, що прямує на Балкани, і російському імперіялізмові, який прагне вийти до Царгороду та до Центральної Европи.

Всі ці імперіялізми, щоби зреалізувати свої домагання, мусіли обов'-

язково опанувати укріплений комунікаційний центр, що ним є географічний простір, заселений румунським народом.

Тут ми займемося російським імперіялізмом - єдиним, що існує до нинішніх днів і загрожує румунському народові та державі.

Румунський народ ставився дуже прихильно до боротьби москалів проти панування Туреччини в Криму, і румунські воєводи не раз підтримували ту боротьбу. Румуни хотіли бачити в перемогах москалів над турками перемогу християнства над бусурменами, і тому ставились до москалів, як до борців за свободу, тим більше, що на протязі століть румунські воєводства потрапили під зверхність Туреччини. Однак незабаром румуни ближче познайомилися з москалями та на власній шкірі відчули, що то за "свобода", за яку Москва буцімто боролася. Момент, коли починається нещастя румунів - це коли самостійна Козацька Республіка України потрапляє в ярмо Москви, і Москва, поширюючи свої кордони, стає сусідом Молдавії.

Першим жестом Москви була урочиста заява, що вона буде поважати кордони цього воєводства. Те зобов'язання мало ту саму долю, що й усі міжнародні зобов'язання Росії - царської чи совєтської. Ніколи Росія не почувала себе зв'язаною своїми зобов'язаннями супроти інших народів. Вона в'язалася ними лише так довго, як довго ті народи були остільки сильні, що могли силою протиставитися російській тиранії. Тактика москалів зводилася до того, що вони брали антажементи та зобов'язання на те, щоб заспокоїти інших та приспати їхню чуйність. Тоді обов'язково слідував період, коли російська політика намагалася підмінувати внутрішні сили опору даного народу, і в момент, коли вважала його ослабленим і неспроможним боронитися, односторонньо поривала взяті антажементи та "священні" зобов'язання, і нападала.

В 1739 році московське військо займає Молдавію і румуни вірять, що прийшов час їхнього визволення. Тратамент, якого зазнало це воєводство від "визволителів", був наче холодний "душ" для тих, що робили собі ілюзії відносно москалів.

Від 1769 до 1774 рр. Москва займає обидва воєводства - Молдавію і Волощину, з метою створити в межах старої Дакії королівство під російським покровом. Однак і цього разу вони змушені були залишити румунські воєводства, забезпечуючи собі право (трактатом в Кучук-Кайнарджі) втручатися у внутрішні справи обох воєводств, під претекстом протегування християнського населення.

В 1778 р. Росії признано право влаштування своїх консулятів у столицях обох румунських воєводств, що допроваджує до все активнішого втручання москалів до внутрішніх справ воєводств так, що російські консули стають фактичними володарями країни (точно в такій ситуації перебуває Румунія й сьогодні).

В рр. 1806 - 1812 Росія знову займає воєводства, однак, цього разу, при відході, вона не задовольняється матеріяльними зисками окупації, але анектує до російської імперії Басарабію. Росія стає на Дунаї, що відкриває їй шлях до Центральної Европи і водночас забезпечує лінію стратегічного просування на Балкани та до Царгороду.

Від 1828 до 1834 рр. Росія знову займає румунські воєводства титулом "протекторату".

Ні одну російську окупацію не супроводжував будь-який жест [illegible] віддати румунському народові його історичні та політичні права. Навпаки, доля румунів завжди була подібна до всіх інших народів, які, поневолені Москвою, стогнали під ярмом московської імперії. Коли ж остаточно румунський нарід не поділив долі українського народу, так це не через якісь чесні наміри москалів супроти румунів, а тільки через реальні інтереси потуг, що не могли дозволити Росії ощанувати румунську територію та збільшувати свій воєнний потенціял економічними багатствами, наслідком їхнього виключного посідання. Тому великі потуги завжди втручалися, загороджували дорогу російському імперія[illegible], протиставилися анексії Росією румунських воєводств, і Москва поступалася тільки тому, що не могла інакше.

Що ж до румунів, то вони з першого контакту, який мали з москалями, як приятелі чи як вороги, пізнали смертельну небезпеку, що грозила зі сходу.

В 1849 р. Росія, під претекстом відновлення старого ладу в Мадярщині, що була загрожена революцією, знову зайняла румунські воєводства.

Тоді великі потуги Заходу вперше рішаються енергійно протиставитися російському просуванню на південний захід, і Паризький Конгрес, після кримської війни, вживає в 1858 р. всіх заходів у тому напрямку, що має безпосередній і великий вплив на долю румунського народу.

Одним із головних намагань Конгресу було усунення смертоносного російського впливу на румунські воєводства. Росія мусить повернути Молдавії південну частину Басарабії, тобто, частину між Дунаєм, Дністром і Чорним морем, і перестає бути наддунайською імперією. Таким чином, безпосередні зв'язки між Росією і Балканами значно утрудн[illegible]ся.

Румунські воєводства залишаються під колективним протекторатом Великих Потуг, і тільки від цього моменту румунський нарід може спокійно прагнути до здійснення свого політичного ідеалу - об'єднання.

В 1859 р. Волощина об'єднується з Молдавією під назвою Румунія. Нова держава енергійно береться до організації свого політичного, економічного та соціяльного життя. В 1866 р. на трон Румунії запрошено принца Карла із Гогенцолерн. В 1877 р. Румунія береучасть у російсько-турецькій війні - проти Туреччини, з якою ще була зв'язана і, стаючи незалежною, проголошує себе королівством.

Треба відмітити, що коли народження модерної Румунії було можливе тільки в наслідок усунення російського впливу над цією державою, перші політичні труднощі й перші територіяльні втрати вона зазнала з причини так само Росії.

У війні в 1877 році Румунія боролася, як союзниця Росії. Румунське військо дуже великою мірою спричинилося до перемоги над Туреччиною, що визнали й москалі. Всупереч цьому братерству зброї та конвенції, складеної на початку війни, конвенції, в якій Росія зобов'язувалася пошанувати тодішню територіяльну цілість румунської держави, після війни Росія вимагає південної частини Басарабії, і Румунія, залишена без допомоги Великих Потуг Заходу (що пізніше повторилось!), мусить поступитися. Так Росія відзискала свою стратегічну позицію, що її втратила після Конгресу в 1858 р. Цей факт був для румун за сумний досвід, якого вони не забули ніколи. Про нього найбільший румунський поет Мігай Емінеску, сучасник цієї події, писав: "Боротися по боці мо-

скалів - це акт самовбивства". Цей факт одночасно характеристичний для антиморальности, що характеризує російську політику на міжнародньому терені.

Все ж таки перешкоди, що ставилися румунській державі, не могли стримати її історичного розвитку, здійснення ідеалу політичного об'єднання румунського народу, об'єднання, що його, як це ми бачили, вимагають географічні, етнічні та економічні умови території, на якій він живе.

В 1916 р. Румунія бере участь у першій світовій війні по боці Альянтів - проти Центральних держав. В наслідок цієї війни, Семигород відлучається від Австро-Угорської імперії і проголошує, на зібранні в Альба-Юлія 1-го грудня 1918 року злуку з Румунією. Те ж саме зробила Буковина і Басарабія, що становлять собою окрему проблематику взаємин українського та румунського народів, які завжди знайдуть між собою шляхи порозуміння.

В наслідок першої світової війни, Румунія стає суверенною державою. В межах її кордонів, що, здебільшого, є кордонами старої Дакії, румунський нарід здійснює свою географічну, етнічну та економічну цілість.

Шлях, яким ішла закордонна політика Румунії після першої світової війни - це був шлях підтримки міжнародніх договорів побіч альянтів, що забезпечувало її територіяльний інтеґритет.

Румунія не змагалась за імперіялістичні цілі і не шукала територіяльних здобутків поза своїми кордонами. В час, коли Чехословаччину розчленовано, Румунія відмовилась від пропозиції зайняти територію, заселену румунським населенням на кордоні з Словаччиною (пропозицію ставила Польща). Ще в 1941 р., коли Югославська держава впала під німецькими ударами, Румунія відмовилась зайняти югославський Банат, заселений великою мірою румунами.

Після закінчення російської революції і створення Совєтського Союзу, Румунія невпинно мусіла боротися проти комуністичних елементів на службі Москви, що намагалися знутра підмінувати румунську державу. Все ж таки румунська дипломатія намагалася з усіх сил дійти до якогось порозуміння та нормальних взаємин із сусідом на сході. В 1936 р. відновлюються дипломатичні взаємини між Румунією й СССР. Румунський міністер іноземних справ Н. Титулеску складає з Літвіновим румунсько-совєтський пакт мовчазної асистенції, а в 1939 р. Молотов потверджує румунському міністрові в Москві, що совєти беззастережно шануватимуть незалежність Румунії.

Всупереч усім зобов'язанням та даним запевненням, Совєтський Союз передає Румунії 28 червня 1940 р. ультиматум, яким домагається негайної віддачі Басарабії та північної Буковини (яка ніколи перед тим не була під російським пануванням). Незалежно від формальних ґарантій деяких потуг Заходу, якими вони забезпечували кордони Румунії, завдяки ситуації на західньому фронті, ці ґарантії стають недіючими, і Румунія, загрожена війною, поступається перед силою.

Змушена до війни проти Совєтського Союзу в 1941 році, Румунія виходить дня 23 серпня 1944 року переможеною в цій війні. В наслідок цього, прийшло до нової окупації Румунії росіянами.

Румунський нарід добре знає москалів. Він їх пізнав, як "оборонців

православного християнства",і знає,чим вони були в дійсності.

Він їх пізнає сьогодні,як "борців за демократію та соціяльну справедливість",і бачить,чим вони є в дійсності.Румунський нарід знає, що російський імперіялізм,незалежно від того,чи послуговується релігією чи комунізмом,залишається тим же самим брутальним імперіялізмом,руїнницьким і антилюдським.

Румунський нарід знає,що в інтересах здійснення московського імперіялізму,він мусів би зникнути.Сьогодні Румунія,найбагатша країна на південному сході Европи,бачить,як її діти вмирають з голоду,як її пограбовані багатства вивозяться до совєтської Росії,як її інтелектуальна еліта,свідоме робітництво та працьовите селянство депортується та розстрілюється по концтаборах і тюрмах.

Румунський нарід бачить,як обезчещують та фальшують його історію та культуру,як підпорядковують його економічне життя інтересам всемогучих совєтських трестів.Румунський нарід бачить,як його армію приготовляють до боротьби за інтереси всесвітнього большевизму,проти його національних інтересів. Румунський нарід бачить,як люди,що претендують бути його синами,стають інструментами злочинців із Москви. Румунський нарід бачить з біллю серця,що перед обличчям цієї смертельної небезпеки він самотній,і ніде в світі не лунають голоси,які жадали б для нього прав,а для його терпінь -речинця.

Але румунський нарід знає одно.Він знає,що на протязі 2000 років його історії численні і великі були небезпеки,що він їх переживав.Він уміє боротися.Він знає,що боротьба буде важка,але що вона закінчиться перемогою тому,що справа,за яку він бореться,- справедлива. Як завжди в минулому,румунський нарід виконає свій обов'язок.Румунський нарід має право на свободу,на рівні з усіма народами землі.Він знає, що ніхто йому не подарує її,що він мусить її сам здобути в боротьбі.

Румунський нарід буде боротися!

-ооооо-

ХОРВАТІЯ

Г. К.

ХОРВАТСЬКЕ ПИТАННЯ

Хорвати,що опинились сьогодні на еміграції - це тільки рештки маси хорватських політичних еміґрантів.Ця маса була змушена покинути на початку травня 1945 року,в численних більших і менших групах, свою державу і Батьківщину,щоб урятуватись від переслідувань ворога, який у зайнятих частинах Хорватії негайно встановив однопартійний, тоталітарний і диктаторський режим,який не то що не давав ніяких ґарантій для забезпечення політичних і громадянських демократичних прав,але навіть не забезпечував найпримітивніших людських прав.Ми залишили нашу Батьківщину,бо,вийшовши на еміграцію,могли врятувати, принаймні,життя.

Ці декілька тисяч хорватських утікачів в Австрії та Італії - це трагічні рештки більшого масиву,який,не зважаючи на всі надзвичайні труднощі,намагався пробитися до передових ліній західніх альянтів на австрійській або італійській територіях. При цій нагоді вдалося ворогові,серед найрізнороднішиx обставин,захопити найбільшу частину цих утікачів.З місця почалась негайна фізична ліквідація військових та цивільних осіб,усупереч усім засадам міжнародного воєнного права, методами і способами,що є чужі й неуявні культурному і християнському Заходові. На реґулярні хорватські військові формації,що ввійшли в контакт із британськими військовими частинами і,згідно з вимогами, здали зброю,влаштували югославські партизани Тіта звіряче полювання, тортуруючи та вимордовуючи їх.

Тими методами,під найрізнороднішими формами,відбувалися,а нині далі відбуваються в нашій Батьківщині - Хорватії - та й по інших частинах сьогоднішньої Югославії переслідування численних хорватських військових та цивільних осіб,включно до жінок і дітей,що їх насильно придержано і впаковано до концентраційних таборів.

Все це сталось і діється далі після закінчення війни в Европі. Історія запам'ятає трагічні місцевості сучасної мартирології народу, що історично і культурно зорієнтований на Захід,як,наприклад: Блайбурґ,Унтердраубурґ,Лаваміну,Розенбаж,Крайн,Марібор і т.д.,де було замордовано десятки,ба,стотисячі хорватів,де знаходяться довгі ряди невідомих могил... Сумління світу заперевіє,коли все це прийде колись до відома публічности,обосноване документами.Ми були і є живими свідками!

Чому і як прийшло до того?

Відповідь на це питання попереджують два інші запити: яка була ціль хорватів,і проти кого вони боролися за свою політичну свободу, за свою національну державу,за демократичне право самовизначення? Вони оборонялися перед ворогами і противниками,що загрожували здушити свободу,яка народжувалася,що були засадничими ворогами життєвих форм державного будівництва. Ворогами виступили і проявилися югославські партизани під єдиною кермою і наглядом комуністичної партії.В переводжуванні та в обороні демократичного права хорватського народу,права

на самовизначення та свободу, в змислі Атлянтійської Харти Об'єднаних Націй, ми зіткнулися з перешкодами та опором. Ворога ми не шукали, не обирали і не призначували - він сам накинувся на нас і змусив нас зайняти із зброєю в руках оборонні позиції.

1941 рік приніс нагоду відновлення Хорватської Держави - однієї з найстарших державних творів Европи. Початок і перші кроки в цьому напрямі ми знаходимо вже в УІ ст. В ІХ ст. Князівство Хорватія стає самостійним, а в 925 році - міжнародньо визнаним, королівством.

Коли в 1102 році народня династія вимирає, Хорватія входить у персональну унію з Мадярщиною, а від 1527 до 1918 року - в подібні державно-правні взаємини з Габсбурґами. Після першої світової війни, коли 14 пунктів президента Вільсона не застосовано до нас, - уривається де-факто (але не де-юре) нитка хорватської державної безперервности та політичної самобутности. Відтоді, від 1918-го року, починається визвольна боротьба хорватського народу в Югославії. Наслідком цього, як етап, наступає в 1941 році здійснення Хорватської Національної Програми, без будьякого політично-ідеологічного пов'язання з політикою держав Осі. Останні ніколи не мали в своїй воєнній програмі передбачення відновлення Хорватської Держави. Це - історична правда, що її потвердить найновіша дипломатична воєнна історія.

Югославія органічно розпалася в квітні 1941 р. на свої складові частини. Хорватський нарід здійснив тоді вимогу своєї власної державности, і цю подію потуги Осі прийняли, як факт та переходово толерували її з мотивів суперництва на Балканах. Всупереч усім формальним та офіційним заявам, так фашистівська Італія, як і націонал-соціялістична Німеччина діяли пляново проти консолідації, прагнули пізніше до паралізування, а зрештою до виключення Хорватської Держави, як міжнароднього суб'єкта ("Римські умови" з 18. Травня 1941 р., політика і просування П-ї італійської армії на хорватській території, пізніші відносні зізнання генерала Аміко, німецька південно-східня політика на Балканах проти Хорватії, проти-хорватський експеримент із т.зв. "Адрія-Ґау"-ом після капітуляції Італії, і т.д.).

Факти доказують, що Хорватська Держава не була творивом війни. Вона виникла тільки під час війни, як здійснення Хорватської Національної Програми, як здійснення цілей національно-визвольної боротби, початої ще в 1918 р. Державницькі змагання 1941-1945 рр. являють собою політичне та органічне продовження цього, суто-демократичного домагання. Ми тільки боролися проти напасника. Тому також ніякий хорватський кріс не був і ніколи не був би скерований проти якогонебудь брітанського чи американського вояка (після капітуляції Італії Хорватська армія дістала таємний наказ своєї найвищої Команди, щоб, на випадок англо-американського десанту, не скеровувати зброї проти десантних військ, тільки стати до їньої розпорядимости). За той же ідеал, що за нього хорватський народ боровся в час між двома світовими війнами і в останні роки, він бореться та змагається і нині, шляхом пасивного та активного опору на Батьківщині.

Коли ми, під натиском ворога, були змушені покинути Батьківщину, ми звернулися по охорону до Армій Західніх Альянтів. Ми стали на цьому в повній свідомости, а не випадково, чи під впливом моменту. Ми вибрали цей шлях з повним переконанням, що настанови Західніх потуг у питаннях свободи народу та його культури й гуманности взагалі, становлять найбільше та найпевніше забезпечення хорватського народу в його теперішній більш ніж важкій ситуації. Ми свідомі того, що від інтеґрального здійснення цілей Об'єдн. Націй належить і доля Хорватії.

Хорватський народ,як здоровий чинник рівноваги в Дунайсько-Адрійському просторі Балкан,грає визначну ролю в системі колективного забезпечення.Хорвати,як приморський нарід,що понад 1300 років уже живе на більш ніж 1000 клм.довгому побережі Адрійського моря,щільно пов'язані з подіями в просторі Середземного моря,і крізь призму цієї пов'язаности дивляться ясно і твердо на перспективи свого майбутнього та свого життя.Наша адрійсько-середземноморська орієнтація випливає,крім із культурних та психологічних причиновостей,також і з нашого географічного положення на східньому березі Адрійського моря,де під народностевим оглядом простягається найбільш геґемонна національна територія,де вже в ранньому середньовіччі була колиска Хорватської державницької думки,де розвивалася хорватська література,де,нарешті, знаходиться осередок наших сил і нашого положення на континенті.Ми - не тільки приморський нарід,ми також і цілком розвинута нація.Як адрійсько-середземноморська країна,ми знаходимося в сфері заінтересувань західнього світу.Положення Хорватії в середньо-европейсько-дунайському просторі та оправдані змагання в тому напрямку можуть базуватися й розвиватися на підставі нашої адрійсько-середземноморської орієнтації в якнайщільнішій пов'язаності з Західніми потугами.

Хорватський народ і Хорватія прагнуть до того,щоб у майбутніх міжнародніх стосунках це було їм теж фактично признано.Нині,наприклад, ніхто не оспорює права малесенького альбанського народу на політичну свободу та державну незалежність,і тому теж культурно стара й історично державна хорватська нація чекає,в оправданій надії,що їй,як цілості,буде признано демократичне право здійснення свого самовизначення,та що Европа це признання визнає.

Нинішній траґічний і кривавий шлях хорватів на Батьківщині вважаємо конечною жертвою грядучого порятунку.В моральній силі ми черпаємо снагу для того,доб поборювати,часом надто важкі життєві умови нашої скитальщини,в тому переконанні,що остаточне визнання та здійснення тих засад,в ім'я яких ведено цю війну, розв'яже також інтеґрально та в демократичному дусі і змислі і хорватське питання.Тільки цього хоче нині хорватський народ,такі лишень є наші бажання.

-+++++++-

СЛОВАЧЧИНА

ФРАНТІШЕК ЯКУБ

ПРО КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ СЛОВАЧЧИНИ

Рівень культури народу - це надзвичайної ваги чинник. Це відбитка дозрілости і поступу того чи іншого народу. Природньо, всякий духовий чи політичний рух намагається ясно скристалізувати свої властивості, щоби мати вплив на культурний процес народу. За повне опанування і підпорядкування культурних процесів змагаються тоталізми, бо вони привласнюють собі право керувати і ставити межі не лише формально, але хотять зміняти їх дух, їх обсяг, і так витворити нові способи життя, згідно із своїми доктринами.

За повне опанування всіх форм життя і його зовнішніх проявів змагається комунізм, свідомий надзвичайного значення духового впливу на творення умов для своїх політичних і господарсько-соціяльних реформ. Йому не все одно, чи культурні процеси йдуть лінією його намірів, або чи культурні працівники свою духову творчість спрямовують проти нього. Тому вживається стільки рафінованости в тактиці, щоб досягти її повної залежности, а коли це вже неможливе, то бодай притупити виставчі грані, вигладити впадаючі в очі контрасти і вирівняти собі дорогу.

Мабуть з усіх народів найяскравіше проявляється те змагання у словаків. Непомірно мала і квола партія комуністів виявляє живу активність, приваблює культурних працівників, обіцяє їм вигоди, ґарантує їм матеріяльне забезпечення під умовою, що вони вступлять охоче на її службу. До політичної минувшини творців культурних дібр не ставилося ніякої уваги, але тим більшу увагу ставилося до їхньої теперішньої творчости, яку вихвалювалося, пропаґувалося між масами, і в той спосіб спритно формувалося духовий світогляд пересічної людини. Там, де комунізм наткнеться на неприємну відвіч, він брутально, немилосердно й безоглядно переслідує своїх противників і ворогів.

Словацький нарід переживає нині кризу свого національно-культурного розвитку. Многонадійний розквіт дозрілої творчости з часів словацької держави застановлено і там, де панував ра існий дух, нині панує гнітюча тривога. Рухливе життя замовкло. Усмішка зникає з лиця, бо страх перед непевним майбутнім давить кожного. Ще болючі викрики гнобленого духа тут і там виказують, що поети й письменники, вчені і духові провідники стоять за своїм народом, не забувають за нього. Кривда болить і пече, але вони не мають змоги поскаржитись світові. Тяжко говорити про свободу слова там, де вже й мовчанка є підозрілою і вважається за небезпечну. На Словаччині сьогодні мовчанка - з примусу. Духові провідники Словаччини не пішли на рабську вислугу режимові, а гідно, навіть героїчно зносять кривду, яка їм діється. Коли словацький нарід відкидає всі комуністичні догми і ставить їм опір, не можуть письменники інакше робити, як не визнавати урядового припису за імпульс до своєї творчости, бо всю свою моральну силу черпають вони із народу, а тому їхня творчість мусить служити лише народові.

Нині є лише дві можливості: служити режимові, або народові. Режим зненавиджений, і в народі має дуже слабу опору, тому, той, хто стане на

службу режимові, мусить бути народом відкинутий. Провідні духові чинники на Словаччині не гнуть хребта перед політичною силою. Навпаки! Їхній опір відважний і сміливий, їхнє поступовання схвалене всім народом, а їхня нинішня праця принесе в майбутньому багаті наслідки.

Матеріяльні умови духової творчости, хоч для противників комунізму дуже погані, все таки не є перешкодою для духового поступу. Нині більше працюється в глибині, можна сказати - під поверхнею. Драматична сучасність має багато мотивів, що прямо накидаються для творчости. Коли цього не можна робити цілком відверто, приступається до нових методів праці. А коли сьогодні наявність тієї творчости невелика, то все таки вже на перший погляд можна запримітити два, або швидше три середовища та напрямки. Найрухливіша - це група молодих католицьких інтелектуалів, яка своїм фаховим підготуванням і шириною світогляду озброєна цілями і програмою словацького католицизму, покликана до духового проводу Словаччини.

Друга група - це старша генерація, що в більшості живе старими досягненнями і досить важко сприймає нові течії, які зросли у Словаччині.

Найкволіша - репрезентація комуністичних культурних працівників, здебільшого, недозрілих дебютантів, яка не має значення ані своєю кількістю, ані якістю.

Однак, приглянувшись ближче до культурних процесів, можемо переконатися, що духовий ґрунт Словаччини дуже великий. Це - той дух, що бориться проти чужих, проникаючих, нездорових ідеологій, наслідком якого Словаччина не піддається зовнішньому впливові.

Незвичайно відрадне явище - це процес солідаризації всіх культурних національних середовищ на основі однієї всенародньої платформи. З тієї точки погляду можемо говорити про культурні процеси, які формують новий тип самопевного, гордого і відважного словака.

-+++++++++-

ПАВЛО ГОРНЯК

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК СЛОВАЧЧИНИ

Словацьке господарство почало успішно розвиватися лише в останньому десятиріччі, коли вся політична влада на Словаччині перейшла в словацькі руки і, таким чином, настала можливість розвивати здорові сили народу під господарським оглядом. До 1939 року словацьке господарство було включене до чеського господарства і творило складову частину чехословацького господарства. Не було можливо визначити його питому вагу з тих простих причин, що не було в чехів жодного інтересу, а в словаків - можливостей - виказувати правдивий стан річей. Господарсько поневолений словацький нарід мусів легко стати в політиці слухняним знаряддям прихованого чеського імперіялізму, який, під маскою культурного піднесення рівня народу, унеможливлював дійсний його розвиток. Перед обличчям своїх життєвих інтересів господарство Словаччини перебувало в поважному застої. Без піднесення його трудно було витворити умови успішної політичної дії тому, що воно забезпечує масове підвищення життєвого рівня пересічної людини. Від 1939 року почалася з основ розбудова словацького господарства і незабаром витво-

рилися такі передумови його розвитку,що не могло бути переконання про успіх і господарське забезпечення Словаччини.Праця словацького народу,його самопожертва і висока патріотична мораль були тим капіталом,який став основою господарського розквіту і майже єдиним імпульсивним чинником при творенні відповідних умов для забезпечення словацької державности. І коли воєнні події перешкодили розвиткові в глибину і в ширину цього процесу,то все ж таки не могли підірвати ініціятиви та будуючого пориву вільної Словаччини.Повільний, але певний процес господарської консолідації викликав логічно нові під'йоми в політичному думанні народу,бо вказував до того часу на зовсім несподівані перспективи і відкривав такі можливості,що словацький нарід нестримно взявся до розбудови своєї держави.Труднощі, які принесла з собою війна,не підірвали духа підприємчивости і не відкрили дороги для господарського песимізму,а навпаки - підсилили винахідливість і збільшили зусилля так,що можемо сказати,що з нічого розбудовано фінанси,закордонну і внутрішню торгівлю,змодернізовано промисел,розв'язка соціяльних питань пішла шляхами розвитку, т. д.,і т.д.

Кінець війни означав і формальний кінець Словацької Республіки, однак ідея словацької держави не вмерла.Її могутньою життєвою силою живуть нині далі маси словацького народу.Все,що створила Словацька Республіка,було зганьблене нинішнім політичним режимом на Словаччині,як вислід свідомої зради народу. Однак,безспірний факт,що словацький нарід інакше оцінює добу своєї самостійности,бо має можливість з власного досвіду посуджувати новий господарський порядок,заведений під аґентурним натиском комуністів. Господарський порядок,що був витворений за час вільної словацької держави,був той самий,який тепер панує в Західній Европі й у всій Америці,тільки що безоглядність лібералізму,яка ще спостерігається в державах з вільним і необмеженим господарським процесуванням,була обрамована соціяльною всенародньою стиолою політикою,а весь устрій просякнутий християнським світоглядом. Засади християнського світогляду в опінці соціяльної функції господарства мали вплив на господарство до тієї міри,що воно не могло вже стати знаряддям протинародніх тенденцій,а навпаки - весь свій потенціял воно достосовувало до інтересів народу.На Словаччині проведено пробну синтезу дорогою розвою.А органічність процесу приносила успішні наслідки.

Після окупації Словаччини большевицькою Росією,заведений проти волі народу політичний режим повів безоглядний наступ на словацьке господарство,намагаючись його зруйнувати і якнайшвидше зліквідувати. Погляди,проголошувані комуністами,мали якнайшвидше пройти в життя. Не було тут ніяких намагань нав'язати до вже витвореної і вдержаної традиції. Комуністи хотіли повалити дотеперішню систему і запровадити в словацькі рамки чужі зразки,тяжкостравні і невигідні для словацького способу життя.Однак,ця накинута система була несприйнятлива поняттям індивідуально-заложеного життя словацького народу.Було потрібно приступити до компромісів,краще сказати - до відвороту.

Тут якраз приходимо до того,що після перших маркантних проявів,могли б ми характеризувати,як новий стан господарства Словаччини,що має сильний присмак чужої інфільтрації та нового господарського імперіялізму,який є тим небезпечніший,що підриває життєві основи словацького народу. Словаччина,в нинішньому стані,є в тому траґічному становищі, що підлягає подвійній безоглядній експлуатації,а то з боку чехів,а

через них і москалів. По обсадженні Словаччини, чехи знали добре, що словацька народня відпорність зумовлена здоровим словацьким господарством, що дальші їхні проникання в Словаччину будуть доти неможливі, доки ключеві позиції в словацькому господарському житті будуть у руках натріотично настроєних фахівців - словаків. Тому всі їхні намагання були спрямовані до зредукування словацького впливу на господарському полі. І коли дотепер ще їхні наміри не вдаються з таким вислідом, як вони передбачали, то це лише тому, що вони не числилися з тим, що Словаччина має вже кадри вироблених народньо-господарських знавців, які скоро добачили їхню тактику й намагалися імунізувати Словаччину перед їхнім підступним ударом.

Доки ця оборона буде успішною, тяжко передбачати. Сьогодні словацьке господарство вже не творить відрубної одиниці, а прискореним темпом мусить включатися до господарської системи Чехії. В цьому криється небезпека, що втратиться перегляд господарської сили в Словаччині, а поступово викликаний хаос уможливить стагнацію здорового розвитку, що пізніше відіб'ється і в політичному житті.

Майбутньому розвиткові Словаччини загрожує не лише господарський імперіялізм, але важливою перешкодою є тут і штучно викликаний непорядок та організована нужда, які поважною мірою підготовляють імперіялізацію Словаччини. Своїми реформами комуністи порушують усі господарські закони, бо хочуть підпорядкувати своїм політичним цілям господарство і витворити з нього знаряддя своєї сили. Кожний словак уже сьогодні відчуває наслідки цього в формі наглого зниження життєвого рівня. Це правда, що на Словаччині, керованій комуністами, настає соціяльне вирівняння в тому змислі, що коли розвій піде далі тим напрямком, то недовго потриває, коли нужда стане вирівнюючим чинником між усіма словаками, і мабуть єдиною розпізнавчою ознакою.

Тоталітарні комуністичні погляди, чужі словацькому народові, заводяться насильно до всіх секторів господарського життя, приписують, без огляду на особливі властивості, спосіб і розсяг господарської чинности. Так витворюється лінія поневолення, є вплив усіх господарських чинників оттільки зменшився, що побоювання господарської катастрофи вже актуальні. Думати, що по певному збігові часу настане поліпшення, було б наївно, бо насильним засяганням виставлені всі верстви народу, не лише деякі. Тому мусить і криза, яка прийде, бути тотальною, а тоді єдиним наділом буде нужда.

Промисел взагалі не модернізується, його машиновий парк поповнюється лише вибракованими машинами з чеських фабрик. На чолі його стоять люди, фахові знання яких практично дорівнюють нулеві. Виробничий товар примітивний і дорогий. Нині цей промисел слабо підготований до конкуренції, що важливе тому, що в більшій частині - то промисел експортовий.

Сільське господарство, яким займається найбільша частина словацького народу, швидко підупадає, бо відношення цін між промисловими виробами і сільсько-господарськими - несприятливе для хліборобів. Продукція збіжжя, корму для худоби і скотарство підупадають, що загрожує справі прохарчування населення, яке не зможе бути забезпечене без постачання зза кордону. Більші господарські підприємства, які господарювали раціонально, були розпарцельовані, і через те якраз втратили своє значення для прохарчування, бо продуктивність їхня значною мірою потерпіла в наслідок роздріблення землі.

Торгівля підупадає. Раціонування, яке переводиться по-дилетантському, в'яже її розмах, а постійний страх перед удержавленням унеможливлює повне використання всіх можливостей, які надавалися б для посередництва дібр. Торговельна ділянка обсаджена новими, не-фаховими силами так, що удержавлення і збюрократизування її не являє собою проблеми. Хибна податкова політика відбирає їй і ті можливості, що їй ще залишалися. Податкові тягарі збільшуються, прибутки зменшуються.

В наслідок удержавлення, втратили грошові інституції своє значення. Вони стали звичайними інструментами політичних інтересів, а не засобом господарської розбудови. Поступова інфляція, яка настає, ясно вказує напрям розвитку. Чехи, які хочуть вдержати Словаччину в стані постійної залежности, вдержують велику силу поліції й війська, великий апарат непродуктивних людей, які, разом із пересиченою адміністрацією, небезпечно обтяжують державну скарбницю. З того виникають великі бюджетні недобори, які найкраще ілюструють розвій в ЧСР.

Поверхова аналіза нинішнього господарського стану Словаччини унеможливлює нам докладно виявити цілість проблематики, але вже нині ясно показує провалля, до якого падає словацьке господарство. Вичерпний малюнок вимагає ширшого зіставлення, в якому були б наведені деталі і зроблено з них суцільний образ. Нині сильна оптимістична пропаганда намагається затерти дуже неприємну дійсність. Загальним ліком на поліпшення нужденного становища словацької людини має бути так званий дворічний господарський плян. Дотеперішні наслідки показують ясно, що урядово проголошуваний оптимізм - це лише мимчасова наркоза, яка не усуне протверезіння. Половина господарства, залучена до пляново хазяйнування, дає справді цифрові успіхи, але обсяг їх щодо балансового обчислення - проблематичний. В сільському господарстві плянування зовсім не вдалося і неможливо досягти ані половини наслідків. З тих причин належні цифри навіть не публікуються.

Словацьке господарство має в майбутності дуже чорні вигляди тому, що розвиток не до зміцнення тих основ, які було покладено ще за часів Словацької Республіки, а навпаки, - нерозумним засягом змагається до їх усунення, ставлячи таким чином, Словаччину перед непевну майбутність.

--++++++++++++--

УКРАЇНА

ПЕТРО ОНУФРІЄНКО

ДО ПИТАНЬ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ БОЛЬШЕВИКІВ

Немає в світі народу, який, пануючи над іншими, не намагався б їх свідомо чи інстинктовно денаціоналізувати. Давніше, в добу февдалізму, люд, маси не вважалося за суб'єкт права. Однак, і тоді були намагання денаціоналізації в сфері релігії-віри, яка в середньовіччя визначала національну свідомість народів. В сучасну добу одні нації намагаються асимілювати іміґрованих членів найрізнородніших рас і народів, з метою перетворити їх у суцільну, одностайну націю. Інші нації ведуть денаціоналізаційну політику не з метою збільшити свою націю численно, а з метою ослабити і спаралізувати населення підбитих країн для того, щоб можна було без труднощів, в міру потреби, цебто, в міру розростання панівної нації, ступнево займати місце автохтонів на їхній землі.

Царська Москва й німці денаціоналізували поневолені народи на їхніх же територіях, за допомогою адміністративної машини централізованої держави. Совєтська Москва модифікувала царські методи не лише з огляду на розмірно марні їхні наслідки, але, насамперед, з огляду на власні і далекосяглі імперіялістичні пляни.

Таким чином, культурна політика Кремля повинна була бути дуже продумана і повинна непомітно (оскільки це можливо) для своїх жертв денаціоналізувати їх швидко і певно. І повинна була бути обчислена на викликання у сусідніх держав враження політики, цілковито вільної від будьякої асиміляції.

СССР, як про це вже каже сама совєтська конституція - це не "союз держав", а о д н а "союзна" держава, в якій, як кажуть урядові совєтські видання, московський нарід є не лише "первым среди равных", але й народом "ведущим". Московське слово "ведущий" ще не набуло серед спантеличених народів такої "популярности" і (зв'язаного з ним) присмаку, як, наприклад, "герренфольк", але криється за тим словом та сама, тільки дискретно прихована ідея панування, що відповідає поданим раніше цілям.

Теоретично в СССР є режим "диктатури пролетаріяту", практично - "диктатури партії", і то партії "ведущего народа", бо, як говорить програма і статут партії: територіяльні партійні організації "союзних республік" мають у партії права губерніяльних філій єдиної московської партії.

Тут конче треба нагадати, що цей "ведущий" народ, як стверджують відомі московські історики - проф. Ключевський (з царського часу) і проф. Покровський (совєтський учений), є сам народом неслов'янським, а на дві третини має фінську кров, та ще великий відсоток татарської. Розмовляє він, однак, слов'янською мовою, а літературна його мова виробилась на основі старо-болгарської мови, яку, разом із християнством, і назвою накинули їм тисячу років тому русько-українські князі.

Цей нарід цілком усамостійнився тільки в ХУП столітті, однак, на творення сучасної московської культури в ХУШ і XIX віках мали великі

впливи учені слов'янської, тоді значно культурнішої, України, а пізніше - представники найрізнородніших націй, які, приїхавши "шукати щастя", самі асимілювалися.

Однак, слов'янська московська мова все відрізняється від слов'янських інших мов, а саме - української й білоруської чи польської не менше, ніж еспанська від італійської чи португальської.

Це все треба пам'ятати, коли хочемо правильно зрозуміти напрямні культурної політики Москви. Бо кожне ж потягнення культурної політики Москви має на меті:

1. М'яко, стираючи ґранки, щоб не викликати реакції національного організму, душити й ліквідувати всіма можливими способами всі прояви справжньої національної культури, яка є висловом духа даної нації, яка має за собою багатовікову традицію, яка служить цементом, що тримає націю вкупі і тим самим не дає можливости нищити непомітно розпорошені одиниці.

2. З тією ж метою большевизм спочатку впорскує поневоленій нації струту "інтернаціоналізму"; при дальших впорскуваннях, поволі підміняючи її отрутою московського націоналізму, ставлячи, замість неіснуючого в світі, фантастичного інтернаціоналізму, - реальність існуючої національно-московської культури та ідеї, з тим, що в ній все московське подається, як "всесвітнє", "інтернаціональне" (звичайно, під псевдом "совєтського") а все немосковське - як "вузько-націоналістичне".

3. Національні мови, побутові особливості, національні шаблони (не московські, очевидно) вульґаризуються, роздроблюються, під приводом підтримки реґіональних особливостей, та поступово заступаються в тих мовах усі наукові терміни, а далі й літературні вирази та суспільно-політичні - на московські. Те ж саме робиться і з правописом та граматикою. Так створюється у наївних людей, а головно - у чужинців, поза межами СССР, враження "підтримки національних культур" тоді, коли в дійсності їх зручно витісняється поза межі життя, зіштовхуючи на позиції "екзотики", яка має привчати саму націю, піддану такій вівісекції, до думки, що її культура - це оригінальний, але в дійсності жалюгідний і недосконалий пережиток, що тій культурі належиться місце поруч із археологічними пам'ятками кам'яної доби.

Преса, звичайно, виконуючи всі перечислені завдання, самозрозуміло, видається "національними" мовами. Вона ж привчає даний нарід - публіковані для закордону дані про видатки на розвиток "національної культури" трактувати "географічно", затрачуючи здібність розуміти, чим є справді всяка національна культура. Від того змішання понять члени поневолених націй перестають відрізняти витрати, зроблені на національні культурні справи, від витрат, зроблених на лише ф о р м а л ь н о "національні" установи, які, хоча лежать на територіях "національних республік" і підлягають "національним урядам", однак, під назвами "таджицьких", "узбекських", "карело-фінських", "українських" чи "білоруських" - приховують на ділі установи змістом московські, або такі, які ширять московську культуру національними мовами.

Революція 1917 року (ще до захоплення влади большевиками) дала змогу гнобленим народам московської імперії зробити перегляд своїх національно-культурних позицій, висвітлити для власних мас цілі й істоту московської національної політики та унезалежнитися. Це визначує ті настрої, котрі панували в момент захоплення большевиками влади на

всіх просторах імперії,яка тоді розпадалася,а також виказує і перший етап московсько-большевицької політики.

Треба признати,що подібний перебіг революції передбачав Ленін ще за кілька років до революції,і в "Іскрі" (видаваний за кордоном царської Росії орган большевиків) висвітлив цю справу і визначив її розв'язку. Він уже тоді виразно підкреслив важливість факту,що москвини в імперії творять меншість,яка не досягає навіть 40 відсотків населення імперії.Але Ленін потішав своїх земляків тим,що "на щастя,не москвини займають окраїни імперії". Проте,це була слаба "потіха",бо,хоча про це не писалось,але кожен знав,що всі багатства імперії лежать на тих "окраїнах",які мають не московську більшість населення,а які,власне,в 25 разів перевищують територію,на якій від давніх часів живе компактною масою московський нарід.Ленін чудово знав,що на московському терені трохи розвинуті були лише хліборобство та металообробна промисловість,що працює не московським вугіллям,обробляючи не московську руду,та ще бавовняна - залежна від чужої сировини.

Словом,кожному московському "революціонерові" треба було подумати,як,захоплюючи для себе владу,не мати змоги,через власну необережність,вирватись московським в'язням,бо без їхніх земель неможливе існування московського народу в тих імперських умовах,збереження яких вимагає експлуатації немосковських народів,до яких він уже звик.Для цього Леніном був опрацьований плян,що "ассимиляцию еврейского и украинского пролетариата нужно считать явлением положительным". Згідно з цим,до всіх народів,які пробували в 1917 році вирватися спід московського ярма,застосовано було той же метод: комбінований наступ на національні центри, з одного боку,розкиданих ще за царату московських залог та московських частин,надісланих із центру,а з другого - "московських ульстерців",цебто,"місцевої" московської меншини (що оселилась там протягом останніх 150 років). Ці останні,у всіх випадках,творили "грузинські","кримські","литовські","українські","білоруські","карельські","якутські" і т.п. "советы рабочих и крестьянских депутатов".Очевидно,дуже нечисленний національний елемент,що зловився на дзвінку фразу і проклямоване большевиками в 1917 році "право всіх націй на самовизначення",підтримували нових окупантів,однак творили зникомо малий відсоток.Боротьба в одних випадках тривала рік-два,а в других - чотири-шість років (Україна,Білорусь,Бухара,Узбекістан).

Перші місяці по окупації всі урядові видання були майже на 90 відсотків московські,що пояснюється неможливістю інших,бо окупанти-москвини самі іншими мовами не володіли,а советських "коляборантів" було замало,щоб організувати будьяку культурну працю.

Очевидно,толеровано не тільки хаотичну,неопановану владою,працю коляборантів,що своєю хаотичністю,непогодженістю ідей,нашвидку "підмальованих" під "ленінізм",часто лише шкодила окупантам,але й працю поважних культурних діячів,що,з огляду на відсутність за тих часів докладно опрацьованого "советського українознавства",була лише в загальних зарисах контрольована.

По цьому етапі щойно приходить перший період плянової культурної політики.

Щоб замаскувати свої пляни і не викликати серед мас відруху самооборони,отже,зросту націоналізму,в цей перший період влада охоче

підтримує використовування "місцевої мови", як засобу впровадження в маси потрібних центрові ідей. Однак, характерна ознака цього періоду - це демонстративне відкидання всіх національних святощів, усіх традицій і всякого культу "буржуазних" героїв. В цей період, з причин тактичних, стягується з п'єдесталів не лише гетьманів України - Мазепу, Дорошенка чи Орлика, царів Грузії, народнього героя Башкирії Едигея, але також і московських царів - Петра 1-го, Катерину II-гу та "буржуазних генералів" - Суворова, Кутузова чи князя Олександра Невського! В цей період вільно було відкидати Пушкіна, Тургенєва чи Толстого, як "буржуазних письменників", для того тільки, щоби зліквідувати культ найбільш яскравих представників національних культур. Очевидно, деяких поетів чи мистців поневолених народів залишено в новому Пантеоні, але... дещо замовчуючи або й пропускаючи з їхньої творчости, а дечому даючи часто смішно-фантастичні пояснення. Так, наприклад, в число "революціонерів російських" потрапив смертельний ворог Росії, український поет Шевченко!

Цей період характеризується переведенням, демонстративно заповідженої Москвою, "українізації" - України, "якутизації" - Якутської землі, "карелізації" Карелії і т.д.

Здоровий інстинкт мови не раз, буває, зраджує істоту речі, так маємо і тут: терміни безумовно правильні, бо мова йшла, наприклад, не про "українізацію" - українців, чи "якутизацію" - якутів, лише про вивчення "місцевих" мов і зближення з "місцевими" культурами московських колоністів, щоб мати там більший вплив на місцеве населення.

Це все випливало з основної формули розв'язки національного питання в Росії, виробленої свого часу, як ми вже згадували, Леніном, яка і донині є підставою всієї "національної" політики Кремля. З огляду на виключне значення її, подаємо її в цілому, дослівно:

"Пролетаріят (гноблячої нації) повинен домагатися права повного політичного відокремлення колоній і націй, що їх гнобить його нація. З другого боку, соціялісти гноблених націй повинні особливо завзято боронити й переводити в життя повну і безумовну, в тому числі й організовану єдність гноблених націй з гноблячими". (Ленін, Твори т. XX, стор. 41).

Змисл формули ясний: з одного боку, "правила гри" вимагають безнастанних порожніх, заздалегідь позбавлених усякого значення, "декларацій" про різні "права" націй з московського боку, а з другого - під загрозою дісквалiфікації, яко соціядістів (а це в СССР не жарт - лише в кращому випадку - концтабір!), - завзятої праці над ассиміляцією власного народу з боку "квіслінгів" і "коляборантів".

Реалізуючи цю формулу, XII з'їзд ВКП(б) проголошує в 1923 році "рішучу боротьбу з пережитками російського шовінізму". Тоді ж починає шаліти "якутизаційна", "башкіризаційна", "українізаційна" і т.д.

В рямках цієї акції, на Кавказі дістають, під керівництвом московських "фахівців", окремі абетки навіть говори однієї й тієї ж мови. Уживану в Туркестані літературну тюрко-татарську мову, яка мала досить багату літературу, розбивається на 70 окремих мов, із яких кожна мусіла починати все спочатку!

В Азербайджані усувається стару літературну мову, що має тисячолітню традицію, і вироблене старе письменство, а, замісць неї, вводиться до початкових і середніх шкіл 15 племінних говірок.

Тут слід звернути увагу на те,що радив Ленін: "дать изжиться" національним культурам,доводячи їх до абсурду!

Що все це - не фантазії чи довільна інтерпретація совєтських формул,доводять хоча б ухвали XII з'їзду Азербайджанської комуністичної партії та VII з'їзду компартії Закавказької Федерації,з яких подаємо цікаві уривки:

"Визнати московську мову за об'єднуючу всіх азербайджанців",а тому,що тієї мови там не знають,дня 4.XI.1935 року вийшов декрет, опрацьований Сталіном та Молотовом,про посилення там навчання московської мови.

Коли пригадаємо собі хоча б статті в "Известиях" за 1930-39 рр. про те,що "московська мова стала міжнародньою мовою світового пролетаріяту,як колись була міжнародньою мовою за середньовіччя - латинська мова",то не важко собі буде з'ясувати,що коли б Кремлю вдались його пляни,московські володарі світу поділили б також і англійську мову,вигадавши окремі абетки для говірок валійської,потляндської,вельської,саксонської,аверійської,південно-африканської і т.п., а тому,що в школах перестали б учити англійської,наступне покоління могло б читати Шекспіра чи Дікенса тільки мовою "об'єднуючою не лише всіх англосаксів,а й увесь поступовий,демократичний світ",цебто, московською мовою.

Звичайно,цей перший період намагалися використати й поневолені народи,"перепачковуючи" певну кількість перекладних творів та видання власних творів красного письменства,хоча вже й "спрепарованих". Надто широких розмірів ця акція не могла мати,бо в СССР існують тільки державні видавництва,отже,Москва мала змогу регулювати культурний розвій поневолених народів

Спробуємо з'ясувати це докладніше.Щоб не розпорошувати уваги і більш докладно з'ясувати справу,спинимося на українському прикладі, додаючи,що під цим оглядом та ж політика застосовувалась і до всіх інших поневолених народів.

В 1929 році,видавний у Львові на кошти Москви,"народньо-фронтівський" місячник "Нові шляхи",в ч.1,на стор.171,писав: "Як і в минулих роках,іде в передніх рядах українських видавництв найстарша організація книжкової продукції - Державне Видавництво України. За пляном на цей рік,воно має випустити різних видань 2952 назви,на 18.758 аркушах (20.059.000 примірників і 183.643.000 відбитків)"

Ця інформація - типова для совєтської пропаганди за кордоном,опертої на нестислості і суґестивності та приголомшуванні астрономічними цифрами.Поза тим,слід звернути увагу на:

1. Брехливе твердження,немов Державне Видавництво України є "найстарша організація книжкової продукції",бо це - заснована окупантами щойно в 1920 році державна установа тоді,як існували видавництва української нової літератури вже в кінці XIX віку,і взагалі видавнича діяльність і друкарство поширилося в Україні тоді ж,як і в Західній Европі,цебто,раніше,ніж у Московщині.

2. Те,що з тієї мізерної кількости виданих в Україні книжок тільки 2952 брошур,із них кожна пересічно не перевищувала сто сторінок, українські грубші й солідні видання були друковані в кількості 10-15 тисяч примірників або московською мовою,або мали пропагандивний совєтський характер.

На цю тему там же читаємо: "Всі українські видавництва разом передбачають випустити 6159 назв, із них 4700 українською мовою. Кількість українських книжок у цьому році зросте проти 1926-27 років на 190 відсотків".

Поміркуйте тепер, скільки ж тих книжок видано в роки 1926-27!

До того слід додати, що ця кількість видань у "всесоюзному масштабі" (по-українському видаються книжки лише в Україні, а московською мовою - в усіх "республіках"), дала українцям, навіть коли брати за критерій мову, у два рази менше, ніж припадає, на основі відсотку українців у московській імперії, хоча держава має від українців багато більше прибутків, ніж від інших!

Дуже добре ілюструє все наведене вище кількість назв книжок, виданих українською мовою в роки існування та й упадку суверенної Української Держави: в 1918 році видано в самостійній Україні 1079 назв, не зважаючи на війну з Москвою й господарські недомагання, зате в першому році московської окупації - тільки 214 назв, а далі - в 1922 році 375, у 1923 - 421, в 1924 - 434.

Далі число назв зростає швидше, зате ті видання лише мовою українські!

Та сама картина і в шкільній політиці. Треба зазначити, що за часів відносної незалежности України, в 1740 р., коли вона була на становищі, наприклад, сучасної Польщі, в Україні було на 1099 поселених пунктів - 366 шкіл. Ще в році 1768 припадала одна школа на 746 душ населення. Зате в 1860 р., за повного панування Московщини - одна школа припадала (і то вже московська, бо інші були скасовані) на 17.142 душі українського населення.

Звичайно, коли з тим порівняємо 1929 рік, то маємо поліпшення, бо одна школа припадає на 1664 душі, однак, і ця цифра нижча від цифри, наприклад, з 1768 року, не кажучи вже про рік 1700! Але найголовніше, що всі ці школи духом навчання були антиукраїнські, а мовою так само не зовсім українські!

З вищим шкільництвом стоїть на Україні справа ще гірше. Інститути (вищі школи) мовою навчання є тільки на 28,9 відсотків українські, а духом, звичайно, українських вищих шкіл у тому році вже зовсім немає! Університети ж відновлено аж 1 жовтня 1933 року, і всі вони навіть не підлягають маріонетковому київському урядові, а безпосередньо - Москві. Мовою навчання вони також московські!

В якій ситуації опиняється, хоч би під оглядом уживання своєї мови, поневолений Москвою, але теоретично вільний, українець, може яскраво висвітлити одна зовсім річева, московським урядом видана книжка, а саме - зразковий каталог для робітничих бібліотек, під заголовком "Робітнича бібліотека", випущений в 1929 році Політосвітою НКО УССР на 320 стор. друку, що охоплює т і л ь к и совєтські видання. В ньому з таких галузей знання, як енергетика, машинознавство, теплотехніка, хемічна промисловість, чинбарство, авіяція, деревообробне виробництво, комунальне питання, кооперація і рахівництво рекомендується 95 відсотків книжок московською мовою, і лише 5 відсотків - українською. Винятком становить тільки хліборобство, в якому маємо 95 відсотків книжок українською мовою, а тільки 5 відсотків - московською. Це взагалі розшифровує подекуди й національну політику Москви: українці мають обробляти ще деякий час українські лани, щоб забезпечувати харчами пере-

селюваних на Україну щороку московських робітників, аж доки не скол-онізується вся Україна!

Особливої уваги варті, поширені на Україні, галузі промислу, як, наприклад, цукроварство, в якому працює 47 відсотків українців. В цій ділянці видано по-українському дві тонесенькі брошури тоді, як по-московському - 36!

Кам'яновугільна промисловість України давала в 1929 році 80 відсотків "всесоюзної" продукції, в ній же працювало, згідно з урядовими даними, 74 відсотки всіх кам'яновугільних робітників СССР, а українці-робітники становили в Україні, в цій галузі - 32 відсотки. З цієї ж галузі видано московською мовою 9 книжок, українською - одну тонесеньку брошурку!

З ділянки металюргії, де українці творять 54 відсотки, видано 32 назви московською мовою, українською - ні однієї! Для залізничників із 71 назви, видано по-українському лише одну тонесеньку брошурку!

Це - вбивчі, урядові цифри!

Тоді виникає питання: що ж видається немосковськими мовами?

Відповідь на це щільно пов'язана з дальшим освітленням культурної політики Москви.

Серед цих видань, очевидно, перше місце займають пропагандивні видання, видавані, як наукові чи науково-популярні видання з різних гуманістичних ділянок. Тут містифікація за містифікацією! Наприклад, берете в руки Історію СССР. Теоретично це мала б бути історія яких стоп'ятдесяти рівноправних народів, що, мовляв, "творять" цей Союз, як запевняє совєтська пропаганда за кордоном, "добровільно".

В дійсності ж "Історія СССР" - єдиний, проглянутий самим Сталіном, урядовий підручник, є також, як і царська, сфабрикована історія московського народу, тільки в ще більше шовіністичному дусі! В ній згадується про інші народи лише тоді, коли говориться про "приєднання" інших земель царатом чи большевиками. Під цим оглядом большевицька нічим не відрізняється від царської. Розгорніть "Історію ВКП(б)" і ви зустрінетеся з тією ж історією дореволюційної московської імперії, в якій третина присвячена історії московського революційного руху в комуністичному освітленні.

Такі книжки, як і численні переклади з московського красного письменства, виповняють більше половини видань. Поза тим, поважна частина видань "нацмовами" присвячена розкладові й нищенню всього того, що веде до скріплення національної свідомости.

Основну лінію в справі "нацмов" означують уміщені в ч.153 татарського часопису "Культура і Освіта" з 1935 року, домагання совєтського комісара освіти, який жадає:

1. Вчитися нових " в с е с о ю з н и х с л і в ", а старих власних - уникати

2. "Соціялістичну" термінологію брати без змін з м о с к о в с ь к о ї м о в и.

3. Наукову термінологію брати без змін з м о с к о в с ь к о ї м о в и.

4. Коли в татарській мові немає якогось слова - вільно замість

нього вживати м о с к о в с ь к е с л о в о, але творити нове - н е в і л ь н о".

Далі в розпорядженні, не без іронії, говориться, що "московська мова, за нового ладу, поз улася характеру мови завойовників", і тому пропонується вживати її в зносинах із іншими націями!

Наведені цитати походять з 1935 року. Роки ж 1932-34 були роками, в які кров'ю, голодом і тортурами ліквідовано по всьому СССР тих, що не зрозуміли обов'язковости другої частини Ленінової формули для всіх і не надто поспішали "особливо завзято переводити в життя" асиміляцію своєї нації з пануючою. В ті роки стався розгром культурних центрів поневолених націй, усунено із створених в першому етапі Академій Наук національно-незалежницькі елементи і влаштовано монстр-процеси. В тих Академіях керівну ролю починають грати москвини, катедри національної мови касуються. Переводиться "реформа" українського правопису "лінією відкидання бар'єрів між російською та українською мовами".

Спростачені, скастровані, національні мови використовуються надалі лише для ширення москвофільства і колаборантства.

Відтепер хіба знеславлювано борців за незалежність цих націй їхніми власними мовами. Поруч того, ведеться шалена пропаґанда, метою якої є створення культу всього московського. Проголошуються героями й великими людьми, гідними обожування всіх націй, Петро I, Катерина II, Суворов, Кутузов, Пушкін, Державін, Некрасов і т.д., і т.д.

В уяві поневолених народів усе московське має стати єдиним синонімом "вселюдського".

Один із червоних сатрапів України, Постишев, оскаржує в 1932 році українських членів Академії Наук за те, лише, що наважилися написати: "Україна від глибокої давнини і до останнього часу була в культурному відношенні частиною Европи".

Сталін, у статті "по національному вопросу", пише просто: "Треба дати національним культурам виявити свої потенції, щоб т а к с т в о р и т и у м о в и д л я з л и т т я ї х в о д н у с п і л ь н у к у л ь т у р у з о д н і є ю м о в о ю... К о л и п р о л е т а р і я т п е р е м о ж е у в с ь о м у с в і т і, прийде о д н а с в і т о в а м о в а - р о с і й с ь к а".

-nnnnnnnn-

АНДРІЙ ПОЛІЩУК

ГОСПОДАРСЬКИЙ ВИЗИСК УКРАЇНИ

(До характеристики колоніяльного становища УССР).

За одну з найбагатших країн світу, якщо за покажчик брати не стан розвитку продуктивних сил, не розвиток техніки виробництва і не величину національного доходу, а ресурси промислової і сільсько-господарської сировини, можна, безперечно, вважати Україну. Її природні багатства - колосальні, дарма, що з геологічного погляду українська територія ще мало досліджена, всі її родовища корисних копалин не виявлені і не вивчені, не говорячи вже про їх раціональне народньо-господарське використовування.

Країна незліченних багатств

Українська земля славиться невичерпними покладами найрізноманітнішої сировини. Промислові запаси кам'яного вугілля, здебільшого, коксівного палива для металюргії, лише в Донецькому басейні становлять понад 90 мільярдів тонн. В 1937 році тут видобуто 77,5 мільйонів тонн вугілля, або 64 відсотки всієї совєтської продукції. Зложища залізної руди в Кривому-Розі обчислюють на 51,8 мільярдів тонн, у Керчинському районі - 2,7 мільярдів тонн. Крім того, нерозроблювані родовища залізної руди є ще в багатьох інших районах: Київщина, Полісся, Волинь.

Видобувши в 1937 р. 13,8 мільйонів тонн залізної руди, Україна посіла третє місце в світі. Никопільський мангановий район кількістю і якістю запасів - найбільший. Світова продукція манганової руди в 1937 році становила 1,68 мілн. тонн, в тому числі на долю України припадає 1,3 млн. тонн. Західня Україна, а також інші терени української території, зокрема, Роменщина і Керчинский півострів, багаті на нафту. Річна продукція українвької нафти - понад 5 мільйонів тонн. Мільярди тонн кам'яної соли - сировини для хемічної промисловости, зосереджені в надрах Донецько-Бахмутського району. Є в Україні в великій кількості також буре вугілля, торф, гідроенергія, кольорові метали (мідь, цина, олово, срібло), в Нагольному кряжі Донецького басейну, поташні солі, фосфорити, графіт, мармур, будівельні матеріяли.

Географічно корисні копалини розташовані дуже вигідно. Найважливіша сировина лежить компактними масами, зосереджена на, порівняно, невеликій території. Наприклад, криворізька руда недалеко від донецького палива. Цей фактор зменшує витрати на перевезення сировини або палива до місця їх споживання, отже зменшує собівартість продукції. В наслідок цього, українська металюргія має можливість випускати найдешевший у східній Европі метал

Україна володіє такими колосальними запасами розмаїтої сировини, яких не має, мабуть, жодна держава. На базі великих природніх багатств став можливий швидкий розвиток багатьох галузей добувної і переробної промисловости й так, що Україна вже на початку XX століття була найіндустріяльнішою частиною російської імперії.

Харчова база Европи

Надзвичайно сприятливі умови в Україні для плекання сільсько-господарських культур і тварин. Найбільший у світі масив найплодючіших ґрунтів чорнозему лежить в Україні. Тому вона зьдавніх-давен постачала збіжжя для всієї Европи, вивозячи щороку перед першою світовою війною пересічно 350-400 мільйонів пудів пшениці. Величезні площі були під плянтаціями цукрового буряка, соняшника, тютюну, текстильних культур. Українська продукція цукру становила 85 відсотків продукції російської імперії. Останніми роками в південних придніпровських районах почали плекати бавовник. В 1937 р. його засіяно було 224 тисячі гектарів, або 10,7 відсотків бавовникових площ Совєтського Союзу. Нині ріки, Чорне і Озівське моря та озера, багаті на цінні породи риб, дають широкі можливості для розвитку рибальства.

Благословенна земля українська щедро дає хліб і м'ясо, і мед, і цукор, і олії, і все, що потрібне людині. "Україна, - читаємо в спеціяльному дослідженні, - була головним постачальником хліба для Москов-

щини і Німеччини, а також коней, рогатої худоби, свиней і м'яса в інші країни. Україна постачає свій цукор на ринки всього світу: в Европі - Англії, Німеччини, Данії, Італії, Норвеґії, Румунії, Фінляндії, Московщини; в Азії - Туреччини, Китаю, Японії, Афґаністану, Персії, Кореї; в Африці - Єгипту, в Америці - Арґентини".

Природа щедро нагородила нашу землю всім потрібним для розбудови всіх галузей промисловости і сільського господарства, для достатку й добробуту народу. Україна має всі передумови, щоб бути самовистарчальною, економічно ні від кого незалежною, країною.

Україна - московська колонія.

Колоніяльне становище України, після упадку власної держави, її економічне та політичне поневолення і неприхований грабунок та визиск царатом, - ось що спричинило відносну господарську відсталість України й українського народу. Для московського імперіялізму Україна була тією куркою, що постійно несе золоті яєчка, була невичерпним джерелом матеріяльних благ. Бувши найбільш індустріяльною частиною імперії Романових, продукувавши 87 відсотків вугілля, 75 - чавунута сталі, 85 - цукру, близько 56 - товарового хліба, Україна стала типовою колонією. Її господарство мало всі ознаки колоніяльного. Воно було підпорядковане інтересам російської економіки.

Через податкову систему царат здирав щороку з України на 200 мільйонів карбованців більше, ніж витрачав на неї за бюджетом. Вивіз на закордонні ринки українського хліба, цукру та промислової сировини забезпечував активне сальдо торговельного балансу імперії. Царат примусив Україну постачати сировину для московської промисловости і бути вигідним та необмеженим ринком збуту московських готових виробів, не допускаючи до розбудови української перерібної індустрії.

Большевизм проти України

Банкрутство царату було водночас і кризою московського імперіялізму, неспроможного далі старими методами пригноблювати народи - України, Прибалтки чи Фінляндії, з яких кожний мав у минулому власну державу, розвинуту національну культуру.

Революційний струс розсадив трухлявого російського колоса. В 1917 році Україна самовизначилася в окрему самостійну державу. Вона перша підняла прапор збройної боротьби з большевиками, які посунули на українські землі.

Поборюючи в 1917-20 рр. визвольні змагання українського народу, Кремль розкладав їх підступною пропаґандою: мовляв, большевики здійснять гасла національного й соціяльного визволення. Однак, большевики, знищивши визиск людини людиною, запровадили в стократ гіршу експлуатацію трудящих совєтським державним капіталізмом.

Імперіялістична політика Москви

Уже перші роки большевицького режиму показали, що Москва провадить політику тотального поневолення. Господарські взаємини між Україною і Совєтським Союзом залишилися, як і раніше, колоніяльними, дарма, що форми визиску стали складніші, більш приховані. Господарське життя України було цілком підпорядковане імперіялістичним цілям совєтської Москви. Економічна політика була спрямована на те, щоб Україна й надалі лишилась постачальником засобів прохарчування та сировини для півночі, не допускаючи до розвитку українського господарства, як цілого, самостійного економічного організму. Зростання виробничих сил допускалося лише в тій мірі, в якій це відповідало потребам московської метрополії. Вважаючи Україну за свою сировинну базу, большевики по-хижацькому виснажували її природні багатства на користь Москви.

Вивезення сировини на північ

Характеристична ознака колоніяльного становища країни - це загальмовування метрополією її промислового розвитку, зокрема - обробної індустрії, та примусова спеціялізація колонії на виробництво певних ґатунків сировини.

З цього погляду стає зрозумілим зростання за совєтів вугільної промисловости Донецького басейну. Видобуток вугілля тут підвищився з 25,3 мілн. тонн у 1913 році до 77 мілн. тонн у 1937 році. Безперечно, що господарство України ще не потребувало такого збільшення вугілевидобутку. Донецьке паливо було конче потрібне для промислових підприємств Москви, Ленінграду, Тули та інших районів, що, не маючи власного вугілля, живились українським.

Так само швидкого розвитку зазнала металюргія України, збільшивши витоп чавуну до 9,2 млн. тонн у 1937 р. проти 3,1 млн. тонн - у 1913 році. Зростання продукції металу теж було зумовлене інтересами російської промисловости, посиленим переозброєнням червоної армії і нагромадженням воєнних запасів металу.

Як вугілля, так і метали переважно вироблялося поза межами України, і звідти, в формі готових виробів, транспортувалось назад. Самозрозуміло, що тим господарство України зазнавало величезних утрат, бо вартість металовиробів від далеких перевозів сировини зростала.

Приклад вугільної й металюргійної промисловости яскраво показує, що червона Москва дозволяє розбудовувати в Україні лише ті галузі, які продукують потрібну сировину, або свою продукцію постачають червоній армії. Большевицька політика дешевих цін на українську сировину та низькі залізничні тарифи стимулюють вивіз сировини. Відпускні ціни на деяку сировину українського металу примусово нижчі за собівартість, тобто збутові ціни. Через те українська металюргія нерентабельна.

Не важко уявити, чим би стала промисловість центральних районів без українського металу і палива. Адже райони зосередження вирішальних галузей совєтської важкої індустрії не мають власної сировини, а

працюють виключно на українській. Потік сировини з України останніми роками настільки збільшився, що три залізниці, які з'єднують Донецький басейн із центром Совєтського Союзу, не могли впоратися з перевозом металу та палива. Урядові довелося швидкими темпами будувати спеціальну, так звану "вугільно-металеву" магістраль - Донецький басейн - Москва, щоб забезпечитися українською сировиною.

Затримання розвитку машинобудування

Недостатній розвиток українського машинобудування - друга яскрава ознака колоніяльного характеру її господарства. Вискурчи природні багатства України в інтересах московсько-большевицького імперіялізму, совєтський уряд всіляко затримує, а то й зовсім не допускає до утворення кінечних з господарського погляду галузей машинобудування в Україні. Найважливіші підприємства цієї галузі зосереджувалися, як правило, поза Україною. Коли її питома вага в виробництві металу дорівнювала 65 відсоткам, то її частка в продукції машин та металовиробів становила лише 18 відсотків. Такі галузі, як будування парових казанів, турбін, моторів, двигунів внутрішнього горіння, текстильних машин, точних і вимірних приладів, залізничного устаткування, були на Україні в зародку. Не зубдовано жодного автомобільного заводу тоді, як в РСФСР споруджено аж чотири. Отже, фактично Україна не мала важкої індустрії в цілому (ми не говоримо про окремі підприємства). Ці підприємства Москва розбудувала на Уралі, Надволжі і в Сибіру. Концентруючи важливіші галузі машинобудування в РСФСР, у районах, позбавлених власної сировини, большевики не зважали на ту обставину, що розвиток машинобудування в цих районах потребує на багато більше капітальних витрат, ніж, скажем, у Дніпропетровську або Києві, що транспортування на таку віддаль сировини підвищує собівартість продукції і перетворює ці підприємства на нерентабельні.

Всупереч господарській доцільності

Однобічний, колоніяльний характер української економіки виявляється і в тому, що якісну та кольорову металюргію (виробництво електросталі, ферромангану, алюмінію, міді, цинку, олова) не розвивалося. Вони створювалися на сході. Тим часом, Україна мала всі передумови для розбудови якісної металюргії: сировину, паливо і кваліфіковані кадри робітників. Проте, всупереч господарській доцільності, якісна та кольорова металюргія розросталася в східніх районах. Найбільший у СССР завод ферромангану, що працював лише на никопільській руді, був збудований аж у Челябінську, на Уралі.

Занедбання легкої та харчової індустрії

Для совєтської держави взагалі характерне вкрай недостатнє постачання населенню речей щоденного вжитку. Легка промисловість, що продукує ці речі, була в СССР розвинута мало. На нове будівництво і реконструкцію наявних підприємств призначувано невеликі кошти. Через те засовєтів завжди був, є і буде всебічний товаровий голод. Особливо відчутний він був в

Україні, яка не мала власної текстильної, трикотажно-шваацької і галантерійної промисловости. 95 відсотків цих підприємств, як і за царату, зосереджувалися в центральному російському промисловому районі. Українська текстильна сировина: льон, конопля, вовна, а останніми роками і великі маси бавовника, вивозилися. Цілковито ігноровано большевицько Москвою потреби України в поширенні таких галузів, як виробництво шкіри, взуття, паперу, галантерії, гуми кавчуку.

Хоч Україна мала величезні ресурси сільсько-господарської сировини, перероблювання її було організовано в мізерних розмірах, за винятком цукрового буряка, збіжжя і картоплі на спирт. Питома вага української харчової промисловости становила лише 16 відсотків Перероблення збіжжя на борошно, худоби - на м'ясо, соняшника - на олію, овочів і городини не відповідало потребам України. Через те вона була змушена вивозити продукти сільського господарства в неперероблену, отже, менш вартісному, стані, зазнаючи на цьому великих утрат. Значна частина харчової сировини: садовини і городини, через відсутність широкої мережі консервних фабрик, просто пропадала, особливо в урожайні роки. Поширювалися лише ті галузі української харчової промисловости, продукція яких ішла на постачання червоній армії або на експорт.

Господарська відсталість Правобережжя

Географічне розміщення української промисловости було нераціональне - воно свідчило про колоніяльну політику московського уряду. Три чверті промислових підприємств було зосереджено на Лівобережній Україні, тобто, там, де здобувалися руда, вугілля і метал. А тим часом райони Правобережжя, господарсько відсталі й аграрно перенаселені, за винятком цукроварень, гуралень та інших подібних підприємств промисловости, залишались малоіндустріяльними. Так само Київ, як був до революції, так і залишився містом дрібних підприємств. Офіційно така політика щодо Правобережної України пояснювалася "бідністю" її сировинних ресурсів, тим, що в прикордонних районах, які в майбутньому можуть стати тереном воєнних дій, небезпечно створювати промисловість. Справжня причина була інша: большевицький уряд дозволяє вкладати кошти лише в ті галузі українського господарства, які продукували конче потрібну для метрополії сировину, або первісно обробляли її, щоб її можна було вивозити на північ, або на закордонні ринки.

Економічне виснаження України

Всі ці явища переконливо доводять, що Кремль цілком підпорядкував економіку України своїм великодержавницьким цілям, перетворивши її на продуцента дешевої сировини і споживача своїх промислових виробів.

Большевицьке панування в Україні коштує українському народові незліченних матеріяльних утрат та економічно виснажує її. Бо коли б Україна мала можливість розвиватися, як самостійний господарський ор-

ганізм, розбудувати, відповідно до своїх потреб, усі галузі обробної промисловости, то національний дохід, отже й добробут усіх верств українського народу був би незрівняно вищий. Та це суперечить інтересам московського імперіялізму. Обмежуючи промисловий розвиток України, виснажуючи її економічно, большевицький уряд здобуває величені кошти для господарської розбудови інших теренів.

Централізація господарського життя

Московські можновладці послідовно й неухильно нищили навіть ту позірну господарську автономію України, яку вони перше мусіли надати їй. Ще на початку 30-х років усі важливі галузі господарства - залізничний і річковий транспорт, сільське господарство і промисловість, за винятком дрібних підприємств, та зовнішня і внутрішня торгівля - були вилучені з компетенції совєтського українського уряду. Керування ними перебрали на себе "общесоюзні органи". В і д т о д і е к о н о м і ч н а п о л і т и к а К р е м л я н е п і д л я г а є ж о д н і й к о н т р о л і чи будьякому впливові місцевого республіканського "уряду". Трохи згодом зазнала ґрунтовної реорганізації кредитово-фінансова система, при чому було зліквідовано всі українські банки. В "общесоюзних" господарських урядах усі керівні становища обсіли, ясна річ, москалі. Так само на українських підприємствах керівний персонал (директори, головні інженери, начальники цехів і відділів, частина фахівців) був, здебільшого, з чужонаціонального, зайшлого елементу.

П і з н і ш е з в е д е н о н а н і в е ц ь б ю д ж е т о в і п р а в а У к р а ї н и й з а п р о в а д ж е н о н а й с у в о р і ш у ц е н т р а л і з а ц і ю в с ь о г о г о с п о д а р с ь к о г о ж и т т я. Всі прибутки, податки з населення, забирає московський уряд. Він же через державний бюджет та податкову систему вилучає левину частину національного доходу України, витрачаючи ці кошти на фінансування господарського і культурного життя поза її межами. Україна щороку мала активне бюджетове сальдо. Лише в 1937 р. Україна до союзного бюджету дала на 2.270 млн. карб. більше, ніж одержала з нього. Взагалі, республіканський бюджет був такий незначний, що навіть Г. Петровський - цей слухняний виконавець волі Кремля, одного разу обурено сказав: "Україна своїми багатствами майже дорівнює Франції, а бюджет України - менший за бюджет московської губерніяльної ради". І справді: 1938 р. на комунальне будівництво України призначено 148 м млн. карб тоді, як лише для однієї Москви приділено на ці потреби аж 744 млн. кар .

Готування совєтів до війни й Україна

Коли надії на внутрішні революції в країнах Західньої Европи, за допомогою яких большевизм розраховував територіяльно поширити свою владу, завели кремлівських можновладців у сліпий кут, вони починають шалене готування до війни. Москва змінює курс зовнішньої політики, відкидає, як мотлох, непотрібні тепер, гасла про мир, розраховуючи через велику війну дійти до своєї мети. Для цього їм потрібна сильна армія, здібна воювати, потрібна потужна промислова і сільсько-господарська база. Почалася "соціялістична" індустріялізація і колективізація, розгорнулося велике будівництво воєнних підприємств, стратегічних залізниць і каналів. Тоді в інтересах московського імперіялізму збу-

довано в Україні певну кількість нових підприємств, що мали обслуговувати червону армію. Кошти для воєнного будівництва Кремль чималою мірою черпав з України, безоглядно витрачаючи її матеріяльні і людські резерви, посилюючи економічне поневолення, прирікаючи населення на голодне животіння. Щоб нагромадити стратегічні запаси харчування, большевики запроваджують ще в 1929-35 роках карткову систему. Обмежуючи до мінімуму споживання українського робітника (а він і щодо оплати праці, і щодо норм постачання промислових і харчових продуктів і житлових умов, був, як відомо, у значно гірших умовах, ніж московський чи ленінградський робітник), совєти, коштом України, здійснювали п р о г р а м у в о є н н о г о г о т у в а н н я

Занепад сільського господарства

Колоніяльний визиск України спричинився до того, що її господарство, під оглядом видайности, найвідсталіше в Европі. Наприклад, у 1937 році зібрано в Україні, яка славиться якістю своїх ґрунтів, лише пересічно 9,5 центнерів пшениці з гектара тоді, як німецький селянин має на піскуватих ґрунтах урожай удвічі більший. Таке ж співвідношення щодо врожайности інших культур. П о н е в о л е н а о к у п а н т а м и, н а ш а з е м л я в і д с т а є, в р о ж а й н і с т ю с в о ї х л а н і в, навіть від таких країн низької агрономічної культури, як Польща та Болгарія.

В роки колективізації українське село зазнало такого визиску і знищення, якому важко знайти приклад у минулому. Селянство примусово загнане на колгоспну каторгу, закріпачене. Всі продукти його праці забирає держава майже безкоштовно у формі обов'язкових постачань, натуральної оплати машиново-тракторним станціям, повернення насінних позик і "добровільного" продажу "зайвого" хліба. Для розділу на трудодні майже нічого не лишається. В багатьох колхозах п е р е д в і й н о видавано на трудодень по... 200 грамів хліба. Отже, український селянин, який годує своїм хлібом увесь СССР, не мав хліба для власного вжитку і мусів купувати його в державній крамниці. До яких меж доходить з д и р с т в о с о в є т с ь к о ї д е р ж а в и, свідчить факт, що насильно в и р в а н и й у г о л о д н о г о с е л я н и н а к і л о г р а м х л і б а п о 6 копійок, д е р ж а в а п р о д а в а л а т и м ж е с е л я н а м п о 1 к б.20 копійок!

В наслідок большевицького господарювання, починаючи з 30-х років, українське село щороку більшою чи меншою мірою голодує, хоч уряд це старанно приховує. Трагічний 1933 рік буде вершком московсько-большевицького визиску й нищення українського селянства.

У к р а ї н с ь к а е к о н о м і к а і В о л о б у є в

Експлуататорська політика Москви в Україні була настільки агресивна й неприхована, що не могла не викликати опозиції навіть серед українських комуністів. В період так зв. українізації, в 1928 році, проф. Волобуєв опублікував у журналі "Большевик України" статтю - "До проблеми української економіки". Цей публічний виступ виявив настрої тієї частини української інтелігенції, яка бачила згубні наслідки большевицького хазяйнування в Україні і не могла примиритися з колоніяльним становищем своєї батьківщини.

Проаналізувавши економічні відносини України й Совєтського Союзу, автор статті цифрами і фактами довів, що стан України в колишній російській імперії був для неї сприятливіший за її стан у СССР. Показавши, що повна господарська залежність від Москви коштує Україні колосальних утрат, проф. Волобуєв обґрунтував нагальну потребу для України виходу з СССР і безпосередньо, а не через російську економіку, увійти в систему світового господарства, на правах самостійної, суверенної Держави!

Надзвичайно сміливо своїми твердженнями стаття "До проблеми української економіки" набрала великого розголосу і викликала широкий відгомін. В українській пресі почалася жвава дискусія. Але незабаром у Кремлі схаменулися, побачивши, що допустили небезпечну для окупантів дискусію, і наказали її припинити. Проф. Волобуєва змусили покаятися в "єресі", а пізніше заслали до концтабору. Це був перший і останній публічний виступ проти економічного поневолення України Совєтським Союзом.

-++++++-

ОСТАННІ ВІСТІ

ПІДПІЛЛЯ В СЛОВАЧЧИНІ

15 вересня 1947 року в Словаччині викрито нову змову, скеровану проти Чехословацької Республіки та Едварда Бенеша. З ряду різних відкрить, що їх зробила поліція на Словаччині на протязі минулих двох років, це відкриття належить до найбільших, і то не лише в самій Словаччині, але й серед ряду "змов" у будьякій країні, що від закінчення війни належить до совєтських сателітів. Треба зважити, що ув'язнення понад 600 осіб у малій Словаччині - це не дрібниця. Це не дрібниця не тільки для самої Словаччини, а й з точки погляду протибольшевицької боротьби в розторощених державах Середньої та Східньої Европи.

Чомусь дотепер не дооцінювано проблеми словацького народу. І то тільки тому, що дужчий за нього чеський партнер використовував усі закордонні зв'язки для того, щоб доказати, що словаки, мовляв, зрадили чехів і за те мусять бути покарані. Було б осміщенням будьякого політичного режиму дати звести себе такою пропагандою, бо все ж таки, ніякий нарід не має права втручатися до внутрішніх справ інших народів, навіть тоді, коли ті народи на протязі певного часу жили в спільному державному зв'язку. Кожен народ має право сам рішати про свою долю. Чехи, так само, як і раніше мадяри, не хотіли і не хочуть признати словакам це право. В той спосіб між словаками і чехами виник гострий спір, а чехи хотіли використати цю дійсність для себе перед непоінформованою чужиною. Так було в час між двома світовими війнами, але друга світова війна перекреслила ці розрахунки чеської політики. Словаччина дісталася з своєю дипломатією, як також із своїми продуктами, товарами власної марки, - на міжнародній форум. Словаків пізнала в той спосіб не тільки Европа, а й інші континенти. І хоч наслідки війни та багато протизаконних заряджень, які в бенешівській республіці виконуються однаково брутально, як і будьяким чисто комуністичним режимом середньої Европи, дуже несприятливо впливають на словацьку людину, все ж таки той нарід і тепер доказує, що має відвагу поставитися по боці всіх тих народів, які виконують таке шляхетне діло, як боротися проти большевицького окупанта. У Словаччині підпільна діяльність організована дуже старанно. Розчленовані по всій країні, визвольні сили борються всіма засобами, що тільки доступні, та що їх можна застосувати.

Було багато актів саботажів у промислових підприємствах, у постачанні, зруйновано декілька комунікаційних сполучень. Пропагандивна діяльність так сильно розчленована, що, направду, заглушує офіційну пропаганду. Підпілля перебуває в вигідному становищі, бо може постійно оперувати фактами, які говорять проти волі словацького народу. Крім депортованих на Сибір і до концентраційних таборів, крім вимордованих і замучених, є ще чверть мільйона словаків, які були силою змушені відійти на працю до Чехії тоді, як знищений війною словацький схід залишився занедбаний, а кілька десятків тисяч словаків ще й досі мешкає в підземних дірах. Ре им не подбав про спорудження найпримітивніших житлових приміщень. А відомо, що на Словаччину принесли війну чехи і большевики. В господарстві панує хаос і непевність, по-

чинається нечувана дорожнеча,а після катастрофічного неврожаю та повного включення республіки до сфери совєтського господарства,ніщо не стоїть на перешкоді для вибуху дійсного голоду в Словаччині. Це все - контраст до безприкладного добробуту,який був там на протязі шести років існування Словацької Республіки.Це найбільш переконливі аргументи,які самі насуваються словакам,щоб голосно протестувати проти теперішнього режиму,в якому хоч комуністи й не мають більшости,все ж таки рядять так формально,як і фактично.

Тому Словаччина організується в підпіллі.А досі не було фактично країни під совєтською контролею,в якій філії НКВД поволі не викрили б кожну,проти них скеровану,акцію та її виконавців.Так і в Словаччині.Офіційно досі вже викрито три змови.Вересневе викриття було в зв'язку з великою чисткою,яку спричинили комуністичні партизани,що в 1944 році зорганізували проти Словацької Республіки та її президента путч. Саме в той час цілево подано відповідним чинникам список несполегливих осіб,яких затруднювали державна адміністрація,удержавлений промисел і приватні підприємства. Йшло про кілька соток словацьких урядовців,які ніяк не були експоновані за влади Др.Йосипа Тіссо. Єдиною їх провиною було те,що вони завжди були зразковими словацькими урядовцями,та що відповідно опанували свій фах.Саме тому їх треба було зліквідувати.Одночасно з тим,як виготовлювано список,агенти комуністичної партії відвідували на провінції словацьку інтелігенцію і провідників селянського та робітничого станів,намовляючи їх до підпільної діяльности. Приносили їм фінговані підписи визначних осіб на еміграції або здогадливих провідників підпілля на домашньому ґрунті. Зовсім природньо,що багато людей повірило в це.Так удалося комуністам,це перед офіційно оголошеною чисткою,арештувати понад шістьсот словацьких партіотів,між ними найбільше з рядів інтелігенції та студентства.Однак,як подала Словавська Пресова Служба,хоч ця змова була широких розмірів,хоч вона була до певної міри спровокована,все ж таки її готували дійсні боєвики проти Бенеша й Ґоттвальда та проти їхньої диктатури,все ж таки заарештовані - це не головна група підпільників,які багато обережніші і не дадуть зловитися на перші-ліпші комуністичні провокації. До теперішньої провокації теж було б не дійшло,якби ситуація не була погіршилася присутністю українських повстанців.Більше п'яти дивізій війська,що дослівно обсадили Словаччину,становили велику перешкоду,так що зв'язок між словацькими підпільниками не можна було утримати принаймні так,як до весни цього року.

Болючим буде для словацького народу,якщо його найкращі сини,що залишилися на рідній землі,будуть кривавитись у героїчній боротьбі з большевицьким садизмом і чеським імперіялізмом. Однак,як завжди дотепер,і нині має цей хоробрий нарід своїх природніх союзників,а ними є всі свободолюбні народи. Ними є,передусім,ті народи,які вже віддавна пізнали тактику большевизму та які,давно перед словаками,ще більшою мірою понесли безмежні жертви за викуп миру та визволення людства від московської тиранії.Мученицька смерть його великого президента Др.Йосипа Тіссо та тяжкі терпіння всіх інших,що ними наповнюються концентраційні табори і в'язниці,як і тих,що тепер у боротьбі віддають своє життя за свободу свого народу - це все сильна ланка в давньому ланцюгу,який нас єднає,щоб ми у взаємній допомозі створили ще сильніший об'єднаний протибольшевицький фронт,який мусить бути однаково сильний як на Словаччині,так і на території самого Совєтського Союзу. З того погляду,згадуючи жертви словацького

народу, усвідомлюємо собі, що саме через таку боротьбу і чисельно малі народи можуть стати народами великими.

Словаки заприсяглись на боротьбу проти большевизму, проти всіх його вислужників, отже, до спільної боротьби ведуть їх святі цілі. Тим вони доказують свою політичну зрілість. Бо в ці викривлені часи не пасивність приносить вінець слави, а конкретні відважні дії, яких на Словаччині не мало!

-+++++++-

Г. РОМАНЕНКО

МОСКВА, КРЕМЛЬ, ТОВАРИШЕВІ СТАЛІНУ...

Хто уважно слідкує за сучасною совєтською пресою й радіом, той не може не помітити величезної уваги Москви до України. Ця увага виявляється в повсякденній пропаганді, в окремих пропагандивних кампаніях та інших заходах, починаючи від "пакту трьох" (СССР - Польща - Чехословаччина), скерованого проти української визвольної боротьби, і кінчаючи широко закроєною пропагандивною акцією проти "українського націоналізму". Всі ці акції скеровані на одну ціль - терором і брехливою пропагандою пригасити могутню національну стихію, розгойдану в бурхливих подіях другої світової війни, і знову поставити Україну на службу московському імперіялізмові. З цією метою Москва розгорнула тепер тотальний наступ на Україну.

Мимоволі напрошується аналогія до подібної ситуації в Україні в 20-30-х роках, коли, в наслідок могутнього вияву української національної стихії, відомого тепер під назвою "українського ренесансу 20-х років", в Україні був розгорнутий такий же тотальний наступ Москви проти України, щоб у крові кращих синів українського народу втопити її волю й гін до суверенного розвитку своєї культури, і шляхом масовим, організованим голодом підірвати сили України і послабити її спротив. В нинішніх подіях фігурують навіть ті ж самі імена й особи. Як і тоді, так і тепер Сталін післав "приборкувати" Україну найвірнішого свого слугу - досвідченого ката українського народу - Л.М. Кагановича. Як тоді, так і тепер за найголовнішу небезпеку в Совєтському Союзі проголошено "український націоналізм". Як тоді, так і тепер проводиться чистка серед українських письменників, викривається націоналізм у їхніх творах, і знову, після довгої заборони, згадується ім'я відомого українського письменника Миколи Хвильового.

Виконуючи директиви московського громила української культури Л.М. Кагановича, голова правління Союзу Совєтських Письменників УССР А. Корнійчук, у недавній своїй статті, писав:

"Боротьба з українським націоналізмом в українській літературі має велику і повчальну історію. Під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна, большевики України, на чолі з тов. Л.М. Кагановичем, у 1926-27 рр. розгромили "хвильовізм" - агентуру фашизму в літературі. Реалізуючи свої гасла - "далі від Москви" й орієнтуючись на буржуазну Европу, хвильовізм по-наклепницькому змальовував український народ. Бацилли хвильовізму і тепер ще живуть у середовищі деяких українських літераторів, і продовжують шкодити успішному зростові

нашої літератури. Боротьба з проявами буржуазно-націоналістичної ідеології залишається і сьогодні однією з найважливіших задач української совєтської літератури". ("Правда" з 4 липня 1947 р.).

Москва і сьогодні намагається всіма силами побороти "хвильовізм" та Хвильового й український націоналізм у цілому, брехливо називаючи його "агентурою фашизму" й "антинароднім явищем".

Трудно знайти в історії пропаганди такий цинізм у брехні, з якою большевицька Москва плямує все чесне й благородне серед поневолених нею народів. Микола Хвильовий, як відомо, в часи визвольної війни України в 1917-20 рр., був запальним, ідеалістично настроєним, романтиком, вбачаючи в революції 1917 року продовження і завершення Великої французької революції тому, що мала принести свободу народам та людині, і новий лад соціяльної справедливости. Але після того, коли Хвильовий побачив, що червона Москва стала "собирателем земли русской" і центром нової, змодернізованої "тюрми народів", він кинув гасло - "геть від Москви!" і проголосив добу "азіятського ренесансу" - тобто, добу національного відродження поневолених Москвою народів. З цього часу ідеєю Хвильового і його друзів стала ідея відродження Української Нації, яка подасть приклад усім поневоленим народам. Так Микола Хвильовий став носієм і пропагатором українського націоналізму, що особливо яскраво виявилось у його романі "Вальдшнепи". Інакше й не могло бути для українського, ідеалістично настроєного, патріота. Його націоналізм - це вияв полум'яного патріотизму і заперечення московського імперіялізму!

Подібним патріотизмом - любов'ю до своєї Батьківщини і до її героїчного минулого перейняті твори всіх кращих українських письменників. І це не випадково. В роки другої світової війни, коли Москва змушена була грати на патріотизмі народів, серед українських письменників знову виявилось національне піднесення і появились такі твори, як "Українська Хата", "Як Тарас їхав по Україні" О. Кундзіча, "Запорожці" П. Панча та інші.

Але війна скінчилась, і український патріотизм, який був скерований проти німецького окупанта, став тепер, очевидно, більмом на оці і небезпекою для імперіялістичних плянів Москви. Розгортається шалений наступ. Ціла зграя московських агентів і коляборантів московського імперіялізму кидається на фронт боротьби з українським націоналізмом. Складається військовий пакт трьох - "Москва-Варшава-Прага" для спільної боротьби з партизанською армією спротиву українських визвольних сил окупантові, йдуть намагання розгромити ідеологію українського націоналізму, читаються численні лекції на цю тему, видаються окремі брошури і книги.

Цікаво простежити цю боротьбу Москви з українським націоналізмом. У ній багато є повчального і цікавого для всіх поневолених Москвою народів.

Ніде не виявляється так яскраво й ясно забріханість і підступна політика большевицької партії по відношенню до поневолених народів, як у боротьбі московського Кремля проти України. Хижацька імперіялістична суть Москви і скерованість генеральної лінії партії на знищення й асиміляцію всіх народів СССР виступає у всій своїй брутальній і цинічній наготі й потворності.

Ось як пишеться в московській газеті "Правда" про українських

письменників і про їхню любов до України й національну гордість з її героїчного минулого:

> "В низці художніх творів, які появилися в роки війни і в післявійськовий час ("Українська Хата", "Як Тарас їхав по Україні" О.Кундзіча, "Софія" Смілянського та інш.) ідеалізувались реакційні сторони минулого...Деякі письменники зловживали оспівуванням "хати" і "солом'яної стріхи", верб і тополь, не помічаючи корінних змін, які сталися в житті України...Національна обмеженість, неправильне розуміння національної форми і національного характеру, виявилося в романі Петра Панча "Запорожці" і в деяких інших творах прозаїків і поетів. Взяти, наприклад, поета М.Стельмаха. Поет він, безперечно, талановитий, але, на жаль, дуже нерішуче розриває він із замилуванням у старовині..." ("Правда", ч.170).

Ось ~~...~~ накинувши на героїчне минуле України, на "українські хати" і "солом'яні стріхи" тінь "національної обмежености" і "реакційности", Москва хоче відвернути духовий зір українських письменників від Батьківщини і скерувати на оспівування московської тюрми народів і московсько-большевицького імперіялізму. Бачити в героїчному минулому України якесь джерело морально-духової сили - "це невірно і шкідливо", - повчає українських письменників Ю.Смолич у статті "Не та тепер Україна, не ті тепер українці".

А ось до пишуть московські вислужники в українській газеті "Радянська Україна" у передовій статті "800-річчя Москви - свято народів СССР":

> "Радянські люди - не безбатченки. Шанобливо вивчають вони героїчну історію своєї Вітчизни (читай: російської імперії. Прим. наша). І в славному минулому черпають вони натхнення для нових подвигів в ім'я Батьківщини. З чистих криниць п'ємо ми "живу воду". Багато джерел живлять наші сили. Героїчне минуле - одне з них".

Отже, коли мова йде про героїчне минуле України, то в цьому виявляється "національна обмеженість і реакційність". А коли про московську імперію, то там "чисті криниці" і "натхнення для нових подвигів". Такою "криницею" автор вважає гниле болото московського імперіялізму і символ чорної реакції - Москву. І це автор підкреслює, коли патетично вигукує:

> "Сторінки 800-річного літопису Москви - найвидатніші в нашій вітчизняній історії... На світанку російської державности Москва стала збирачем руських земель. Навколо Москви створювалась і згуртувалась централізована російська держава...Як же не любити нам Москву - колиску російської держави, столицю російського брата!" ("Радянська Україна" з 22 серпня 1947 р.).

Так вигукує писака з "Радянської України", по-холуйському плазуючи перед імперіялістичною Москвою і закликаючи поневолені нею народи святкувати ювілей Москви, як своє "національне" свято. У своєму холуйському захопленні редактор "Радянської України" мабуть забув, що большевицька партія, коли треба було добитися до влади, проголошувала російську державу, з її центром - Москвою - і "тюрмою народів" і "жандармом Европи"! А тепер? Тепер поневолені народи мусять її

славити! "Золота,червонозоряна,рідна,люба,дорога матінко Москва!" - аж захлинається в патетичному холуйстві автор передовиці."Партійні організації мають якнайширше використати ювілейні дні 800-річчя Москви для популяризації серед трудящих великого історичного й політичного значення цієї дати. Всі форми агітаційної й пропагандивної роботи - в дію: пресу,радіо і кіно,бесіди й доповіді,лекції й виставки,концерти і літературні вечори.Треба якнайкраще скористатися з чудового,надзвичайно переконливого матеріялу..." (Там же).

Особливо переконливим матеріялом здається совєтському підлабузникові історія червоної Москви.

> "Найбільшу данину благоговійного захоплення збирає Москва радянська,соціялістична.Сьогоднішня Москва - національна гордість усіх народів СССР,національна гордість українського радянського народу зокрема"... "Доля його зв'язана з зореносною Москвою..." "Кермо нашого державного корабля - в Москві..." "Погляди всіх радянських людей звернуті на Москву..."

Так пише автор статті і не помічає в своєму блазнівському захопленні,якою гострою іронією і сарказмом звучать його слова,іякий не справді переконливий матеріял - історія червоної,соціялістичної Москви в її взаєминах із поневоленими народами і особливо - з Україною!

ПЕРІОД 1917-21 РР.

Москва,Кремль,товаришеві Сталіну...

І на вільну й незалежну Україну суне новий червоний кат і топче її державну свободу своїм імперіялістичним чоботом!

ПЕРІОД 1922-26 рр.:

Москва,Кремль,товаришеві Сталіну...

І гончі пси московського ГПУ - НКВД полюють і винищують цвіт української нації - її інтелігенцію!

ПЕРІОД 1927-31 рр.:

Москва,Кремль,товаришеві Сталіну...

І в Україні стріляються,не бажаючи живими потрапити в руки НКВД - Хвильовий,Скрипник,Любченко... І зникають невідомочого і невідомо куди по черзі,один за одним,голови Радянського Українського Уряду - Петровський,Чубар,Бондаренко...

ПЕРІОД 1932-33 рр.:

Москва,Кремль,товаришеві Сталіну...

...пишуть у своїх листах умираючі українські колгоспники в голодний рік 1933,благаючи порятунку й допомоги. Бо ж "кермо нашого корабля - в Москві",і вони справді "безбатченки". Бо ж їхній совєтський "український уряд" - щось таке кумедне й химерне,що до нього й звертатися нормальній людині не прийде в голову.

ПЕРІОД 1934-38 рр.:

Москва,Кремль,товаришеві Сталіну...

І що ж відповідає їм Москва,і як їх,"безбатченків",рятує "батько" Сталін?

Москва і Сталін посилають в Україну Молотова й Постишева, щоб далі "качати хліб" і нищити "українську контрреволюцію" - українських селян і робітників!

ПЕРІОД 1939-47 рр.:

Москва, Кремль, товаришеві Сталіну...

"На Україні знову підняв голову український націоналізм, і серед письменників знову поширюються бацилли хвильовізму..." - пишеться в доносі, і московський Кремль, іменем батька народів Сталіна, посилає в Україну випробуваного й досвідченого ката України - Кагановича.

І його пошла тінь падає профілем садиста на українські хати й "солом'яні стріхи", і найкращі, найблагородніші почування людини - її любов до своєї Батьківщини таврують ся, як пережитки капіталізму, фашизму, і як чорна реакція...

Бо на злодієві шапка горить!

Москва - символ реакції, імперіялізму і червоного фашизму, намагається своїм гістеричним галасом і метушнею накинути тінь реакції й ловінізму, і фашизму на український революційно-визвольний рух і його аванґард - ОУН...

Марні намагання!

Український народ стояв і стоятиме, як легендарний Антей, на своїй багатій і плодючій землі, і з її чистих джерел, і з джерел свого героїчного минулого черпатиме свої сили до нової боротьби.

І поневолені народи звернуть свої погляди на боротьбу цього народу Прометея, щоб наслідувати його приклад і стати з ним плече-в-плече! Бо у всіх, на адресу Москви, на всіх язиках зриваються сьогодні слова полум'яного гніву і великого хотіння. ГЕТЬ ІЗ ЗБАНКРОТОВАНОЮ, ЗАДРИПАНОЮ МОСКВОЮ!

СМЕРТЬ МОСКОВСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ІМПЕРІЯЛІЗМОВІ!

СВОБОДА НАРОДАМ!

ГІДНІСТЬ ЛЮДИНІ!

****